CONSILIUL SECURITĂŢII STATULUI

DIRECŢIA ÎNVĂŢĂMÎNT

agent secret la Dam

CONSILIUL SECURITĂŢII STATULUI
DIRECŢIA ÎNVĂŢĂMÎNT

PENTRU UZ INTERN

de la Bulgaria

AGENT SECRET
LA
DAMASC

Seria 0905

1968

Traducerea a fost realizată de:
lt. col. MARCEL MORARU și
lt. maj. CONSTANTIN GÎDEA

DIN PARTEA REDACȚIEI

La puțin timp după terminarea celui de-al doilea război mondial, o dată cu crearea în anul 1948 a statului Izrael, în lumea spionajului și-a făcut formal apariția un nou concurent — Serviciul de informații izraelian.

Numim formală această apariție, întrucît bazele serviciului de spionaj izraelian fuseseră puse cu mult timp în urmă, încă în perioada începutului activității sioniste pe plan mondial.

In condițiile unui conflict puternic și permanent cu țările arabe, generat de vechi dispute teritoriale, și aflîndu-se pe un teren în care acțiunile marilor puteri, interesate în menținerea și ocuparea unor noi poziții în această regiune a globului, s-au ciocnit, nu o dată, statul Izrael a pus un accent deosebit pe întărirea forței sale militare și perfecționarea sistemului său informativ.

Folosind experiența de decenii în munca de informații a organizațiilor sioniste, bucurîndu-se de „asistența tehnică" a serviciului de spionaj american și dispunînd de mari fonduri bănești și materiale, asigurate de guvern și, mai ales, de marea finanță evreiască din lume, Serviciul de informații izraelian a devenit, în cei douăzeci de ani cîți au trecut de la înființarea sa, un organism informativ redutabil.

Puterea de pătrundere și, în general, forța serviciului de spionaj israelian au ieșit în evidență în numeroase operațiuni pe care le-a dus la bun sfîrșit atît asupra țărilor arabe vecine cît și în cele mai îndepărtate zone ale globului.

Combinația care a făcut posibilă capturarea la Buenos Aires a călăului nazist Adolf Eichmann și transportarea în secret a acestuia în Izrael constituie o dovadă elocventă a posibilităților și „tehnicii" de care dispune în zilele noastre spionajul izraelian. In mod deosebit, tăria sa a fost relevată în timpul conflictului militar arabo-izraelian din iunie 1967.

Analizînd cauzele victoriei fulgerătoare a Izraelului asupra țărilor arabe, în mod unanim, specialiștii militari au subliniat importanța deosebită pe care au avut-o datele informative precise și detaliate obținute de Serviciul de informații izraelian asupra grupării și dislocării forțelor principale ale țărilor arabe, a nivelului înzestrării tehnice și stadiului pregătirii de luptă a acestora, a sistemului lor de apărare antiaeriană a teritoriului, a nodurilor de radiolocație și a altor domenii importante privind apărarea și securitatea lor.

Astfel, Moshe Dayan, comentînd victoria forțelor armate izraeliene, a arătat: „rolul serviciului de informații nu a fost inferior celui jucat de aviație și tancuri, iar oamenii care lucrează în acest organ au săvîrșit fapte care nu pot fi ignorate".

Din punctul de vedere al securității statului nostru, activitatea serviciului de spionaj izraelian nu trebuie și nu poate fi ignorată din două motive principale.

Avem în vedere, în primul rînd, periculozitatea generală pe care o prezintă acest serviciu de spionaj, faptul că și țara noastră se află în „zona sa de operații" și că în cadrul comunității evreiești din România dispune de o bună bază de recrutare. In al doilea rînd, ținem seama de faptul că studierea modului său specific de lucru și a experienței pe care a acumulat-o oferă posibilități aparatului nostru de securitate să găsească căile cele mai eficace de contracarare a acțiunilor pe care le întreprinde împotriva statului nostru. Totodată, din studierea experienței acestui organ de informații evoluat pot fi desprinse concluzii de un real folos pentru perfecționarea muncii de securitate, îndeosebi a activității de contraspionaj.

Acestea au fost considerentele pentru care, pe baza unor materiale apărute în străinătate, a fost realizată lucrarea de față. Fundamentată pe fapte și evenimente autentice, ea descrie modul în care serviciul de spionaj izraelian a recrutat, pregătit și infiltrat în Siria, cu misiuni informative, pe agentul său Elie Cohen, alias Kamal Amin Taabes. De asemenea, lucrarea se referă la modul în care a acționat agentul infiltrat, cum au fost organizate legăturile cu el, precum și împrejurările în care a fost descoperit de către organele contrainformative ale Siriei.

Ceea ce atrage atenția de la început celui care studiază cazul Elie Cohen este meticulozitatea cu care Serviciul de informații izraelian își concepe, își pregătește și execută operațiunile de spionaj, răbdarea ce o manifestă în atingerea obiectivelor sale și atenția pe care o acordă faptelor de conduită ale agenților săi, legendelor utilizate și prevederii reacțiilor posibile în tabăra adversă față de acțiunile pe care le inițiază.

Recrutat după îndelungi și aprofundate verificări din rîndul celor care făcuseră din apartenența lor la mișcarea sionistă un adevărat cult, Elie Cohen este supus mai întîi unui intensiv proces de pregătire în problemele generale ale muncii de informații. Pregătirea noului agent se realizează individual, sub conducerea unuia din cele mai experimentate cadre din centrala spionajului izraelian, cuprinde în tematica ei o gamă foarte largă de cunoștințe și are un pronunțat caracter aplicativ. Probleme cum sînt culegerea informațiilor, contrafilajul, tehnica transmisiunilor, apărarea cu și fără armă și altele fac obiectul unor exerciții practice de mare eficacitate. Remarcăm în acest sens exercițiul complex realizat în Ierusalim, prin care agentul a fost pus în condiții apropiate de cele în care urma să acționeze în străinătate, în vederea consolidării cunoștințelor și deprinderilor informative formate anterior și a verificării mai riguroase a capacității sale.

După depășirea etapei instruirii în problemele generale ale muncii de informații, Elie Cohen este antrenat în realiza-

rea unei pregătiri strîns legate de misiunea pe care o avea de îndeplinit: infiltrarea în Siria și obținerea de informații cu caracter secret din toate domeniile de activitate ale acestei țări, cu precădere din cel militar.

La baza întregii combinații concepute în vederea infiltrării lui Cohen în Siria a stat ideea substituirii acestuia lui Kamal Amin Taabes, descendent dintr-o veche familie siriană, unul din sutele de mii de emigranți arabi din Buenos Aires, căruia afacerile îi reușiseră din plin și care moștenise de la părinții săi — decedați — o puternică dragoste față de patria sa — Siria.

In etapa care urmează, Cohen desfășoară o muncă asiduă pentru însușirea completă a noii sale biografii, a tuturor detaliilor legate de părinții, rudele și copilăria personajului căruia urma să i se substituie. Un loc important în instruirea sa îl ocupă acum însușirea limbii spaniole, documentarea în problemele de comerț, cunoașterea modului de viață din Argentina, a situației coloniei arabe din această țară.

Identificîndu-se cu noul personaj, după o scurtă escală în Europa, Elie Cohen ajunge în Argentina și se stabilește la Buenos Aires. Aici, avînd la dispoziție un cont în bancă, ce se va mări mereu, precum și toate cele necesare unui om de afaceri, începe să acționeze pentru a deveni cunoscut și a cîștiga încrederea cercurilor arabe care, nu peste mult timp, vor aduce, în mod inconștient, un aport însemnat la reușita infiltrării sale în Siria. Frecventează restaurantele, cinematografele și cluburile arabe, înnoadă multe legături de prietenie și oferă donații substanțiale, în scopuri filantropice, comunității arabe. Farmecul, siguranța și inteligența sa, sentimentele patriotice față de Siria, pe care le exteriorizează cu multă artă, punga mereu deschisă atrag spre el cele mai influente personalități ale coloniei arabe, inclusiv pe generalul Amin El-Hafez, atașatul militar al Siriei la Buenos Aires.

După trei luni de ședere în Argentina, condițiile pentru infiltrare în Siria sînt coapte. Animat de „un dor nestins față de țară și de hotărîrea de a participa nemijlocit la imensa

operă națională care se desfășoară în Siria", cu servieta plină de recomandări călduroase, semnate de cele mai prestigioase nume ale coloniei arabe din Argentina și avînd toate vizele necesare pe pașaportul său, Elie Cohen se desparte „cu emoție" de prietenii lui, spunîndu-le că pleacă pentru cîteva luni în Europa, după care își va continua drumul spre Damasc, unde se va stabili definitiv.

Ajuns în Izrael, Elie Cohen intră în ultima fază a pregătirii sale în vederea activității informative pe care trebuia să o desfășoare în Siria. Un accent deosebit în pregătirea sa este pus pe problemele politicii interne și externe a Siriei, pe cunoașterea diferitelor grupări politice din această țară și a raporturilor dintre ele în lupta pentru putere, pe o largă documentare asupra armatei siriene. In strînsă legătură cu toate acestea, sînt reluate, în scopul completării și aprofundării, unele probleme ale tehnicii culegerii informațiilor, ale mînuirii aparaturii de radio emisie-recepție, precum și ale conduitei pe care urma să o aibă la Damasc.

In primele zile ale anului 1962, sub acoperirea falsei sale identități și după un scurt popas în Elveția, Elie Cohen intră în Siria. Momentul introducerii sale în Siria este bine ales. In acea perioadă, cercurile politice și militare siriene, care reușiseră de curînd să provoace spargerea uniunii egipteano-siriene, se temeau de o contraofensivă și, ca atare, toată atenția lor era concentrată spre Egipt. Ele căutau cu disperare noi prieteni și fonduri atît în rîndul populației siriene, cît și în acela al emigranților din străinătate. Elie Cohen, „milionarul", „patriotul înfocat", dotat cu excelente scrisori de recomandare, este chiar omul situației. El se introduce rapid în inima cercurilor bancare și comerciale, care inspiraseră lovitura de stat în Siria, și, prin intermediul acestora, intră în contact cu demnitari ai noului regim, militari și înalți funcționari din Damasc. De aici încolo, nici o poartă nu-i va fi închisă: intră fără dificultăți în cabinetele miniștrilor, întreține relații de prietenie în sînul statului major și participă la reuniunile vîrfurilor partidului Baas. Generalul Hafez, bunul său prieten, devine ministru de interne și apoi șeful statului.

Puţine sînt cazurile în care un agent străin a reuşit să ocupe o poziţie atît de importantă în tabăra adversarului.

Timp de trei ani, Elie Cohen va transmite Tel-Avivului prin radio, în ascunzătorile amenajate în interiorul diferitelor obiecte de artizanat pe care firma sa le comercializa în Europa, precum şi cu ocazia deplasărilor „în interes de afaceri" pe care le-a făcut în străinătate, informaţii de o valoare excepţională pentru Izrael.

In ianuarie 1965 activitatea agentului izraelian ia sfîrşit. El este surprins de organele de contraspionaj siriene în locuinţa sa la cîteva secunde după ce încheiase obişnuita transmitere prin radio a informaţiilor. A urmat ancheta, judecata, execuţia.

Cu privire la cauzele care au determinat căderea lui Elie Cohen, în literatura străină au apărut două versiuni principale. Prima din acestea susţine că agentul a fost descoperit ca urmare a activităţii desfăşurate de către organele de contraspionaj ale Siriei, care, la un moment dat, au început să-l suspecteze. Cea de a doua consideră că un mare rol în descoperirea lui l-a jucat întîmplarea. In legătură cu această ultimă versiune, în revista „Lectures pour tous" nr. 164 din august 1967 întîlnim următorul pasaj:

„De mai multe luni serviciile secrete siriene erau în stare de alertă. Toyara, şeful secţiei „Palestina" din Biroul 2 sirian, a declanşat primul alarma. Incă din vara anului 1964 el remarcase că multe hotărîri luate la eşalon guvernamental erau difuzate, chiar a doua zi, de radioul izraelian, în buletinul de ştiri de dimineaţă sau de la prînz. Pe de altă parte, hotărîri ultrasecrete, luate în cerc restrîns, erau cunoscute în Izrael înainte chiar ca toţi responsabilii sirieni să fie informaţi despre ele. Toyara a fost frapat şi de precizia bombardamentelor izraeliene în cursul incidentului din 13 noiembrie 1964. Pentru el nu mai exista îndoială: spioni care lucrează pentru Izrael sînt infiltraţi în sferele cele mai înalte ale guvernului sirian. De asemenea, el era sigur, avînd în vedere rapiditatea cu care informaţiile ajungeau la Tel-Aviv, că acestea sînt transmise prin radio.

In toamna anului 1964 sînt efectuate, cu ajutorul unor aparate perfecţionate, de origine sovietică, mai multe încercări pentru a descoperi emiţătoare clandestine. Zadarnic însă.

In ianuarie 1965 sirienii au un noroc de necrezut. Cu cîteva săptămîni mai înainte, un mare cargou sovietic a descărcat mai multe lăzi. Erau aparate de transmisie de un tip nou, destinate să înlocuiască echipamentul arhaic întrebuinţat în armată. Se hotărăşte ca înlocuirea aparaturii să se facă la 7 ianuarie, în care scop se ordonă ca toate aparatele de transmisie ale armatei să-şi înceteze activitatea pe timp de 24 de ore. Şi cînd toate aparatele erau mute, posturile receptoare militare captează o emisiune misterioasă.

O echipă de agenţi secreţi se îndreaptă cu ajutorul aparatelor de detectare în direcţia sursei emisiei. Aceasta însă încetează în timp ce se aflau pe drum. După calculele efectuate, se apreciază că emisia a fost realizată din locuinţa lui Kamal Amin Taabes. Acest rezultat este apreciat ca fiind o eroare. Este imposibil ca Taabes să fie spion. El este în afara oricărei bănuieli. Şi totuşi, seara, are loc o nouă încercare care se soldează cu acelaşi rezultat. Serviciile secrete siriene, pentru a doua oară, cred că s-au înşelat. Se hotărăşte însă ca echipa să stea în apropierea cartierului în care locuia Taabes şi să se facă o descindere asupra casei acestuia chiar în momentul emisiei.

A doua zi, cînd, la ora 8 dimineaţa, pîrîiturile sacadate răsunară din nou în căşti, agenţii pătrunseră val-vîrtej în vilă. Ei îl găsiră pe Kamal Amin Taabes lîngă emiţătorul său. Aşa a căzut Elie Cohen".

In legătură cu cele două versiuni privind împrejurările în care a fost descoperit agentul izraelian, părerea noastră este aceea că, chiar şi în situaţia în care întîmplarea a jucat un rol excepţional, au existat suficiente temeiuri ca organele de contraspionaj ale Siriei să-l aibă în atenţie şi să-l urmărească sistematic cu mult timp înainte de demascarea sa. Aceasta, deoarece, pe lîngă multiplele aspecte ale activităţii sale, care evidenţiază o înaltă calificare personală şi o îndru-

mare din cele mai competente din partea centralei din Tel-Aviv, Elie Cohen a comis şi greşeli, după cum a primit şi unele indicaţii necorespunzătoare. Dintre acestea semnalăm: fixitatea orelor de intrare în legătură prin radio cu Tel-Avivul; discordanţa între legenda de mare comerciant, cu bogate resurse materiale, şi rezolvarea fără nici un funcţionar sau servitor a lucrărilor de birou, de întreţinere a somptuoasei sale locuinţe şi chiar a menajului; faptul că şi-a creat relaţii aproape în exclusivitate numai cu persoane care deţineau secrete de stat şi militare etc.

Dacă aceste greşeli au scăpat atenţiei contraspionajului sirian, explicaţia rezidă în aceea că Elie Cohen a reuşit să cîştige încrederea celor din anturajul său într-un asemenea grad, încît minusurile care au existat în conduita lui nu au fost sesizate. Se confirmă astfel încă o dată necesitatea ca organele de contraspionaj să nu se lase furate de aparenţe şi să dovedească discernămînt şi vigilenţă.

În încheiere, pe lîngă sublinierile făcute mai sus, ţinem să remarcăm că şi în prezent serviciile de spionaj străine folosesc pentru realizarea pătrunderilor lor informative metoda clasică a infiltrării de agenţi prin substituirea lor unor cetăţeni ai statului în care sînt trimişi.

Se pare că, în ultimii ani, o astfel de posibilitate nu a stat în centrul preocupărilor tuturor ofiţerilor noştri. Modul în care serviciul de spionaj izraelian a folosit această metodă şi rezultatele deosebite pe care le-a obţinut sînt de natură a ne determina să acordăm toată atenţia identificării eventualilor agenţi străini infiltraţi pe teritoriul ţării noastre prin substituirea de persoane.

Cazul Elie Cohen, studiat în ansamblul său, oferă posibilitatea desprinderii unor concluzii şi învăţăminte valoroase.

Nu ne îndoim că această carte va fi citită cu mult interes de către ofiţerii de securitate şi că ea va constitui un bun prilej de reflecţii asupra celor ce au de făcut pentru continua perfecţionare a muncii de securitate.

Elie Cohen

ULTIMA NOAPTE

Luni 17 mai 1965, cu cîteva minute înainte de miezul nopții, Elie Cohen află că va muri.

Pașii grăbiți ai gardienilor care făceau să răsune coridorul și zgomotul cheii în broasca celulei sale izolate l-au făcut să tresară din somn. Ridicat cu un gest brusc pe patul de campanie, pe jumătate adormit, el distinse întîi, în lumina slabă a unei lămpi de noapte, doi soldați sirieni. Timp de o secundă a crezut că torturile din zilele precedente vor reîncepe.

Se deșteptă complet. Numai după aceea constată prezența, între cei doi soldați, a președintelui tribunalului militar special, colonelul Dalli, și a bătrînului rabin din Damasc, Nissim Andabo. Vizita neprevăzută, în plină noapte, a colonelului însoțit de rabin, îi scoase în evidență inevitabila sa execuție. Nu a avut timp să schițeze nici un gest, căci robustul colonel i-a și ordonat cu vocea lui guturală, exagerat de mîndră, să se îmbrace și să fie gata de plecare.

Era exact miezul nopții cînd Elie Cohen, în poziție de drepți, în celula cea mai bine păzită a închisorii El-Maza din Damasc, a auzit aceste cuvinte din gura colonelului Dalli: „Vei fi executat în această noapte, prin spînzurătoare".

Ofițerul sirian, care se adresase lui Elie Cohen în arabă, se dădu un pas înapoi pentru a face loc rabinului Nissim

Andabo. Bătrînul, în vîrstă de optzeci de ani, cu barba albă, încovoiat de ani și distrus de emoție, începu să recite cu vocea sa tremurată o rugăciune în ebraică : „El malé, Rahamin" — „Îndură-te, doamne", rugăciune care se spune la căpătîiul unui muribund.

Elie Cohen murmură rugăciunea cu rabinul, iar bătrînul nu putu să se abțină să nu plîngă. Elie făcu atunci un gest pentru a-l susține și în momentul în care rabinul Andabo, pierzîndu-și controlul complet, greși versurile, Elie, amintindu-și rugăciunea tradițională, îl corectă.

Înconjurat de soldați, urmat de colonelul Dalli și însoțit de rabin, Elie Cohen străbătea încet coridoarele lungi, sinistre ale închisorii El-Maza. Ajunși la parter, întregul grup a trebuit să întîrzie pentru ultimele formalități, în timp ce alți ofițeri sirieni, în grupuri mici, se țineau la distanță. Elie a recunoscut printre ei pe judecătorii tribunalului militar special. Liniștea lugubră care apăsa întreaga asistență nu era tulburată decît de vocea rabinului, care recita rugăciunile sale, și, din timp în timp, de ordinele în arabă date nervos de unul sau altul dintre ofițerii prezenți.

Era aproape două noaptea, cînd canatele porții grele care dau în curtea interioară a închisorii s-au deschis, pentru a lăsa să treacă condamnatul la moarte și suita sa de gardieni și judecători.

O caravană de mașini și camioane ale armatei siriene se formase deja în curtea puternic luminată de proiectoarele închisorii și de farurile vehiculelor ale căror motoare începeră să duduie. În fruntea caravanei se afla o elegantă limuzină neagră, în care a luat loc șeful serviciilor secrete ale armatei siriene, locotenent-colonelul Ahmed Suedani, actualul șef de stat major al Siriei.

Elie Cohen, cu mîinile legate la spate, îmbrăcat în uniforma de pînză maro a prizonierilor militari, fu împins în camioneta care se găsea în mijlocul caravanei. Rabinul Nissim Andabo luă loc alături de el. Patru soldați înarmați cu puști mitraliere nu-l scăpau din ochi.

Apoi porțile exterioare ale închisorii s-au deschis și în noaptea caldă și umedă caravana s-a pus în mișcare pe străzile adormite ale Damascului.

Așezat în camioneta militară acoperită cu o prelată, Elie Cohen nu putea vedea traseul parcurs de convoi. Dar el știa că va fi executat în același loc unde, la Damasc, de secole se ridică spînzurătoarea publică.

Cînd mașinile s-au oprit și au răsunat din nou ordinele militare și cînd a fost ridicată prelata din spate a camionetei, Elie a recunoscut în fața lui clădirea postului de poliție care se găsește la colțul pieței centrale a Damascului, faimoasa piață El-Marga, care, sublimă ironie a soartei, înseamnă „Piața Martirilor". Nu mai puțin ironic și crud era numele de „Abator" pe care poporul din Damasc îl dăduse postului de poliție spre care era împins Elie Cohen, după ce, în compania rabinului, părăsise camioneta.

„Abatorul" era ultimul popas al condamnatului la moarte, înainte de a fi spînzurat în piață.

Precedați și urmați de ofițerii sirieni, înconjurați de soldați, păziți de polițiști, Elie Cohen și rabinul au fost conduși la o masă din lemn rudimentar, care ocupa centrul camerei principale a postului de poliție. Așezat de o parte a mesei, cu bătrînul în față recitind acum psalmi de proslăvire a lui Dumnezeu, Elie Cohen observă în acel moment pe locotenent-colonelul Ahmed Suedani, care îl fixa tăcut cu ochii săi pătrunzători.

Condamnatul la moarte nu putea ști că șeful serviciilor secrete siriene se aflase, cu douăzeci și patru de ore mai înainte, în misiune oficială la Moscova și că fusese chemat de urgență de către președintele Siriei, generalul Amin Hafez, în legătură cu execuția spionului Cohen.

Președintele Hafez și anturajul său militar aveau temeri fondate pe informații secrete că vor înfrunta, ca urmare a condamnării la moarte a lui Cohen, un atac din partea vecinilor lor izraelieni. În consecință, generalul Hafez dăduse ordin să se expedieze de-a lungul întregii frontiere cu Izraelul, de la Hamah, la sud, pînă la colinele din fața satului Dan,

în nord, întăriri motorizate, echipate cu mai multe baterii de mortiere și tunuri.

În timpul nopții de 18 spre 19 mai, posturile izraeliene de la frontiera siriană au putut să urmărească cu binoclurile lor mișcarea farurilor importantului aparat militar pus în mișcare pe colinele inamice.

Elie Cohen nu știa nimic de toate acestea, așa cum nu putea să știe dacă lumea exterioară aflase despre arestarea sa, despre procesul cu ușile închise și despre sentința finală.

O sută de zile s-au scurs din dimineața cînd ofițerii serviciului special forțaseră ușa apartamentului său din plin centrul Damascului. Din dimineața aceea fusese rupt de lume.

Colonelul Dalli i se adresă :

— Elie Cohen, dacă dorești, poți să-ți redactezi testamentul sau să scrii o ultimă scrisoare.

Elie, care de la miezul nopții nu schimbase nici un singur cuvînt cu militarii sirieni ce-l înconjurau, făcu o mișcare spre rabinul Andabo și îi spuse cu o voce calmă, dar auzită clar de toate persoanele care se găseau în cameră :

— Nu am datorii. Nu datorez nimic nimănui. Nu vreau să redactez nici un testament. Dar am o ultimă obligație față de familia mea. Aș vrea să scriu o scrisoare soției și copiilor mei.

I se puseră în față cîteva foi de hîrtie și un toc. Încet, cu calmul celui care reflectează la sensul fiecărui cuvînt pe care-l așterne pe hîrtie, Elie Cohen a scris atunci următoarele rînduri :

„Soției mele Nadia și scumpei mele familii,

Vă scriu aceste ultime cuvinte pentru a vă obliga să rămîneți uniți. Te rog, Nadia, să mă ierți, să ai grijă de tine și de copii și să veghezi la educația lor. Nu te neglija nici pe tine, nici pe copii și să faci în așa fel ca să nu duceți lipsă de nimic. Păstrează totdeauna bune relații cu familia mea. Te sfătuiesc să te recăsătorești pentru ca copiii să aibă un tată. Ești absolut liberă să o faci. Te rog să nu-ți petreci timpul plîngind după lucruri care nu mai sînt. Gîndește-te tot timpul la viitor.

Ultimele sărutări ție și Sofiei, lui Iris și Saul, de asemenea întregii familii. Nu uita pe nimeni din familia noastră. Transmite-le ultimele mele gînduri și prietenie. Nu uita să te rogi pentru mîntuirea tatălui meu, a sufletului meu.

Vouă tuturor, ultimele mele sărutări și adio.

Elie Cohen
18.05.1965"

Colonelul Dalli împături scrisoarea, o băgă în buzunar și-i făcu lui Elie semn că era timpul să plece. La cîteva zeci de metri de postul de poliție, în centrul Pieței Martirilor, se instalase spînzurătoarea.

Era ora 3 dimineața.

La umbra proiectoarelor care, din înălțimea stîlpilor, luminau centrul pieței și tribuna pe care se instalase spînzurătoarea, se adunaseră încă de la miezul nopții mai multe mii de persoane. Radio Damasc anunțase cu puțin înainte de miezul nopții că spionul Elie Cohen va fi spînzurat în Piața Martirilor în cursul aceleiași nopți.

Se vedeau, de asemenea, procesiuni stranii de sute de persoane care, trezite din somn, se îndreptau din toate părțile spre Piața Martirilor. Veneau din cartierele sărace ale vechiului Damasc, din cartierul rezidențial modern, unde locuiau conducătorii regimului, familiile bogate, ofițerii de carieră. Veneau de pretutindeni spre acest loc înalt al tuturor evenimentelor glorioase sau sinistre, care văzuse de atîtea ori, în zori, ridicîndu-se spînzurătoarea sau celebrase pe campionii loviturilor de stat.

Elie Cohen, care peste cîteva clipe va urca treptele tribunei funeste, contemplase și el în această piață, în iarna lui 1962, blindatele cu șenile ale armatei izraeliene, expuse aci de armata siriană după luptele de la Nukeib.

Încă de la miezul nopții, mii de persoane au luat loc în jurul pieței luminate, ținute la distanță de garda care înconjura tribuna, de soldați și polițiști înarmați pînă-n dinți. O liniște încărcată de emoție și de teamă domnea în Piața Martirilor.

Era prezentă frica instinctivă a oricărei ființe în fața spînzurătorii, dar, fără îndoială, și teama de a vedea apărînd pe acela care de trei luni fusese descris fără întrerupere de către presă și radio ca un „maestru al spionajului", un criminal fără precedent, un veritabil Satana cu înfățișare omenească. Spionul Elie Cohen devenise în ochii milioanelor de cetățeni sirieni o ființă excepțională, înzestrat cu facultăți aproape supraomenești, pentru că el reușise, timp de mai mulți ani, să înșele vigilența puternicei junte militare și să dejoace importantul aparat al serviciilor secrete siriene. Poporul din Damasc se trezise la miezul nopții pentru a vedea de aproape pe Elie Cohen viu și mort.

Niciodată nu se va ști ce s-a petrecut în inima lui Elie în momentul cînd, refuzînd ajutorul colonelului Dalli și urcînd singur treptele spînzurătorii, a trebuit să simtă tăcerea apăsătoare și încordată a mulțimii care, reținîndu-și răsuflarea, îl observa. Martorii cei mai apropiați ai execuției sale erau circa 50 de ziariști, fotografi și operatori ai televiziunii siriene. Palizi, dar calmi, aceștia văzură foarte bine cum călăul din Damasc, un uriaș cu numele de Abbu-Salim, îl acoperi cu sacul condamnaților la moarte, cusut grosolan pe margini, fără să-i dezlege mîinile; cum colonelul Dalli, în prezența tuturor membrilor tribunalului militar care îl condamnase, îi puse încă o dată întrebarea care, încă de la arestare, îi obseda pe șefii Siriei :

— Elie Cohen, ai avut complici în Siria ? Ce ai de declarat ?

Aceiași martori îl vor asculta pe condamnat repetînd încă o dată ceea ce călăii reușiseră să obțină la capătul săptămînilor de tortură :

— Regret tot ceea ce am făcut și confirm declarațiile mele anterioare.

O oră mai tîrziu, colonelul Dalli trebui să explice presei că Elie Cohen a vrut să spună prin aceasta că nu a avut complici sirieni.

După declarația sa, Elie Cohen întoarse spatele colonelului Dalli și urcă treptele spînzurătorii, unde îl aștepta deja

Abbu-Salim. Călăul, înainte de a-i pune frînghia de gît, vru să-i dea o glugă extensibilă pentru ochi. Elie o refuză din privire.

Pentru ultima dată Elie a putut auzi rugăciunea „Îndură-te, doamne" din gura bătrînului Nissim Andabo, care stătea la picioarele spînzurătorii. Apoi totul s-a desfășurat cu o viteză uimitoare. Spectatorii din Piața Martirilor, și mai tîrziu cei ai televiziunii siriene, avură timpul să înțeleagă că condamnatul la moarte refuzase să-și ascundă fața sub glugă, că deja, cu ceafa ruptă, capul său atîrna neînsuflețit pe piept.

Au trebuit 90 de secunde pînă să-și dea sufletul și încă două minute și jumătate pînă cînd Abbu-Salim a declarat, spre știința tribunalului militar :

— Elie Cohen este mort.

Era ora 3 și 35 de minute din dimineața lui 18 mai 1965.

Colonelul Dalli efectuă ultimul act al acestei execuții, cel de neevitat în Siria. El lipi pe sacul alb, care acoperea cadavrul, o foaie mare de hîrtie pe care era scris cu litere mari, arabe : „Eliahu Ben Saul Cohen, condamnat la moarte în numele poporului arab al Siriei, după ce a fost declarat vinovat de a se fi introdus pe teritoriul militar și de a fi comunicat informații secrete inamicului".

Astfel a luat sfîrșit extraordinara epopee a lui Elie Cohen care, în patria sa ca și în țările inamice, a devenit de atunci o legendă.

Zece mii de persoane s-au perindat în acea noapte prin fața cadavrului expus în piață. Cerul înstelat al nopții de mai cedase locul soarelui neînduplecat al acestui început de vară sirian cînd autoritățile din Damasc au dezlegat cadavrul și l-au îngropat în aceeași zi la cimitirul evreiesc al orașului.

Elie Cohen se odihnește acolo pînă în ziua de azi, guvernul din Damasc refuzînd, în mai multe rînduri, să înapoieze osemintele familiei din Izrael.

TINEREȚEA ÎN EGIPT

Elie Cohen a trăit de la naștere pînă la vîrsta de 32 de ani în Egipt. Dar în ultimii ani ai șederii sale în această țară a fost despărțit de familia sa, consacrîndu-se în întregime activității care, încă din adolescență, îi marcase viața : emigrarea evreilor egipteni în Izrael.

Familia Cohen era originară din Siria. Mai multe generații de-ale ei trăiseră la Alep, în nordul țării, oraș care timp de secole adăpostise o comunitate evreiască înfloritoare. O parte din familia Cohen a părăsit Siria la începutul secolului și s-a stabilit la Alexandria, în Egipt — renunțînd la Palestina, care în acea epocă era încă guvernată de autoritățile turcești. Elie Cohen s-a născut la Alexandria în decembrie 1924.

Părinții săi, ca majoritatea familiilor evreiești orientale, erau mîndri de o numeroasă progenitură, originară în cea mai mare parte din Alexandria. După Odetta, fiica cea mai mare, s-a născut Elie, gloria bărbătească a familiei și numit astfel după profetul Eliahu. După Odetta și Elie s-au născut în ordine Maurice, Esra, Sara, Sion, Efraim și, în fine, mezinul Albert-Abraham.

In timp ce mama și tatăl puteau petrece seri întregi povestind amintiri frumoase despre Alep, exprimîndu-se în dialect sirian cu accentul orașului natal, cei șase băieți și cele două fete creșteau ca adevărați evrei egipteni.

Părinții nu-și închipuiau atunci că într-o zi, în 1962, fiul lor Elie se va întoarce la Alep ca spion izraelian.

Elie Cohen și-a făcut studiile la școala Maimonides, a comunității evreiești din Alexandria. Băiatul slăbuț, cu părul negru frumos, a luat aici primele lecții de ebraică, limbă pe care a învățat-o pe textele religioase. A fost un elev strălucit, primul din clasa sa și, ca urmare, nu a avut nici o dificultate mai tîrziu, cînd a urmat cursurile rabinului Moshé Ventura de la Midrashă (Institutul de înalte studii de ebraică) din Alexandria.

Bunele relații care existau în acel timp între comunitatea evreiască din Alexandria și locuitorii arabi ai orașului aveau asupra minorității evreiești un efect contrariu celui care, în condiții similare, se produce, în general, în Occident. Evreii din Alexandria, departe de a se asimila zdrobitoarei majorități musulmane, au făcut totul pentru a păstra tradițiile lor și a le transmite noilor generații, fapt care explică de ce copiii familiei Cohen, în frunte cu băiatul lor cel mai mare, Elie, au urmat încă din copilărie cursurile unei școli evreiești comunitare. Patrimoniul iudaic, studiul Bibliei, citirea comentatorilor tradițiilor scrise și orale, obiceiurile și riturile vieții de toate zilele, ca și respectarea strictă a legilor care reglementează ca un ceasornic viața evreilor credincioși se transmiteau, la Alexandria, din tată în fiu.

Dar Elie Cohen, care foarte curînd a primit faimosul epitet de „Iluj" (elev superior), n-a avut satisfacția instruirii evreiești propriu-zise.

El și-a consacrat o mare parte din timp studiului limbii și literaturii arabe și a învățat la perfecție limba franceză. Era dotat pentru limbi și încă la vîrsta de școlar putea să se exprime liber și curent în ebraică, arabă și franceză.

Camarazii săi de școală povestesc că Elie a fost un elev diferit de ceilalți. Rar îl puteai vedea luînd parte la partidele de fotbal improvizate în orele de recreație în curtea interioară a școlii. In cea mai mare parte a timpului profita de ocazie pentru a se izola într-un colț și a revedea lecțiile sau pentru a reciti o pagină dintr-o carte pe care o purta peste tot cu el. Singurele sporturi pe care le practica atunci erau înotul în marea Alexandriei și alergările pe plaja de nisip, după băile de mare.

Elie Cohen tocmai împlinise vîrsta de 18 ani cînd cel de al doilea război mondial a atins frontierele Egiptului. In 1942 armatele lui Rommel erau la porțile Alexandriei. Bombardiere italiene zburau frecvent deasupra orașului bombardînd portul, una din principalele baze maritime ale aliaților în Mediterana.

Comunitatea evreiască din Alexandria resimțea aceste evenimente într-o manieră foarte diferită de populația autohtonă. Groaza cuprindea evreii o dată cu apropierea nemților, în timp ce majoritatea arabilor erau gata să primească soldații lui Rommel cu brațele deschise.

Un coleg de clasă al lui Elie Cohen, David Crudo, în prezent consilier economic la Tel-Aviv, își amintește că alarmele frecvente la apropierea bombardierelor îl impresionau foarte puțin pe tînărul de 18 ani. Rîdea de ele în mod deschis și neglija chiar de multe ori să meargă cu camarazii în adăpostul școlii. Deja la 18 ani el se caracteriza prin calmul său interior și printr-o tendință pronunțată spre cutezanță. David Crudo își amintește că Elie, în orele cele mai încordate, avea obiceiul să se adreseze camarazilor săi de clasă enervați, găsind cuvinte hazlii pentru a-i calma și a atenua tensiunea generală.

De altfel, în comparație cu alții, el a fost pentru ei mai mult decît un elev. O distanță naturală pare să se fi stabilit între acest băiat studios, mai mult închis, și colegii săi de clasă. Fără să ezite, el era capabil să ajute pe un camarad căruia îi era greu să înțeleagă cursurile. In timpul examenelor scrise, fără să se sinchisească de disciplina școlii, el trecea din bancă în bancă soluțiile diferitelor probleme care riscau să-i „încurce" la examen pe colegii mai puțin dotați. Cu toate acestea, camarazii săi afirmă unanim că Elie a fost un băiat închis, care nu participa decît puțin la viața anturajului său. De aceea, astăzi, după mai mult de 20 de ani — foștii săi

colegi spun despre el, în mod voluntar, că era un băiat „ciudat".

Adevărul este poate mai banal decît această judecată tardivă. Elie a fost un băiat închis și harnic, care se ținea la distanță pentru că trăia în condiții materiale diferite de ale camarazilor săi. Părinții săi, fiind prea săraci pentru a se putea îngriji de nevoile celor opt copii, l-au obligat pe Elie, cel mai mare, să ajute familia și să-și acopere singur cheltuielile pentru studiile sale.

Tatăl lui Elie Cohen avea la Alexandria o mică prăvălie de cravate, al cărei venit era insuficient pentru a hrăni toată familia.

Pentru a cîștiga banii necesari studiilor, Elie lucra în orele lui libere în magazinul de confecții al unuia dintre verișorii familiei. El nu avea nici mijloace, nici bani pentru a merge la cinema și niciodată nu a mîncat, așa cum mîncau colegii lui, o supă de fasole uscată amestecată cu carne pe care le-o vindea un negustor ambulant evreu care, în fiecare dimineață, împingea mașina de gătit în curtea școlii rabinului Ventura.

Cu toate acestea, încă din acel timp Elie prefera o distracție care a devenit mai tîrziu pasiunea sa și care i-a adus servicii incomparabile cu ocazia misiunii sale în Siria. In 1937, la sărbătoarea Bar-Mizva, băiatul, in vîrstă de 13 ani, a primit cadou un mic aparat fotografic, de genul „Box-Kodak", care se dăruia de obicei copiilor. Aparatul îl încînta în asa măsură incît nu se despărțea de el, făcînd fotografii în toate ocaziile. Își exersa talentul mai ales după nașterea mezinului Albert-Abraham, iar albumul conținînd zeci de fotografii ale copilului și ale familiei, toate executate de mîna lui Elie, este azi una din amintirile cele mai prețioase ale familiei Cohen din Izrael.

Altă distracție a tînărului Elie Cohen, care a contribuit la formarea spiritului său de observație: jocul răspîndit printre tineri de identificare a mașinilor după marcă și an de producție. Elie petrecea ore întregi în balconul apartamentului părintesc pentru a urmări cu privirea mașinile care treceau pe stradă, învățînd să distingă capacitatea

cilindrică și originea americană sau europeană, care încă din acel timp suscitau ambiția și gelozia tuturor tinerilor. Foarte curînd el învață să distingă „Spitfire"-urile forțelor aeriene engleze de „Messerschmidt"-urile aviației germane care se angajau în luptă pe cerul Alexandriei.

Elie Cohen prinsese deasupra patului său fotografii de avioane de luptă, fără să știe că, după 20 de ani, el va fi acela care va furniza serviciilor de informații ale armatei izraeliene primele fotografii ale „Mig"-urilor sovietice din dotarea aviației siriene.

O a treia ocupație la care Elie Cohen se asocia bucuros cu camarazii săi a contribuit, de asemenea, la dezvoltarea spiritului său de observație. Era un joc care consta în a privi un timp limitat un obiect și a-l ascunde apoi, pentru a-l desena din minte cu maximum de detalii. Acest exercițiu era, oarecum, o completare voluntară a sistemului de învățămînt practicat în școlile evreiești: elevii erau în mod riguros obligați să învețe pe dinafară capitole întregi din Biblie și un număr apreciabil de rugăciuni tradiționale. De aceea, Elie Cohen, la 18 mai 1965, două ore înainte de a fi spînzurat, nu a avut nici o dificultate să-și amintească rugăciunea morților pe care i-o recita rabinul din Damasc.

Studiile prelungite la școala rabinului Ventura făcuseră din Elie Cohen un candidat la rabinat. De fiecare dată cînd rabinul, dintr-un motiv sau altul, era obligat să lipsească de la curs, îl însărcina pe Elie să-l înlocuiască. „Elie are un cap de geniu", a spus într-o zi rabinul Ventura părinților săi și a insistat ca ei să-l înscrie la seminarul rabinic de pe insula Rhodos.

Ce știau pe vremea aceea rabinul Ventura, părinții și Elie însuși de o recomandare umoristică care de ani de zile circulă în cercurile serviciilor secrete izraeliene și care spune textual: „Nu vă așteptați niciodată să vedeți un rabin devenind spion. Dar, în lipsă de ceva mai bun, nu este de neconceput ca un spion să se prezinte în haină de rabin".

Elie nu a devenit rabin. El și-a descoperit, continuîndu-și studiile evreiești, o predilecție pentru matematici și fizică și

a vrut să devină inginer. Părăsind școala evreiască a rabinului Ventura, el trece cu succes examenele de intrare la Institutul universitar „Faruk I" din Alexandria și alege ca ramură de specializare electricitatea aplicată.

Adolescentul nu putea traversa acești ani agitați de la sfîrșitul războiului fără să acorde atenție evenimentelor din lume și din țara sa natală. Citind presa locală, ascultînd tot ceea ce se povestea despre regimul din Egipt, el exprima adesea printre camarazii săi critici amare referitoare la tînărul rege Faruk, care parvenise la tron și a cărui viață, consacrată plăcerilor extravagante, era cunoscută de toată lumea.

In contextul familiei și educației sale, fără îndoială că Elie Cohen acorda o atenție cu totul aparte vieții comunității evreiești din Egipt și Centrului național evreiesc al Palestinei, care se găsea pe atunci sub mandat britanic.

Ca și alți tineri evrei din Alexandria, el s-a familiarizat foarte repede cu existența grupărilor evreiești de rezistență sau de terorism, fie că era vorba de „Hagana", de „Irgun" sau de gruparea „Stern". Povestea acțiunilor antibritanice întreprinse de una sau alta dintre aceste grupări circula din gură în gură printre evreii din Alexandria. Adesea, asemenea descrieri detaliate se puteau citi în presa egipteană. Multiplele ramificații în străinătate ale acestor grupări de rezistență nu evitau deloc Egiptul, iar Alexandria, din cauza importantei sale comunități evreiești, adăpostea mulți trimiși din Palestina.

Primul șoc profund pe care Elie Cohen l-a simțit referitor la lupta evreilor din Palestina se situează în 1944. Doi tineri palestinieni, Eliahu Ben-Zuri și Eliahu Hakim, membri ai grupului „Stern", asasinaseră la Cairo pe lordul Moyne, pentru a atrage atenția lumii asupra refuzului guvernului Majestății Sale de a permite emigrarea evreilor în Palestina. Elie Cohen a urmărit procesul celor doi tineri teroriști și a admirat curajul lor de a tăinui numele camarazilor de luptă, cu toate torturile la care au fost supuși.

„Cei doi Eliahu", cum sînt numiți în legenda epopeii statului izraelian, aveau vîrsta lui Cohen cînd au fost condamnați la moarte prin spînzurătoare ; ei purtau prenumele lui Elie, și astfel nu este de mirare că Elie Cohen a putut să se identifice cu lupta și condamnarea lor. Cînd au apărut în presa din Cairo fotografiile lui Ben-Zuri și Hakim la spînzurătoare, decizia lui Elie Cohen era, fără îndoială, luată ; și el va lupta pentru eliberarea țării sale.

Elie Cohen va vedea, în anii următori, alte spînzurători ridicate pentru a executa alți luptători ai Izraelului, înainte de a o vedea pe aceea care în 1965 a fost ridicată pentru el, la Damasc.

SABOTAJ LA CAIRO

In 1944, la vîrsta de 20 de ani, Elie Cohen s-a înrolat în rîndurile tineretului sionist din Alexandria. Incepînd de la această dată şi, practic, fără întrerupere, pînă în ziua executării sale la Damasc, el a făcut din apartenenţa sa la mişcarea sionistă, şi ca urmare la statul Izrael, un adevărat cult. Pentru că poseda o profundă cultură evreiască şi ebraică (idiş) şi resimţise şocul emoţional al condamnării de la Cairo a celor doi eroi ai grupului „Stern", el luase hotărîrea de a servi cauza alor săi.

Dar pentru Elie Cohen cuvîntul „a servi" a luat încă de la început un sens real şi dramatic.

In 1944, la Alexandria existau două mişcări ale tineretului evreiesc sionist care desfăşurau o activitate din ce în ce mai intinsă printre tineri, „Hehaluz" şi „Maccabi", ultima fiind o organizaţie mai mult sportivă decît ideologică, în timp ce prima nu era, de fapt, decît o suprastructură grupînd diferite mişcări sioniste distincte unele de altele prin ideologie şi politică. Astfel de mişcări, din care unele de-a dreptul de stînga, avuseseră dificultăţi în desfăşurarea la lumina zilei a activităţii lor în Egipt.

In centrul acestor mişcări se găsea aceea numită „Habonim", ramificare pentru tinerii evrei de la Diaspora a organizaţiei colectiviste palestiniene a lui „Kibbuts Hameusad",

care propaga în străinătate idealul kibuţurilor şi politica partidului socialist M.A.P.A.I. Conducătorii lui „Habonim" erau de altfel în contact permanent cu organizaţia de apărare semioficială a evreilor din Palestina, „Hagana".

Elie Cohen a fost de un ajutor preţios pentru şefii acestei mişcări a tineretului. Vîrsta, cunoştinţele sale, cultura sa evreiască şi ebraică i-au permis să devină rapid instructor, apoi responsabilul unui grup de băieţi şi fete afiliat la această mişcare. El se distinse îndeosebi prin activitatea sa printre tinerii coreligionari din Alexandria care nu-şi însuşiseră încă ideile sioniste. Elie a fost printre ei „misionarul" perfect, care încuraja pe tineri să se angajeze în mişcare şi să pregătească plecarea lor în Palestina.

Omul care a avut cea mai mare influenţă asupra lui Elie Cohen în acea perioadă a vieţii sale, care l-a orientat spre mişcarea sionistă şi i-a fost, ani de zile, mentor filozofic, a fost un învăţător cu numele de Samuel Azzar. Acest învăţător era, din 1944, adevăratul punct de atracţie al tuturor sioniştilor „activişti" din Alexandria şi din Cairo. In jurul lui Samuel Azzar gravitau toate activităţile Haganei în Egipt şi prin Azzar treceau toate firele emigraţiei evreilor egipteni în Palestina şi, după 1948, în Izrael.

Prieten intim al lui Elie Cohen, Azzar îl încuraja să ia parte activă la activitatea sionistă. Elie Cohen s-a consacrat acestei activităţi cu o astfel de intensitate încît termină prin a trezi suspiciuni autorităţilor egiptene. Acestea au descoperit pînă la urmă că Elie Cohen trecuse de partea sioniştilor care, din 1945, organizau plecarea evreilor în Palestina şi l-au obligat să părăsească Universitatea „Faruk I" înainte de terminarea studiilor. Aceasta s-a petrecut în 1947. Incepînd din acest an îl regăsim pe Elie Cohen în plină activitate sionistă clandestină, căreia i-a consacrat majoritatea timpului.

Pentru a face faţă nevoilor de existenţă el lucra ca contabil într-o întreprindere de prelucrare a lemnului din Alexandria.

Declaraţia de independenţă a Izraelului şi războiul pe care statele arabe, inclusiv Egiptul, l-au pornit în 1948 împotriva statului evreiesc, avuseseră grave consecinţe asupra populaţiei evreieşti din Egipt. Majoritatea celor trei sute de mii de evrei care trăiau atunci în această ţară înţeleseră repede că în condiţiile acelea nu-şi puteau salva viaţa decît părăsind ţara. Instrumentele acestei emigrări în masă fuseseră fără îndoială puse la punct de mult timp. Acestea au fost în mod sigur organizaţiile în care activa Elie Cohen alături de Samuel Azzar.

Mai multe centre pentru emigrarea evreilor fuseseră instalate în Egipt; aceste centre erau conduse şi finanţate de Agenţia evreiască pentru Palestina, care reprezenta, oarecum, guvernul statului evreiesc „în formare". Biroul central, clandestin şi el, se numea „Agenţia de voiaj Grunberg" şi ocupa un etaj al impozantei clădiri „Immobilia" din Cairo. O sucursală a acestei „agenţii" fusese deschisă la Alexandria.

Principiul emigrării clandestine era în fond simplu: se organizau „călătorii turistice" cu destinatia Franţa; se plăteau şperţuri acelor funcţionari egipteni care nu erau aşa de naivi să creadă în „turismul evreilor" spre Europa; chiar de la consulatul francez din Alexandria s-a obtinut un număr apreciabil de paşapoarte franceze pentru acei care, în ciuda tuturor încercărilor, aveau dificultăţi la obţinerea vizei egiptene de plecare; odată sosiţi în Europa, pe o cale sau alta, evreii egipteni erau conduşi spre Izrael cu vapoare care plecau din Marsilia, Genova şi Neapole.

Acest capitol pasionant al emigraţiei evreieşti din Egipt a intrat în analele nepublicate ale istoriei statului Izrael sub numele codificat de „Goshen", — Goshen fiind unul din termenii folosiţi de Biblie pentru a desemna ţara faraonilor de unde, cu mii de ani înainte de era creştină, Moise organizase deja o primă emigrare, tot clandestină, a evreilor din Egipt.

In acest fel, în 1949 şi 1950, întreaga familie Cohen, în afară de Elie, a luat drumul spre Izrael. Odetta, Maurice şi Esra au plecat primii în 1949; ceilalţi fraţi, cu surorile şi părinţii i-au urmat în 1950. Elie rămase singur, promiţînd să-şi urmeze familia în Izrael de îndată ce misiunea sa în Egipt se va termina.

De fapt, el a rămas în Egipt încă șase ani și nu fără a trece, cel puțin o dată, foarte aproape de o spînzurătoare construită la Cairo pentru cel mai apropiat dintre prietenii săi.

Povestea care avea să sfîrșească cu spînzurătoarea din Cairo și în care Elie Cohen a fost implicat destul de mult, a început în 1951, în timpul cînd în Egipt domnea regele Faruk.

Atmosfera de război continua să domnească în Orientul Mijlociu. Izraelul se știa amenințat de un atac egiptean și, pentru a-l preveni, s-a străduit să instaleze în Egipt o rețea perfecționată de informații.

După ce a fost supus unui antrenament special, a fost expediat în Egipt, via Paris, un agent a cărui misiune era să contacteze și să recruteze o rețea de prieteni evrei egipteni, „pe care s-ar putea conta în cazul unei situații grele". Acest agent era un izraelian, pe numele său real Abraham Dar, ofițer în Tsahal, armata Izraelului, și numit, pentru conspirarea misiunii sale în Egipt, „John Darling".

In 1951 el s-a introdus în Egipt fără dificultăți, mulțumită pașaportului său fals. In cursul anilor 1951—1953 a reușit să recruteze un grup relativ numeros de tineri evrei egipteni care își exprimaseră dorința și voința de a veni în ajutorul Izraelului.

Unii dintre acești tineri au fost folosiți de „Darling" pentru spionaj, mai ales în calitate de amatori, nefiind niciodată antrenați în centrele specializate care funcționau în Izrael din 1948. Ceilalți continuau să fie membri ai organizației sioniste clandestine și se consacrau în special activităților „Agenției de voiaj Grunberg". Accelerarea emigrării evreilor din Egipt era una din sarcinile agentului izraelian, dar nu principala.

Astăzi, după 15 ani de la acest eveniment, se poate constata că această grupă de voluntari, muncind sub conducerea lui „Darling" și neprimind nici o recompensă, era compusă, în fond, din idealiști evrei care nu constituiau nici un pericol pentru Egipt și al căror ajutor dat Izraelului era de o însemnătate mai mult decît limitată.

Dar evenimentele politice grave intervenite în Egipt au angajat o parte din grupă într-o activitate mai periculoasă, dacă nu mai utilă. Regele Faruk fusese răsturnat și locul său a fost luat de un guvern revoluționar, în fruntea căruia se găsea generalul Neguib. Acesta, la rîndul său, a fost răsturnat de o juntă militară revoluționară, al cărei șef, colonelul Nasser, fost combatant pe frontul din Izrael, continuă și azi să conducă destinele țării sale. Nasser, încă din 1953, a început negocierile cu Londra în vederea retragerii totale a trupelor britanice staționate de-a lungul Canalului de Suez. Furniturile civile și militare britanice, instalațiile și taberele armatei trebuiau să rămînă în mîinile Egiptului.

Fără îndoială că această evoluție a situației din Egipt provoca temeri justificate în Izrael, care se știa amenințat de colonelul Nasser, învins și prizonier în 1948 al trupelor izraeliene la Neguev. Dorința de răzbunare a lui Nasser nu era un secret pentru nimeni. Aprigul colonel nu-și ascunsese niciodată intențiile sale războinice față de opinia publică din țara sa și din lume.

Primul ministru izraelian și ministrul apărării naționale, David Ben Gurion, se retrăsese pe atunci din guvern și trăia într-un kibuț din Neguev, Sdé-Boker. Inlocuitorul său, primul ministru și ministrul afacerilor externe, Moshé Sharett, declarase încă de la sfîrșitul anului 1953 că Izraelul se simțea amenințat direct de retragerea trupelor britanice din Suez. Guvernul din Londra încercase să liniștească Izraelul, dar nu și-a luat nici un angajament pozitiv care ar fi putut risipi temerile izraeliene.

Atunci a intrat în acțiune noul ministru al apărării, Pinhas Lavon, pe atunci în vîrstă de 50 de ani. „Operațiunea" care a urmat și al cărei cîmp de acțiune a fost chiar Egiptul, poartă, de atunci, pe drept sau pe nedrept, numele Lavon. Aceasta este mult faimoasa „Acțiune Lavon" care, 10 ani mai tîrziu, trebuia să provoace plecarea definitivă a lui Ben Gurion din guvernul izraelian și sciziunea partidului său: M.A.P.A.I.

Imaginată la Tel-Aviv, teleghidată prin șeful Informații-

lor secrete al armatei izraeliene, colonelul B.G., în prezent directorul unei uzine de camioane din Izrael, aceasta a fost o acțiune de sabotaj executată în Egipt sub conducerea lui „Darling" și cu participarea lui Samuel Azzar și a cîtorva voluntari evrei egipteni, printre care și Elie Cohen.

Pentru că guvernul izraelian nu a recunoscut niciodată oficial existența acestei rețele, nici evenimentele care vor fi relatate, vom cita aci raportul unui istoric, E. A. Bayne, pregătit în 1961 pentru American Universities Field Staff Bulletin.

„In calitate de ministru al apărării, în termenii constituției izraeliene nescrise, Lavon era răspunzător de protecția națiunii. Apărarea sa putea fi asigurată în mai multe feluri : ținînd armata gata pregătită ; printr-o acțiune preventivă limitată sau de amploare și chiar prin intervenția aliaților. O idee de acest gen se pare că au avut serviciile de informații militare din Izrael, sub conducerea colonelului B.G. Acest proiect oarecum viclean este în centrul afacerii Lavon.

Replică la eventualitatea retragerii trupelor britanice din Suez în Cipru, proiectul imaginat la Ministerul Apărării din Izrael era terorist și purta în el propria sa logică amorală".

Bayne explica atunci că planul Tel-Avivului avea ca obiect să exploateze nemulțumirea publică britanică cauzată de retragerea trupelor din Suez și să zdruncine încrederea americanilor în prietenia „prooccidentală" a lui Nasser.

„O teorie sumbră s-a conturat atunci : de ce să nu se provoace distrugerea unor bunuri americane și britanice în Egipt, în special la Cairo, care să pună în pericol viețile americane și britanice ? Indignarea publică din Marea Britanie și din Statele Unite ar fi suficientă, se spera la Tel-Aviv, pentru a stîrni o schimbare politică, dacă această mașinațiune putea să treacă ca fiind de inspirație egipteană. Ea ar fi demonstrat iresponsabilitatea Egiptului și Occidentul ar fi fost obligat să mențină propria sa forță de protecție a canalului, arteră vitală".

Aceste idei au fost cîntărite și studiate la Ministerul Apărării al Izraelului fără ca primul ministru ori generalul șef al

armatei, Moshe Dayan, să fie informați. Mai mult încă : planul a fost pus în lucru fără ca guvernul ori primul ministru să aibă cunoștință de acest lucru.

La începutul anului 1954, pe lîngă „John Darling", trimisul special al Izraelului care încă din 1951 constituise nucleele sale de activiști de care aparțineau Azzar și Cohen, a fost trimis în Egipt un al doilea agent izraelian, „Paul Frank", înarmat cu un pașaport german și introdus la Cairo ca reprezentant fictiv al unei importante firme germane de furnituri electronice.

„Paul Frank" avea dubla misiune de a se introduce în cercurile conducătoare egiptene pentru a scoate de la acestea maximum de informații necesare serviciilor secrete izraeliene și de a colabora cu „Darling" la pregătirea sabotajelor ce urmau să fie declanșate la ordinul Tel-Avivului.

In prima sa misiune, „Paul Frank" a reușit să întreacă toate speranțele. El a reușit să închege prietenii cu anumiți specialiști germani care lucrau pentru armata lui Nasser. In acest fel a făcut cunoștință cu înalți funcționari ai regimului și, în mod deosebit, ai securității egiptene. Astfel, putea fi văzut, în acel timp, în compania amiralului Soleiman și chiar a șefului informațiilor militare de atunci, colonelul Osman Nury.

„Darling", „Paul Frank" și tinerii evrei utilizați în acest scop vor eșua însă în executarea planului imaginat la Tel-Aviv. După ce au terminat pregătirile, în mai și iunie 1954, cei doi spioni izraelieni au organizat, începînd din luna iulie a aceluiași an, o serie de atentate și acte de sabotaj, de mică anvergură și de un complet amatorism : un produs exploziv de fabricație primitivă ia foc la o cutie de scrisori a unui cetățean american ; o altă bombă, la fel de inofensivă, explodează pe unul din rafturile bibliotecii Serviciului de informații al Statelor Unite la Cairo ; în sfîrșit, o cutie de chibrituri, plină cu material exploziv, explodează în buzunarul paltonului unui tînăr de 19 ani, pe nume Natanson, în momentul intrării într-un cinematograf din capitală unde el trebuia să depună explozibilul.

Urmările pe care le-au avut aceste „sabotaje", pregătite în grabă la Cairo de către instructorii izraelieni și tinerii evrei egipteni, nu sînt pe măsura pagubelor materiale produse sau a rezultatelor politice neglijabile obținute prin această acțiune ridicolă.

La 14 iulie 1954, cîteva minute după explozia unor bombe incendiare, poliția secretă egipteană a reușit să aresteze aproape toată rețeaua de „spioni și sabotori în slujba Izraelului": în total unsprezece persoane, printre care un tînăr doctor de la spitalul evreiesc, Marzuk; învățătorul și prietenul lui Elie Cohen, Samuel Azzar; o tînără, funcționară la „Agenția de voiaj Grunberg", Marcelle Ninio; Max Bennet, un evreu de origine germană, care, fără nici o legătură cu seria de sabotaje, reușise să aducă servicii incomparabile serviciului de informații izraelian, care-l trimisese în Egipt.

Tel-Avivul a ignorat mult timp că Max Bennet, introdus în Egipt ca reprezentant al unei firme germane specializate în proteze pentru răniții de război și care reușise să creeze legături cu însuși generalul Neguib, căzuse în mîinile egiptenilor datorită unei alte imprudențe comise de grupul „Darling-Frank": după ce au pierdut contactul un anumit timp cu Max Bennet au însărcinat pe Marcelle Ninio, tînăra funcționară a „Agenției de voiaj", să regăsească pe tovarășul lor, neglijînd consemnul sever conform căruia el trebuia să continue misiunea sa de informații fără legătură directă cu celelalte grupuri conduse de „Darling" și „Frank". Se pare că tînăra Marcelle Ninio și-a îndeplinit atunci misiunea peste limitele prudenței care se impunea.

Deci, imediat ce „rețeaua" de sabotori a fost descoperită de către poliția secretă egipteană, aceasta a dispus repede arestarea, cu aceeași ocazie, a lui Max Bennet — în timp ce „John Darling" reușea să fugă la timp, iar „Paul Frank" reușea, cîteva zile mai tîrziu, să se îndrepte spre Germania.

Elie Cohen, arestat pentru prima oară în 1952 de către poliția egipteană pentru „activitate sionistă extremistă" și eliberat după un interogatoriu sever, făcea parte din echipa sabotorilor. El este acela care, în 1953, a închiriat pe numele

său, la cererea lui Samuel Azzar, un apartament la Cairo care servea activității clandestine a grupei. In 1954, cînd toată rețeaua a fost arestată, inclusiv prietenul și instructorul său Samuel Azzar, poliția egipteană l-a supus pe Elie Cohen la un nou interogatoriu, dar el a reușit să convingă poliția de nevinovăția sa și a fost din nou eliberat.

Doar la 7 decembrie 1954 s-a deschis procesul „sabotorilor" evrei de a cărui existență presa egipteană și izraeliană abia anunțaseră. Motive politice au făcut ca guvernul lui Nasser să facă mult mai multă publicitate procesului de sabotori, decît se făcuse în timpul arestării lor.

Procesul era pe punctul de a se termina, cînd Max Bennet s-a sinucis în celula sa din închisoarea din Cairo. Sentința juriului egiptean a fost pronunțată la 27 ianuarie 1955: Marzuk și Azzar, prietenii lui Elie Cohen, au fost condamnați la moarte; alți doi complici, Levi și tînărul Natanson, erau condamnați la închisoare pe viață; Marcelle Ninio, care strigase în gura mare în prezența presei că a fost torturată în închisoare, și un alt acuzat, Dassa, au primit cîte 15 ani de muncă silnică; alți doi complici au fost condamnați la cîte 7 ani închisoare și, în sfîrșit, ultimii doi acuzați au fost achitați.

Patru zile mai tîrziu, la 31 ianuarie, Marzuk și Azzar au fost executați.

Elie Cohen a fost obligat să rămînă în Egipt pînă în 1956. Cînd, la 29 octombrie 1956, trupele izraeliene au invadat deșertul Sinai și cînd aviația engleză a bombardat Egiptul pentru a acoperi avansarea trupelor de debarcare franceze, el știa că ora plecării cu orice preț sosise.

Chiar la începutul operațiunii Suez, el a fost arestat, ca și majoritatea evreilor care trăiau încă în Egipt, și internat în clădirile unei școli evreiești din Alexandria. Eliberat după eșecul operației aliate, el a putut, la sfîrșitul anului 1956, să părăsească clandestin Egiptul cum o făcuseră, cu concursul său, atîția evrei înaintea lui. După o scurtă escală în Europa, el a debarcat, la începutul anului 1957, în Izrael.

Inainte de a închide acest capitol trebuie să mai spunem

cîteva cuvinte despre unul din personajele acestei drame, care la ora actuală se găsește încă în închisoare, nu în Egipt, cum am fi tentați să credem, ci în Izrael.

Este vorba de „Paul Frank".

După ce scăpase, la 14 iulie 1954, de poliția egipteană, el s-a înapoiat în Germania, de unde venise să-și îndeplinească misiunea în Egipt. A continuat să aducă în favoarea Izraelului servicii importante în Germania și Austria, printre altele, mulțumită trecutului său fals de S.S.-ist. La un moment dat, superiorii săi i-au dat ordin să înceteze orice contact cu egiptenii în Europa. Dar serviciile izraeliene au aflat că, în ciuda acestui ordin, „Paul Frank" continua să întîlnească egipteni, printre care amiralul Soleiman, pe care îl cunoscuse la Cairo și care pe atunci ocupa un post diplomatic la Bonn. In aceste împrejurări a fost bănuit că lucra pentru egipteni și a fost constrîns să se înapoieze în Izrael. Tradus în fața tribunalului militar din Ierusalim, el a fost condamnat, în 1959, la doisprezece ani închisoare. Dar, în cursul anchetei, afacerea de la Cairo din 1954 a ieșit din nou la iveală. Serviciile secrete izraeliene au ajuns atunci la o concluzie uimitoare : încă din acel timp „Paul Frank" colabora cu egiptenii și juca rol dublu ; el le dezvăluise încă din 1954 scopul misiunii sale și proiectul sabotajelor politice. Numai trădarea sa explică cum, după 14 iulie 1954, el reușise să părăsească Egiptul.

Dar aceasta nu este tot. „Paul Frank", în cursul interogatoriilor de la Ierusalim, a denunțat doi ofițeri izraelieni, acuzîndu-i de a-l fi obligat să facă o mărturisire falsă asupra evenimentelor de la Cairo din 1954. In intenția ofițerilor, această mărturisire falsă trebuia să servească pentru a arunca responsabilitatea operației eșuate asupra ministrului apărării din acea vreme, Pinhas Lavon, care în 1955 fusese obligat să demisioneze pentru a lăsa locul lui Ben Gurion.

Ca urmare a acestei destăinuiri a lui „Paul Frank" a izbucnit în Izrael, în 1960—1961, apoi din nou în 1964, „Afacerea Lavon-Ben Gurion", afacere politică de tristă memorie pentru izraelieni.

Astfel, o furtună s-a abătut asupra țării, antrenînd în vijelia ei pe Lavon — azi retras definitiv din viața publică, — sciziunea partidului M.A.P.A.I., înlăturarea guvernului Ben Gurion, Dayan și Peress, ceea ce a avut drept consecință politică crearea de către cei trei lideri a unui partid de opoziție — R.A.F.I.

Furtună prelungită și dureroasă care, cu tot numărul mare de comitete de anchetă oficiale și semioficiale, n-a furnizat pînă la urmă un răspuns net și definitiv la o problemă crucială : cine a fost răspunzător de dezastrul care, în 1954, a costat viața spionului Max Bennet, a activiștilor Marzuk și Azzar și a dus la aruncarea în închisoare pentru ani de zile a tinerei Marcelle Ninio și a altor sioniști egipteni ?

ADAPTAREA ÎN IZRAEL

Părinţii, fraţii şi surorile lui Elie Cohen se stabiliseră, după puţin timp de la sosirea în Izrael, la Bat-Yam, un cartier care prelungea Tel-Avivul de-a lungul coastei, spre sud. Mai multe mii de emigranţi veniţi din Europa Centrală, Africa de nord şi din Egipt găsiseră, ca şi ei, loc de trai în acest cartier periferic nou şi modern, ale cărui ansambluri de locuinţe comune se ridicau pe un teren nisipos lîngă coasta stîncoasă. Un veritabil Turn Babel de limbi şi de tradiţii diferite, unde fiecare emigrant se rezuma la băcanul „său" şi coaforul „său". Bat-Yam atrăgea emigranţii în număr crescînd, datorită apropierii lui de Tel-Aviv şi posibilităţilor existente aici de a găsi de lucru sau de a face comerţ.

Timp de şase ani familia Cohen a aflat puţine veşti de la Elie. Din cînd în cînd un emigrant nou debarcat din Egipt, via Franţa sau Italia, le aducea noutăţi despre fiul şi fratele lor, relatînd activităţile sale sioniste clandestine. Odată, o carte poştală expediată prin grija unuia dintre prietenii săi din Italia, îi înştiinţa că se găseşte tot la Alexandria şi că este sănătos.

Apoi, într-o zi din primele luni ale anului 1957, el a debarcat cu ultimul val de evrei egipteni. După o scurtă escală într-un port italian, a ajuns la Haifa cu o singură valiză care reprezenta tot ce a putut să salveze din Egipt.

Elie Cohen s-a dus mai întîi la fratele său Maurice, care se stabilise la Ramat-Gen, altă suburbie a Tel-Avivului. Negăsindu-l acasă, a plecat la Bat-Yam și, găsind casa părinților săi, l-a auzit pe fratele său cel mic, Albert-Abraham, întrebînd-o pe mama sa : „Cine este acest domn ?".

Intrebarea copilului, care nu putea să-și reamintească de fratele cel mare după șase ani de despărțire, avea, totuși, o semnificație profundă, căci Elie rămăsese mult timp pentru ai săi un „străin" și i-a fost greu să se adapteze la noul loc mediu.

Despărțirea, anii de activitate clandestină în Egipt și chiar ebraica din școală, foarte literară pentru nevoile de toate zilele la Tel-Aviv, contau mult în această dificultate de adaptare. Dar conta în special faptul că caracterul lui Elie, deja închis din copilărie, evoluase și mai mult în acest sens. Din acest punct de vedere, este interesant de notat că Elie refuza în mod sistematic să povestească părinților și fraților săi detalii referitoare la „aventura" sa egipteană : arestările sale succesive, faimoasa „afacere", peripețiile emigrării ilegale. Cîțiva ani mai tîrziu, unul dintre frații lui făcea despre el această mărturisire : „Elie păstra secretele sale ca într-un seif interior, pe care nimic nu-l putea deschide".

Solitar printre ai săi și derutat de Izrael ca atîția alți emigranți care, cu toată excelenta cunoaștere teoretică a statului evreiesc, nu-și găseau decît la sfîrșitul unor mari eforturi locul lor în viața de toate zilele, Elie s-a apucat în primele luni să-și caute peste tot în Izrael vechii prieteni din Alexandria și să restabilească legătura cu ei. In camera pe care părinții săi i-o rezervaseră în apartamentul familial, el a avut grijă să instaleze „o cameră obscură" pentru a-și developa aici filmele pe care continua să le facă cu aceeași pasiune ca și pe vremea cînd era copil.

Astfel, avea filme de la defilarea militară care a avut loc de ziua independenței Izraelului, în 1957, la Tel-Aviv, în timpul căreia armata a arătat pentru prima dată ansamblul prăzii de război egiptene și sovietice adusă din campania din Sinai.

Dificultățile sale de aclimatizare la noua viață din Izrael au durat mai multe luni. A profitat de acest timp pentru a-și îmbunătăți ebraica, engleza și franceza și pentru a se perfecționa în întrebuințarea celorlalte patru limbi din care învățase primele elemente la un curs seral la Alexandria : spaniola, germana, greaca și italiana. Lectura sa preferată o constituiau, ca și înainte, manualele de electronică și romanele franțuzești, cărora le consacra o parte din timpul său.

Se poate admite că, în această perioadă, Elie a avut dificultăți pentru a uita trecutul egiptean și prietenii pe care-i văzuse murind la spînzurătoare. Strada din Bat-Yam unde locuia împreună cu părinții săi poartă numele de „Strada Martirilor din Cairo".

Numai spre sfîrșitul anului 1957 Elie Cohen obține primul său serviciu în Izrael. Nu a fost o întîmplare faptul că el a fost angajat mai întîi de Ministerul Apărării Naționale, unde unii dintre șefi erau perfect la curent cu activitatea lui clandestină în Egipt. I-au încredințat, mulțumită cunoștințelor sale de limbă, un post de traducător. Dar acesta a fost un lucru de scurtă durată. După un timp relativ scurt, l-au concediat pentru că cunoștințele sale de ebraică modernă au fost considerate insuficiente în raport cu nevoile muncii sale de traducător la arhive. E de reținut, totuși, că era vorba de o insuficiență în materie de ebraică modernă, aceea care se vorbește în Izrael, în timp ce Elie Cohen poseda perfect, încă din tinerețe, ebraica tradițională a Bibliei și a rugăciunilor.

La începutul lui 1958 el a găsit o altă slujbă, care nu i-a creat nici o dificultate : contabil la magazinul central al sindicatului muncitorilor din Izrael. Acolo munca i-a fost mult apreciată și patronii săi, care au avut adesea ocazia să-l laude, i-au acordat repede avansarea meritată.

Stabilindu-se deci pe cont propriu și acomodîndu-se mai bine în țară, a făcut în 1958 numeroase excursii prin Izrael care l-au dus, printre altele, la Neguev, Sodoma și la Eilat, iar în 1959, pentru prima dată, pînă la frontiera siriană. De altfel, în această perioadă, după campania din Si-

nai, cînd incidentele cu Egiptul încetaseră definitiv, frontiera Izraelului cu Siria era în curs de a deveni punctul sensibil al securității țării. Hărțuielile, incidentele patrulelor, pătrunderile terestre siriene și, mai tîrziu, veritabilele expediții de o parte și de alta au început în 1958—1959 și nu au încetat decît după înfrîngerea Siriei, în iunie 1967.

Elie, care avea un anumit număr de prieteni la „Clubul soldaților din Tel-Aviv" — club creat de armată pentru soldații în permisie și prietenii lor — a făcut în 1959 cunoștință cu aceea care avea să devină soția sa. Nadia, frumoasă, tînără, originară din Irak, nouă emigrantă în Izrael, vădea, ca și el, un spirit înnoitor, semn distinctiv al tinerilor care în Izrael doresc să-și dăruiască viața cauzei statului evreiesc. Ei au luat repede hotărîrea de a-și uni destinele. In luna august 1959 și-au serbat căsătoria la Bat-Yam. Ceremonia religioasă a fost urmată de o mare petrecere în stil oriental, la care au luat parte numeroși membri ai celor două familii.

Elie și Nadia s-au instalat într-un modest apartament pus la dispoziția lor la Bat-Yam. Un anumit timp încă, Elie și-a continuat serviciul de contabil. Apoi, Nadia își reamintește că, într-o seară, întorcîndu-se de la serviciu, Elie i-a explicat pe scurt:

— Mi se oferă un serviciu mai important, reprezentant într-o mare întreprindere comercială. Voi fi fără îndoială obligat să fac din timp în timp călătorii în străinătate.

Elie n-a explicat soției sale despre ce fel de întreprindere era vorba. I-ar fi fost oarecum dificil să-i spună de ce numea „comercială" această întreprindere. Nu i-a explicat, de altfel, nici de ce, mai multe zile după ce anunțase schimbarea sa de serviciu, el începuse să-și lase mustață.

Intreprinderea despre care era vorba nu era alta decît Serviciul secret izraelian.

SERVICIILE SECRETE ALE IZRAELULUI

Istoria serviciilor secrete izraeliene datează din perioada începutului colonizării evreiești a Palestinei. Avînd de făcut față atacurilor arabe, coloniștii evrei au creat, chiar de la începutul acestui secol, o organizație de apărare comună, care mai tîrziu va lua numele de „Hashomer" (Păzitorul). Cînd populația evreiască a Palestinei s-a întărit și cînd visul unui „cămin național" era în curs de a deveni o realitate — cu mult înaintea evenimentelor care vor precipita nașterea unui stat evreiesc independent — „Hagana" devine o veritabilă armată clandestină, care își întinde ramificațiile de-a lungul întregii țări. Paralel cu „Hashomer" și „Hagana", a fost imperios necesar să se creeze un serviciu de informații, capabil să prevină acțiunile teroriste ale bandelor arabe din Palestina și să fie la curent cu faptele și gesturile șefilor lor care își aleseseră domiciliul în țările vecine Palestinei. Acest serviciu secret a luat, încă din perioada mandatului britanic asupra Palestinei, numele de „Sheruth Yediot" sau „Shay".

„Hagana" și „Shay", ca și grupele de autoapărare stigmatizate „teroriste" — „Irgun" (Etzel), „Stern" — și serviciile respective de informații au fost, din 1948, integrate în aparatul defensiv al statului izraelian. Paralel cu structura profesională foarte modernizată a armatei izraeliene s-a procedat atunci la o reformă a serviciilor secrete, răspunzînd ne-

voilor unui stat înconjurat din toate părţile de ţări inamice, care juraseră să-l distrugă. Aceasta arată cu cîtă grijă şi, în special, în ce secret au fost înconjurate încă de atunci aceste servicii indispensabile tînărului stat: fîşie de pămînt îngustă, cu frontierele extrem de întinse în lungime. Serviciile de informaţii reprezentau pentru el, în fapt, profunzimea strategică şi prelungirea sa în însăşi inima ţărilor vecine. Totul în această regiune a Orientului Mijlociu s-ar putea risca ori ar putea fi atacat în interval de cîteva ore. Sarcina serviciilor de informaţii constă, de aceea, în a prevedea schimbările, mişcările, eventualităţile de acţiune ale puterilor civile şi militare din ţările vecine. Se spune că serviciile secrete ale Izraelului operau mai mult în străinătate, în ţări neutre şi în ţări inamice, decît în interiorul Izraelului.

Spre 1950, aceste servicii primiră în sfîrşit forma lor definitivă, valabilă pînă în prezent, exceptînd schimbările minore în cutare sau cutare departament, intervenite numai după 1964.

Serviciile secrete ale Izraelului se compun din cinci ramuri principale:

1. Serviciul de informaţii şi de documentare, numit în Izrael „Mossad", ai cărui agenţi operează în special în străinătate.

2. Serviciul de informaţii al armatei, numit „Modiin", care este domeniul militar al serviciilor secrete şi ale cărui activităţi se referă numai la operaţiile forţelor armate inamice Izraelului.

3. Serviciul securităţii interioare a Izraelului, numit „Shin-Beth", care este prescurtarea lui „Sherouthe Habitachon".

4. Un departament de cercetare şi de documentare făcînd parte integrantă din Ministerul Afacerilor Externe, care cooperează cu toate celelalte servicii secrete şi se ocupă în special de documentarea politică referitoare la ţările arabe.

5. Un departament de investigaţii, încorporat poliţiei izraeliene, însărcinat mai mult cu sarcini poliţiste în afaceri de contraspionaj şi care intervine adesea în momentul cînd un

astfel de dosar îi este transmis, pentru executare, conform legii, de către „Shin-Beth".

„Mossad" (Serviciul de informaţii şi de documentare) este, în consecinţă, cel mai important domeniu al serviciilor secrete ale Izraelului, pentru că agenţii săi operează în străinătate.

Despre „Mossad" sau despre unul din agenţii săi este deci vorba de fiecare dată cînd presa internaţională relatează o afacere privind — pe drept sau pe nedrept — serviciile de spionaj izraeliene. Este exact că operaţii ca acelea ale capturării lui Adolf Eichmann sau urmărirea savanţilor germani în slujba Egiptului au fost executate de „Mossad".

Fiecare din cele cinci servicii este condus de un şef civil ori un ofiţer superior al armatei sau poliţiei, după caz.

Dar ansamblul serviciilor secrete au în frunte un „Însărcinat al serviciilor securităţii de stat", numit în ebraică „Menoume al Sherouthe Habitachon", care coordonează toate serviciile şi, în plus, conduce personal „Mossad"-ul.

El prezidează şedinţele săptămînale ale şefilor diferitelor servicii care iau hotărîrile operative cele mai importante şi tot el este răspunzător pentru activitatea tuturor serviciilor în faţa şefului guvernului şi ministrului apărării naţionale. Pentru activitatea sa generală, el este supus controlului unui comitet restrîns de „securitate" al parlamentului izraelian şi este ajutat de un comitet format din mai mulţi miniştri, numiţi de guvern.

Serviciile secrete ale Izraelului — fie că este vorba de „Mossad", de „Shin-Beth" sau de „Modiin" — au devenit un adevărat mit pentru Izrael: mit al infailibilităţii, mit al misterului, mit al eroismului exemplar al fiecărui agent al acestor servicii.

Infailibilitatea, misterul şi eroismul constituie, de asemenea, atributele cu care opinia publică din lumea întreagă flatează serviciile izraeliene. Aceasta s-a constatat în special cînd lumea a luat cunoştinţă cu stupefacţie că serviciile secrete ale Izraelului reuşiseră să captureze, în Argentina, pe călăul nazist Adolf Eichmann.

Aceasta a fost o operaţie strălucită a acestor servicii însă, la drept vorbind, nu cea mai primejdioasă, nici cea mai importantă. Dar, practic, a fost prima şi poate singura mare operaţie a agenţilor Tel-Avivului care a avut un astfel de răsunet şi ale cărei detalii — nu totdeauna exacte — au fost publicate.

Pentru a înţelege mai bine caracterul particular al serviciilor secrete izraeliene trebuie insistat asupra calităţilor personale pretinse agenţilor lor.

Fostul şef al acestor servicii, „menoume"-ul Isser Harel, el însuşi figură aproape legendară în Izrael şi în străinătate, ne furnizează cea mai bună explicaţie:

„Niciodată noi n-am angaja un James Bond sau un alt aventurier de cinema de genul său. Noi nu vrem nici aventurieri, nici eroi în serviciile noastre. Nu vrem nici voluntari care ne caută aşa de des pentru a ne oferi serviciile lor. Regula generală constă în a propune unei persoane să lucreze cu noi şi, dacă este de acord, noi acceptăm să fie înrolată în serviciile noastre. Raţiunea acestei reguli este foarte simplă. Ce ne interesează în primul rînd la un agent sînt motivele care-l împing să caute „aventura". Vrem ca oamenii noştri să fie oneşti, devotaţi, loiali şi patrioţi. Cu alte cuvinte, noi îi vrem umani. Şi, îndeosebi, modeşti. Anonimatul agentului şi secretul cel mai absolut al activităţii sale sînt condiţia esenţială a eficacităţii noastre. Oamenii care nu-şi dau osteneala să-şi păstreze anonimatul sau sînt prea înclinaţi să dea de înţeles că ei se ocupă cu o activitate secretă, sînt obligaţi să ne părăsească cît mai repede".

Numărul de oameni de care dispun serviciile secrete izraeliene (administraţia, agenţi în Izrael şi în străinătate), este ridicol de mic: cîteva sute. Dar aceşti bărbaţi şi femei, a căror zdrobitoare majoritate se recrutează dintre cetăţenii izraelieni — pentru a se asigura un maximum de patriotism şi de loialitate faţă de ţară — au, în general, o înaltă calificare pentru munca lor, atît din punct de vedere moral cît şi profesional.

Este suficient să aruncăm o privire asupra vieţii acelei

persoane care a devenit legendară, „menoume"-ul Isser Harel, pentru a înţelege, de-a lungul istoriei sale, de unde vine forţa serviciilor pe care le-a condus timp de mai mult de 10 ani. Istoria lui Elie Cohen, recrutat în timpul acestei epoci, reflectă şi ilustrează în mod tragic starea de spirit şi valoarea umană a agenţilor Izraelului.

Harel, pe numele său adevărat Halpern, dar cunoscut în Izrael sub porecla „Isser Hakatan" (micul Isser) din cauza staturii sale mici, s-a născut în 1912 în oraşul natal al lui Chagall, Vitebsk, în Rusia. Tatăl său, mic industriaş, s-a refugiat, după venirea bolşevicilor, în Letonia. In 1929, în vîrstă de şaptesprezece ani, membru al unei mişcări a tineretului sionist de stînga, echipat cu o valiză şi înarmat cu un pistol pe care şi-l procurase clandestin, Isser Halpern debarcă în Palestina. Devine membru al unui kibuţ, nu departe de Tel-Aviv, şi lucrează timp de cîţiva ani la livezile de portocali din regiune, „lucrător sîrguincios şi neobosit", cum îi ziceau foştii prieteni.

In 1942, Harel s-a înrolat în rîndurile gărzii civile palestiniene (unităţi de apărare evreieşti, recunoscute şi patronate de guvernul mandatar britanic). Un incident minor avea să determine destinul lui Harel: insultat într-o zi de un ofiţer englez, care profera în prezenţa sa injurii la adresa religiei evreieşti, Harel, care nu a fost niciodată credincios, i-a tras un pumn drept în faţă. Acesta a fost oarecum gestul micului David în faţa uriaşului Goliat.

Obligat de superiorii săi englezi să-şi ceară scuze, Harel refuză şi este îndepărtat din postul său. Puţin timp după aceea el devine agent. Şeful „Shay"-ului în acel timp, actualul ambasador al Izraelului în Olanda, David Shealtiel, şi-a dat repede seama de calităţile analitice excepţionale ale lui Harel, numindu-l responsabil al securităţii interioare a organizaţiei clandestine şi, mai tîrziu, şeful „Shay"-ului pentru regiunea Tel-Aviv. Aci Harel a făcut cunoştinţă cu conducătorii „Haganei": actualul ministru Izrael Galili, fostul preşedinte al guvernului, David Ben Gurion, şi alţii.

El a ajuns repede în cele mai înalte funcții ale serviciilor secrete, de la „Shay"-ul clandestin pînă la „Shin-Beth" — ramura contraspionajului în Izrael pe care a condus-o de la înființarea statului Izrael pînă în 1953. La această dată Ben Gurion, pe atunci prim-ministru și ministru al apărării, i-a încredințat direcția serviciilor secrete și responsabilitatea personală a „Mossad"-ului, făcînd din el consilierul său cel mai misterios, dar și cel mai ascultat.

Isser Harel merita această distincție. Mulțumită calităților sale particulare, hotărîrii de a pretinde de la oamenii săi o înaltă ținută morală, împletită cu o pricepere profesională fără greș, devotamentului fără margini față de sarcina sa, el a reușit să formeze un serviciu secret care, la toate nivelele, se distingea prin calitate, nu prin cantitate.

Istoria lui Isser Harel, pe care puțini izraelieni o cunosc în detaliu, rămîne încă să fie povestită, lucru care, sigur, nu se va face înainte ca Izraelul și vecinii săi arabi să semneze un tratat de pace durabil. Dar chiar de pe acum se poate spune că Harel făcuse o regulă din a se supune personal pericolelor la care îi expunea pe agenții săi. Această regulă a fost adesea contestată de egalii săi, care i-au făcut reproșuri după demisia sa, în 1963, că s-a deplasat personal în mai multe țări arabe; că nici soția sa, nici copiii nu știuseră în vremea aceea serviciul exact pe care soțul și respectiv tatăl îl ocupa; că niciodată vreun cetățean izraelian nu i-a pronunțat numele și că niciodată vreo fotografie de-a sa nu a fost publicată nicăieri; că el, în sfîrșit, a fost acela care a pregătit minuțios răpirea lui Eichmann, l-a capturat la Buenos-Aires, l-a însoțit pe călăul nazist, adormit, într-un avion izraelian și că tot el a fost acela care de pe aerodromul Lydda, din Ierusalim, l-a anunțat pe Ben Gurion: „Eichmann se găsește în Izrael".

Activitatea serviciilor secrete ale Izraelului nu se reduce numai la spionajul în țările arabe, contraspionajul în Izrael sau la vînătoarea de foști naziști. Într-o zi, în 1962, Isser Harel a primit ordin de la Ben Gurion de a regăsi și a readuce în Izrael un copil. Este vorba de faimoasa istorie a micului

Joseph Schumacher. Copilul fusese ridicat și ascuns prin grija bunicului său, care dorea să-și sustragă nepotul de sub influența laică a părinților săi. Pentru că poliția izraeliană a eșuat și nu a găsit copilul nicăieri în Izrael, s-a presupus că micul Joseph ar fi ținut ascuns în vreun loc secret în străinătate.

Isser Harel s-a dus atunci la Paris, și-a instalat cartierul general și patul de campanie într-un birou anonim aparținînd serviciilor sale și a organizat „urmărirea" copilului cu ajutorul agenților din Europa. Ei l-au descoperit după șase săptămîni, ascuns ca o comoară la un rabin din Brooklyn.

Mulțumită intervenției poliției din New-York, copilul a putut fi înapoiat părinților săi în Izrael. Cu metodă și minuțiozitate, Isser Harel trecuse printr-un filtru toate instituțiile evreiești din Elveția și Franța, Belgia și Olanda, înainte de a regăsi urmele copilului care l-au dus apoi spre Brooklyn *.

Harel, om dur în serviciu și fără compromisuri, a părăsit postul de pe lîngă Ben Gurion în 1963 ca urmare a două acțiuni, încă slab cunoscute de marele public. Prima, care, în mod psihologic, provoacă fără îndoială pe a doua, a fost afacerea Izrael Beer: cu tot avizul contrar al lui Ben Gurion, Harel insistase pentru a urmări îndeaproape prin serviciile

---

* Se povestește, printre altele, următoarea anecdotă care decurge din faimoasa regulă a serviciilor secrete izraeliene, deja citată mai înainte, și care spune: „Nu vă serviți niciodată de un rabin ca spion...". La un moment dat s-a aflat că un anume rabin din Londra ar putea să furnizeze informații prețioase în legătură cu răpirea copilului. Isser Harel a trimis atunci o scrisoare acestui rabin, rugîndu-l să vină la Amsterdam pentru o circumcisiune (botez evreiesc). Rabinul respectiv răspunse imediat la apel, dar ajuns la Amsterdam a fost închis într-o cameră la hotel și i s-au pus întrebările necesare. Bietul om, de teamă, a povestit agenților lui Isser Harel tot ce știa. Apoi el i-a rugat: „Acum, după ce am spus tot, lăsați-mă să fac circumcisiunea pentru care m-ați chemat". El fu mirat să audă că nu era vorba de nici o operație de acest gen la Amsterdam și că putea să se întoarcă la Londra așa cum venise. Este inutil să precizăm că serviciile secrete izraeliene nu încearcă prin toate mijloacele să opereze arestări, cum a fost indispensabil să o facă în cazul Eich-

sale pe consilierul militar al lui Ben Gurion și istoricul oficial al armatei izraeliene, Izrael Beer. Se va adeveri puțin timp după aceea că Harel avusese mai mult fler decît patronul său: Beer, spre stupefacția lui Ben Gurion și a întregului Izrael, a trebuit să recunoască că de ani de zile spionase Izraelul în favoarea unei puteri străine. Trebuie spus, de asemenea, că Beer a fost timp de ani de zile în posesia dosarelor celor mai secrete ale apărării naționale și că, pînă în ziua prinderii lui de către oamenii lui Harel, el se bucura de totala încredere a superiorilor săi. Acest caz, care-i făcea cinste lui Harel, a aruncat, fără îndoială, o umbră asupra relațiilor sale cu Ben Gurion și a atras pe șeful serviciilor secrete în fracțiunea miniștrilor și conducătorilor partidului M.A.P.A.I. care, de un anumit timp, ca urmare a afacerii Lavon, ar fi dorit să se debaraseze de Ben Gurion.

Ocazia rupturii definitive între cei doi oameni, care timp de cincisprezece ani se admiraseră în mod reciproc și avuseseră o totală încredere unul în altul, a fost cazul savanților germani din Egipt.

De mai mulți ani, mulțumită agenților săi de informații, guvernul izraelian era la curent cu activitățile foștilor naziști la Cairo, în slujba politicii antiizraeliene și antievreiești a lui Nasser. Din 1956, după înfrîngerea armatei egiptene din deșertul Sinai, Nasser a făcut apel la un grup de savanți germani ce serviseră cel de-al III-lea Reich și care apoi, ca prizonieri ai aliaților, contribuiseră la dezvoltarea noii tehnici

---

mann. Cînd Isser Harel a aflat de la oamenii săi că copilul se găsea la Brooklyn, ascuns într-o comunitate, s-a adresat imediat ambasadorului Izraelului la Washington, M. A. Harman, și i-a cerut să obțină de la ministrul de justiție, Robert Kennedy, ca F.B.I. să intervină legal pentru eliberarea copilului. Ambasadorul a avut, la telefon, un moment de ezitare. El presupunea unele complicații de ordin diplomatic. Harel, susținut de Ben Gurion și de d-na Golda Meir și nepriceput în formule diplomatice, replică atunci energic ambasadorului: „Nu v-am cerut avizul dv. Vă rog să vă adresați fără întîrziere d-lui Kennedy și să faceți ceea ce vi se cere să faceți". Așa s-a și făcut. Robert Kennedy a dat ordin F.B.I. să elibereze copilul și să aibă grijă de el pînă la plecarea lui în Izrael.

aeronautice și balistice în Statele Unite și în alte țări din Europa. Era vorba despre faimoșii profesori Pilz, Goerke și alți specialiști ai rachetelor V1 și V2 de tristă amintire după bătălia împotriva Angliei, care, în schimbul unor sume astronomice, s-au înhămat la sarcina nefastă pentru Izrael, de a asigura lui Nasser rachete teleghidate de calibru mijlociu.

Izraelul nu s-a neliniștit peste măsură de elaborarea acestor proiecte, subestimînd poate capacitatea acestor savanți germani, formați de vechea școală și care nu posedau datele științifice și tehnice necesare pentru a construi rachete moderne. Aceasta nu a împiedicat lumea să afle, încă din 1962, că Egiptul se găsea în posesia unor rachete autentice, lipsindu-le, fără îndoială, precizia necesară teleghidajului, dar capabile să lanseze indiferent în ce punct al teritoriului izraelian bombe explozive, chiar atomice. Acesta a fost semnalul unei campanii internaționale, condusă cu brio de șeful serviciilor secrete izraeliene Isser Harel care, odată mai mult, se găsea într-o țară neutră pentru a conduce de acolo operațiile necesare.

Este prea devreme pentru a confirma sau infirma declarațiile egiptene, după care toate operațiile efectuate în acea vreme au fost opera serviciilor secrete izraeliene: scrisori de amenințare a familiilor savanților în Germania federală, răpiri, colete explozibile expediate din Hamburg în Egipt, campania de presă în Europa și în Statele Unite și activitatea diplomatică sporită, condusă în mod oficial în lumea întreagă de cancelariile izraeliene. Isser Harel, care procurase informațiile privind activitatea savanților germani din Cairo, deținea o „blanch seigning" (semnătură în alb) din partea primului ministru Ben Gurion. Dar, la un moment dat, Ben Gurion și anturajul său din Ministerul Apărării și-au dat seama că campania lui Harel va compromite de o manieră ireparabilă relațiile clandestine pe care le întreținea ministerul cu Germania federală care, în acel timp, furniza Izraelului o cantitate apreciabilă de arme defensive de toate genurile.

Ben Gurion s-a văzut obligat să recheme de urgență pe Isser Harel, care se găsea pe atunci în plină campanie, să-i

explice pagubele politice și militare ale operației sale și să pretindă dovezile că „arma absolută" se găsea în mîinile lui Nasser mulțumită colaborării savanților germani.

Isser Harel, omul de încredere al lui Ben Gurion, nu avea obiceiul să-și vadă superiorul îndoindu-se de informațiile sale și de cuvîntul său.

— Inlocuitorul meu va furniza documentele necesare ! — spuse el palid de mînie primului ministru și ieși trîntind ușa.

A doua zi țara a aflat că Harel își prezentase demisia lui Ben Gurion *. După demisia lui Harel, serviciile secrete israeliene sînt conduse de un ofițer superior de mare renume din armata izraeliană. Doar „stilul" operațiilor secrete pare că s-a schimbat sub direcția sa. Spiritul care domina în sinul serviciilor secrete încă din vremea lui Harel a rămas la fel. In ce privește eficacitatea acestui remarcabil instrument, este suficient de menționat că victoria izraeliană din iunie 1967 a fost asigurată, în mare parte, prin calitatea informațiilor furnizate armatei de diferitele departamente ale serviciilor secrete.

Văzută în lumina caracteristicilor generale ale serviciilor secrete izraeliene și a calităților de integritate morală și patriotică a șefilor săi, mobilizarea lui Elie Cohen de către aceste servicii îmbracă aspectul său adevărat : emigrat de curînd dar cunoscut de camarazii săi din clandestinătatea sionistă din Egipt ; vorbind perfect mai multe limbi și, în special, araba ; devotat țării sale și, în general, cauzei evreiești și sioniste ; onest, integru și curajos, el a fost tipul de izraelian pe care serviciile secrete ale acestei țări preferă să-l plaseze în țară inamică.

Imitînd în această privință Rusia sovietică, Izraelul știe, din prima zi a independenței sale, că nimic nu egalează un spion originar sau cetățean al Izraelului plasat într-o țară vecină : pregătirea sa ideologică, patriotismul, cunoașterea intimă a nevoilor patriei sale și înflăcărarea care stă la originea curajului său fac din el un agent conștiincios care luptă pentru o cauză și nu pentru aventura propriu-zisă, nici pentru beneficiul material care poate decurge de aici.

Toate acestea erau valabile pentru Elie Cohen.

De aceea, într-o zi din 1960, el a trebuit să-și anunțe soția că își schimbase slujba. Fusese deja angajat ca agent al „Mossad"-ului, sub conducerea lui Isser Harel.

* Isser Harel revine, în 1965, ca consilier pentru problemele de securitate națională pe lîngă primul ministru Levi Eshkol, dar demisionează din acest post în 1966, ca urmare a unei neînțelegeri cu acesta.

SPIONUL ÎNCEPĂTOR

Nici unul din sutele de trecători care se plimbau în acea zi de vară a lui 1960 pe strada Allenby din Tel-Aviv nu dădea atenție straniilor exerciții cărora li se consacrau, în același moment, doi oameni cu aspect diferit. Unul, înalt și bine făcut, era Elie Cohen. Altul, mai mic cu un cap, bondoc și viguros, la care te izbeau sprincenele stufoase și mustața abundentă, era instructorul lui Cohen care trebuia să-l conducă pe drumul de la Tel-Aviv la Damasc. Elie se adresa instructorului numindu-l prin prenumele său : Isaac. Dar, uneori, el uza, de asemenea, de porecla pe care camarazii săi din serviciul secret i-o dăduseră : dervișul — un titlu arab care înseamnă în statele Orientului Mijlociu, un înțelept al Islamului, interpret al Coranului și capabil, după tradiție, să facă minuni.

Elie, sub conducerea dervișului, era în cursul unuia din multiplele exerciții pe care trebuia să le practice înainte ca decizia de a-l trimite în misiune într-o țară arabă să poată fi luată. Această decizie depindea, de altfel, de ambele părți, Elie Cohen avînd dreptul, pînă în ultimul minut, să se retragă și să refuze de a pleca. Dervișul luase obiceiul de a-i repeta fără încetare cu vocea sa părintească :

— Dacă regreți că te-ai angajat, dacă ai o îndoială cît de mică în ceea ce privește capacitatea ta de a îndeplini mi-

siunea, spune-ne și ne despărțim. Asta nu-i căsătorie catolică... Nu te teme de nimic și în special de faptul că cineva îți va face reproșuri pentru timpul pierdut. Ai tot dreptul să te îndoiești.

Reținîndu-și mînia, Elie îi răspundea de fiecare dată:

— M-am oferit voluntar pentru a regreta și a-mi schimba hotărîrea? Cînd este vorba de securitatea țării, cum se poate vorbi de remușcări?

El însuși luase obiceiul de a termina acest dialog printr-un fel de frază-cheie care rezuma starea sa de spirit:

— Cu ce sînt mai rău decît toți acei care chiar în acest moment se găsesc deja în țară inamică?

Elie Cohen și dervișul se plimbau în sus și în jos pe strada Allenby din centrul Tel-Avivului chiar de dimineață, neoprindu-se decît din timp în timp pentru a lua un suc de fructe sau un sandviș de la un negustor ambulant. Strada Allenby se umplea, începînd de la ora prînzului, de sute și mii de trecători care se îmbulzeau în fața vitrinelor magazinelor sau la intrarea numeroaselor săli de cinema aflate pe această arteră principală a Tel-Avivului.

Elie știa că printre miile de trecători se găseau două persoane, diferite de altele, avînd misiunea să-l urmărească. Dervișul îi explicase obiectul exercițiului care era foarte simplu, dar indispensabil în cadrul uceniciei sale. Elie trebuia să descopere și să identifice pe cei doi agenți însărcinați cu filarea sa.

— Traversează șoseaua și mergi pe trotuarul opus! — îi ordona instructorul său. Oprește-te lîngă un chioșc de ziare, privește fotografiile expuse... întîrzie în fața unei vitrine de magazin... amintește-ți că ești urmărit. Mereu. Peste tot. Caută să-i identifici, dar fără panică, fără a-ți pierde capul, fără să te întorci, fără să atragi atenția nici lor, nici trecătorilor. Dervișul avea grijă să-i repete lui Elie că: astăzi sînt niște prieteni care sînt puși pe urmele tale. Mîine vor fi dușmani. Cine știe cine te va urmări la Cairo sau la Bagdad, cînd vei fi singur în fața dușmanului?

Acesta era dervișul. Ordinele, explicațiile sale, date cu calm, mergeau direct la inimă. Chiar din primul moment al uceniciei, instructorul îi șterse sistematic iluziile. N-a făcut nimic pentru a-l înspăimînta. Dar ținea să-i dovedească în tot realismul și, uneori, în toată duritatea ei, sarcina periculoasă care îl aștepta în ziua cînd va părăsi frontierele Izraelului.

Dervișul căuta prin această metodă să atingă un obiectiv de o importanță capitală pentru succesul viitoarei misiuni a elevului său.

O axiomă admisă în toate serviciile secrete din lume zice că un spion, în teritoriu inamic, va fi cu atît mai liniștit asupra soartei sale și, în consecință, mai curajos și eficace, cu cît cunoaște personal pe omul său de legătură de la cartierul general, cu cît este mai sigur că se bucură de prețuirea acestuia și are o încredere mai mare în el, în logica sa și în temeinicia ordinelor și instrucțiunilor diverse care emană de la acest superior.

Dervișul reuși, în sfîrșit, la capătul cîtorva luni, să cîștige încrederea lui Elie și să creeze între ei un climat reciproc de înțelegere și prietenie. De altfel, dervișul îl simpatiza pe Elie chiar de la primele întîlniri. Dar pentru ca această simpatie spontană să ajungă la o încredere reciprocă au trebuit să parcurgă un drum lung.

Iată cum s-au desfășurat lucrurile:

In perioada cînd Cohen lucra la arhivele Ministerului Apărării, el repetase adesea camarazilor săi de muncă că ar prefera să plece în misiune în țară străină pentru că nu se simțea făcut pentru munca de birou. Munca sa consta atunci în a controla, selecta și traduce în ebraică presa arabă care sosea in fiecare zi la Tel-Aviv din toate țările arabe, în special din Egipt și Siria.

Elie Cohen și-a exprimat, de asemenea, dorința de a pleca în misiune în fața unui ofițer de informații, un căpitan de talie mijlocie și cu părul brun care conducea serviciul de traduceri al ministerului. El nu a reacționat la vorbele lui Elie Cohen. Dar, cîteva săptămîni mai tîrziu, i-a spus incidental:

— Am întrebat pe cine trebuia, pentru a şti dacă te vor. Dar mi s-a răspuns că principiul de a refuza voluntarii este valabil pentru tine ca şi pentru alţii. Aceasta înseamnă că nu se va face o excepţie nici pentru tine.

Acesta a fost primul refuz de care s-a izbit Elie Cohen din partea serviciilor secrete.

Decepţia a fost mare. El şi-a deschis inima în faţa altui funcţionar al serviciului de traduceri, un anume Zalman, care îşi aminteşte a fi auzit de la Elie cuvintele următoare:

— Pentru ce trebuie să-mi pierd timpul controlînd presa arabă, cînd eu mă simt capabil să obţin informaţii mult mai bune la faţa locului?

Cohen nu bănuia în ce măsură Zalman fusese atent la aceste cuvinte şi cu cîtă fidelitate le-a raportat la timpul oportun superiorilor săi. Cohen nu ştia, de asemenea, că în acest timp serviciile secrete erau deja în curs de a constitui dosarul său şi de a reuni toate informaţiile care îl priveau şi care emanau din surse multiple. Se studia trecutul său, se interogau discret prietenii, familia, cunoscuţii săi.

Dosarul său astfel constituit a fost transmis, în ultimă instanţă, dervişului care, la începutul anului 1960, a hotărît să facă personal cunoştinţă cu Elie Cohen şi să studieze cazul său.

Intr-o seară, întorcîndu-se de la serviciu, Elie a fost surprins găsind la el pe Zalman. Acesta, scuzîndu-se faţă de Nadia şi pretextînd o conversaţie discretă privind unele afaceri comerciale, a ieşit cu Elie pe stradă. Cu această ocazie Elie înţelese pentru prima oară că serviciile secrete, contrar aparenţelor, înregistraseră cererea sa, şi că venise ceasul rezolvării cazului său.

— Am refuzat în două rînduri să-ţi răspundem. Dar acum este rîndul nostru să te întrebăm: eşti într-adevăr gata să colaborezi cu noi? Eşti dispus să pleci în misiune, în orice moment, în Europa sau chiar în ţările arabe? — îi spuse în esenţă Zalman.

Raportul pe care Zalman l-a prezentat superiorilor săi ca urmare a acestei conversaţii cu Cohen pe o stradă animată

a Bat-Yamului era simplu şi clar. Elie Cohen, „foarte emoţionat", scria Zalman, nu pronunţase decît o singură frază: „Singura mea obiecţie este că eu nu ţin deloc să plec în Europa. Aş vrea să plec într-o ţară arabă, la alegerea dumneavoastră". Zalman i-a atras atenţia că viaţa particulară i se va schimba din clipă-n clipă, pentru că soţia sa era însărcinată, şi că aceasta putea influenţa hotărîrea pe care o va lua; că salariul pe care îl va primi de la serviciile secrete era mic; că, de altfel, nimic încă nu se hotărîse definitiv şi că avea timpul şi posibilitatea de a renunţa.

Două zile mai tîrziu, Cohen se găsea în faţa dervişului. Era din nou seara, după muncă. Zalman îl însoţea pe Elie şi, împreună, au urcat scările unei case vechi, din strada Allenby, aproape de clădirea poştei centrale. Au sunat la uşa unei mansarde. „Mă numesc Isaac", se prezentă dervişul, cu un larg surîs pe buze. Zalman îi părăsi. Dervişul şi Elie luară loc în două fotolii şi conversaţia care s-a angajat între ei purta, încă de la primele cuvinte, amprenta simpatiei reciproce. Erau singuri în această mansardă mobilată ca o locuinţă provizorie caracteristică pentru un celibatar.

— De ce vrei să pleci, Elie? Ce te împinge spre aventură? Nu eşti fericit între ai tăi? Doreşti să fugi de viaţa de familie? — l-a întrebat Isaac.

Cohen a reacţionat la aceste întrebări ca la o muşcătură de şarpe. In mai multe rînduri el îşi exprimase, aproape violent, dragostea sa sinceră pentru soţia sa Nadia şi fericirea sa conjugală. El recunoştea că are dificultăţi materiale, necîştigînd decît 180 lire pe lună şi că îi era greu să facă faţă cheltuielilor. Dar Elie Cohen se revolta la ideea de a se angaja în serviciile secrete pentru motive de ordin material.

— Sînt convins că pot să aduc servicii cauzei noastre. Nadia va accepta ideea de a se despărţi de mine luni întregi cu condiţia să fac un lucru util pentru ţară şi să mă consacru unei munci care-mi place.

Dervişul îl întrerupse:

— Amintește-ți că nici soția, nici rudele tale apropiate și nici unul dintre prietenii tăi nu vor avea dreptul să știe nimic din activitățile tale, în cazul cînd noi te angajăm. Dacă activitatea ta este încununată de succes, tu vei putea să împarți bucuria și mîndria ta... cu tine însuți și — rar — cu șefii tăi de la „Mossad". Iți este absolut interzis să vorbești oricui și despre orice se referă la serviciu. Amintește-ți că de aceasta depinde nu numai viața sau moartea ta, ci și soarta operațiilor noastre. Viața ta ne interesează, de altfel, tot atît cît și soarta operațiilor noastre.

Elie avu sentimentul de a fi comis o greșeală. Incercă să o repare.

— Nu este vorba să-i spun Nadiei adevărul asupra activității mele. Am vrut numai să spun că Nadia va fi bucuroasă de noua mea angajare, în măsura în care ea va avea sentimentul că aceasta răspunde dorințelor mele, fără ca ea să știe despre ce este vorba în fond.

Dervișul a precizat atunci că soția lui, Nadia, va fi obligată să creadă, odată pentru totdeauna, că soțul său găsise un serviciu într-o societate comercială import-export și că el era obligat să călătorească în contul acestei societăți în Izrael și în străinătate.

Conversația dervișului cu Elie Cohen în această mansardă din strada Allenby a durat mai multe ore și s-a prelungit pînă noaptea tîrziu. Isaac își pusese în față dosarul lui Cohen și conducea o anchetă sistematică, interogîndu-l asupra tuturor problemelor ridicate de aceia care studiaseră dosarul înainte de a-i da „liber" pentru această primă conversație. Episodul sabotajelor din Egipt și arestarea lui Cohen a făcut obiectul unui interogatoriu amănunțit din partea lui Isaac. In orice caz, era important să se știe ceea ce știau egiptenii sau puteau să cunoască despre viața lui Cohen și în ce măsură ei ar fi capabili să-l repereze după ce acesta va trece frontiera într-o țară arabă. Inutil să adăugăm că serviciile secrete izraeliene nu-și imaginaseră niciodată să expedieze pe Cohen în Egipt, unde el era cunoscut și clasat ca agitator sionist.

Fără întrerupere, dervișul revenea la motivele care îl determinaseră pe Cohen să se prezinte voluntar. El îl întrebă chiar dacă nu citea prea multe romane de spionaj și dacă nu cumva o astfel de lectură se află la originea dorinței sale de a deveni spion.

Răspunsurile lui Elie, onestitatea și sinceritatea sa, i-au plăcut. Dervișul, departe de a fi un birocrat — înainte de 1948 luptase într-o mișcare clandestină, „teroristă", unde devenise celebru — a avut instinctiv impresia că Elie convine perfect serviciilor secrete.

Cu puțin înainte de miezul nopții, dervișul întinse lui Cohen mai multe formulare să le completeze și să le semneze, toate purtînd mențiunea „Statul Izraelian — Ministerul Apărării Naționale". Toate conțineau întrebări la care răspunsurile, în cazul lui Elie Cohen, erau deja cunoscute dervișului și superiorilor săi. Dar le lipsea încă semnătura formală a lui Cohen — lucru care a fost făcut în aceeași noapte și care însemna că Cohen se angaja în serviciile secrete ale Izraelului.

Zilele următoare au fost consacrate unei lungi serii de examene medicale, psihice și psihotehnice. Cohen a primit mențiunea sanitară A-1, care însemna că fizic el era perfect apt pentru serviciu. Examenele psihologice și psihotehnice au durat trei zile, rezultatele fiind pozitive și bucurîndu-se de mențiuni excelente din partea psihologilor.

In serviciile secrete ale Izraelului se spune că candidații pentru misiuni secrete și periculoase în străinătate trebuie în mod obligatoriu să fie supuși examenului psihologic.

Mai multe săptămîni după aceste examene, dervișul a avut o a doua întrevedere cu Cohen.

— Totul s-a petrecut bine pentru tine, cu toate că aceasta a durat — spuse Isaac lui Cohen, bătîndu-l pe umăr. Sîntem încă departe de sfîrșit. Trebuie să demisionezi acum din serviciul tău și să fii cu totul la dispoziția noastră. Timp de șase luni vei urma un antrenament foarte dur și istovitor, atît fizic cît și mintal. Dacă, la capătul acestor șase luni, sîntem de

acord, atît tu, cît şi noi, atunci vom vedea ce este de făcut în continuare. Incepînd de astăzi, vei primi un salariu lunar de 350 de lire.

In acea zi Elie s-a înapoiat fericit acasă, anunţînd pe Nadia că a fost angajat de o societate comercială pentru care va face, la nevoie, călătorii în străinătate. Nadia nu-i puse nici o întrebare suplimentară. Incepînd din această zi, îşi lăsă mustaţă, cum îi ceruse dervişul. „O mustaţă frumoasă, cel puţin aşa de frumoasă ca a mea", îi spusese Isaac surîzînd. E adevărat că dervişul purta de treizeci de ani o mustaţă frumoasă, de dimensiuni impresionante, dar cam neglijată şi îngălbenită pe margini de nicotina ţigărilor pe care le fuma ca un turc.

Familia Cohen a fost foarte surprinsă să constate într-o zi că Elie îşi lăsase mustaţă, întrucît se ştia că el nu avusese niciodată această tentaţie de reputaţie virilă în Orient. Elie găsi o explicaţie care părea să calmeze îngrijorarea familiei sale.

— Am jurat să nu-mi rad mustaţa pînă în ziua cînd Nadia va naşte un băiat.

Nadia născuse primul copil al lui Elie Cohen, o fetiţă, care a fost botezată Sofia. Dar Elie dorea cu ardoare un fiu, lucru pe care nu-l ascunsese soţiei sale.

Puţin timp după aceea, un alt eveniment trebui să-i afecteze pe Elie şi familia sa : bătrînul său tată muri la începutul aceluiaşi an, 1960.

*

Insoţit de derviş, Elie Cohen străbătea de repetate ori pe jos strada Allenby, în acea zi de vară a lui 1960 — încercînd să identifice „filajul" şi să-l dejoace.

La început a suferit eşec după eşec în aceste exerciţii pe care le repeta fără încetare timp de zile întregi. Nici o singură dată el nu reuşise să descopere agenţii care îl urmăreau. De altfel, de fiecare dată, după exerciţii, dervişul îi prezenta fotografiile care îl arătau oprit înaintea unui chioşc de jurnale sau înaintea vitrinelor unui magazin. Ii arăta chiar filme ca-

re fuseseră turnate în timp ce el se plimba pe străzi, fără să fi fost capabil să distingă oamenii care-l filau de ceilalţi trecători.

Numai după o săptămînă de exerciţii Elie Cohen a reuşit, în sfîrşit, pentru prima oară să descopere pe cei care-l urmăreau. Incepînd din acest moment, exerciţiul a devenit un joc. Elie recunoscînd din ce în ce mai uşor pe „filori" şi reuşind să scape de ei mulţumită sfaturilor dervişului, în timp ce aceştia încercau prin toate mijloacele să-l surprindă, fără să fie văzuţi, cu aparatele lor fotografice miniaturale.

Spre sfîrşitul primei luni a acestor antrenamente intensive, instructorul îl supuse pe Elie la o probă de un alt gen. O probă care s-a desfăşurat la Ierusalim.

Operaţia începu prin a i se înmîna lui Cohen un paşaport de naţionalitate franceză, pe numele de Marcel Cowen. Era paşaportul unui evreu de origine egipteană, în trecere prin Izrael, înainte de a se îmbarca pentru o ţară africană. Se schimbase numai fotografia de identitate a acestui turist cu aceea a lui Cohen. O tînără fată, Zeira, secretară la serviciile secrete ale Tel-Avivului, înmînă paşaportul lui Cohen.

Instrucţiunile dervişului erau clare : Elie Cohen, înarmat cu paşaportul pe numele de Cowen, trebuia să se ducă de la Tel-Aviv la Ierusalim şi, pe durata exerciţiului, să se comporte ca şi cum el era veritabilul titular al acelui paşaport. Cu alte cuvinte, Elie trebuia să intre în identitatea turistului francez de origine egipteană, despre care se ştia că nu vorbeşte decît franceza şi araba. Sub această identitate el avea ca misiune să contacteze un număr maxim de persoane, la alegere — comercianţi, salariaţi, funcţionari sau chiar miniştri — susceptibili de a-i furniza informaţii asupra Izraelului.

Aceasta nu era altceva decît ceea ce se numeşte, în vocabularul tehnic al serviciilor de spionaj, operaţie tip „acoperire".

Dervişul a combinat această operaţie cu exerciţiul pe care-l îndeplinise cu noul său începător la Tel-Aviv : el a informat pe Cohen-Cowen că la Ierusalim, pe toată durata şederii sale, va fi urmărit de mai mulţi agenţi ai serviciului şi

că operația va fi cu atît mai bine cotată cu cît el va reuși să scape de supravegherea lor.

Emoționat la gîndul că de această dată va trebui să se comporte la Ierusalim ca și cum ar fi deja spion în țară străină, Elie, devenit Marcel Cowen, a pornit spre Ierusalim, după ce precizase soției sale că merge acolo „pentru afaceri" și că va rămîne mai multe zile.

Ajuns la Ierusalim, s-a instalat într-o modestă pensiune de familie unde s-a înregistrat sub numele său de împrumut. Apoi s-a pus imediat pe treabă, făcînd un tur în oraș pentru a contacta cetățeni la alegerea sa.

Ierusalimul, cu cartierele sale sărace și străzile sale mici de-a lungul frontierei iordaniene, cu anticul zid care separă orașul izraelian de orașul arab și cu posturile de observație ale Legiunii arabe, sus de tot, pe crenelurile acestui zid, dădeau lui Elie Cohen, care venea la Ierusalim pentru a doua oară de la sosirea sa în Izrael, iluzia unei vechi citadele orientale.

Datorită misiunii sale, el a avut posibilitatea să observe orașul și să rețină caracterul său atît de particular și unic în lume.

Vorbind curent limba franceză, nu a avut nici o dificultate să lege conversații cu cîțiva musafiri ai pensiunii *, față de care se prezentase ca un turist „din sudul Franței", și să afle de la ei care erau cafenelele și restaurantele unde puteau fi lesne întîlniți oameni de afaceri și funcționari ai guvernului.

In acest fel, a doua zi după sosirea sa la Ierusalim, el a făcut cunoștință, la cafeneaua Viena, cu un funcționar al unui mare minister și chiar în aceeași seară a fost invitat să ia masa la el. La masă el a întîlnit, printre alte persoane, pe subdirectorul unei mici bănci. Acest subdirector i-a dat

* Pentru a evita neînțelegerile sau pentru a nu jena anumiți locuitori nevinovați ai Ierusalimului, autorii nu indică numele persoanelor pe care Cohen a reușit să le contacteze în timpul șederii sale în acest oraș.

întîlnire pentru ziua următoare în biroul său, imediat ce a aflat din gura turistului „francez" că avea intenția să se instaleze în Izrael și să transfere aci modestul său capital. Conversația angajată a doua zi între Cohen și subdirector, care dorea, fără îndoială, ca întreprinderea sa să profite de pe urma viramentului capitalului respectiv — a fost lungă și fructuoasă. Cohen a aflat totul despre dificultățile economice și financiare ale Izraelului, despre „catastrofa" care se apropia sub forma opririi plăților de reparații germane și a scăderii colectelor de bani pentru Izrael în Statele Unite. Elie a pus nenumărate întrebări și subdirectorul s-a străduit să răspundă foarte politicos și cu bunăvoință.

Inutil să mai spunem că tînărul bancher s-a mirat mai tîrziu văzînd că nu are vești de la clientul său. Este poate permis să gîndim că va fi scandalizat la citirea acestor rînduri, aflînd numai acum că „turistul" din sudul Franței nu era altul decît Elie Cohen.

Spionul începător observase că la Ierusalim era urmărit, așa cum îl prevenise dervișul. Mai tîrziu a privit fotografiile care-i fuseseră făcute, între altele, la cafeneaua Viena cu funcționarul din minister. El reușise să păstreze secretul întîlnirii sale cu bancherul și a fost felicitat pentru acest lucru de instructorul său.

Operația „Ierusalim" a durat zece zile. Cohen, adică Cowen, făcu cunoștință cu un număr impresionant de comercianți, funcționari oficiali și mai mulți intelectuali din acest oraș universitar. Dosarul pe care l-a întocmit a fost mai mult decît satisfăcător în ochii superiorilor săi. Serviciile secrete arabe ar fi putut să se delecteze cu el. După citirea dosarului, dervișul a redactat un raport în atenția șefului „Mossad" în care se spunea, între altele, că Elie Cohen se distingea ca o personalitate variată, cu idei originale și că el poseda facultatea de a intra repede în contact cu alții. Elie Cohen, spunea raportul, în afară de spirit de inițiativă, este dotat cu inteligență inventivă, cu reflexe mintale rapide și excelează în a crea încredere în persoana sa.

Perfecțiunea cu care vorbea mai multe limbi îi facilita,

de altfel, sarcina. „In consecință — raporta dervișul — eu sînt convins că el va reuși în misiunea pe care noi i-o vom da și că dorește cu toată sinceritatea să primească o astfel de misiune. In plus, Cohen este un încăpățînat, în sensul bun al cuvîntului".

Exercițiul de la Ierusalim probase că Cohen era capabil să împrumute în permanență identitatea altuia și să se comporte ca atare. Este mult mai ușor să te comporți ca un evreu, fie acesta și turist evreu de origine franceză, printre evreii din Ierusalim, decît să împrumuți identitatea unui arab și să te comporți ca atare la Damasc sau la Cairo. Dar nu este oare destul de evident că serviciile secrete ale Izraelului nu pot să-și permită luxul de a experimenta viitorii lor agenți în țările de destinație ?

Fără discuție, ca urmare a exercițiului de la Ierusalim, dervișul ajunsese la concluzia că, la momentul dorit, Cohen putea fi plasat într-o capitală arabă, nu sub o identitate spaniolă sau sud-americană, cum se proiectase inițial să se facă, ci sub o identitate arabă solid stabilită. Aspectul fizic al lui Cohen și perfectul său accent arab făceau, după părerea dervișului, o astfel de operație plauzibilă și cu minimum de riscuri.

Dotat încă din copilărie cu o memorie vizuală excelentă, Elie nu a avut nici o dificultate să urmărească, în cadrul pregătirii sale intensive de către derviș, exercițiile repetate și din ce în ce mai grele „de memorizare" — altfel spus, antrenamentul memoriei. In general, aceste exerciții au avut loc în mansarda lui Isaac, pe strada Allenby din Tel-Aviv. Ore întregi dervișul expunea pe o masă obiecte de toate felurile, le acoperea după un moment și-i cerea lui Elie să deseneze obiectele, pe care de-abia avusese timp să le vadă, sau să răspundă la probleme privind amănunte ale unuia sau altuia din obiecte. A doua etapă a acestor exerciții consta în a arăta lui Elie prototipuri miniaturale ale diferitelor arme, de la revolvere și puști pînă la diferite genuri de tancuri și de avioane supersonice. In al treilea rînd, se făceau proiecții statice de aparate veritabile, care se găseau în dotarea armatelor arabe : tancul T-54, „Mig"-urile 15, 17, 19 și chiar „Mig"-21, toate de origine sovietică. Dervișul spunea atunci lui Elie : „U.R.S.S. nu le-a livrat încă pe toate statelor arabe, dar aceasta nu va întîrzia". Doi ani mai tîrziu, acest lucru s-a făcut efectiv.

Aceste exerciții au fost repetate timp de zile și săptămîni. Isaac explica elevului său, fără întrerupere, că memoria vizuală perfectă este indispensabilă, că el trebuie să cunoască pe dinafară tot arsenalul arab și că, în țară dușmană, cu cît va lua note scrise mai puține, încrezîndu-se cu totul în memoria sa, cu atît va fi mai bine. „Notele scrise și dosarele își au locul lor la cartierul general. Tu nu vei avea nevoie decît de memoria ta."

In luna septembrie 1960, Elie Cohen a avut dreptul la un prim concediu. Acest concediu, care coincidea cu Anul nou evreiesc, a fost în mod practic prima ocazie pentru Elie de a îndeplini rolul său de tată față de Sofia, care tocmai se născuse.

O NOUĂ IDENTITATE

Puţin timp după Anul nou evreiesc, în toamna lui 1960, dervişul se apucă să pregătească noua identitate a lui Elie Cohen.

In primul rînd, trebui să facă din Cohen un arab capabil să practice cultul islamic cu aceeaşi perfecţiune cu care practica cultul izraelit. Pentru aceasta, l-a trimis pe Cohen, cu o falsă identitate şi sub pretextul că era student la universitatea din Ierusalim, în oraşul arab Nazaret. Şeicul Muhamed Salmaan, un bătrîn cu aspect patriarhal, deveni profesorul de islam al lui Cohen — bineînţeles, fără a-şi da seama vreodată despre ce era vorba în realitate şi în ce scop elevul său avea o asemenea dorinţă de a cunoaşte religia islamică.

Aşezat, după moda orientală, pe un covor, în frumoasa casă de rugăciuni a şeicului, Elie începu să-şi completeze, prin practica cultului, studiile teoretice despre Islam, pe care le întreprinsese în tinereţea sa la Alexandria. Profesiunile de credinţă, anumite capitole din Coran şi, în special, ansamblul rugăciunilor, care variază după anotimp şi sărbători, stăteau la baza acestei ucenicii practice. Elie învăţă să recite pe dinafară cele cinci rugăciuni cotidiene din Islam şi faimoasa „Fat'ha", rugăciunea care serveşte ca introducere la toate celelalte.

Lăudat de șeic pentru progresele sale rapide, Elie purta în permanență asupra sa un exemplar din Coran, din care a trebuit să învețe pasaje întregi pe dinafară.

El se obișnuise să se ducă vinerile în moscheile care se găsesc în Izrael în satele arabe, pentru a se prosterna ca și alți credincioși în direcția Meca și să răspundă muezinului care cheamă credincioșii din înălțimea moscheii: „La Ilaha Illa Alah Vamouhmad Rassoul Alah" („Nu este alt Dumnezeu decît Alah și Mahomed este profetul său").

Identitatea, care era pe punctul de a fi stabilită pentru Elie, îi permitea să nu cunoască totul din religia islamică. Pentru scopul misiunii sale era absolut necesar să dea impresia unui arab progresist, care nu cunoaște religie decît atît cît a învățat în școală. Dar Elie, harnic din fire, se depășea pe sine și împingea ucenicia sa mult mai departe decît speraseră superiorii săi.

La sfîrșitul anului 1960, Elie Cohen luă cunoștință de noua sa identitate. Tot dervișul, în mansarda sa de la Tel-Aviv, a fost acela care i-a dezvăluit-o.

— Incepînd de astăzi te vei obișnui cu noul tău nume, care va fi Kamal Amin Taabes. Kamal este prenumele tău, Amin — numele tatălui tău și Taabes — numele tău de familie. Ești fiul unei familii de origine siriană.

— Acesta este tot ce ați găsit dumneavoastră ca nume? Nu este chiar atît de frumos — a spus Elie cu un surîs pe buze.

— Nu este prea frumos, dar este un nume tipic sirian — îi replică dervișul, care adăugă că Elie avea cîteva luni în fața lui pentru a se obișnui cu numele, în timp ce alții, în circumstanțe asemănătoare, sînt adesea obligați să-și descopere numele într-un fals pașaport care li se remite între două avioane, în toaletele unui aeroport oarecare.

Cohen înțelese din aceeași discuție că țara de destinație era Siria, că în viitor își va petrece majoritatea timpului familiarizîndu-se cu geografia, topografia, istoria trecută și actuală și economia acestei țări.

— Și îndeosebi — adăugă dervișul — va trebui să studiezi dialectul și accentul sirian care, după cum știi, sînt diferite de dialectul egiptean pe care îl vorbești.

Intre araba care se vorbește la Damasc și cea care se vorbește la Cairo este, în fond, mai mult decît o diferență de nuanță. Litera „Gim", de exemplu, în Egipt se pronunță „Guim" și „G'im" în Siria; în consecință, numele președintelui egiptean se pronunță Gamal în Egipt, și G'amal, în Siria. Uniunea politică a Egiptului și Siriei — Republica Arabă Unită (R.A.U.) — care fusese realizată în acea epocă, dar nu a durat prea mult — nu schimba, evident, cu nimic diferențele de pronunție între Cairo și Damasc, la care se adaugă întrebuințarea unui vocabular care diferă sensibil de la o țară la alta.

După exercițiile de filaj, de substituire unei alte persoane, de cult islamic, Elie Cohen, devenit Kamal Amin Taabes, a ajuns elevul unui profesor de fonetică arabă, originar din Damasc. In același timp, el a fost obligat să asculte de mai multe ori pe zi radio Damasc, pentru a-și însuși accentul sirian și a urmări problemele curente ale acestei țări.

Fără îndoială că de atunci Elie Cohen a avut un program foarte încărcat, care începea dimineața, devreme, pentru a se prelungi adesea tîrziu în noapte. Tehnicienii serviciilor secrete îl învățau să se servească de diferite modele de emițătoare, de la aparatele curente pînă la emițătoarele clandestine miniaturale. Destinat să lucreze singur în Siria, fără rețea, el a urmat singur toate aceste cursuri și tot singur cu instructorul său a învățat codul secret de care s-a servit mai tîrziu pentru emisiunile sale clandestine. Elie a fost avantajat în ceea ce privește aspectul tehnic al acestei ucenicii, întrucît urmase cursurile de electronică la Alexandria. Instructorii săi au fost încîntați să constate că poseda o mînă ușoară și că „bătaia" sa era fină — detaliu care mai tîrziu trebuia să aibă consecințe considerabile. El exersa diferite metode și procedee pentru a monta și demonta emițătoarele de mărimea unui pachet de țigări și pentru a le găsi ascunzători co-

respunzătoare, cum sînt aparatele de ras sau ustensilele de menaj.

El a petrecut, de asemenea, ore întregi într-o sală mică de proiecții din Tel-Aviv pentru a urmări pe ecran filme consacrate Siriei, începînd de la copii de filme ale televiziunii siriene și documentare asupra vieții în Siria, pînă la filmări secrete ale forțelor armate din Damasc și defilările armatei siriene pe străzile capitalei.

In același timp, mai trebuia ca viitorul spion să studieze profund situația politică a țării ale cărei frontiere urma să le treacă. El a parcurs numeroase broșuri în ebraică și în arabă, a fost obligat să „înghită" cărțile, să citească și să recitească ziarele, să învețe pe dinafară datele și detaliile desfășurării anumitor evenimente politice. Fără îndoială, de atunci a urmărit actualitatea siriană zi de zi.

Faptul politic dominant al anului 1960 a fost pentru Izrael tensiunea de la frontiera cu Siria. Pe măsură ce calmul se instalase de-a lungul frontierei egipteano-izraeliene, ca urmare a înfrîngerii sîngeroase la care diviziile generalului Moshé Dayan supuseseră armata lui Nasser în Sinai, se constata o efervescență progresivă la frontiera de nord a țării. Uniunea federativă, de scurtă durată, care fusese instalată între Siria și Egipt, încuraja guvernul de la Damasc să încerce să smulgă cu forța anumite porțiuni din terenul în litigiu de la frontiera celor două țări.

Primul ministru, David Ben Gurion, nu-și ascundea neliniștea în ce privea evoluția viitoare a situației. La 17 ianuarie 1960, el prezenta un raport detaliat în fața Consiliului de Miniștri care se reunise la Ierusalim sub președinția sa, explicînd că Izraelul se găsește, după părerea sa, angajat fără voie, într-o situație care de la o zi la alta riscă să devină explozivă. Bazîndu-se pe cifrele furnizate de serviciile de informații, el informa guvernul de cantitatea crescîndă de arme moderne care soseau în Republica Arabă Unită, adică în Egipt ca și în Siria, din U.R.S.S. și din alte țări.

„Raportul de forțe în Orientul Mijlociu evoluează în permanență în detrimentul Izraelului", declară Ben Gurion în

fața miniștrilor și, întorcîndu-se spre ofițerul superior însărcinat cu serviciul de informații militare („Modiin"), care asista la reuniunea Consiliului, îl rugă să furnizeze guvernului cifrele exacte privitoare la materialul de război recent debarcat în R.A.U. Ben Gurion constată cu aceeași ocazie că populația Izraelului, spre marele său regret, nu-și dă de loc seama de ceea ce se urzește în capitalele arabe vecine și că „indiferența generală este inamicul cel mai periculos al securității naționale".

Primul ministru proclama, în sfîrșit, în concluziile raportului său, că Izraelul trebuie să-și dubleze eforturile pentru a găsi noi surse de aprovizionare cu arme, pe de o parte, și pentru a perfecționa, pe de altă parte, sursele sale de informații pentru a preveni la timp o eventuală inițiativă militară provenind din Damasc sau Cairo.

Două săptămîni mai tîrziu, se adeverea că previziunile lui Ben Gurion au fost reale. Sirienii au instalat de-a lungul frontierelor lor, la extremitatea de sud-est a lacului Kinereth, două divizii de blindate și infanterie, al căror scop era să împiedice Izraelul să cultive terenurile agricole de graniță aparținînd kibuțurilor. Tensiunea a crescut la maximum cînd soldații sirieni au deschis focul în direcția kibuțului Tel-Katzir și cînd au apărut, pentru prima dată, avioane de luptă „Mig"-17 pe cerul văii Iordanului. Imediat aviația izraeliană expedie acolo mai multe avioane „Mystères", de fabricație franceză, care au dat riposta aparatelor siriene.

La 30 ianuarie 1960, generalul șef al zonei de nord a Izraelului a spus ofițerilor săi, aplecați asupra planului de operații : „Guvernul a luat hotărîrea de a apăra cu orice preț statu-quo în această regiune". Spunînd aceasta, el a prezentat ofițerilor cartierului general mai multe schițe de obuze sovietice care, chiar în aceeași dimineață, fuseseră trase de tunuri siriene în direcția kibuțului Tel-Katzir. „Sirienii refuză din 1957 să recunoască linia de frontieră internațională care separă țările noastre. Atitudinea lor este susținută de Cairo. Noi recunoaștem această frontieră și vom apăra linia inițială cu

ajutorul artileriei noastre, dacă trebuie", a adăugat el în atenția ofițerilor.

La mai puțin de două ore după aceea, ca urmare a noului bombardament al artileriei siriene contra Tel-Katzirului, un izraelian a fost omorît, iar alți doi au fost răniți. In noaptea următoare (31.I. spre 1.II.1960), armata izraeliană a ripostat, efectuînd prima expediție de pedeapsă după campania din Sinai, de data aceasta pe teritoriul sirian.

Puțin înainte de miezul nopții, brigada „Golani" s-a deplasat în direcția posturilor siriene situate pe colinele Tawafik, de unde plecase tirul de artilerie îndreptat contra Tel-Katzirului. Intreaga vale a Iordanului a răsunat în acea noapte de vacarmul infernal al exploziilor de obuze și de tirul susținut al armelor automate.

Sirienii au recurs la proiectoare puternice pentru a lumina ansamblul teatrului de operații. Dar unitățile brigăzii „Golani" au dispus de inamic, au luat cu asalt posturile fortificate ale Tawafikului, le-au distrus, au aruncat în aer vreo cincizeci de case din sat și s-au retras lăsînd în urma lor mai multe zeci de soldați sirieni morți.

Ei au capturat în această bătălie o importantă pradă de vehicule blindate, arme ușoare și grele de toate genurile.

Elie Cohen a fost unul dintre primii care a văzut prada luată de la sirieni și a trecut în revistă diferitele arme. Cu ajutorul instructorului său, el a fost în măsură să tragă concluziile bătăliei de la Tawafik. Sirienii, considerați ca cei mai buni soldați arabi, se bătuseră curajos, dar cedaseră în fața soldaților din brigada „Golani", mai bine antrenați. Succesul de la Tawafik fusese posibil, explica instructorul, pentru că armata Izraelului era perfect la curent cu armele și efectivele pe care sirienii le concentraseră în această regiune.

— De aceea, noi am fost capabili să cucerim posturile Tawafik în mai puțin de patru ore — comenta dervișul. Pentru început am redus la tăcere artileria siriană printr-un tir precis, mulțumită cunoașterii perfecte a amplasamentelor ei. In fond — concluziona dervișul — artileria siriană era capabilă să bombardeze Tel-Katzirul atîta timp cît noi îi permiteam.

Lecția de care dervișul a vrut să-l facă pe Elie Cohen să profite, atît cît acesta se găsea încă pe pămîntul izraelian, era următoarea :

— Victorii ca aceea pe care am cucerit-o la Tawafik vor fi reînnoite cu condiția de a fi informați cu maximum de precizie, de eficacitate și de rapiditate asupra armelor siriene, unităților în poziție de-a lungul frontierelor noastre, amplasamentului exact al fortificațiilor și mișcărilor trupelor de întărire. Iată sarcina ta esențială cînd te vei găsi de partea cealaltă a frontierei.

Cohen, care se găsea în acea noapte în compania dervișului la un post izraelian avansat, a simțit deodată tentația de a trece frontiera chiar atunci, pentru a se instala la Damasc. Nu știa că avea să traverseze și să retraverseze jumătate din globul pămîntesc înainte de a se aventura pe străzile, în ministerele și la cartierul general al Damascului.

Puțin timp după expediția de la Tawafik, un alt eveniment îi permise lui Elie Cohen să învețe mult despre metodele serviciilor de informații ale R.A.U.

La 8 februarie, o săptămînă după Tawafik, secretarul de stat al Apărării Naționale, S. Peress, anunța că Izraelul făcuse apel la mai multe puteri străine pentru a obține arme grele și tancuri, de care avea nevoie pentru apărarea sa, dar nu întîlnise decît refuzuri. Nici una din aceste puteri nu era gata să asculte avertismentele izraeliene care arătau că R.A.U. avea în posesia sa un număr de tancuri superior celui de care dispuseseră diviziile blindate ale lui Rommel și armata lui Montgomery în timpul „bătăliei deșertului". Toate puterile, în afara Franței — care continua ca și în trecut să dovedească prietenia sa pentru statul evreiesc și îi furniza avioane — refuzaseră, în consecință, să livreze armele necesare Izraelului.

Statul major unificat al forțelor armate ale R.A.U. continua să rămînă stăpîn pe situație și să dirijeze mișcările trupelor siriene pe frontiera de miazănoapte a Izraelului. La 13 februarie, se află deodată că președintele Nasser tocmai aterizase, pe neașteptate, la Damasc. Ca măsură de secu-

ritate se omisese, desigur, să se anunțe plecarea lui de la Cairo, în timp ce sosirea la Damasc nu a fost comunicată decît după aterizarea avionului său. Nasser își amintea, fără îndoială, încă de misteriosul sabotaj care se produsese, pe aceeași linie aeriană, în prima noapte a expediției din Sinai. La 29 octombrie 1956, dis-de-dimineață, căzuse, undeva departe de coasta izraeliană, un avion sovietic care ducea de la Damasc la Cairo o bună parte a statului major egiptean.

Serviciile de informații izraeliene aveau să afle puțin mai tîrziu că, cu ocazia acestui voiaj al lui Nasser la Damasc, un război deschis izbucnise între R.A.U. și Izrael. Serviciile secrete izraeliene își dădură seama că omologii lor egipteni și sirieni inventaseră în întregime o imaginară concentrare de trupe izraeliene la frontiera siriană. După rapoartele mincinoase ale observatorilor arabi din regiunea de frontieră — în mod artificial exagerate prin grija unei imaginații orientale bine cunoscute — era mai mult decît probabil că Izraelul se pregătea să invadeze dintr-un moment în altul Siria.

Cu aceeași ocazie, serviciile secrete izraeliene au descoperit, spre stupefacția lor, un alt fapt de un interes excepțional : serviciile de spionaj sovietice, care eșuaseră total în 1956, cînd dovediseră incapacitatea de a prevedea expediția din Sinai, doreau să-și dovedească acum vigilența. Prin intermediul ambasadelor sovietice de la Cairo și Damasc, serviciile de informații rusești au fost primele care au prevenit R.A.U. că Izraelul „concentrează armata sa de-a lungul întregii frontiere siriene".

Serviciile secrete arabe au căzut în cursa sovietică. Nu numai că s-au grăbit să exagereze această informație pînă la a-l avertiza pe președintele Nasser că izraelienii pregătesc un atac contra Siriei, dar au făcut și jocul conducătorilor sovietici, care știau că „informația" lor era inventată complet, dar o difuzaseră la Damasc și la Cairo pentru a arunca panica printre conducătorii arabi și a le reaminti indirect că, în caz de pericol, nu ar avea nici un alt sprijin militar și politic în afară de Moscova.

Tactica sovietică a dat roade. Ceea ce nu a fost la început decît o „intoxicație" sovietică, devine — exploatată și exagerată în scopuri pur politice de serviciile de informații arabe — o veritabilă stare de alarmă în R.A.U. Nici Occidentul, nici țările comuniste nu și-au dat seama că această operație provocată de Moscova pusese gaz pe foc și risca să aprindă, în luna februarie 1960, un război izraelo-arab generalizat.

Nasser, auzind „noutatea" după vizita sa la Damasc, a dat imediat ordin diviziilor sale blindate, staționate dincolo de Canalul de Suez, să facă o manevră discretă spre Gaza și frontiera de sud a Izraelului. Patru sute de tancuri grele ale armatei egiptene, de fabricație sovietică, au trecut atunci Canalul de Suez și, în noaptea de 24 spre 25 februarie 1960, au traversat cu toată viteza deșertul Sinai. Armata egipteană profitase de lecția primită în 1956 și, după ce întrerupsese toate comunicațiile radio între unitățile de blindate, flota de tancuri a putut atinge frontiera izraeliană. Egiptenii erau convinși că această vastă mișcare putuse scăpa atenției inamice. Se poate imagina cu ușurință panica care ar fi pus stăpînire pe Izrael, dacă această concentrare de blindate la frontiera sa s-ar fi putut face în secret. Dar, în momentul cînd tancurile egiptene au trecut Canalul de Suez, Izraelul era deja informat. Alarma a fost declanșată mulțumită unui zbor de recunoaștere al aviației izraeliene, care a furnizat statului major surprinzătoare fotografii, luate de la mare înălțime, arătînd cu precizie vasta mișcare a tancurilor inamice de-a lungul deșertului.

Cînd forțele egiptene, cuprinzînd tancuri sovietice T-34, T-54, tunuri antitanc S.U.100 și trei divizii de infanterie, au luat poziție în deșert aproape de frontiera Gaza, au fost surprinse să descopere în fața lor, de asemenea, în poziție de luptă, o puternică concentrare izraeliană. Aceasta a fost, totuși, prima dată cînd Izraelul se găsea în situația neliniștitoare de a avea de înfruntat la nord și la sud, și din partea siriană ca și din partea egipteană, concentrări de trupe inamice considerabile. Mai grav însă era faptul că aceste trupe, care înfruntau Izraelul de o parte și de alta, se găseau sub un co-

mandament unic. Este evident că într-o astfel de situaţie explozivă, cel mai mic act imprudent sau negîndit risca să provoace un război pe care, în fond, nimeni nu-l dorea.

Guvernul izraelian, după ce şi-a instalat dispozitivul militar necesar pentru a face faţă sirienilor şi egiptenilor, a decis să evite războiul. Pentru acest lucru trebuia să probeze celor din Damasc şi Cairo că fuseseră induşi în eroare de către serviciile lor de informaţii, care deformaseră în mod voluntar informaţiile eronate şi tendenţioase ale serviciilor Moscovei.

Primul ministru şi ministrul apărării naţionale, David Ben Gurion, luă atunci decizia curajoasă de a se comporta ca şi cum această tensiune artificial creată la frontierele ţării sale nu l-ar privi. Insoţit de şeful de stat major al armatei izraeliene, s-a dus la Tel-Aviv pentru a asista la reprezentaţia de gală a mimului francez Marcel Marceau. Două zile după aceea, el a anunţat oficial că săptămîna următoare va vizita Canada şi Statele Unite.

Rezultatul acestei decizii a lui Ben Gurion a avut ca urmare, aproape imediat, spargerea „tensiunii". Armata egipteană s-a retras din Sinai şi a trecut Canalul de Suez. Numai sirienii lăsară pe loc, la frontiera lor cu Izraelul, importante efective, proclamînd, fără să creadă, că vor declanşa „războiul sfînt contra Izraelului".

Analiza acestui conflict armat, care nu a avut loc, a fost dată lui Elie Cohen în cadrul instruirii sale militare şi strategice. Se spunea, printre altele:

a) Siria a devenit polul principal al agresiunii arabe contra Izraelului. Orice informaţie, de orice gen ar fi, privind evenimentele interioare din Siria, este de o valoare vitală pentru Izrael.

b) Prioritate absolută revine tuturor informaţiilor privind eventuale iniţiative operaţionale dirijate contra Izraelului.

c) Precizia şi exactitatea tuturor informaţiilor transmise este condiţia indispensabilă a eficacităţii şi responsabilităţii serviciului de informaţii.

DESTINAŢIA BUENOS-AIRES

Intr-o zi a lunii februarie 1961, Elie Cohen, alias Kamal Amin Taabes, a aterizat la Buenos-Aires. Incepînd din această zi, nu a mai fost, în mod practic, el insuşi. Luîndu-şi identitatea de Kamal Taabes, fiul lui Amin, devine un emigrant arab printre alte cîteva mii care aleseseră Buenos-Airesul pentru a-şi încerca norocul.

Cohen sosi la Buenos-Aires înarmat cu un paşaport al unei ţări din America de Sud. Acest paşaport purta o viză de tranzit argentiniană. El poseda, pe de altă parte, şi un bilet de avion cu destinaţia Chile. Profitînd de viza sa de tranzit, Cohen a făcut escală la Buenos-Aires, dar a rămas mai multe luni în acest oraş. Aici, el trebuia, conform instrucţiunilor primite de la Tel-Aviv, să-şi creeze şi să-şi „implinească" falsul său personaj. El trebuia, de asemenea, să se descurce pentru a obţine un autentic paşaport argentinian pe numele Kamal Amin Taabes.

Cînd avionul a aterizat pe aeroportul din Buenos-Aires, pe Cohen nu-l aştepta nimeni acolo. Condiţia primordială a succesului misiunii sale consta în faptul că Cohen-Taabes trebuia să opereze, de la sosirea sa în Argentina, singur şi fără contact cu alţi agenţi izraelieni care puteau să se găsească acolo.

O lungă serie de preparative, cu grijă studiate și cu atenție puse în practică, precedase plecarea sa din Izrael. Serviciile secrete ale Tel-Avivului trebuiseră să pună în mișcare un dispozitiv complet, al cărui obiectiv era plecarea din Lydda, care se efectua pe numele său adevărat, urmată de trecerea în Europa, unde se opera schimbul de identitate, și debarcarea fără necazuri în Argentina. Era imperios necesar ca aceste operații să se efectueze fără a trezi nici cea mai mică suspiciune din partea serviciilor secrete inamice, care acționau atît în Europa cît și în America de Sud, dacă nu chiar la Tel-Aviv.

Decizia de plecare a lui Cohen a fost luată de superiorii săi în decembrie 1960. Considerînd strălucite rezultatele obținute de Cohen în cursul antrenamentului și avînd în vedere facultățile nebănuite pe care i le descoperiseră, șeful serviciilor secrete din Tel-Aviv a decis: 1) Cohen va fi „plantat" în Siria pe termen lung; 2) trebuie să posede o „acoperire" care să-i permită, la momentul oportun, să se introducă în cercurile conducătoare de la Damasc.

Antrenamentul lui Cohen s-a terminat o dată cu această decizie. Timpul de două luni cît îi mai rămăsese pînă la plecarea sa a fost consacrat îndeplinirii a două sarcini, la fel de grele ca toate cele precedente. Trebuia, pe de o parte, să studieze în amănunțime personajul lui Kamal Amin Taabes și, pe de altă parte, să adune datele fundamentale asupra țării unde trebuia să trăiască în primul rînd — Argentina.

Iată, în linii mari, esențialul personajului său, așa cum fusese schițat de derviș care îi dăduse, de asemenea, un dosar, completat pînă în cele mai mici amănunte de un serviciu competent:

Tatăl lui Kamal, Amin Taabes, și mama sa, Saida, născută Ibrahim, părăsiseră Siria și se stabiliseră la Beirut, în Liban, în speranța de a-și face aci o situație mai bună ca cea de la Damasc. Fiul lor, Kamal Amin Taabes, era născut la Beirut în 1930 — șase ani mai tîrziu decît adevărata dată de naștere a lui Elie Cohen, care se văzu deodată „întinerit" cu

acest număr apreciabil de ani. Kamal nu cunoștea deci Damascul și Siria decît din ceea ce îi povestise tatăl său și din ceea ce învățase la școală. De la tatăl său, Amin Taabes, moștenise dragostea pentru patria siriană.

De altfel, el rămăsese timp de mulți ani cetățean sirian și îi recomandase fiului său ca, într-o zi, după ce va face avere în străinătate, să se întoarcă în Siria, să servească patria sa și să lupte de partea sirienilor pentru cauza lor dreaptă.

Kamal Amin Taabes avusese o soră, mai mare ca el cu cîțiva ani. Dar ea a murit în 1933, cînd familia Taabes, cu micul Kamal, a părăsit Beirutul pentru a se stabili la Alexandria, în Egipt. Kamal, în vîrstă de trei ani, era deci incapabil să-și amintească de Beirut, în schimb cunoștea perfect orașul Alexandria.

Familia Taabes locuise în Alexandria, unde tatăl a avut, pînă în 1947, un mic magazin de textile. In 1946, un frate al tatălui emigrase în Argentina. De atunci el scria mereu familiei din Alexandria, recomandîndu-le să vină la Buenos-Aires „pentru a se îmbogăți". In 1947, Amin Taabes s-a dus deci cu toată familia sa în Argentina. Cu fratele său și o a treia persoană, el a deschis la Buenos-Aires un magazin de textile în strada Legazi. Dar după cîțiva ani a dat faliment.

In 1956 i-a murit mama, Saida. Șase luni mai tîrziu i-a murit și tatăl. Kamal a trăit un timp oarecare la unchiul său și a lucrat ca salariat într-o agenție de voiaj. Pînă la urmă, a devenit proprietarul unei importante societăți de import-export.

La Buenos-Aires, Elie Cohen, alias Taabes, trebuia să completeze în detaliu istoria reușitei sale în fruntea acestei afaceri prospere.

Principiul acestei biografii, stabilită de serviciile din Tel-Aviv pentru Kamal Amin Taabes, era în fond foarte simplu și adaptat într-o mare măsură personajului autentic: el nu cunoștea nici Damascul, nici Beirutul, căci toată tinerețea și-o petrecuse la Alexandria, pe care o cunoștea perfect.

Dar această legendă îl obliga pe Cohen să cunoască tot atît de bine Buenos-Airesul, unde „trăia" de la vîrsta de

şaptesprezece ani. Dosarul pe care i l-au dat la Tel-Aviv, şi pe care a fost obligat să-l învețe pe dinafară, conținea această biografie pusă la punct în cele mai mici amănunte. Serviciile secrete au avut, de asemenea, ingeniozitatea de a-i da un „album de familie", mică capodoperă a genului, ale cărui pagini cu fotografii reconstituiau viața familiei Taabes, inclusiv fotografii ale lui Elie la Buenos-Aires, însoțit de „tatăl", „mama" şi „unchiul" său. Nimic nu fusese omis pentru a îmbogăți personajul lui Kamal Taabes şi pentru a-l împodobi cu maximum de detalii, verosimile şi concrete.

Cohen vorbea destul de bine spaniola, dar insuficient pentru cineva care trăise atîția ani în Argentina. Trebuia, în consecință, să consacre ultimele săptămîni dinaintea plecării sale unui curs de perfecționare intensivă de spaniolă.

La sfîrşitul antrenamentului, Elie Cohen se identificase în aşa măsură cu noul său personaj încît îi era dificil să rămînă el însuşi în fața soției sale Nadia, pe care o vedea în fiecare seară în apartamentul lor din Bat-Yam.

I se întîmpla chiar să nu mai reacționeze la prenumele de Elie cînd îl chema soția sau prietenii. Intr-o zi, spuse instructorului său:

— Acasă încerc din toate puterile să uit că sînt în prezent Kamal Taabes. Trebuie cu orice preț să nu stric impresia soției mele. Va trebui să ajung să fac o distincție mintală totală între cele două identități ale mele, dar acest lucru nu este uşor. Chiar de pe acum, în cea mai mare parte a zilei, mă comport întocmai ca şi Kamal Taabes. Cum să redevin, în aceste condiții, Elie Cohen, în timpul celor cîteva ore pe care le petrec în familie ? Intr-adevăr, este foarte, foarte greu.

Mult mai tîrziu, spre marea lui surprindere, va afla de la soția sa că deja din perioada care a precedat plecarea sa în Argentina ea înțelesese, în mod practic, totul. Intuiția sa feminină îi spunea că soțul său era subiectul unei transformări profunde şi că plecarea sa viitoare în străinătate, pe care el i-o anunțase, însemna un voiaj „dincolo de vreo cortină misterioasă". Ca orice altă femeie izraelită în aceeaşi situație, ea îşi imagina că era vorba de o misiune secretă în legătură cu securitatea Izraelului şi nu punea întrebări inutile.

Fireşte, nu era întîmplător că superiorii lui Cohen deciseseră să-l instaleze întîi la Buenos-Aires. Această alegere era destinată să-i faciliteze lui Cohen-Taabes misiunea pe termen lung în Siria.

Buenos-Airesul este, într-adevăr, un important centru al emigrației arabe şi numără mii de familii originare din Siria. Serviciile secrete ale Tel-Avivului sperau că printre aceşti sirieni se vor găsi persoane capabile să-i înlesnească lui Cohen contactele politice de care ar avea nevoie, odată stabilit la Damasc.

Ca de altfel peste tot în lume, şi la Buenos-Aires emigranții arabi, urmînd exemplul emigranților altor țări, se constituiseră în cercuri şi cluburi închise. Emigranții de origine siriană aveau şi ei create la Buenos-Aires „asociații" ale compatrioților, gen de organizații care se aseamănă în mod vag cu „asociațiile" evreieşti din Statele Unite sau din Europa. Este necesar să precizăm că numărul total al minorității arabe din țări de origini diverse atinge la Buenos-Aires aproximativ cifra de o jumătate de milion. Alături de minoritatea arabă, la Buenos-Aires se găseşte o importantă colonie de emigranți evrei, în majoritate de origine europeană, dar numărînd printre membrii săi un anumit număr de evrei de origine orientală. Unele familii gonite din țările arabe, cum sînt Siria şi Egipt, sau care au părăsit aceste țări de teama măsurilor discriminatorii antisemite, preferaseră să se stabilească în America de Sud, în loc să emigreze în Izrael. Astfel, s-a ajuns ca arabii şi evreii, venind din aceleaşi țări şi trăind, atît unii cît şi alții, din comerț sau aparținînd unor profesii libere, să întrețină relații amicale de vechi „compatrioți". Animozitatea antisemită a arabilor din Siria sau Egipt se estompează adesea cînd emigranții din aceste țări se regăsesc la mai multe mii de kilometri de patria lor.

Cu toate acestea, trebuie precizat că Argentina, țara de absorbție a unei emigrații de vaste dimensiuni şi de diverse

origini, nu a reușit să asimileze în întregime emigranții arabi și evrei și că aceste două minorități conservă, în special la Buenos-Aires, entitatea lor națională, vorbind cu greutate spaniola și refuzînd obiceiurile sud-americane. Legislația argentiniană încearcă să lupte contra acestei stări de lucruri și a prevăzut totul pentru a ușura procesul de absorbție a noilor emigranți, pînă într-atît, încît pașaportul argentinian nu face nici o precizare asupra țării de origine sau religiei proprietarului său. Ceea ce este de o valoare nepreţuită pentru tot felul de indivizi interesați să părăsească în mod secret țara lor de origine și să dispară, sub o nouă identitate, în această țară a Americii de Sud.

De aici rezultă de ce serviciile secrete izraeliene au țintit Buenos-Airesul. In această capitală, Cohen avea, șanse multiple să apară într-o zi sub o identitate falsă, fără ca sosirea sa să suscite un interes imediat din partea „compatrioților" săi sirieni.

Dar serviciile din Tel-Aviv știau că alături de avantajele integrării pe care le avea agentul lor la Buenos-Aires, el va trebui să facă față aci numeroaselor și periculoaselor ramificații ale serviciilor de contraspionaj arabe și, printre ele, emisarilor „Biroului 2" sirian, deosebit de activi în sînul coloniei arabe din capitala argentiniană. In toate țările Americii Latine, ambasadele arabe adăpostesc numeroși agenți ai serviciilor de spionaj și de contraspionaj ale țărilor respective și este, de altfel, bine cunoscut faptul că aceste ambasade întrețin, de asemenea, servicii speciale de propagandă antiizraeliană. Aceste servicii sînt destinate să contrabalanseze propaganda proizraeliană care emană, cu multă eficacitate, din cercurile evreiești influente, existente în majoritatea capitalelor Americii de Sud.

Un exemplu recent ilustrează activitatea serviciilor de contraspionaj arabe in Argentina și arată pînă unde sînt capabile să meargă aceste servicii pentru a-și îndeplini sarcinile lor, exemplu care, de altfel, probează că războiul secret pe care-l duc serviciile speciale ale Izraelului și ale țărilor ara-

be se transferă uneori în locuri foarte îndepărtate de Orientul Mijlociu.

La 17 ianuarie 1964, orele 10 și 37, pe un teren militar din sudul Izraelului a aterizat un avion sub culorile armatei egiptene a aerului. Din avion — un „Yak-II", de fabricație sovietică, a apărut un pilot egiptean, purtînd pe jacheta de zbor gradul de căpitan.

— Sînt dezertor din armata egipteană a aerului. Cer drept de azil în Izrael — a declarat el, în momentul aterizării, aviatorilor izraelieni de la fața locului.

Căpitanul Mahmud Hilmi, în vîrstă de douăzeci și șase de ani, săvîrșise un mare act de curaj.

In dimineața zilei de 17 ianuarie el decolase de pe aeroportul militar de la Bilbess, situat în Egipt, dincolo de Canalul de Suez. Umpluse rezervorul cu carburant și, pretextînd, în calitatea sa de instructor, un zbor de antrenament, zburase peste deșertul Sinai, pentru a ateriza pe primul teren izraelian observat din aparatul său. Mai multe aparate „Mig", ale aviației militare, îl urmăriseră. Dar el a reușit să le scape și să treacă frontiera izraeliană fără greutăți. Intreaga operație durase o oră și un sfert.

Putem să ne imaginăm ce primire i-a făcut comandantul armatei izraeliene a aerului căpitanului Hilmi, primul dezertor din aviația egipteană. El explică ofițerilor bazei și ziariștilor izraelieni și străini, reuniți cu această ocazie, că fugise din Egipt din motive politice și morale : timp de săptămîni participase la raidurile aviației egiptene contra satelor din Yemen, operațiuni în cadrul războiului pe care Egiptul îl duce contra guvernului regalist al acestei țări. Hilmi adăuga că el luase decizia de a dezerta după ce fusese obligat să facă uz de gaze contra unor sate yemenite. Aparținînd unei unități desemnate să efectueze alte raiduri contra Yemenului, preferase să caute refugiu în Izrael.

Fuga căpitanului Hilmi la bordul aparatului său și declarațiile sale în fața presei internaționale constituiau un violent eșec psihologic și moral pentru Egipt. Era o probă, dacă aceasta mai era necesară, a felului în care gu-

vernul președintelui Nasser înțelegea să stabilească ordinea „revoluționară" într-o țară vecină care rezista revoluției. Pe de altă parte, actul lui Hilmi servea ca indice prețios al stării de spirit care domnea în anumite cercuri de ofițeri ai armatei egiptene.

Evident, autoritățile egiptene juraseră, în ziua dispariției căpitanului Hilmi, să se răzbune pentru răul pe care li-l cauzaseră actul său. Acest lucru s-a făcut mult mai curînd decît Egiptul l-ar fi sperat la început. Răzbunarea a fost teribilă.

Mahmud Hilmi a rămas șase luni în Izrael. Răsfățat și sărbătorit de colegii săi izraelieni, el a luat de mai multe ori masa cu comandantul șef al aviației izraeliene, care era pe atunci generalul Ezer Weismann. După șase luni, el și-a manifestat dorința să emigreze în Argentina și a rugat autoritățile izraeliene să-i acorde concursul lor.

Autoritățile nu s-au opus proiectului. I s-au procurat actele de identitate necesare și i s-a găsit chiar un serviciu onorabil în Argentina : un post de aviator civil pentru lucrări agricole în împrejurimile orașului Buenos-Aires, cu un salariu lunar destul de mare pentru un celibatar cum era el.

Hilmi a părăsit Izraelul în iunie 1964 pe calea aerului. Dar, cu toate numeroasele avertismente care i s-au dat de serviciile secrete izraeliene, în drum spre Argentina și chiar la sosirea lui la Buenos-Aires, sub un nume fals, el a comis două greșeli ireparabile :

Imediat după aterizarea pe un aeroport dintr-o capitală europeană s-a grăbit spre salonul de tranzit pentru a trimite o carte poștală bătrînei sale mame care trăia la Cairo ; datorită acestui act negîndit, serviciile secrete egiptene au aflat ușor că Hilmi părăsise Izraelul.

Ajuns la Buenos-Aires, Hilmi trebuia să rămînă cîteva zile în capitală și s-a instalat într-un hotel. A doua zi după sosirea sa, a decis să se desfete cu o masă orientală într-unul din numeroasele restaurante arabe care se găsesc la Buenos-Aires. Aci a făcut cunoștință cu o prostituată de origine egipteană. In loc să nu se încreadă în ea, el a comis eroarea fatală de a-i dezvălui, în cursul nopții, adevărata sa identitate.

Hilmi nu se va mai întoarce niciodată la hotel, unde îi rămăseseră lucrurile personale și actele de identitate.

Cîteva zile mai tîrziu, la începutul lunii iulie, a sosit la Paris Levi Eshkol, pentru a-l întîlni pe președintele de Gaulle. Cîteva minute după aterizarea sa la Orly, i se prezentă o telegramă a serviciilor de informații izraeliene : Hilmi dispăruse ; el fusese fără îndoială răpit de serviciile speciale egiptene din Argentina. Eshkol a ordonat imediat o anchetă pentru a se stabili dacă serviciile competente, care se ocupaseră de cazul lui Hilmi, nu comiseseră vreo eroare sau vreo neglijență.

Rezultatul acestei anchete a fost negativ. Serviciile secrete izraeliene nu neglijaseră nimic și Hilmi era singur răspunzător de trista sa soartă. Este interesant de notat, spunea raportul, că serviciile egiptene acționaseră cu maximum de rapiditate și eficacitate : în chiar noaptea nefericitei sale aventuri cu „gazda" sa, Hilmi se găsea deja în mîinile agenților egipteni, care l-au sechestrat în localul ambasadei R.A.U. de la Buenos-Aires.

Operația „Intoarcerea la Cairo", al cărei scop era să readucă dezertorul în Egipt, s-a prelungit timp de 10 zile. Transportat de un vas egiptean care ancorase într-un port argentinian, Hilmi a fost debarcat la Alexandria. Două luni mai tîrziu, lumea a aflat că Hilmi, care fusese judecat în secret de o curte marțială și acuzat de dezertare și de înaltă trădare, a fost condamnat la moarte și executat la Cairo.

★

Prezența și activitatea serviciilor speciale arabe în Argentina erau cunoscute izraelienilor. De aceea se înconjura cu atîta grijă plecarea lui Elie Cohen și se veghea la executarea minuțioasă a planului său de călătorie care cuprindea o escală în Europa.

Cînd totul a fost pus la punct, veni momentul plecării. Cohen și-a luat rămas bun de la soție, de la fiica sa Sofia și de la familie — promițînd să revină cît mai curînd din mi-

siunea sa în străinătate „pe socoteala unei societăți comerciale". El a promis să scrie cît mai des posibil și s-a ținut de cuvînt: Nadia primea efectiv vești de la el, niciodată din Argentina, de fiecare dată scrisorile fiind expediate din Europa.

Elie Cohen s-a dus la aeroportul Lydda într-o camionetă necunoscută a serviciilor secrete, condusă de un tînăr pe nume Gideon. Cu o mică valiză uzată, un pașaport pe numele său adevărat și un plic conținind cinci sute de dolari, pe care i l-a remis Gideon, el a trecut vama și a luat loc într-un avion al Companiei „El-Al". Conform instrucțiunilor dervișului, Cohen știa că imediat după sosirea la Zürich trebuia să ia autobuzul care duce de la aeroport pînă la stația finală în oraș. Acolo, un agent pe care nu-l cunoștea nici după nume, nici din vedere, urma să aibă grijă de el.

In Elveția, lucrurile s-au petrecut întocmai. După coborîrea din avion, Cohen a luat autobuzul pînă la ultima stație, în fața gării din Zürich. Acolo i s-a prezentat un om de vîrstă mijlocie, îmbrăcat elegant și vorbind ebraica cu un ușor accent german.

— Mă numesc Salinger — îi spuse el lui Cohen și îi întinse mîna. Apoi Salinger l-a condus pe Cohen cu mașina la hotelul din apropierea lacului Zürich.

Cohen a rămas trei zile la Zürich. Il vedea pe Salinger zilnic, timp de mai multe ore. Salinger, „antena" permanentă a serviciilor secrete izraeliene în Europa, sub o acoperire solidă de director al unei mari întreprinderi de import-export, avea ca sarcină să-i dea lui Cohen unele instrucțiuni elementare de ordin „comercial". Cohen-Taabes urma să conducă la Buenos-Aires o societate de navlu maritim și aerian, al cărei reprezentant în Europa, și în special la Zürich, era chiar Salinger. În consecință, Cohen trebuia să știe, cel puțin teoretic, cum funcționează o astfel de întreprindere, să învețe tehnica operațiilor sale și, în special, să fie capabil să se servească de anumiți termeni specifici întrebuințați în acest fel de afaceri.

Salinger i-a predat lui Cohen un carnet de cecuri de la o bancă cunoscută din Zürich, unde se îngrijise să deschidă un cont pe numele de Kamal Amin Taabes.

— Toți oamenii de afaceri din America de Sud au conturi de bancă în Elveția — îi explică el lui Cohen.

In cea de-a treia și ultima zi, ei au făcut turul magazinelor de îmbrăcăminte bărbătească de pe strada gării și Cohen și-a pus la punct un trusou complet de îmbrăcăminte purtînd mărci elvețiene, de la duzina de batiste și cîteva cravate pînă la costumul de haine, pardesiul și cele două perechi de pantofi.

In sfîrșit, Elie a predat lui Salinger actele sale de identitate izraeliană și vechile haine din Izrael și nu a oprit nimic care să poată indica țara sa de origine. S-a înarmat cu pașaportul sud-american pe numele de Taabes, cu bilet de avion pentru Buenos-Aires, a refăcut valiza cu lucrurile cumpărate la Zürich și, după ce a primit de la Salinger numărul căsuței poștale din Zürich unde putea să adreseze corespondența destinată Nadiei, a plecat singur la aeroport.

Trei zile după sosirea sa la Zürich, Elie Cohen, devenit oficial Kamal Amin Taabes, a luat un avion de la Zürich la Paris, a făcut tranzit cîteva ore la Orly, fără să întîlnească acolo pe nimeni, și a plecat cu avionul spre Argentina.

După mai multe luni, el povestea dervișului:

— Aproape în tot timpul cît a durat acest voiaj lung, fusesem incapabil să mă gîndesc la altceva decît la operația Eichmann.

Cohen, care se angajase în serviciile secrete ale Izraelului în timpul răpirii lui Adolf Eichmann, cîștigase încrederea superiorilor săi într-atît încît, cu cîtva timp înainte de plecarea sa din Tel-Aviv, îl invitaseră să participe la o reuniune a cîtorva aleși ai serviciilor, în cadrul căreia i s-a comunicat modul exact cum a decurs și detaliile răpirii operate la Buenos-Aires. Cohen aflase astfel din surse de mîna întîi detaliile acestei operații — detalii, de altfel, încă nepublicate în Izrael și în lume. Zburînd spre coastele argentiniene, cu destinația Buenos-Aires, Cohen își reamintea detaliile răpirii. El făcea drumul invers față de cel pe care-l făcuse fără știrea sa Eichmann, adormit și înconjurat de

agenții serviciului secret al Izraelului, într-un avion al Companiei „El-Al" de la Buenos-Aires la Lydda.

— Istoria acestei răpiri mi-a dat curaj — îi va spune el dervișului. Mulțumită acestei operații știam că serviciile noastre erau capabile să reușească în încercări mai grele. Aceasta mi-a dat siguranță în momentul cînd zburam în sens opus.

Chiar la aeroportul din Buenos-Aires el privi avioanele de pe pistă, încercînd să reconstituie în imaginația sa decolarea avionului „El-Al" care ducea în carlingă prețiosul colet al serviciilor secrete izraeliene.

Debarcarea la Buenos-Aires, controlul pașapoartelor și vama au fost îndeplinite fără probleme. Echipat cu mica sa valiză, prezentînd pașaportul cu numele de Taabes, Cohen a trecut barierele oficiale și s-a îndreptat spre biroul de informații turistice. La cerere, i s-a indicat un hotel în oraș unde era ușor să găsească o cameră.

Nimeni nu l-a așteptat la aeroport. Un taxi l-a condus pînă în fața unui hotel mijlociu, situat pe bulevardul central al Buenos-Airesului, Nuevo del Julio (bulevardul 9 iulie). A luat o cameră cu baie pentru o săptămînă. A sosit la hotel într-o seară de început de februarie 1961. Elegantul bulevard, construit de președintele Péron după modelul bulevardului Champ-Elysées din Paris, era înțesat de lume și iluminat de sute de ansambluri de neon. Kamal Amin Taabes a făcut aci prima lui plimbare pe jos, forțîndu-se să pătrundă atmosfera acestui mare oraș, în care avea ca misiune să făurească un personaj și să-și croiască un drum care să-l conducă pînă la urmă în Siria.

Doar a doua zi trebuia să aibă un prim contact ultrasecret cu un corespondent local. La Zürich, Salinger îi indicase că a doua zi după sosire, la orele unsprezece dimineața, trebuia să fie la cafeneaua „Corintas", în Nuevo del Julio. Salinger avusese grijă să-i repete că acest contact, deși indispensabil, trebuia să fie cît mai scurt posibil. Trebuia în orice caz evitată o posibilitate teoretică de filaj din partea serviciilor egiptene și siriene.

Cohen, care, la fel ca și la Zürich, nu cunoștea persoana pe care o va întîlni, se prezentase cu puțin înainte de orele 11 la cafeneaua „Corintas". La cîteva minute după ce se instalase la o masă și comandase o băutură, se apropie de el un bărbat de circa șaizeci și cinci de ani, cu părul alb, frumos, care se prezentă sub numele de Abraham și îi strînse mîna. Ca și Salinger în Elveția, el identificase pe Cohen-Taabes mulțumită unei fotografii pe care o avea de la Tel-Aviv.

Conversația lor a fost scurtă și s-a desfășurat în spaniolă. Numeroșii clienți din marele local nu-și dădeau seama că sub ochii lor începuse una din cele mai mari operațiuni de spionaj din acest secol.

După cîteva cuvinte de bun venit, Abraham îi întinse lui Cohen un jurnal, pe marginea căruia era scrisă o adresă. El îi explică lui Cohen că trebuie să se ducă la această adresă, unde putea să închirieze un apartament mobilat destul de luxos. Apoi îi comunică, verbal, adresa unui profesor de limba spaniolă. Abraham îi spuse deschis că accentul său spaniol era rău și că ar face bine să ia un anumit număr de lecții.

Au convenit ca, din cînd în cînd, dar cît mai rar posibil, să intre în contact. Pentru cazurile de extremă urgență, Abraham i-a indicat un număr de telefon unde putea să-l găsească.

Cohen a trebuit să învețe pe dinafară o altă adresă și un număr de telefon : acelea ale biroului „său" de navlu maritim și aerian. Aci, la această adresă, va fi totdeauna cineva care să răspundă la apel și să confirme că dl. Taabes este într-adevăr proprietarul și directorul general al acestei societăți, îi explică Abraham lui Cohen și-i promise să-i procure, pentru a doua zi, cărțile de vizită și hîrtiile cu antet necesare.

Abraham știa că în 3 luni trebuia să furnizeze agentului izraelian un pașaport argentinian pe numele de Taabes. La sfîrșit, îi întinse lui Cohen o mică foaie împăturită, care conținea o listă cu personalități arabe care locuiau la Buenos-Aires și adresele lor, precum și indicațiile necesare referitoare la „Clubul islamic" și restaurantele arabe, locurile de întîlniri preferate ale emigrației siriene și libaneze ale capitalei.

— Intră cît mai repede posibil în contact cu aceste cercuri. Vei obține scrisorile de introducere și de recomandație pentru Damasc — adăugă Abraham și, după ce strînse mîna lui Cohen, părăsi masa. Intreaga lor conversație nu durase un sfert de oră. Apoi, ca și cum își adusese aminte de ceva, Abraham reveni la Cohen, se aplecă la înălțimea urechii sale și îi șopti în evreiește, cu un surîs pe buze : Behatslaha ! (Succes !).

Șansa, un concurs de împrejurări și priceperea lui Elie Cohen l-au condus, începînd din această zi, din succes în succes. Chiar din acea lună de februarie 1961, el a făcut cunoștință cu un personaj important, care, fără să știe, i-a deschis calea spre Damasc.

Cohen-Taabes a devenit, chiar din prima săptămînă a șederii sale la Buenos-Aires, un vizitator cunoscut al „Clubului islamic" pe care Abraham i-l recomandase. In fiecare zi petrecea acolo ore întregi citind ziarele din Cairo și Damasc, care se găseau la dispoziția vizitatorilor, ajungînd astfel, încetul cu încetul, un membru al clubului sub numele de Kamal Amin Taabes. El lega conversații, bineînțeles în arabă, cu tineri emigranți libanezi și sirieni, juca frecvent cu ei „Shesh-Besh", un fel de „Domino" devenit joc „național" în toate țările arabe, și făcea în compania lor petreceri tîrzii, cum se obișnuiește la Buenos-Aires. Vorbea puțin, dar suficient pentru a dezvălui discret, din timp în timp, un anume detaliu al personajului său și din viața sa. Printre altele, a avut grijă să le spună că era comerciant, că reușise să adune o mică avere și că cea mai mare dorință a sa era să se înapoieze în patria părinților săi, pentru a participa activ la viața publică. Pînă noaptea tîrziu discuta probleme care frămîntau în acel timp Siria.

Intr-o zi, la masa de „Shesh-Besh" a lui Taabes de la „Clubul islamic" se așeză un bărbat de circa 50 de ani, foarte renumit în cercurile arabe din Argentina — Abdallah Latif Alheshan.

Cu o mustață frumoasă, dar cu părul căzut, mai mult mic și burtos, Alheshan era energicul redactor șef al celui mai important săptămînal de limbă arabă din Buenos-Aires „Al-

aalam Alarabi" (Lumea arabă). Cohen-Taabes îl remarcase chiar de la a doua lui vizită la club și aștepta o ocazie favorabilă să-l cunoască. „Shesh-Besh"-ul se preta minunat la aceasta. Deplasînd pionii săi, Taabes angajă cu Alheshan o conversație lungă asupra situației politice din Siria, explicîndu-i redactorului șef al săptămînalului că era obosit de traiul „în exil", că se simțea sirian și nu argentinian, că avea nostalgia țării sale. „Pe scurt — declară el, de o manieră din cele mai naturale posibile — intenționez să plec curînd la Damasc". Alheshan îl ascultă pe tînărul bărbat cu plăcere, după care îl invită să-i facă o vizită la redacție pentru a continua acolo conversația lor. Taabes a acceptat invitația cu entuziasm și au stabilit imediat o întîlnire pentru 23 februarie 1961.

Această dată indică clar succesul lui Cohen și în special rapiditatea cu care a știut să se introducă în cercurile influente din Buenos-Aires. La nici două săptămîni după sosirea lui în Argentina, în țară străină și în cercuri în întregime noi pentru el, stătea într-un fotoliu bogat, în fața redactorului șef al săptămînalului arab din capitală.

Conversația, care a durat mai mult de două ore, nu a fost decît prima dintr-o serie lungă de întîlniri dintre Taabes și Alheshan. Ziaristul pusese tînărului „arab" diverse întrebări asupra sa și familiei sale și Taabes îi povestea întîmplări de neuitat despre tinerețea sa, despre Alexandria, despre emigrarea părinților săi și despre afacerile sale în capitala argentiniană.

Taabes a înțeles, din anumite remarci ale lui Alheshan, că acesta ar prefera să vadă partidul sirian „Baas" (Renașterea) luînd în mînă guvernarea țării. Alheshan i-a spus de fapt în mod net că el era partizan al unei cooperări între Siria și Egiptul lui Nasser, dar că el se opunea sechestrului egiptean asupra „provinciei siriene" și că respingea exploatarea cu care se îndeletnicește administrația lui Nasser în Siria.

Cohen-Taabes a făcut atunci remarca următoare : „Aș fi gata să plec în Siria chiar de azi pentru a oferi aportul meu personal la efortul național. Dar mi-e teamă că voi fi rău pri-

mit. Nu cunosc pe nimeni la Damasc. Risc să-mi pierd timpul și să-mi risipesc bunăvoința".

Alheshan: „In ziua cînd vă veți decide să plecați la Damasc, nu vă feriți să mi-o spuneți. Nu aveți teamă, vă voi recomanda tuturor prietenilor mei. Pînă atunci, veniți să mă vedeți cînd doriți. Imi plăceți mult. Sînt prietenul dumneavoastră".

Inainte de a se despărți, Alheshan îl rugă pe Taabes să-i dea adresa pentru a-i trimite ziarul săptămînal pe care-l conducea.

Taabes i-a indicat imediat adresa apartamentului pe care tocmai îl închiriase la Buenos-Aires: strada Taquarra 1485. Ii întinse, de asemenea, o carte de vizită cuprinzînd numele și adresa societății sale de navlu.

Cohen a avut impresia că a cîștigat încrederea ziaristului arab și această impresie era mai mult decît o presupunere. Dovada evidentă a fost furnizată numai după patru ani, în momentul condamnării la moarte a lui Elie Cohen la Damasc. Abdallah Latif Alheshan a adresat atunci o scrisoare deschisă celui mai important cotidian arab din Orientul Mijlociu, „El-Hayat" din Beirut, pentru a se apăra contra acuzației formulate la Damasc că el ar fi dat un ajutor inapreciabil spionului izraelian. In această scrisoare se spune:

„Am primit într-o zi vizita unui tînăr de circa treizeci de ani, cu pielea albă și părul negru, care mi s-a prezentat pe numele de Kamal Amin Taabes. El mi-a povestit că locuise în tinerețe în Egipt. După aceea am avut ocazia să-l întîlnesc adesea la recepțiile și cocteilurile ambasadelor arabe și la Clubul islamic, pe care-l frecventează toți tinerii arabi din Buenos-Aires.

Ne-am întreținut în mai multe rînduri. In general, era mai mult tăcut. Dădea impresia unui tînăr serios și judecat. Se interesa în mod evident de problemele lumii arabe și mă rugase să-i trimit ziarele arabe".

Mai departe, în scrisoarea sa, Alheshan povestește: „Mi-a spus într-o zi că s-ar întoarce în Siria. E adevărat că în acel moment i-am furnizat unele scrisori de recomandare. Dar nu l-am trimis eu să spioneze Siria în folosul Izraelului. Cei care i-au acordat viza necesară și i-au dat posibilitatea să ajungă la Damasc sînt prietenii săi personali, consulii generali ai țărilor arabe. Dacă, datorită acestora, el a reușit să dejoace timp de patru ani toate serviciile secrete arabe, poate cineva să mă acuze pentru că nu mi-am dat seama de adevărata lui identitate în timpul rarelor conversații pe care le-am avut cu el?".

Cohen însuși nu știa încă, în timpul întîlnirilor sale cu Alheshan, în ce măsură reușise să-i cucerească încrederea — cum o dovedește această scrisoare publicată în 1965 în ziarul „El-Hayat" din Beirut. Dar intuiția îi spunea că reușise să-și joace rolul de Kamal Taabes și că personajul Elie Cohen dispăruse acum complet. El știa, de asemenea, și aceasta era de o importanță capitală, că Abraham se ocupa cu eficacitate perfectă și în toate detaliile de „acoperirea" sa, îi furniza tot ce îi era necesar pentru cazul unei eventuale anchete din partea noilor sale cunoștințe, asupra identității sale și asupra trecutului familiei lui. Cohen simțea la fiecare pas efectul binefăcător al „brațelor lungi" ale lui Abraham.

Faptul de a se ști secondat și protejat a avut drept efect dublarea siguranței sale. Din cînd în cînd Abraham îi dădea lui Cohen banii necesari cheltuielilor și modului său de viață, care, din cauza naturii personajului pe care fusese însărcinat să-l reprezinte, era destul de costisitor. Este necesar să precizăm că Cohen, obișnuit cu o viață modestă, nu punea din acest punct de vedere probleme serviciilor secrete de la Tel-Aviv și că era mai mult sub normă în ceea ce privește bugetul său.

Abdallah Latif Alheshan nu a inventat nimic în scrisoarea sa din 1965. Cohen-Taabes nu se mulțumise numai să ia contact cu redactorul șef al revistei arabe de la Buenos-Aires. In cîteva săptămîni, el a reușit să devină oarecum un oaspete obișnuit la toate recepțiile oficiilor diplomatice arabe din capitală. Il vedeai la toate manifestările arabe organizate în cea mai mare parte la „Clubul islamic". Il întîlneai la cocteilurile ambasadelor Siriei, Egiptului și Libanului. In aces-

te cîteva săptămîni devenise, în oarecare măsură, un element pasiv, dar constant al peisajului obişnuit al acestor feluri de evenimente semimondene, semipolitice.

Cele cîteva sute de persoane pe care le intîlnea, invariabil, la toate recepţiile diplomatice se deprinseseră să-l vadă şi pe el. In sine, aceasta nu are nimic extraordinar şi oricine care are obiceiul acestor cercuri ştie că, în fond, nimic nu e mai uşor decît să devii un obişnuit al recepţiilor mondene. Este suficient să doreşti, să înveţi să cunoşti acest cerc şi să fii înzestrat cu sîngele rece necesar pentru a fi la ora şi la locul dorit. Ceilalţi, gazdele şi comesenii se deprind repede să vadă pe cineva la toate recepţiile, fără să-şi pună totuşi problema identităţii sale, nici a motivului prezenţei sale. In cazul lui Cohen, prezenţa sa la toate ambasadele arabe ieşea totuşi din comun.

Pentru că pătrunsese în acest cerc, trebuia şi mai mult să continue a juca, fără greşeală, rolul de Kamal Taabes şi sub această identitate să extindă aria relaţiilor sale personale, pentru a profita de ele la momentul oportun.

Aşa a putut întîlni Cohen într-o zi la ambasada Siriei pe omul care, peste patru ani, avea să decidă asupra morţii sale: generalul Amin El-Hafez. Generalul Hafez, un om frumos, cu părul încărunţit, veşnic cu o şuviţă de păr pe frunte şi cu un aer mai mult sud-american decît sirian, era în acel timp ataşatul militar al ambasadei Siriei la Buenos-Aires. Abdallah Alheshan l-a prezentat pe Taabes în timpul unei recepţii de la ambasadă generalului Hafez. Ataşatul militar, impozant în uniforma strălucitoare de ceremonie, a angajat o lungă conversaţie politică cu Alheshan şi Taabes. Hafez evoca cu multă încredere viitorul partidului „Baas" din care făcea parte, afirmînd faţă de interlocutori:

— Este singurul partid sirian capabil să dea strălucire ţării noastre. La sfîrşitul acestui an termin misiunea în Argentina. Intors în Siria, mă voi consacra activităţii politice din sinul partidului.

Elegantul militar sirian nu ştia că partidul „Baas" îl va

conduce, peste puţin timp, la cel mai înalt post al ţării sale, preşedinţia Republicii Siria.

Taabes, atent cum trebuia la vorbele lui Hafez, a făcut o singură remarcă:

— Dacă aş fi la Damasc, aş face la fel ca dumneavoastră, domnule general.

— Ce aşteptaţi pentru a merge acolo? — îi replică Hafez, ca şi cum acesta era un ordin, şi îi întoarse spatele pentru a se întreţine cu un alt musafir.

Cohen-Taabes, într-un raport ulterior, pe care l-a adresat superiorilor săi, a notat că generalul Hafez reţinuse, fără îndoială, scurta sa remarcă, căci, în mai multe rînduri, revăzîndu-l în alte ocazii, îi făcuse cu ochiul şi îl întrebase: „Aşadar, pe cînd plecarea în Siria?".

Cohen s-a întîlnit de puţine ori cu Abraham, dar de fiecare dată cînd s-au întîlnit, mereu în alt loc şi în cel mai mare secret, el i-a înmînat rapoarte detaliate asupra relaţiilor sale în cercurile arabe, care se extindeau din săptămînă în săptămînă. Abraham se arăta satisfăcut. Cînd s-au împlinit trei luni de la sosirea lui Cohen în Argentina, Abraham i-a înmînat un paşaport şi o carte de identitate argentiniană pe numele de Kamal Amin Taabes.

In luna mai 1961, Abraham i-a transmis lui Cohen o nouă instrucţiune de la Tel-Aviv. „Cohen trebuie să anunţe prietenilor săi că a decis să plece în curînd într-un turneu în ţările arabe şi că are intenţia să facă o vizită la Damasc pentru a se convinge la faţa locului asupra posibilităţilor de a se instala acolo definitiv".

Taabes s-a conformat imediat. A făcut turul relaţiilor sale pentru a obţine scrisorile de recomandare promise.

Abdallah Alheshan s-a ţinut de promisiune. La 13 mai 1961 Taabes i-a făcut o vizită la birou şi l-a anunţat că s-a hotărît să plece, în care scop i-a cerut scrisorile de recomandare. Alheshan, încîntat, i-a arătat o scrisoare pe care tocmai o scrisese fiului său care locuia la Damasc şi a adăugat imediat pe ea cîteva cuvinte de recomandare pentru prietenul său Kamal Taabes. El i-a dat lui Taabes, printre altele, o altă

scrisoare de recomandare pentru același fiu Kemal și încă trei scrisori de același gen destinate una lui Nabib Hareb, un prieten al său, comerciant foarte cunoscut la Damasc, alta către un verișor care locuia la Alexandria și, în sfîrșit, a treia pentru un bancher cunoscut din Beirut.

Taabes se înarmă în acest fel cu o serie întreagă de scrisori pe care le-a strîns de la prietenii săi arabi din Buenos-Aires, adresate în general familiilor lor din Liban și Siria.

A avut grijă să povestească tuturor că pleca pentru un turneu în mai multe capitale arabe și adăuga că se va opri, de asemenea, un timp oarecare și în Europa.

El a obținut fără nici o dificultate o viză egipteană la ambasada Egiptului de la Buenos-Aires. Consulul libanez, de asemenea, i-a acordat o viză valabilă pentru șase luni. Deci, Cohen-Taabes era gata să întreprindă voiajul, a cărui destinație finală era Damascul. Trei luni se scurseseră din ziua sosirii sale în Argentina. Noul său personaj era stabilit în mod definitiv.

Elie a luat avionul de la Buenos-Aires cu destinația Zürich. De data aceasta a făcut, fără să întîrzie acolo, escală la Londra.

Respectînd directivele primite prin intermediul lui Abraham, el nu a rămas la Zürich decît pentru a schimba avionul, de această dată în direcția München. La ieșirea de la controlul pașapoartelor și a vamei aeroportului München, el a recunoscut o veche cunoștință: Izrael Salinger, „antena" sa din Europa.

In tot timpul cît Cohen rămăsese în Argentina, Salinger îi expediase cu fidelitate corespondența — trimisă la o căsuță poștală anonimă din Zürich — soției sale Nadia, în Izrael.

Fără îndoială că Salinger avea grijă să expedieze scrisorile de fiecare dată din alt oraș din Europa. Scrisorile lui Cohen către soția sa erau scurte și nu vorbeau decît de „problemele" de care avea să se ocupe în Europa. Nadia primea, în lipsa lui, salariul lunar prin intermediul unei societăți comerciale imaginare.

Salinger a aflat direct de la Cohen modul detaliat de îndeplinire a misiunii în Argentina. Cohen i-a spus în mai multe rînduri că e gata să plece la Damasc și ar face-o cu plăcere chiar în ziua aceea.

Salinger îl informă atunci de ultimele directive de la Tel-Aviv: „Cohen nu va pleca la Damasc decît peste cîteva luni și este așteptat la Tel-Aviv pentru o nouă și ultimă serie de antrenamente".

Salinger a primit din mîinile lui Cohen actele de identitate pe numele de Taabes, scrisorile de recomandare pentru capitalele arabe, ca și întreg trusoul de îmbrăcăminte pe care Cohen îl achiziționase în Argentina. El a reluat de la Salinger actele sale de identitate izraeliană și hainele vechi pe care i le lăsase în păstrare la Zürich. El a folosit cele cîteva ore de plimbare care îi rămăseseră la München pentru a cumpăra mai multe cadouri soției sale, fetiței și familiei. In sfîrșit, s-a îmbarcat într-un avion izraelian, cu destinația Tel-Aviv.

La coborîrea sa din avion la Lydda, reîntors în țara sa, îl aștepta din nou camioneta comercială a „Mossad"-ului, condusă de același Gideon. Direct și fără să-i pună întrebări, Gideon l-a condus la Bat-Yam.

Acasă a revenit pe neașteptate, așa cum plecase. Inutil să descriem bucuria soției și a familiei de a-l revedea după o absență îndelungată. Nici chiar dervișul nu l-a deranjat în timpul acestei prime săptămîni de septembrie pe care Elie Cohen a petrecut-o, în întregime, în sînul familiei, în Izrael.

SCURTA ŞEDERE ÎN IZRAEL ŞI PLECAREA DEFINITIVĂ

Elie Cohen ştia că şederea la Bat-Yam era de scurtă durată şi că trebuia să se înapoieze curind la preocupările lui de agent secret. La sfirşitul săptăminii, dervişul a pus capăt vacanţei sale netulburate din sinul familiei. L-a invitat intr-o zi, la ora dejunului, intr-un restaurant din Jaffa, „La Janette", cunoscut prin specialitatea sa : peşte la grătar. Aşezaţi unul in faţa celuilalt pe terasa restaurantului care dădea spre vechiul port, s-au lansat intr-o conversaţie însufleţită, incit se putea spune că tatăl şi fiul dezbat problemele familiei. In sfirşit, dervişul, foarte părinteşte, asculta expunerea elevului său Cohen asupra activităţii desfăşurate în America de Sud.

— Ai prins accentul spaniol chiar cind vorbeşti evreieşte.

— La Buenos-Aires nu se vorbeşte araba decit cu accentul spaniol.

Foarte calm, Cohen i-a spus dervişului, incheindu-şi expunerea, că după părerea sa el era înarmat cu suficiente recomandări pentru a-şi îndeplini sarcina care il aştepta la Damasc.

— Pentru a mă introduce rapid în cercurile conducătoare din Damasc mă simt capabil — spunea el — să trec peste unele etape necesare pregătirii acestei pătrunderi.

Dervișul nota mai tîrziu în raportul său că Cohen dădea dovadă de o siguranță „contagioasă" și de o totală încredere în sine. Aceste remarci le-au făcut și alți șefi ai serviciilor secrete din Tel-Aviv, care au avut ocazia să se întrețină cu Cohen în timpul șederii sale, din septembrie 1961, în Izrael. Constatarea era, firește, pozitivă și încurajatoare. Dar, văzută sub un alt unghi, siguranța exagerată a unui agent secret comportă pericole pentru el însuși și poate ușor să-l antreneze la unele acte imprudente și foarte riscante.

Cu toate acestea, s-a hotărît ca, înainte de a i se da ordin de plecare, Cohen să fie supus la o ultimă serie de antrenamente. Pentru a liniști eventualele temeri ale prietenilor săi arabi din Buenos-Aires, Cohen trebuia să scrie un număr mare de cărți poștale, care erau expediate în Argentina din mai multe capitale occidentale.

Drept răspuns la tot ceea ce dervișul îl învățase, Cohen, decepționat, a făcut o singură remarcă : „N-aș fi crezut că drumul la Damasc să fie așa de lung. Poți să mori de oboseală și de nerăbdare înainte de a ajunge acolo...". Aceasta nu era din partea sa un acces de proastă dispoziție, ci expresia sinceră a neliniștii unui cal de bătaie, care adulmecă pulberea și apropierea frontului și se grăbește să se arunce în grămadă. Dar superiorii săi au fost de altă părere. Antrenamentul suplimentar era necesar și, acum, plecind de la rezultatele extraordinare ale primei părți a misiunii sale în Argentina, trebuia să se stabilească planul detaliat al misiunii sale în Siria.

Cohen se regăsea deci, din nou, în mica mansardă a dervișului, din strada Allenby. Cu ajutorul unui instructor-radio, specialist al serviciilor secrete pentru posturile clandestine, el făcea progrese rapide în manipularea unui post identic celui de care se va servi la Damasc. După cîteva săptămîni de antrenament suplimentar, el a reușit să atingă viteza mijlocie de 45—50 cuvinte pe minut, care este considerată de specialiști ca o posibilitate modestă. El a învățat să se servească de mai multe coduri secrete, s-a exersat în citirea mesajelor cifrate pe care i le-a „adresat" instructorul său și a terminat prin a cunoaște codurile pe dinafară.

In privința acestei ultime perioade de antrenament a lui Cohen la Tel-Aviv există un lucru asupra căruia trebuie insistat. Instructorul său de radio trebuia, printre altele, să detecteze particularitățile personale ale „bătăii" lui Cohen în momentul emisiunii. Pentru un bun specialist „bătaia" diferă de la un individ la altul, la fel ca și liniile papilare. Adică, caracterul semnalelor morse, emise de un post de la o distanță determinată, poate servi la autentificarea identității aceluia care le emite, fără ca acesta să anunțe în prealabil cifrul său de identificare. Cele mai mici nuanțe ale „bătăii", schimbările intervenite, imperceptibile pentru o ureche neantrenată, sînt tot atîtea date concrete, imediat înregistrate și înțelese, de urechea tehnicianului experimentat care captează și descifrează mesajele.

Incepînd din septembrie 1961, un număr foarte restrîns de operatori-radio, aparținînd centrului de descifrare a serviciilor secrete, examinau, pentru a putea distinge dintre altele, emisiunile de antrenament ale lui Cohen.

Mai tîrziu, aceiași operatori aveau să asculte emisiunile lui Cohen din capitala siriană.

O parte din timp Elie a consacrat-o studiului pregătirii diferitelor feluri de cerneală simpatică cu mijloacele de care dispunea ; instalării de ascunzători judicioase într-un apartament ; ascunderii obiectelor secrete în aparate de menaj de toate felurile ; transportului secret al armelor personale, al documentelor, al scrisorilor sau al microfilmelor cusute în veșminte sau ascunse direct pe corp. Pe scurt, ucenicia „breviarului" agentului secret clasic, care, contrar celor imaginate în general la citirea unor romane de spionaj, cere un efort susținut și n-are nimic tentant în afară de nume.

După ce a studiat odată mai mult prototipurile miniaturale sau în mărime naturală ale armelor folosite de armata siriană, Elie Cohen a fost supus unor exerciții repetate de tir cu pistoletul și cu mitraliera tip „Schmeisser", de origine germană, răspîndită în armata siriană. El a învățat, de ase-

menea, și minuirea diferitelor genuri de materiale explozive. Trebuie subliniat că exercițiile de tir erau invariabil urmate de aceleași comentarii din partea dervișului:

— Indicațiile sînt ca tu să nu verși nici o picătură de sînge la Damasc. Dar, cum Siria este o republică de gen sud-american, unde viitoarea revoluție riscă să izbucnească dintr-o zi în alta, poți, la nevoie, să te servești de armele tale pentru apărarea personală. Nu vei recurge la arme decît în caz de extremă urgență.

Mai mult decît în timpul perioadei precedente de antrenament, Cohen a avut grijă să asculte, în timpul ultimului trimestru al anului 1961, pe care l-a petrecut în Izrael, radio Damasc și a urmărit cu atenție evenimentele politice din Siria. Ascultînd atunci radio-ul sau vizionînd programele televiziunii siriene ar fi rîs de cineva care i-ar fi prezis că el însuși va apare în curînd pe ecranele Damascului.

La 28 septembrie, în Siria a survenit un eveniment politic de o importanță capitală. Uniunea egipteano-siriană a explodat cu gălăgie și cu aceeași rapiditate cu care Republica Arabă Unită se născuse cu trei ani mai înainte. Siria își recăpătă independența politică și economică și-i alungă de pe teritoriul său pe protectorii egipteni. Dar, după ce a renegat rolul său minor de „provincie siriană" în sînul R.A.U., sfîșiată de lupta necruțătoare pe care o duceau partidele politice, Siria independentă deveni un veritabil cîmp de bătălie al unui război civil ascuns, a cărui miză era puterea care, practic, era vacantă. Se adeverea, de fapt, că această țară, care în treisprezece ani fusese martoră la douăsprezece revoluții și lovituri de stat succesive, trebuia să fie dominată, și pentru timp îndelungat, de „Baas", ai cărui simpatizanți, și nu puțini, deveniseră la Buenos-Aires prietenii lui Cohen. De altfel, în aceste zile de septembrie, Cohen expediase generalului Hafez, în Argentina, o carte poștală din Zürich, care purta ca singur text cuvintele: „Trăiască Baas-ii", urmate de semnătura sa.

Cohen a aflat desfășurarea detaliată a evenimentelor care tocmai loviseră Siria, a luat cunoștință de dosarele secrete

cercetate în grabă la Tel-Aviv, a știut rapid cine erau personajele principale ale loviturii de stat antinasseriene. E adevărat, de asemenea, că superiorii săi, ca și el, au trebuit să cedeze în fața evidenței și să admită că, în această țară, în care evenimentele viitoare scapă analizei politice și rămîn imprevizibile, orice schimbare de atitudine sau de situație devine posibilă. Oamenii serviciilor secrete din Tel-Aviv au obiceiul să spună, vorbind de Siria, că „puterea aparține aici ofițerului care se scoală dimineața mai devreme decît adversarii săi și ia cu asalt stația de radio".

Adevăratul stăpîn al Siriei, principalul instigator al loviturii de stat antinasseriene, era un tînăr colonel al armatei siriene, Abdul Alkarim Na'hlawi.

Locțiitor al mareșalului Amer, colonelul Na'hlawi, simțind că vuiește nemulțumirea maselor de țărani și a cercurilor burgheze, primele care au suferit sechestrul egiptean asupra țării lor, proiectase cu mult înainte de angajamentul său față de Egipt, să elibereze Siria. Țăranii și comercianții acuzau administrația egipteană că exploatează Siria, bogată în resurse naturale și mai prosperă decît țara mamă. Ofițerii sirieni erau nemulțumiți de faptul că în fruntea unităților armatei lor se plasaseră comandanți egipteni. Școala de aviație a armatei siriene fusese transferată în Egipt, o dată cu o formație de „Mig"-17, pe care Siria o obținuse din U.R.S.S. Egiptenii se infiltraseră pînă în fruntea administrației civile din Siria.

Tot atunci, popularul partid „Baas", condus de o elită de tineri ofițeri, fusese redus la tăcere. Acest partid, a cărui doctrină politică și economică este făcută dintr-un original amalgam al teoriei socialiste și al practicii naționaliste, era totuși singurul partid panarab care poseda un program clar stabilit și era relativ bine organizat. Nu era deci întîmplător că acest partid, devenit popular, jena planul pe care președintele Nasser îl fixase provinciei siriene și a fost deci sistematic redus la tăcere. Deșteptarea „Baas"-ilor, în momentul loviturii de stat din 28 septembrie, nu a fost, din această cauză, decît și mai zgomotoasă.

La 28 septembrie, dis-de-dimineață, guvernatorul egiptean al Siriei, mareșalul Abdul Hakim Amer, a aflat, pe cînd era încă în pat, că colonelul Na'hlawi luase cu forța stația de radio și anunțase poporului sirian că „unirea" cu Egiptul se terminase.

Mareșalul Amer luă imediat legătura prin telefon cu președintele Nasser, la Cairo, care se declară gata să alerge imediat la Damasc pentru a salva situația. Nasser era conștient de înfringerea morală ce o reprezenta pentru el spargerea atît de bruscă a unității cu Siria, în special în ochii lumii arabe. De altfel, se poate crede că Nasser, grație imensului său prestigiu personal de care se bucura chiar și în acest timp în Siria, ar fi avut șansa să redevină stăpîn pe situație. Dar mareșalul Amer l-a sfătuit să nu întreprindă nimic, asigurîndu-l că era capabil să restabilească situația și să introducă ordinea în țară.

Colonelul Na'hlawi și trupele sale au fost mai puternice. In dimineața aceleiași zile, tînărul colonel a ordonat arestarea mareșalului Amer și l-a condus sub escortă la avionul care l-a dus la Cairo. Două comandouri de parașutiști egipteni, care debarcaseră în Siria, sub protecția distrugătoarelor egiptene, se înapoiară fără ca să se fi tras vreun foc. Colonelul Na'hlawi a devenit în cîteva ore stăpîn incontestabil, dar semianonim al Siriei : în fruntea guvernului el a plasat politicieni de profesie, deprinși cu exercitarea puterii.

Lovitura de stat siriană făcuse să crească încordarea în tot Orientul Mijlociu. Guvernul izraelian nu putea decît să se bucure de nenorocirea președintelui Nasser. Spargerea unității anulase pericolul care-l reprezenta pentru Izrael un comandament unificat al armatelor Egiptului și Siriei. Dar, pe de altă parte, Izraelul trebuia să se aștepte la o altă evoluție. Animozitatea dintre Damasc și Cairo va avea o dată în plus ca rezultat o întrecere între cele două țări în domeniul demagogiei antiizraeliene, în vorbe la început și apoi în fapte.

Plecarea egiptenilor din Siria era de o importanță capitală în privința misiunii pe care Elie Cohen trebuia să o îndeplinească la Damasc. El primise instrucțiuni să evite cu

orice preț contactul cu cercurile egiptene din capitala siriană. Superiorilor săi le era teamă, în orice caz, ca nu cumva vreun egiptean originar din Alexandria să-l identifice pe Cohen. Intîmplarea ar fi putut face ca, la Damasc, Cohen să întîlnească, în cercurile egiptene, un agent care să-l fi cunoscut în 1954 la Alexandria sau la Cairo. Plecarea egiptenilor deschidea deci noi perspective lui Cohen și îi ușura, într-un anumit fel, viitoarele sale acțiuni la Damasc.

In funcție de evenimentele de la 28 septembrie, el a primit atunci o altă directivă politică. Partidul „Baas" avea dinainte toate șansele să ia puterea. In ce-l privește, la Buenos-Aires, în prezența generalului Hafez, Cohen își exprimase deschis simpatia pentru acest partid, iar în cartea poștală pe care dervișul îi ceruse s-o expedieze din Izrael, prin Elveția, atașatului militar sirian din Argentina, el își reafirmase această atitudine. Cu toate acestea, superiorii săi l-au făcut să înțeleagă că, în cazul cînd ar reuși să se introducă în cercurile influente ale „Baas"-ului la Damasc, el trebuie totuși să evite înscrierea lui ca membru al partidului. Era mai înțelept să aibă răbdare, să aștepte ca situația politică din Siria să se limpezească. Numai atunci se va ști dacă „Baas" se va menține în fruntea puterii și, în consecință, se va defini aspectul politic al misiunii agentului izraelian la Damasc. Unul din șefii serviciului a rezumat situația într-un fel simplu și pitoresc :

— Dacă te aventurezi să proclami prea devreme sprijinul tău pentru „Baas", riști să fii împușcat nu ca spion izraelian, ci, cu ocazia viitoarei lovituri de stat, ca aderent al unui partid probabil interzis și urmărit de viitorul guvern.

Mărturisiri directe ale superiorilor săi citează perfecta, chiar ciudata liniște a lui Cohen în fața evenimentelor agitate a căror scenă era, în acele zile de septembrie 1961, Siria. In ochii superiorilor săi Cohen dovedea un extraordinar calm interior și sînge rece împletit cu modestie. Văzîndu-l urmărind la radio, la televiziune și în ziare evenimentele din Siria și auzindu-l analizînd situația, s-ar fi putut spune că se pregătea să-și

petreacă vacanța la Damasc și nu să-și expună viața pericolelor celor mai diverse de aici.

De altfel, Cohen știa la fel de bine ca și superiorii săi că Siria se distingea de toate celelalte țări arabe prin fanatismul său politic virulent și excesele sale naționaliste și militariste.

Uimitoarea siguranță cu care Cohen vorbea de viitoarea sa misiune, încrederea sa totală în reușita ei, făcură pe superiorii săi să-i repete fără încetare ca odată ajuns la Damasc „să nu se grăbească", ci, dimpotrivă, să se introducă încet și progresiv în cercurile conducătoare ale Siriei, în scopul de a furniza la Tel-Aviv maximum de informații referitoare la: armata siriană, compunerea sa, efectivele, manevrele din interiorul țării și de la frontiera cu Izraelul și orice detaliu privind ofițerii și comandanții săi. „Indiferent ce i s-ar întîmpla guvernului din Damasc și indiferent care ar fi situația politică, armata siriană va rămîne încă pentru mult timp factorul preponderent și decisiv pentru viitorul țării", auzea Cohen spunîndu-i-se de nenumărate ori. De asemenea, el trebuia să furnizeze informații privind situația economică a Siriei. I se recomanda să nu-și piardă timpul și energia cu subiecte de mică importanță, recomandare cu timpul încălcată, de mai multe ori, de către înșiși superiorii săi, așa cum se va constata mai tîrziu. Informațiile de importanță capitală, menite să determine Izraelul la o replică imediată, trebuiau să fie transmise de Cohen în cel mai scurt timp și cu ajutorul unui aparat de emisie miniatural. Acest aparat, capodoperă a tehnicii, trebuia să devină o sursă nesecată de informații de prim ordin asupra evenimentelor din Siria. Aparatul, de o întrebuințare rară chiar în serviciile de spionaj ale marilor puteri și, practic, necunoscut în serviciile altor națiuni, trebuia să fie înmînat lui Cohen, ulterior, în Europa. Pentru moment, la Tel-Aviv i s-a dat o mașină electrică de bărbierit de o construcție specială. Firul electric al mașinii de bărbierit nu era altceva decît o antenă a viitorului post de emisiune.

Cohen trebuia să se servească de acest aparat pentru emisiuni de durată scurtă, pentru a micșora riscul de detectare a

emițătorului de către serviciile de contraspionaj siriene. De pe acum se fixa orarul „chemărilor" și chiar data primelor emisiuni.

O „cifră" determinată dinainte urma să indice la Tel-Aviv că Cohen închiriase un apartament și că se instalase acolo în mod definitiv. Înainte de a fi închiriat acest apartament nu era nici vorbă ca Cohen să poată comunica cu Tel-Avivul, chiar în caz de extremă urgență.

O altă „cifră" fixată dinainte era suficientă pentru ca Tel-Avivul să indice lui Cohen că trebuie să profite de prima ocazie pentru a veni în Europa și să ia aici contact cu „antena" sa.

Momentul plecării se apropia. Era sfîrșitul lui decembrie 1961. Din nou Cohen i-a spus soției că „afacerile" sale îl obligau să plece în Europa și să lipsească cîteva luni. Nadia i-a cerut să scurteze șederea sa în străinătate la minimum posibil.

Aceeași camionetă anonimă și același șofer îl așteptau pe Cohen pentru a-l duce la aeroportul Lydda. Ajuns la München, își reintîlni „antena", Salinger. Schimbă din nou îmbrăcămintea, lăsînd trusoul său izraelian în mîinile lui Salinger, și-și reluă hainele pe care le purtase în Argentina. Salinger îi înmînă, de asemenea, și pașaportul argentinian, completat cu vizele egiptene și libaneze. Nu lipsea decît viza cea mai importantă, aceea a consulatului sirian. Cohen-Taabes trebuia să o obțină la Zürich.

Salinger i-a dat ordin să cumpere un bilet de vapor pentru Liban. Alegerea se fixă asupra pachebotului „Astoria" a cărui plecare, cu destinația Beirut, era prevăzută pentru prima săptămînă a lui ianuarie 1962. O anchetă rapidă și discretă, condusă de corespondenți europeni ai serviciilor secrete izraeliene, i-a permis lui Cohen să obțină lista călătorilor de pe „Astoria", cu mult înainte de plecare.

Într-o valiză mică, pe care i-a dat-o Salinger, Cohen a găsit o mulțime de ustensile casnice, pe care un necăsătorit putea să le transporte din continent în continent. Prin-

tre ele un „mixer"* electric, din material plastic, de mărime mijlocie, care se găsește în comerț, dar avînd fundul dublu. Aici se găsea aparatul de emisie miniatural pe care Cohen îl studiase și experimentase la Tel-Aviv.

Cohen i-a lăsat lui Salinger un scurt mesaj pentru soția sa Nadia și a luat a doua zi avionul pentru Zürich. Acolo s-a prezentat la ambasada Siriei, unde consulul i-a acordat, fără dificultăți, viza siriană cerută. Viza italiană de tranzit a fost obținută fără întîrziere.

Ultima noapte pe care Cohen-Taabes a petrecut-o la Zürich a fost cea de 31 decembrie 1961. Cu gîndul el era la cîteva mii de kilometri de acolo, în acea țară inamică ale cărei frontiere trebuia să le treacă peste cîteva zile.

La 1 ianuarie 1962, s-a dus cu avionul la Genova, în Italia. În aceeași zi, el s-a îmbarcat pe pachebotul „Astoria", cu destinația Beirut. De-abia luase loc în salonul vaporului că a și întîlnit o persoană al cărei nume era subliniat pe lista călătorilor și care-i va ușura mult misiunea: șeicul Mag'd Al-Ard.

* Aparat care servește la prepararea cocteilurilor.

ÎN DRUM SPRE DAMASC

Vîntul răcoros care sufla în acea seară de 1 ianuarie 1962 în golful Genovei și mătura puntea de pasageri a „Astoriei" făcuse ca toți călătorii acestui pachebot de mărime mijlocie să intre repede în cabinele lor sau în dormitoarele comune. După o ultimă privire asupra clădirilor vechi, roșiatice, care împresurau portul Genova, Cohen se duse și el în cabina sa, situată pe puntea superioară, în apropiere de cabinele ofițerilor și a căpitanului. După ce își aranjă lucrurile într-o valiză de piele și o sacoșă de voiaj, se îndreptă spre barul rezervat clasei întîi, pentru a lua aperitivul și a face cunoștință cu călătorii. Cohen, cu ajutorul lui Salinger, subliniase pe lista de pasageri, care i-a fost înmînată la München, anumite nume și ștersese altele. Principiul acestei cercetări atente a listei era simplu: să evite pierderea timpului cu pasageri fără interes, fie din cauza destinației lor, fie din cauza identității și a rangului lor social. Cohen avea nevoie de oameni care, la momentul potrivit, să-i poată da mîna de ajutor necesară pentru a înfrunta anumite dificultăți care îl așteptau în drumul spre Damasc.

Întoarcerea lui Cohen în cercurile arabe se efectuase progresiv. Mai întîi, în sinul coloniei arabe din Buenos-Aires, pe care o exploatase foarte bine în vederea viitoarei sale misiuni în Siria. Acum, la bordul „Astoriei",

Cohen se găsea o dată mai mult pătruns în plin cerc arab. Călătorii vaporului erau în cea mai mare parte originari din Orientul Mijlociu. Intr-un salon alăturat de clasa întîi îi avea ca vecini pe niște sirieni. Practic, nu existau europeni. Ploioasa lună ianuarie nu se preta la voiaje turistice, iar oamenii de afaceri din Paris sau Zürich utilizează, în general, calea aeriană pentru a veni la Cairo sau Beirut.

Exclamațiile, interpelările cu voce tare, cum este obiceiul în țările arabe, răsunau în jurul lui din toate părțile. Toată lumea vorbea în același timp. Cu toate diferențele de accente sau de utilizare a termenilor uneori foarte diferiți, arabii din Liban, Siria și Egipt se înțelegeau perfect fără a recurge la vreun interpret.

Mulțumită acestei atmosfere de destindere și de gălăgie, favorizată în plus de faptul că pasagerii de toate originile deveneau, în timpul călătoriei pe mare, o colectivitate care răspundea la alte legi decît acelea care reglementau relațiile lor pe pămînt, Cohen-Taabes a făcut cunoștință la bar cu o persoană al cărei nume îl subliniase pe listă. O oră mai tîrziu, el se găsea deja la aceeași masă cu noul său amic, la restaurantul de clasa întîi. Agentul își reperase imediat „vînatul" și omul a căzut în cursă cu o viteză vertiginoasă.

El, mai mult decît oricare altul, va facilita intrarea spionului în Siria. Era un arab de talie mijlocie, slab, cu trăsături semite pronunțate și cu culoarea pielii arsă de soare. Era îmbrăcat elegant, după moda europeană, și nu purta nici un semn exterior după care s-ar fi putut recunoaște că era vorba de un autentic șeic arab. La bar, sorbind amîndoi cîte o băutură, s-au salutat politicos, prezentîndu-se unul celuilalt. Kamal Amin Taabes, din Argentina, comerciant, de origine siriană, care dorea să viziteze patria sa natală. Șeicul Mag'd Al-Ard, al cărui titlu singur fixa personajul: arab demn, aparținînd vechii caste de feudali proprietari de terenuri. Mag'd Al-Ard poseda o moșie lîngă Damasc și, în ciuda revoluțiilor care zdruncinaseră „dominația feudală" clasică din Siria, dispunea de „iobagi" numiți „felahi", care lucrau pe domeniile lui. Mag'd Al-Ard era

și el comerciant și se înapoia cu „Astoria" dintr-o călătorie de cîteva luni în Europa.

— In Europa ai unde să-ți pierzi timpul. Se găsesc destule locuri plăcute pentru a petrece momente agreabile — i-a spus el rîzînd lui Kamal Taabes.

Cohen a simțit imediat partea slabă a șeicului care se întorcea la Damasc și asupra căreia putea să acționeze. Puțin vorbăreț, și încă mai puțin dispus să-i asculte aventurile din unele localuri de noapte cu faimă proastă din Paris sau Roma, el a dat conversației o întorsătură mai serioasă. I-a povestit șeicului că părăsise Argentina împins de dorința profundă de a se întoarce „acasă", pentru a participa activ la schimbările politice și economice care se produceau în Siria.

Șeicul, impresionat de înflăcărarea patriotică a tînărului, l-a invitat să se așeze la masa sa. I-a vorbit de situația din Siria, dar într-o perspectivă mult diferită de felul cum o caracterizaseră amicii lui Taabes din Argentina. Aplecîndu-se spre Taabes, astfel ca mesenii vecini să nu-l audă, el îi spuse confidențial:

— Mulțumită lui Alah, socialismul egiptean este aproape mort. Iată-ne, în sfîrșit, eliberați de această clică. Egiptenii ne-au furat. Ei ne-au luat totul. Aproape că ne-au confiscat pămînturile pentru a le împărți țăranilor. In sfîrșit, se va putea respira la Damasc.

El l-a întrebat pe Taabes ce putea să facă pentru a-i ușura întoarcerea la Damasc. Taabes, încă din momentul întîlnirii de la bar, nu aștepta decît această întrebare. In stadiul actual, tot ce-i trebuia, în plus față de recomandările prietenilor săi din Buenos-Aires, era compania unui om ca șeicul pentru a trece frontiera siriană.

— Nu cunosc pe nimeni, absolut pe nimeni la Damasc — a mărturisit Taabes.

Șeicul a făcut gestul de ospitalitate tradițională în țările arabe.

— Casa mea vă stă la dispoziție — a spus el cu un surîs larg și a adăugat: Tocmai am cumpărat o mașină nouă din Europa. Un „Peugeot" 404. Este cu mine pe vas. Fiți sigur

de prietenia mea. Considerați-vă musafirul meu. Și să nu aveți nici o teamă în ce privește primii dumneavoastră pași în Damasc. Prietenii mei vor fi și prietenii dumneavoastră.

Conversația lor s-a prelungit în acea seară pînă noaptea tîrziu. Cînd Cohen-Taabes a putut, în sfîrșit, să revină în cabina sa, era îndreptățit să facă un bilanț foarte grăitor al acestei prime zile pe bordul vasului „Astoria“ : un bogat șeic din Damasc îl va transporta, în „Peugeot“-ul 404, de la Beirut la Damasc.

După o călătorie fără dificultăți, „Astoria“ a ancorat în portul Alexandria. La München, Salinger îi ordonase să coboare la escala de la Alexandria pentru a adăuga pe pașaportul său o viză egipteană care, la momentul oportun, să constituie o garanție pentru grănicerii sirieni. Spionul și-a pus pe cap o pălărie largă și a avut grijă să se înarmeze cu o pereche de ochelari de soare, care-i mascau fața, pentru a nu atrage atenția șeicului sau altor călători, așa cum ar fi putut face un alt camuflaj.

La controlul pașapoartelor, el a primit ștampila dorită. Apoi s-a dus să se plimbe pe străzile portului și orașului în care își trăise atîția ani ai tinereții.

Trecuseră deja cinci ani din ziua în care părăsise acest oraș. Cunoștea încă fiecare stradă. Ar fi putut intra în prăvălii și să cheme negustorii pe nume. Ar fi putut să se ducă în cartierul său, să revadă casa în care crescuse. N-a făcut-o. Nu avea dreptul să riște să fie recunoscut de cineva, în acest oraș care rămăsese același. Un copil arab îmbrăcat în zdrențe l-a urmărit cu strigăte : Îndurare, domnule, și i-a întins mîna. Cohen i-a dat un piastru. El a avut, de asemenea, ocazia să constate că numărul soldaților și al camioanelor militare care se vedeau pe străzile Alexandriei crescuse simțitor în raport cu trecutul. Apoi, s-a reîntors pe bordul vasului „Astoria“, care s-a pus în mișcare pentru a-și continua drumul în direcția Beirutului. Cohen-Taabes a rămas timp îndelungat aplecat pe balustrada punții superioare, pînă cînd ultimele case ale Alexandriei dispărură la orizont.

Beirutul, unde Taabes a debarcat a doua zi în compania protectorului său sirian Mag'd Al-Ard, era plin de sănătate și de viață în comparație cu Alexandria. Capitala „Elveției Orientului Mijlociu“, cum era denumit Libanul, a primit pasagerii „Astoriei“ cu strigătele puternice și exclamațiile negustorilor ambulanți și hamalilor care se agitau pe cheiul portului.

Cohen a avut timpul necesar să facă această comparație și să simtă formidabila pulsație a Beirutului în continuă efervescență. Alături de șeic, el aștepta ca docherii să descarce mașina nouă din cala vaporului. În ea au fost încărcate, cum s-a putut, numeroasele valize și colete de dimensiuni diferite ale șeicului și bagajele relativ modeste ale lui Kamal Taabes. Mag'd Al-Ard repeta mereu :

— Numai de-am scăpa de un control prea riguros din partea vămii siriene.

În sinea lui, Cohen-Taabes nu putea decît să se alăture înțeleptei dorințe a protectorului său. În ce-l privea pe șeic, acesta nu se temea decît de inspectorii vamali și de taxele pe care risca să le plătească pentru „Peugeot“-ul său nou. Cohen-Taabes avea însă destule alte motive să se teamă la trecerea frontierei siriene.

Dar erau încă departe de frontiera siriană.

— Ce-ar fi dacă am petrece patruzeci și opt de ore în acest oraș distins ? — a propus șeicul Mag'd Al-Ard.

Cohen, deși grăbit și nerăbdător să ajungă în sfîrșit la Damasc, nu a putut decît să accepte propunerea șeicului. Au închiriat camere la hotelul „Plaja“ din Beirut, au făcut turul „marilor duci“ ai capitalei libaneze, au petrecut noaptea în mai multe localuri și au putut să constate că Beirutul nu are nimic de invidiat la Roma și Paris, cel puțin în ce privește viața nocturnă. Cohen-Taabes avea dreptate să fie satisfăcut și să se arate bucuros și recunoscător față de protectorul său, șeicul. De la primii pași în țările arabe se simți, într-adevăr, ca într-o călătorie de plăcere. „Vizitați Libanul. Profitați de soarele, de frumusețea sa, de bucuria de viață“. Afișele oficiului de turism libanez erau tentante chiar și pentru spionul israelian Elie Cohen.

Șeicul Mag'd Al-Ard și Kamal Taabes merg acum cu viteză redusă în direcția frontierei siriene. Șoseaua îngustă de munte reamintește spionului pe aceea care, de la coasta israeliană, la cîteva zeci de kilometri spre sud, duce de la Naharya la Galileia. Cohen-Taabes privește în jurul său atent și-și pune memoria la încercare. Inregistrează și clasează în minte impresiile sale de drum.

Inainte de a atinge primul post sirian, ajung la pasul Shtura, în spatele postului de frontieră libanez. Inspecție de bagaje rapidă și superficială. Controlul pașapoartelor — o pură formalitate. Vînzători ambulanți zgomotoși își oferă marfa, fructe și diverse dulciuri, voiajorilor care așteaptă să se ridice bariera.

Kamal Taabes are o reacție spontană, patriotică.

— Noi n-avem nevoie de nimic. Păstrați-vă marfa pentru nevoiașii din Beirut — exclamă el cu veselie.

Șeicul, alături de el, îl bate vesel pe umăr și îl felicită pentru patriotismul său.

Bariera se ridică. „Peugeot"-ul traversează fîșia strîmtă de pămînt care se întinde între cele două frontiere. Șoseaua traversează o regiune muntoasă de stînci aride și fierbinți. Sute de metri împrejur, nici un arbore. La apropierea frontierei siriene, Cohen-Taabes remarcă semnele infailibile ale fortificațiilor militare, inexistente de partea libaneză a frontierei.

După calmul perfect care domnea în Liban, iată că apar primele semne de tensiune din interiorul frontierelor siriene, semne care se vor intensifica pe măsură ce „Peugeot"-ul șeicului va pătrunde mai profund în interiorul țării.

Un prim panou, fixat pe partea dreaptă a șoselei muntoase, indică voiajorilor că se găsesc acum la cota 1910 deasupra nivelului mării. Puțin mai departe, un alt panou, publicitar: „Pentru a merge la Moscova — folosiți avioanele Aeroflot", scris în arabă și rusă.

„Peugeot"-ul se oprește în fața barierei de frontieră, veritabilă poartă de fier, înaltă de doi metri, traversînd șoseaua dintr-o parte într-alta. De ambele părți ale mașinii

apar jandarmi sirieni și trei soldați înarmați cu pistoale automate.

Cu un surîs care nu arată că este crispat, Cohen-Taabes îi spune șeicului:

— In sfîrșit, frații noștri sirieni.

Acesta nu se simte așa de mulțumit ca însoțitorul său. Mag'd Al-Ard este nervos. Dacă vameșii se arată rău dispuși față de el, va trebui să plătească taxele vamale la fel de mari ca și prețul mașinii.

— Voi încerca să mă descurc. Așteptați-mă în mașină — îi spune el lui Taabes și coboară din mașină.

Taabes nu se mișcă de la locul său. Il vede pe șeic apropiindu-se de vamă. Contemplă în liniște un panou enorm, plasat pe marginea șoselei, imediat după postul vamei: un panou care reprezintă o hartă a lumii arabe, cu o pată roșie în centru, Siria. In roșu, centrul lumii arabe. Primul indiciu care mărturisește șovinismul sirian pe care Cohen se așteaptă să-l întîlnească de acum înainte la fiecare pas în Siria.

Mișcare la vamă. Șeicul, de departe, ridică brațul, gesticulînd. Taabes nu înțelege nimic, dar nu se mișcă de pe locul său. Șeicul aleargă surescitat. In spatele lui, un sirian în civil.

— Am întîlnit un foarte bun prieten. Este responsabilul postului de vamă. Ieșiți repede din mașină. Iată-l!

Elie Cohen pune piciorul pe pămîntul sirian.

— Iată-l pe prietenul Kamal Amin Taabes. Un băiat cumsecade. A lăsat o minunată afacere de navlu maritim în Argentina, pentru a reveni în patrie — strigă șeicul cu afecțiune, cuprinzînd umerii lui Taabes și prezentîndu-l prietenului său de la vamă. Apoi, adresîndu-se lui Taabes, ridică puțin vocea, pentru a fi mai bine auzit: Iată-l pe fratele meu, Nasser Al-din Valadi, de la securitatea națională siriană, responsabilul acestui post de frontieră. Pentru prietenii săi este Abbu Al-din. Pentru dumneavoastră, de asemenea.

„Prima mea întîlnire cu securitatea națională siriană", acest gînd îl pătrunde pe Cohen ca o străfulgerare. Dar el nu are timpul să-și spună că, în fond, această întîlnire apare

sub o lumină agreabilă. El întinde mîna, o strînge pe a lui Abbu Aldin, auzindu-l zicînd:

— Fii binevenit în țara ta!

Nici un vameș nu se apropie de mașină, pentru că „șeful" însuși se ocupă de voiajori. Sosesc și alte mașini la postul de frontieră, cineva clacsonează. Dar nimic nu se mișcă. In Orient nimeni nu se grăbește.

Nasser Valadi face semn vameșilor să deschidă port-bagajul de la „Peugeot" și să se grăbească. Taabes nici măcar nu se întoarce. Valiza sa, în care este și „mixer"-ul, se găsește în port-bagaj, dar la fund, sub valizele șeicului. S-a sfîrșit — vameșii și-au făcut datoria. Inchid port-bagajul mașinii. Drumul este liber. Șeful postului, Abbu Aldin, îmbrățișează nu numai pe șeic, dar și pe protejatul său Kamal Taabes, exprimîndu-i cele mai bune urări pentru întoarcerea la Damasc.

Șeicul și Taabes se urcă în mașină. Poarta de fier se deschide în fața lor. Siria deschide porțile sale în fața spionului care vine din Izrael, Elie Cohen. Șeicul, cu un surîs larg, îi confiază:

— M-a costat 150 de lire siriene. Un tip cumsecade acest Abbu Aldin, ca să se mulțumească cu așa puțin. Trebuie să știi că este foarte rău plătit de securitatea națională.

Extraordinara ușurință cu care Cohen a trecut frontiera siriană, mulțumită șeicului Mag'd Al-Ard, pe care l-a cunoscut pe bordul vasului „Astoria", l-a făcut să privească viitorul cu optimism. In anumite momente, el a avut într-adevăr impresia că se întoarce „acasă", că este autenticul Kamal Taabes, care se înapoiază în patria părinților săi.

Mașina a coborît încet pantele următoare, care duceau de la frontiera libaneză la Damasc. Șeicul a insistat de mai multe ori ca Taabes să accepte să petreacă cîteva nopți la ferma sa, de lîngă Damasc, dar Taabes a refuzat politicos.

— Prefer să rămîn la Damasc. Voi lua o cameră la hotel.

— Atunci, cel puțin la un hotel care aparține unuia din prietenii mei — a propus șeicul, lucru pe care Taabes l-a ac-

ceptat cu plăcere. S-au oprit deci la un hotel bine cunoscut din Damasc, „Semiramis". Vă veți simți bine aci — i-a spus șeicul, după care s-a adresat proprietarului hotelului „Semiramis", care a alergat să aducă valizele lui Taabes: Tratați-l ca și cum aș fi eu!

Era în ziua de 10 ianuarie 1962. Prima zi pe care Elie Cohen a petrecut-o la Damasc.

„88"

Hotelul „Semiramis", unde Cohen-Taabes se instalase, nu inspira încredere. Construit la începutul secolului, nu suferise din acea zi nici o transformare. Varul alb sau albastru pe părțile laterale se luase de pe porțiuni întregi. „Cea mai frumoasă cameră", pe care proprietarul era așa de mîndru să o pună la dispoziția lui Taabes, mulțumită recomandării șeicului, era mare, garnisită cu mobilă deteriorată, și comunica cu baia, nu prea curată.

Kamal Amin Taabes a întins pașaportul său argentinian funcționarului de administrație, care-l ceruse încă de la intrarea lui în hol ca să-i completeze fișa pentru poliție. În acest timp, a citit, amuzîndu-se, două anunțuri ale administrației siriene, care se găseau agățate de perete, în spatele funcționarului. Unul obliga hotelierii să „primească cu atenție și politețe pe turiștii în trecere". Celălalt informa turiștii asupra tarifelor de la hotel.

În camera sa, Cohen-Taabes nu a deschis decît una din valizele sale, pentru a-și scoate doar strictul necesar. Hotărîse să înceapă cît mai repede să-și caute un apartament.

Deși obosit de drum, Elie Cohen nu a adormit în acea noapte decît foarte tîrziu. Primul lucru pe care l-a făcut a doua zi a fost să telefoneze, cum convenise, șeicului Al-Ard. Deși fusese foarte bine instalat la hotelul pe care i-l reco-

mandase, minţi Taabes, ar fi dorit să poată închiria cît mai repede un apartament separat. Şeicul i-a promis să vină la el în după-amiaza aceleiaşi zile. Pînă atunci, Cohen-Taabes a făcut prima sa plimbare pe străzile Damascului.

Turistul străin, chiar dacă este originar dintr-o ţară arabă vecină, cu atît mai mult dacă este european, atrage repede atenţia trecătorilor în capitala siriană. Instabilitatea politică, revoluţiile şi loviturile de stat succesive, propaganda care se insuflă maselor că „inamicul ascultă la toate uşile" — cum se poate citi pe pancartele care ornamentează toate locurile publice — au ascuţit atenţia locuitorilor acestui mare oraş. Vizitatorii occidentali, ziariştii americani, francezi sau alţii care, în ultimii ani, au petrecut mai multe zile la Damasc au constatat în unanimitate această sensibilitate deosebită în privinţa străinilor, prin care Damascul se distinge de toate celelalte capitale arabe din Orientul Mijlociu. Este cunoscut că nicăieri reporterului occidental nu-i este mai greu să-l facă să vorbească pe „omul de pe stradă". Observatorii răuvoitori vorbesc cu plăcere de „spionomania" care bîntuie la Damasc. De zece sau cincisprezece ani, sirianul mijlociu are frică de străini şi evită, pe cît posibil, compania lor.

Siria, spre deosebire de alte ţări arabe, face mai puţin apel la tehnicienii şi specialiştii străini pentru dezvoltarea sa economică sau industrială. În timp ce străzile din Cairo şi Alexandria sînt pline de străini, cu misiuni multiple, de turişti de diverse origini, atît occidentali cît şi africani sau sovietici, în Damasc rar întîlneşti oameni care să vorbească o altă limbă decît araba sau să prezinte o particularitate de străin, uşor de remarcat.

Este drept că Siria dispune de un potenţial intelectual şi tehnic cu mult superior celui mijlociu al ţărilor arabe. Ea a fost şi a rămas o ţară şovină, care veghează cu străşnicie ca posturile cheie ale administraţiei şi economiei naţionale să fie încredinţate cetăţenilor sirieni. Sfîrşitul uniunii egipteano-siriene a fost provocat, printre altele, de faptul că Egiptul înlăturase din aceste posturi cheie pe cetăţenii sirieni, pentru a le încredinţa fondatorilor puterii de la Cairo.

În 1962 nu au rămas în Siria decît specialişti străini dintr-o singură categorie : cei cu misiuni militare sovietice, indispensabili pentru punerea în funcţiune a materialului de război pe care Siria îl primise şi continua să-l primească fără întrerupere din U.R.S.S. Dar, pentru motive evidente, aceşti oameni se comportau în Siria foarte discret, pentru a nu stîrni animozitatea unei populaţii şovine şi susceptibile.

Inutil să precizăm că această stare de lucruri nu putea să faciliteze misiunea spionului izraelian Elie Cohen în capitala siriană. Cu toate acestea, spionul avea un atu inegalabil, de care nu dispunea nici un alt străin debarcat la Damasc : aspectul său fizic şi comportamentul său erau perfect adaptate rolului pe care trebuia să-l joace — acela al „fiului pierdut" care se înapoiază în patria sa. El a ajuns la Damasc la momentul oportun. Uniunea cu Egiptul tocmai se sfărîmase. Autorităţile erau încă în plină dezordine, hărţuite de tendinţele unora care nu aveau în vedere decît independenţa naţională siriană şi ale altora care continuau să conspire pentru a reînnoi acordul cu guvernul preşedintelui Nasser. Dar atît unii cît şi ceilalţi erau în căutarea unui sprijin popular, precum şi a fondurilor necesare pentru luptă. Kamal Taabes, om de afaceri, care făcuse aşa-zisa avere în Argentina, putea să se prezinte ca un personaj posedînd multiple relaţii în străinătate, atît în Europa cît şi în America de Sud, şi, în consecinţă, capabil să ofere sprijinul emigraţiei siriene noului regim care se instalase la Damasc.

Aceasta a fost, în oarecare măsură, cheia fulgerătorului succes al spionului izraelian în Siria — cheie al cărui principiu va fi reînnoit de Cohen-Taabes, fără încetare, timp de trei ani, şi totdeauna cu acelaşi succes. El a răspîndit ideea că putea organiza în străinătate pe simpatizanţii regimului, că putea face printre ei colecte şi îndemna pe alţi emigranţi sirieni să investească capitaluri în Siria. Această linie de conduită îi fusese fixată, în general, în timpul ultimei şederi la Tel-Aviv. Încă de la sosirea sa la Damasc, el s-a conformat indicaţiilor respective cu sînge rece şi cu o încredere oarbă.

*

Prin telefon, el îi ceruse șeicului Al-Ard să-i dea o mînă de ajutor pentru a găsi un apartament convenabil. Dar cînd amabilul șeic, încîntat să poată ajuta pe tînărul său compatriot, a apărut la ora convenită la hotelul „Semiramis", Taabes, vizibil agitat, își schimbase intenția.

— Există un lucru mai presant decît apartamentul — i-a spus el șeicului mirat, căruia nu-i venea să creadă. M-am decis să mă instalez solid la Damasc. Îmi place acest oraș. Mă simt aici într-adevăr ca la mine acasă. Nu vreau să rămîn în calitate de turist, cu o viză care se acordă fiecărui străin. Țin să am un permis de ședere permanent. Nu ați putea să veniți cu mine, chiar acum, la Ministerul de Interne, ca să depun o cerere în acest sens ?

Șeicul a acceptat cu bucurie să-l însoțească pe Taabes la minister. Cererea pentru un permis de ședere a fost depusă fără nici o dificultate, nefiind vorba decît de completarea unui formular.

În zilele următoare, Taabes, însoțit mai tot timpul de șeic, a luat legătura cu anumite agenții imobiliare și proprietari de apartamente. Știa perfect ce căuta. Idealul era un apartament situat cît mai aproape de clădirea care adăpostea statul major al armatei siriene.

Cunoștea adresa, știa amplasarea exactă, în plin centrul Damascului. La Tel-Aviv studiase cu atenție planurile orașului, care i se puseseră la dispoziție în timpul antrenamentului. Era deci obligat să dea dovadă de imaginație pentru a găsi, de fiecare dată cînd i se prezenta un apartament situat într-un cartier îndepărtat de statul major, un alt motiv pentru a refuza oferta. Apartamentele erau prea mari, prea mici sau prea scumpe.

Cu aceeași ocazie, el învăța să se orienteze în Damasc.

Așezat alături de șeic în „Peugeot", mergînd pe străzile orașului, el punea fără încetare întrebări, neascunzînd curiozitatea sa pentru cutare edificiu, monument sau parc public. Damascul nu semăna într-adevăr în nimic cu Beirutul, unde

Taabes petrecuse două zile plăcute în compania ghidului său. Aici, nici mașini americane, nici animația unui oraș consacrat de bunăvoie plăcerilor și bucuriei de a trăi ca la Beirut. Damascul, cu locuitorii săi îmbrăcați după moda arabă sau purtînd îmbrăcăminte europeană gri, prost cusută, semăna mai mult versiunii orientale a unui oraș din țările socialiste. Cafenelele, pline pînă la refuz la orice oră din zi, te făceau să te gîndești la broderiile în formă de fagure. Nu se exagerează dacă se spune că „cafeneaua" în Siria, ca și „bistroul" la Paris, ține loc de sport național.

Aceste cafenele, pentru Cohen-Taabes, au jucat un rol important în desfășurarea misiunii. Cînd șeicul l-a prezentat, în treacăt, cîtorva din prietenii săi întîlniți întîmplător în aceste localuri zgomotoase, el a înțeles că aici se întîlneau cercuri importante ale opiniei publice a Damascului, aici era posibil să simtă pulsul acestui oraș. Aici, între o țigară și mica ceașcă de cafea fierbinte și foarte parfumată, se concepea „constituția" viitorului guvern ; aici își pierdeau miniștrii capul sau cîștigau un portofoliu ; aici, în 1962, popularitatea partidului „Baas" prindea aripi. Nu era decît vorbărie și pălăvrăgeală, anecdote politice, informații care circulau de la o masă la alta, dar Cohen a învățat să ciulească urechea la vorbăria din aceste cafenele. Aceste conversații conțineau totdeauna o infimă parte de adevăr. De altfel, el nu se amesteca în conversația șeicului cu prietenii săi. Asculta, amintindu-și ceea ce dervișul îi spusese la Tel-Aviv : „Să nu te grăbești. Privește în jurul tău. Ascultă. Progresează încet, dar sigur. Ai tot timpul".

Cohen avea toate motivele să se amuze de începuturile activității sale la Damasc. La patruzeci și opt de ore după sosirea sa, circula deja liber pe străzile orașului, se instala la masă în companii excelente în cafenelele arhipline și era departe de a fi suspectat de cineva. Securitatea națională siriană era, într-adevăr, ultima care să presupună că un priceput spion izraelian se instalase între aceste ziduri.

Șeicul Al-Ard l-a luat pe Taabes la plimbare și în alt loc preferat de locuitorii Damascului : malurile Eufratului, la

marginea orașului. Sute de familii, bărbați, femei și copii, au obiceiul să petreacă ziua și să mănînce pe marginea fluviului, care cunoaște istoria milenară a Orientului Mijlociu. Taabes și șeicul s-au așezat pe iarbă, nu departe de un grup de vreo zece soldați sirieni, care se odihneau culcați pe pămînt.

— Nu găsiți că se văd mulți militari la Damasc ? — l-a întrebat șeicul, fără intenție ascunsă, pe Taabes. Apoi, fără a aștepta răspunsul său, cu vocea joasă, pentru a nu fi auzit : Știați că numărul agenților secreți care se găsesc peste tot în țara noastră este mai mare decît numărul soldaților ? Nu vă încredeți niciodată în nimeni, înainte de a ști cu cine aveți de-a face. Sînt peste tot.

Cohen, care nu avea intenția să se încreadă în primul venit, trebuia efectiv să învețe că fiecare din partidele siriene — fie că era vorba de „Baas", fie de adversarii săi, fie acelea care îl susțineau pe Nasser, fie acelea care îl respingeau, țineau la dispoziția lor numeroși agenți. Cu alte cuvinte, aceștia nu erau ceea ce se numea obișnuit „agenți secreți", ci mai mult informatori, simpli membri sau simpatizanți ai unui partid, care făceau un du-te-vino între birourile partidului respectiv și cafenelele orașului, colportau noutățile politice și trăgeau cu urechea la mesele vecine, unde se juca „Shesh-Besh". Aceste cafenele ale Damascului sînt atît de comune diverselor formații politice, încît serviciile secrete siriene, în timpul interogatoriilor suspecților, nu ezită niciodată să pună întrebarea : „Ce cafenea aveți obiceiul să frecventați ?".

După zece zile de la sosirea sa la Damasc, Taabes nu găsise încă apartamentul pe care-l căuta. El a decis atunci să se adreseze unei a doua persoane, căreia îi fusese recomandat de la Buenos-Aires : Kemal Alheshan, fiul lui Alheshan, redactorul șef al săptămînalului arab de la Buenos-Aires. Intîlnirea cu Kemal Alheshan a avut, de asemenea, o importanță capitală pentru Cohen-Taabes.

Taabes a telefonat, a doua zi după sosirea la Damasc, lui Kemal Alheshan, s-a prezentat scurt și a făcut uz de scrisoarea de recomandare a tatălui acestuia. Kemal era deja la

curent : încă din vara anului 1961, tatăl său îi anunțase, așa cum îi promisese lui Taabes, viitoarea sosire a „tînărului patriot" la Damasc. Intîlnirea s-a fixat pe loc, cei doi oameni s-au întîlnit în aceeași zi într-o cafenea și Taabes a expus în fața lui Alheshan, care se declarase gata să-l ajute, problema locuinței sale.

Fără să ezite, dîndu-și seama că poseda din timp încrederea tînărului sirian, el i-a prezentat situația în modul următor :

— Caut un apartament în care să mă instalez cu locuința și cu biroul pentru afacerile mele de import-export, întrucît am intenția să rămîn definitiv la Damasc. Imi trebuie deci ceva solid, într-un cartier bun. De exemplu, cartierul Abbu-Rumana. Taabes n-a spus nimic despre faptul că acest cartier era locul unde se găsea statul major sirian.

Dorința lui Taabes de a se instala în acest cartier și nu în altele nu era cu nimic suspectă în ochii lui Alheshan, pentru că numeroase reprezentanțe comerciale, bănci și sedii administrative ale unor întreprinderi industriale își aleseseră domiciliul la Abbu-Rumana. Cîteva ambasade străine, printre care și cea indiană, se găseau, de asemenea, în acest cartier. El a promis deci lui Taabes să facă totul pentru a-i găsi ceea ce caută.

Două zile mai tîrziu, Taabes se întîlni din nou cu fiul prietenului său Alheshan și petrecură după-amiaza vizitînd unele apartamente din Abbu-Rumana, precum și mai multe vile. Dar Taabes nu se interesa decît de un apartament într-un mare imobil, pentru două motive foarte simple : singur într-o vilă ar fi riscat să atragă atenția vecinilor săi asupra viitoarelor sale activități ; pe de altă parte, era obligat să caute o casă pe acoperișul căreia să se găsească deja unele antene, astfel ca să treacă neobservată antena postului său, pe care urma să o instaleze.

Mulțumită lui Kemal Alheshan, spionul termină în acea zi prin a găsi ceea ce căutase atîta : un apartament format din cinci camere în cartierul Abbu-Rumana, relativ bine mobilat într-un stil oriental burghez. Niște covoare foarte fru-

moase se așterneau de la un capăt la altul al holului și în dormitor. Apartamentul era confortabil, înzestrat cu o bucătărie modernă și o baie frumoasă. Taabes, cu ajutorul prietenului său Alheshan, s-a tocmit asupra prețului chiriei și a reușit să-l mai scadă. In sfîrșit, cu mașina lui Alheshan, Cohen a transportat în apartamentul pe care tocmai îl închiriase valizele sale, inclusiv faimosul „mixer".

★

O dată instalat, Cohen nu și-a pierdut timpul. Și-a desfăcut valizele, a scos ustensilele casnice, printre care și „mixer"-ul, l-a demontat și a pus în mișcare minusculul său post de emisie: obiectul miraculos, „cordonul său ombilical", care trebuia să-l țină în permanență în legătură cu Izraelul.

De plafonul dormitorului atîrna o lampă, înconjurată de un enorm abajur, stil 1900. Cu ajutorul unui scaun, Cohen a putut ușor să ajungă lampa, pentru a o manipula după dorință. A demontat lampa și abajurul, a scos garnitura de piele, capacul fixat în tavan, care ascundea locul prin care firul electric pătrundea în plafon, și și-a dat seama că ar fi ascunzătoarea ideală pentru aparatul de emisie.

Pentru a capta emisiunile din Izrael, Cohen avea nevoie de un simplu aparat de radio, care nu se găsea în apartamentul pe care-l închiriase. Neavînd încotro, a cumpărat un mic aparat „Philips" obișnuit, care se găsește în comerț.

In sfîrșit, și-a instalat pe acoperiș antena, lucru care nu a dat de bănuit, vecinii săi fiind obișnuiți să vadă locatarii casei instalîndu-și singuri antenele de radio sau de televiziune.

Apartamentul lui Cohen se găsea la etajul patru și ultimul al casei. Distanța între fereastră și acoperiș nefiind mare, nici firul antenei nu se întindea decît pe o foarte mică distanță de-a lungul zidului exterior, pînă la acoperiș. Acest fapt influența pozitiv calitatea emisiunilor, știut fiind că cu cît firul care atașează antena la aparatul emițător este mai scurt, cu atît sînt mai puține perturbații care pot să jeneze emisiunea.

Avînd locuința la etajul al patrulea, Cohen își mai imaginase și alt avantaj. „Dacă m-ar prinde, aș putea să sar de la etajul al patrulea și să termin", le-a explicat el mai tîrziu superiorilor din Izrael.

După ce a terminat de instalat antena și aparatele sale de radio, Cohen a putut să admire în tihnă, de la fereastra mare din salonul său, priveliștea ce i se oferea: exact în fața apartamentului se înălța clădirea statului major al armatei siriene.

Clădirea era înconjurată din toate părțile de sîrmă ghimpată, făcînd imposibil accesul spre ea. In cele patru colțuri ale edificiului făceau de pază cîțiva soldați sirieni înarmați pînă-n dinți.

In ziua de 12 februarie 1962, la orele 21, Elie Cohen s-a servit pentru prima oară de aparatul de emisie. El a emis spre Izrael o scurtă serie de semnale convenționale, chemînd statul major al „serviciului" din Tel-Aviv.

Semnalul său a fost repede recepționat. La interval de cîteva secunde, Cohen a primit, spre marea lui bucurie, răspunsul Izraelului: „sîntem gata să te ascultăm". Atunci a transmis: „Optzeci și opt", dar a adăugat, desigur codificat, cîteva cuvinte, pe care nici Tel-Avivul, nici el, nu le prevăzuseră înaintea plecării. Aceste cuvinte au fost: „In fața statului major". „88" însemna pentru Tel-Aviv: „Găsit apartament. Incep munca".

Dervișul citi mesajul său în aceeași seară de 12 februarie și, cu o enormă linie roșie, sublinie cuvintele: „In fața statului major". Elevul său dovedea că se descurcă bine la Damasc.

NUKEIB

Inițiativa operațiilor aparținea, provizoriu, lui Elie Cohen. Superiorii săi de la Tel-Aviv nu îi puneau nici o întrebare și nu-l însărcinau cu nici o misiune specifică înainte de a ști, după calitatea informațiilor sale, de ce era capabil și ce puteau să-i ceară.

Cohen, în mod logic, a început să exploateze vecinătatea imediată, adică statul major sirian, al cărui edificiu se ridica în fața ferestrei sale. El observa metodic mișcarea generală a persoanelor care intrau și ieșeau din clădire pentru a putea distinge, la momentul potrivit, mișcările particulare, neobișnuite. In primele zile, el a stat la postul său de observație începînd de la ora 8 dimineața — oră la care statul major începea activitatea — pînă la ora șase seara, cînd majoritatea ofițerilor și angajaților civili părăseau edificiul. Incă de la început, a observat că numai cinci camere de la statul major rămîneau luminate pe timpul nopții. De aici a tras concluzia că era vorba de camere unde un anumit număr de ofițeri de serviciu vegheau noaptea.

Situația generală la Damasc fiind calmă în prima parte a lunii februarie 1962, Elie Cohen a concluzionat că întunericul semitotal de la statul major, exceptînd cele cinci ferestre luminate, corespundea situației nocturne normale a clădirii.

Cohen, alias Kamal Amin Taabes, revedea adesea pe tînărul Kemal Alheshan, care l-a prezentat la mai mulţi prieteni. La toţi şi în special la funcţionarii guvernamentali, Cohen se informa asupra problemelor de export a mărfurilor siriene în Europa. El povestea tuturor că posedă în străinătate o anumită avere, depusă la băncile elveţiene şi belgiene. Cu ajutorul acestui capital şi datorită relaţiilor sale din Europa, Taabes se oferea să exporte în Europa mobilă siriană şi obiecte de artă, cu condiţia ca administraţia siriană să nu-i facă prea multe dificultăţi. Cercul cunoştinţelor sale la Damasc se lărgea încetul cu încetul. Tinărului Taabes, recomandat peste tot de prietenul său Alheshan, care se bucura de o excelentă reputaţie în cercurile comerciale ale capitalei, fiind cunoscut de toată lumea, i se acorda automat încredere. Proiectul său de a exporta mobilă şi obiecte de artă siriană era, în general, aprobat şi încurajat.

El fixase pe uşa apartamentului său o mică carte de vizită, pe care se putea citi : „Import-export Taabes".

Intr-o zi, Kemal Alheshan i-a zis :

— De ce nu-ţi cumperi o maşină ? Aceasta îţi va uşura transportul. Pierzi timp preţios făcînd drumul pe jos.

— Am mers destul cu „Cadillac"-ul în Buenos-Aires. Prefer acum să merg pe jos, ca toată lumea — i-a răspuns Taabes.

Modestia şi patriotismul său discret erau unul din motivele simpatiei şi prieteniei pe care atîtea persoane care-l cunoscuseră la Damasc i-o dovedeau. Ocazia de a aduce serviciului de informaţii izraelian un prim şi important serviciu i s-a prezentat lui Cohen mult mai repede decît îşi imaginase. In principiu, începînd din momentul cînd anunţase prin emisiunea cifrată „88" instalarea sa la Damasc, el ar fi trebuit să întrerupă orice contact prin radio cu Tel-Avivul timp de săptămîni, chiar luni, pentru „a se fixa" la Damasc. „Să nu te grăbeşti", îi spuseseră de mii de ori şi îi repetaseră înainte de plecare. Dar evenimentele au trebuit să ia o altă întorsătură.

In ziua de 8 martie 1962, spre orele şapte seara, el a auzit comunicatul următor difuzat de radio Damasc : „Astăzi viteji noştri soldaţi au cauzat o dureroasă înfrîngere inamicilor sionişti. Armata siriană a deteriorat vasele de război sioniste de pe lacul Tiberiada. Inamicul a suferit pierderi grele şi s-a retras din faţa armatei siriene".

Elie Cohen putea să-şi imagineze, dar nu ştia cu precizie, că comunicatul sirian era foarte departe de realitate. In acea zi sirienii trăseseră, o dată în plus, asupra pescarilor izraelieni ce pescuiau cu bărcile pe lacul Tiberiada, recunoscut de O.N.U. ca teritoriu izraelian suveran. Ei deschiseseră, de asemenea, focul asupra patrulelor poliţiei izraeliene care veniseră imediat în sprijinul pescarilor. Doi oameni ai vedetei rapide fuseseră răniţi de gloanţele siriene. Acest grav incident a fost evocat la reuniunea săptămînală a guvernului din Ierusalim, care a decis să ia toate măsurile necesare pentru a împiedica repetarea unor asemenea incidente.

Comunicatul difuzat de radio Damasc îl pusese pe Elie Cohen în gardă. Aşteptînd la postul său, ascuns în spatele perdelei ferestrei din salon care dădea spre clădirea statului major sirian, el a constatat imediat că mişcarea personalului în jurul clădirii şi în interior se intensificase neobişnuit. Contrar nopţilor trecute, aproape toate ferestrele statului major rămăseseră, în acea noapte, luminate.

A doua zi l-a văzut pe Alheshan şi a încercat, pentru prima oară, să angajeze cu el o conversaţie pe tema situaţiei politice şi militare din Siria. Dar nu a reuşit. Alheshan nu s-a arătat dispus să abordeze acest subiect şi Taabes, discret şi neîncrezător, nu a mai insistat. Seara el s-a postat din nou la fereastra sa. Dar în noaptea aceea totul redevenise calm şi normal. Numai cele cinci ferestre proiectau în noapte razele luminilor electrice.

La 11 martie a avut loc o altă reuniune a guvernului izraelian, la Ierusalim, sub preşedinţia lui David Ben Gurion. Situaţia de la frontiera siriano-izraeliană a fost singurul subiect discutat la această reuniune. Problema pe care guvernul izraelian şi-o punea era de a şti dacă incidentele de la lacul Tiberiada erau întîmplătoare, urmare a situa-

ției permanent încordate din această regiune, sau, dimpotrivă, erau efectul unei decizii concrete a guvernului din Damasc, care dorea să probeze lui Nasser că Siria rămîne elementul antiizraelian prin excelență în lumea arabă, cu toată separarea de Egipt.

Consiliul de miniștri a apreciat că situația era destul de gravă și a acordat depline puteri Consiliului restrîns al Apărării Naționale, compus din mai mulți miniștri și prezidat, de asemenea, de Ben Gurion. Acest consiliu restrîns a luat a doua zi decizia de a riposta prin forță, în cazul cînd sirienii ar începe din nou ostilitățile.

Cohen, singur la Damasc, era rupt de toate sursele de informare izraeliene. El nu știa nimic de deciziile luate la Ierusalim, dar a observat deodată că numărul mașinilor militare pe străzile Damascului, și printre ele remorci încărcate cu tancuri, crescuse din ziua incidentului de pe lac. El nu putea să pună întrebări nimănui, nu dispunea încă de nici o „sursă" capabilă să-i dea un răspuns la acest gen de probleme. Se putea spune că această mișcare aparentă a armatei pe străzile Damascului anunța probabil o viitoare lovitură de stat militară. Dar exista un alt indiciu care, combinat cu acest dute-vino al militarilor de pe străzile capitalei, îi spunea clar că este vorba de tensiunea de la frontiera izraeliană: pentru prima oară după sosirea lui la Damasc, presa siriană a consacrat editorialele sale „pericolului sionist" și pregătirii opiniei publice pentru o viitoare reluare a ostilităților. In piața „Hamidia", tradiționalul bazar oriental situat în cartierul vechi al Damascului, unde el lua o cafea, a avut, de asemenea, senzația netă a unei nervozități neobișnuite care anunța evenimente iminente.

Spionul izraelian nu primise încă nici un ordin, nici o directivă precisă de la superiorii săi din Tel-Aviv. In ziua instalării în apartament captase semnalul din Izrael, care confirma că primise bine mesajul său. De atunci Tel-Avivul tăcuse.

El a avut totuși impresia că venise momentul de a intra în contact cu Izraelul. Tel-Avivul, gîndea el, putea să aibă

nevoie de serviciile sale. Cînd a venit noaptea și a constatat că toate ferestrele statului major erau din nou luminate, s-a hotărît. A așteptat cu toate acestea pînă la căderea nopții următoare și, constatînd din nou animația neobișnuită de la statul major, își puse proiectul în execuție: o primă emisiune în direcția Tel-Aviv.

Spionul a închis ușa apartamentului cu cheia și a tras perdelele. Apoi a scos micul său aparat de emisiune din ascunzătoare, a pregătit textul în ebraică și, așezat pe patul său în dormitor, a chemat Tel-Avivul.

Era 13 martie 1962, orele 8 și 30 seara. După cîteva momente a primit semnalul convenit de la Tel-Aviv, indicîndu-i că îl aude foarte bine. Atunci el a expediat primul său mesaj, avînd grijă să cifreze textul ce-l ținea pe genunchii săi.

Mesajul era scurt. Iată-l:

„Statul major animat și iluminat de trei nopți consecutiv. Mișcare de trupe neobișnuită pe străzile orașului. Apreciez stare de alarmă în armata siriană. Lovitură de stat militară imposibilă. Stare de spirit antiizraeliană violentă în presa locală. Sînt de părere că starea de alertă este îndreptată contra Izraelului".

Mesajul său a fost primit. Tel-Avivul a răspuns numai prin semnalul convenit, pe care Cohen l-a captat la aparatul său receptor, radioul „Philips", pe care-l cumpărase la Damasc. Apoi totul a redevenit calm. Elie Cohen era din nou singur. A pus emițătorul în ascunzătoarea lui și a comutat aparatul pe postul Damasc. Apoi a ars cu ajutorul unui chibrit bucata de hîrtie pe care își notase mesajul și a aruncat cenușa în chiuveta de la bucătărie, pe care a spălat-o cu apă.

Elie Cohen nu se înșelase.

La 14 martie, statul major al armatei izraeliene a primit informația următoare de la posturile sale avansate de pe frontiera siriană: „Mai multe tancuri și blindate s-au instalat la posturile de frontieră siriene pe colinele din regiunea lacului Tiberiada. Mișcare de trupe neîntreruptă din spate în direcția frontierei".

Mesajul lui Cohen confirma și corobora informațiile furnizate de posturile izraeliene avansate. El indica net că această mișcare de trupe nu aparținea nicidecum inițiativei unui comandant local, ci era urmarea unei directive centrale a statului major sirian. Statul major izraelian a înțeles astfel legătura directă care exista între ferestrele iluminate ale statului major sirian de la Damasc și mișcarea camioanelor militare, care, cu toate farurile stinse, transportau noi trupe în direcția frontierei. Izraelul a reacționat imediat la aceste informații, confirmate de Elie Cohen de la Damasc, întărind dispozitivul său militar de-a lungul întregii frontiere siriene în regiunea lacului.

Planurile siriene au ieșit la iveală în întregime abia vineri 16 martie. Guvernul din Damasc luase hotărîrea să dea o lovitură decisivă pescuitului izraelian de pe lacul Tiberiada, pentru a contesta dreptul de suveranitate al Izraelului asupra acestei părți din teritoriul său. Damascul, schimbîndu-și tactica, căuta lupta deschisă cu Izraelul, urmărind să provoace un arbitraj al O.N.U.-ului asupra problemei suveranității Izraelului în această regiune.

Ostilitățile au început la orele 10 dimineața. La această oră pescarii izraelieni, însoțiți de o vedetă rapidă a poliției, trăgeau năvoadele din apa lacului. Posturile siriene din Nukeib, Kursiet și Masudie au deschis un foc susținut asupra bărcilor și vedetei izraeliene. Mai grav decît data trecută, acum era vorba de un veritabil bombardament cu ajutorul tunurilor fără recul de fabricație sovietică, încărcate cu obuze tot sovietice.

Ben Gurion a auzit personal ecoul tunurilor siriene. El se găsea în acele zile în vacanță la hotelul Galé Kinéret, pe malul lacului, drept în fața colinelor unde se găseau instalate posturile siriene. După douăzeci de minute de la începerea ostilităților, el a primit la hotel pe șeful statului major, generalul Tzvi Zour, și pe comandantul militar al sectorului de nord, Meir Zorea. Ben Gurion, înarmat cu depline puteri din partea guvernului, le-a dat ordin să înconjoare cu trupe și să

reducă la tăcere posturile siriene care deschiseseră focul pe lac.

Vineri, spre miezul nopții, mai multe regimente izraeliene, staționate seara în Eyn-Guev, au luat cu asalt postul Nukeib. Statul major izraelian știa că armata siriană era în stare de alarmă și, în consecință, erau mobilizate întăriri, staționate în diferite locuri din această regiune. Aviația a primit, de asemenea, ordin să fie gata pentru orice eventualitate.

Bătălia de la Nukeib, zisă a lui 16 martie, dar care a durat în fapt pînă spre orele patru dimineața a doua zi, a fost deosebit de dură și sîngeroasă. Puțin după miezul nopții, primii soldați izraelieni, care au pătruns pe teritoriul sirian, au nimerit într-un cîmp de mine. Toată noaptea valea Iordanului a fost iluminată de exploziile obuzelor. Unitățile diviziei de infanterie „Golani", care au cucerit pînă la urmă postul Nukeib, au distrus aici pînă la ultima tranșee. Sirienii, din contră, au ripostat bombardînd Eyn-Guevul, distrugînd o bună parte a caselor și forțîndu-i pe locuitori să se refugieze în adăposturile antiaeriene. Pentru a termina, aviația izraeliană a intervenit și ea, bombardînd toate pozițiile siriene de pe frontiera care se prelungea pe coline și pe malul lacului.

Sirienii lăsaseră mai multe zeci de victime în tranșeele și cazematele abandonate de la Nukeib. Printre morți a fost găsit și comandantul acestui post. Izraelienii au luat o pradă importantă — șapte categorii diferite de arme și muniții, toate de origine sovietică — și un prizonier, Yihye Hassin, un tînăr soldat sirian de douăzeci și unu de ani.

Combatanții izraelieni dăduseră, o dată în plus, dovadă de curaj, dar au trebuit să înfrunte două handicapuri majore: pe de o parte trebuie amintit că în această regiune a frontierei izraelo-siriene toate posturile siriene se găsesc pe înălțimile colinelor, pe cînd posturile izraeliene sînt instalate pe fîșiile strîmte ale terenului plat de-a lungul lacului. Mitralierele și tunurile siriene, îndreptate spre Izrael, avuseseră tot timpul, în această regiune, direcția înclinată de sus în jos.

Izraelienii au plătit scump handicapul lor: trei blindate le-au rămas pe teritoriul sirian, în cîmpul de mine în care au căzut primii luptători ai nopții. Șapte soldați izraelieni au plătit cu viața aceste ostilități. Cadavrul unui al optulea soldat izraelian a rămas pe teritoriul sirian și al nouălea soldat a trebuit să fie dat dispărut.

Soarta soldatului dispărut, Yaacob Devir, a devenit, puțin timp după bătălie, subiect de investigații pentru Elie Cohen. La 17 martie, seara, șeful statului major a convocat presa din Tel-Aviv pentru a-i prezenta o dare de seamă detaliată asupra luptei. El a mărturisit înaintea directorilor cotidienelor izraeliene că armata nu știa nimic de soarta soldatului dat dispărut.

Elie Cohen, la Damasc, își dădea seama de gravitatea situației ca urmare a luptelor de la Nukeib. Prin radio Damasc, el a luat cunoștință de faptul că trei blindate izraeliene fuseseră abandonate în cîmpul de mine. Damascul a recunoscut că a pierdut cinci soldați, dar vorbea, bineînțeles, de „victoria siriană contra inamicului sionist".

Cohen l-a intîlnit în această săptămînă, din nou, pe prietenul său Kemal Alheshan. Era luni seară, două zile după Nukeib. Alheshan a venit la Taabes, fără să-l fi avertizat de vizita sa, în compania unui tînăr sirian în uniformă de ofițer. Galoane de locotenent decorau epoleții tînărului militar.

Cohen-Taabes a fost surprins de această vizită. Era prima oară că Kemal Alheshan îi făcea o vizită fără să se fi anunțat. El și-a privit atent vizitatorii. Ce însemna această vizită?

— Mi-am încercat norocul. Nu eram sigur că te găsesc acasă — s-a scuzat Alheshan, văzind surpriza lui Taabes. Tonul vocii sale era obișnuit, amical. Taabes i-a condus în salon și le-a propus să bea ceva.

— Permite-mi să-ți prezint un foarte bun prieten al meu — i-a spus Alheshan cu un suris care indica că era mîndru să numere pe tînărul bărbat printre prietenii săi și a adăugat: locotenentul Maazi Zaher El-Din. Alheshan a făcut o

scurtă pauză, după care a continuat: Unchiul său este șeful statului major al armatei siriene, Abdul Karim Zaher El-Din.

Cohen cunoștea bine acest nume ilustru în Siria anului 1962, nu mai puțin cunoscut în Izrael, unde fotografia lui fusese frecvent reprodusă de toate cotidienele. Dacă era vorba într-adevăr de o vizită de curtoazie, cum a prezentat-o Alheshan, apariția tînărului locotenent în apartamentul lui Cohen era un prețios dar al cerului. Așa cum avea să constate, tocmai de o asemenea vizită era vorba.

Cohen reflecta la această situație pregătind la bucătărie o parfumată cafea turcească pentru cei doi musafiri ai săi. Teama sa se risipi repede. Din bucătărie, el îi auzea discutind cu voce tare probleme politice și militare, fără nici un fel de reținere. Musafirii săi nu au schimbat subiectul conversației nici cind Taabes a sosit în salon. Maazi Zaher El-Din s-a arătat curios de „lumea mare" pe care Taabes, după spusele lui Alheshan, o cunoștea așa bine: Europa, America de Sud. El, tînărul locotenent cu mare viitor în armata siriană, nu trecuse frontiera țării sale decît o singură dată, și aceasta numai pentru o excursie de cîteva zile la Beirut.

Cohen-Taabes i-a făcut tînărului o dojană „patriotică":

— Toată averea din Argentina nu face cît fericirea de a trăi în țara noastră, aici, în Siria — spuse el cu o anumită afecțiune, cu care Alheshan era deja obișnuit, dar care l-a impresionat favorabil pe locotenentul sirian. Apoi, jucindu-și rolul pînă la capăt, Cohen-Taabes a adăugat: Dacă nu aș fi așa de prins de afacerile mele la Damasc, cred că m-aș înrola voluntar, pentru a servi în armata noastră. E nevoie probabil de oameni, în acest moment, în războiul contra sioniștilor.

Locotenentul tăcea. Cel care a vorbit a fost Alheshan:

— Pericolul ne pîndește și aci, la Damasc. Armata este pe drumul de a deveni foarte populară. Anumiți ofițeri ar putea profita de situație pentru a răsturna guvernul, ceea ce ar însemna o nouă dezordine în această țară, care se reface greu după ultimele evenimente politice.

Maazi l-a aprobat pe Alheshan cu un semn din cap:

— Izraelienii au cucerit Nukeibul. Dar soldații noștri s-au bătut eroic. Mă întreb dacă noi sîntem capabili de a riposta și de a produce o înfrîngere izraelienilor. Ei dispun de o excelentă aviație, în timp ce a noastră este mică și, în special, slab antrenată pentru a se măsura cu aviatorii izraelieni. Fără să mai vorbim de formația de „Mig"-uri pe care egiptenii au transferat-o la ei și pe care refuză să ne-o restituie. Avioanele pe care Moscova ni le-a promis întîrzie să sosească.

Deși ocupat cu servirea cafelei, Cohen nu scăpase nici un cuvînt din toate cele care se spuseseră. Nici o trăsătură a feței nu-i trăda emoția.

— Vulturii sirieni nu pot zbura fără avioane — remarcă el cu tristețe. Nu întîmplător utilizase termenul de „vultur". El știa că patrioții sirieni aveau obiceiul de a folosi acest cuvînt pentru a desemna aviatorii militari.

Spionul izraelian putea să-și imagineze că tînărul locotenent, care aparținea, ca și unchiul său, minorității druze din Siria, știa mult mai multe despre armata siriană decît mulți ofițeri superiori în grad față de el. Pentru moment Cohen se comporta bine, nu punea întrebări indiscrete, pentru a nu trezi suspiciunile tînărului ofițer, însă îi spuse pe un ton interogativ:

— Cunoașteți, cu siguranță, foarte bine regiunea unde s-au desfășurat luptele de la Nukeib?

— Dacă cunosc această regiune! Cu două zile înainte de luptă, miercurea trecută, am făcut parte dintr-o delegație de inspecție a tuturor posturilor siriene din regiunea lacului. Am văzut cu propriii mei ochi fortificațiile inamicului.

Cohen nu se putu reține și îi zise, rîzînd:

— Știți, în Argentina am evitat întotdeauna contactul cu evreii, care acolo sînt totuși foarte numeroși. Dar mi-ar place într-o zi să văd cu propriii mei ochi, chiar de departe, soldați evrei cu arma în mînă.

Locotenentul îi explică atunci că accesul în zonele militare, de-a lungul frontierelor, era interzis civililor.

— Puținii civili care au dreptul să pătrundă în aceste zone, pentru un motiv sau altul, trebuie să posede un permis special, care se obține extrem de greu — a adăugat Maazi, inadins pentru Taabes. Cohen-Taabes nu a insistat, iar Maazi, după o pauză, a adăugat: Intr-una din vinerile viitoare vom merge toți trei în vizită în zona militară. Vă voi lua în mașina mea. Aceasta va evita complicațiile la trecerea barierelor armatei.

— Eu m-am plimbat pe acolo, acum un an — a spus Alheshan, puțin entuziasmat de ideea plimbării pe frontieră.

— Ți-e frică de gloanțele sioniste? — l-a întrebat Taabes, rîzînd. Alheshan s-a apărat. Au convenit atunci asupra unei vizite viitoare pe front, „cînd situația se va calma puțin".

Cohen a mai avut în acea zi ocazia să asculte și o altă confidență a nepotului șefului statului major — confidență care pentru spionul izraelian avea valoare de aur.

— Colonelul Abd El-Karim Na'hlawi este în dezacord cu guvernul — a povestit tînărul. El consideră că toți miniștrii noștri sînt niște incapabili. Unchiul meu încearcă să-l sfătuiască să acorde încredere guvernului actual. Dar Na'hlawi nu vrea să audă de nimic. După bătălia de la Nukeib și ținînd seama de situația de pe frontieră, el este convins că poporul nu acordă încredere decît armatei. Eu cred că colonelul Na'hlawi nu va ezita să impună foarte curînd anumite schimbări în compoziția guvernului.

Era aproape miezul nopții cînd Alheshan și Maazi au părăsit apartamentul lui Elie Cohen. Tînărul locotenent, luîndu-și rămas bun de la spion, l-a invitat să meargă cu el, în cursul săptămînii, la cinematograf.

In sfîrșit, singur în apartamentul său și după ce a aruncat o privire în direcția clădirii din față, lui Cohen nu i-a mai rămas decît să redacteze viitorul său mesaj pentru Tel-Aviv. Acest lucru l-a făcut în noaptea aceea, dar la o oră foarte tîrzie. El avea nevoie de un anumit răgaz pentru a putea să rezume într-o manieră concretă și concisă tot ceea ce aflase grație locotenentului Maazi Zaher El-Din.

Mesajul codificat pe care Cohen l-a expediat în noaptea

aceea la Tel-Aviv şi pe care îl redactase, ca şi pe cel dinainte, în scris, conţinea două informaţii considerate ca interesante de serviciile de informaţii izraeliene:

a) Aviaţia siriană se teme de aviaţia izraeliană; egiptenii refuză să înapoieze Siriei o formaţie de „Mig"-uri;

b) Unii ofiţeri ai armatei siriene nu ascund nemulţumirea lor faţă de guvern, pe care-l consideră „moale". Omul forte rămîne, la ora actuală, colonelul Na'hlawi.

Cohen a adăugat de această dată identitatea sursei informaţiilor sale. El a mărturisit mai tîrziu că o făcuse cu plăcere. A propus ca, în viitor, referindu-se în mesajele sale la Maazi El-Din, să-l numească simplu „M" şi, bineînţeles, codificat.

Cifrul care corespundea literei „M" va reveni fără întrerupere în mesajele lui Cohen în tot timpul celor trei ani ai misiunii sale în Siria.

În noaptea aceea, Elie Cohen nu a adormit decît tîrziu, spre dimineaţă.

La Tel-Aviv, unde statul major cerea serviciilor de informaţii date urgente asupra intenţiilor siriene, prima parte a mesajului lui Cohen a fost interpretată ca un semn al unei destinderi relative a situaţiei de la frontieră. Dacă era exact că sirienilor le lipseau avioane şi le era teamă de eficacitatea aviaţiei izraeliene, ei vor evita să generalizeze conflictul.

În primele ore ale zilei de 19 martie, şi apoi din nou la aceleaşi ore, în ziua de 21 martie, „Mig"-uri 17 siriene au zburat totuşi deasupra frontierei izraeliene, dar nici unul nu a pătruns în spaţiul aerian izraelian.

La 20 martie, Consiliul de Miniştri izraelian s-a reunit într-o şedinţă extraordinară, care s-a prelungit pînă seara tîrziu. Şeful statului major, precum şi persoana însărcinată cu serviciile secrete (în acea vreme dl. Isser Harel) au participat la această reuniune. Concluzia generală asupra evoluţiei politice şi strategice trasă de Ben Gurion, de miniştrii săi, de şeful armatei şi de şeful serviciilor secrete a stabilit în esenţă că pericolul unui conflict general izraelo-sirian era

pentru moment îndepărtat. Guvernul a hotărît să ducă o acţiune politică şi diplomatică la O.N.U. şi în toate marile capitale, pentru a contracara ofensiva siriană dirijată contra suveranităţii Izraelului asupra lacului Tiberiada şi regiunii de frontieră aflată în litigiu.

Ben Gurion a hotărît, de asemenea, expedierea la New York, în calitate de consilier pe lîngă delegaţia izraeliană, a şefului serviciilor de informaţii al armatei (Modiin), generalul Meir Amit, un ofiţer apreciat, care cunoştea mai bine ca oricine problemele practice referitoare la această regiune de frontieră.

Astfel, acţiunea rapidă şi inteligentă a lui Elie Cohen în inima Siriei a avut o influenţă directă asupra deciziilor cîntărite şi moderate pe care le-a luat guvernul de la Ierusalim.

Dar luptele care opuseseră pe izraelieni şi sirieni la Nukeib au avut şi o consecinţă dureroasă pentru spionul izraelian de la Damasc. Spre sfîrşitul lunii martie, radioul şi presa siriană au incitat populaţia Damascului „să vadă cu propriii săi ochi prada luată de vitezele noastre trupe în lupta lor contra sioniştilor". Propaganda oficială transformase înfrîngerea siriană de la Nukeib în victorie strălucită şi totul fusese făcut pentru glorificarea armatei şi ridicarea prestigiului său. Cele trei blindate izraeliene, abandonate pe cîmpul de mine de la Nukeib, au fost aduse la Damasc şi expuse la loc vizibil în faimoasa „Piaţă a martirilor".

Mulţimea venea în masă să admire prada luată de la izraelieni. Elie Cohen şi-a făcut cu greu loc prin mulţime, care, la vederea blindatelor inamice, striga lozinci ca: „Moarte sioniştilor" sau „Trăiască eroii sirieni". Cele trei blindate erau grupate în formă de triunghi, în centrul pieţei, şi mulţimea defila de jur-împrejurul lor. Cohen a fost martorul scenelor de fanatism, pe care nu le-ar fi crezut dacă nu le-ar fi văzut cu propriii săi ochi: printre miile de sirieni care defilau astfel prin faţa blindatelor, se găsiseră cu zecile dintre aceia care mîngîiau şi chiar sărutau aceste maşini luate de la trupele izraeliene, precum şi alţii care scuipau pe aceleaşi blindate. Atît unii cît şi ceilalţi erau, fără îndoială, animaţi de acelaşi

sentiment de patriotism față de armata lor și de ură față de Izrael. Alături de blindate erau așezate cîteva rezervoare de benzină, mai mult sau mai puțin deteriorate, purtînd inscripții în ebraică și care erau acolo pentru „a proba" așa-zisul fapt că sirienii doborîseră avioane izraeliene. Dar Cohen a putut să-și dea seama la fața locului că era vorba, în fapt, de rezervoare de benzină ale „Mig"-urilor 17, ale aviației siriene, și nu de rezervoarele avioanelor de tipul „Vautour", care participaseră la bătălia de la Nukeib.

In mijlocul acestei mulțimi siriene surescitate și în fața blindatelor armatei țării sale, Cohen a simțit toată greutatea singurătății sale. El nu putea să prevadă că trei ani mai tîrziu, aproape în aceeași zi și la aceeași oră, aceeași mulțime va veni pentru a admira un alt spectacol: acela al spionului Elie Cohen la spînzurătoare.

Spectacolul chinuitor din Piața Martirilor a exercitat o influență psihologică profundă asupra lui Cohen. Mai mult ca niciodată el a simțit pericolul ascuns al fanatismului arab, capabil să împingă acest popor la acte nebunești împotriva Izraelului. A resimțit, de asemenea, în acel moment, nevoia de a face totul pentru a-și îndeplini misiunea sa periculoasă.

Ocazia i s-a prezentat în curînd. Abia întors acasă din Piața Martirilor, Cohen-Taabes a primit un telefon.

— Kamal Taabes? Vreți să mergeți astă seară cu mine la cinema? — s-a auzit vocea lui Maazi Zaher El-Din.

— Cu plăcere — i-a răspuns Cohen-Taabes.

In aceeași seară el se găsea la cinematograful „Lumea", alături de nepotul șefului de stat major sirian. Ei au văzut un film consacrat epopeii unui comandou britanic care a atacat cartierul general al lui Rommel, în deșertul Libiei.

Spre miezul nopții au luat loc într-o cafenea vecină cu cinematograful. Tînărul locotenent era încă foarte emoționat de imaginile pe care le văzuse la cinematograf. Aspectul profesional al asaltului îl impresionase foarte mult. Deodată el i-a spus lui Taabes:

— Inchipuiți-vă pentru o clipă că izraelienii ne-ar da o lovitură asemănătoare.

Spionului i-a venit să rîdă. S-a reținut și a remarcat:

— De ce vă gîndiți la aceasta? Sînt izraelienii așa de puternici și noi așa de slabi?

In seara aceea, Elie Cohen a simțit că tînărul locotenent, care avea să-i aducă servicii importante, îi devenise simpatic. Maazi Zaher El-Din avea ochi căprui și o privire fixă. Patriotismul său, cu care nu se asocia decît o parte infimă de mînie față de Izrael, era sincer și drept. Voința de a lupta pentru țara sa și mîndria lui de sirian erau făcute pentru a atrage simpatia lui Elie Cohen.

Ceea ce spionul nu știa încă era faptul că tînărul locotenent avea aceeași simpatie pentru el.

El o va înțelege în curînd.

ENIGMA SOLDATULUI DISPĂRUT

Soldatul izraelian Yaacob Devir, în vîrstă de 19 ani, pe care armata îl dăduse dispărut a doua zi după luptele de la Nukeib, rămînea de negăsit. Izraelul s-a adresat comisiei de armistițiu izraelo-siriană, pentru ca ea să ancheteze soarta acestui ostaș. Era mort, rănit sau numai prizonier la sirieni? Răspunsul sirienilor a venit după cîteva zile: soldatul Devir nu se găsea la ei nici viu, nici mort.

Cu toate acestea, în Izrael continua să se creadă că tînărul caporal se găsea undeva în Siria. Din experiență se știa că sirienii erau capabili să păstreze în secret ani de zile în închisorile lor cetățeni izraelieni, care trecuseră frontiera pentru un motiv sau altul și căzuseră în mîinile lor. Practic, era imposibil ca acest soldat să fi fost pulverizat de un obuz așa ca să nu lase nici o urmă. Atît timp cît nu se furniza proba morții sale, părinții lui Devir, care locuiau aproape de Tel-Aviv, și comandamentul armatei izraeliene erau forțați să creadă că el era în viață și că se găsea într-o închisoare sau într-un spital, undeva în Siria. Serviciile de informații au cerut mai tîrziu lui Elie Cohen să cerceteze soarta soldatului dispărut.

Pentru moment și cu toată tensiunea care continua să existe de-a lungul frontierei izraelo-siriene, Cohen era ocupat

să-și consolideze situația, punînd pe picioare comerțul său de import-export.

In acest scop, încă din primele săptămîni ale șederii sale la Damasc, el s-a întîlnit cu un număr oarecare de industriași și comercianți, cărora le-a propus să exporte în Europa, în special la München și Zürich, mese damaschine, de fabricație artizanală, care servesc, în general, ca mese de joc pentru „Shesh-Besh" și sînt decorul natural al cafenelelor și restaurantelor în Siria și în Liban. El a descoperit, de asemenea, diferite sorturi de obiecte de artă fabricate în Siria, bijuterii vechi și noi și diferite obiecte din piele, care erau solicitate pe piețele europene.

Spionul a avut grijă să explice comercianților că el era în legătură cu o importantă societate de import-export, al cărei sediu administrativ se găsea la München și la Zürich, ceea ce îi permitea să exporte obiectele de artă și mesele folclorice, „foarte căutate în Europa". Aceste negocieri i-au permis să ia legătura cu agentul principal al acestei societăți, agent care nu era altul decît antena principală a lui Cohen, prietenul său Salinger.

Cohen a expediat lui Salinger o serie de scrisori pur comerciale, expunînd posibilitățile de cumpărare a obiectelor de artă din Damasc, indicînd prețul lor, condițiile de vînzare și de credit. Din timp în timp, el adăuga la aceste scrisori cataloagele detaliate pe care le obținea de la comercianții din Damasc.

Societatea de import-export a lui Salinger răspundea, evident, la scrisorile lui Cohen, și astfel a început un schimb de corespondență între spionul din Damasc și antena sa din Europa. Acest schimb de corespondență, care mai tîrziu i-a permis lui Cohen să expedieze serviciilor secrete izraeliene, prin via München și Zürich, diverse informații și chiar microfilme, nu era decît începutul, cînd s-a produs un alt eveniment dramatic, care, o dată mai mult, a schimbat aspectul politic al Siriei.

In primele ore ale zilei de 28 martie, radio Damasc, după ce a cîntat timp de o oră marșuri militare, a dat citire unui

buletin de informații denumit „Comunicatul nr. 26", ceea ce indica că era vorba de un buletin militar, care spunea că „Statul major al armatei siriene a luat în mînă afacerile curente ale statului, pentru a asigura stabilitatea politică în țară și pentru a garanta drepturile și libertățile civile ale populației. Orice tentativă de opunere față de măsurile luate de statul major al armatei va fi grav pedepsită. Frontierele, porturile și aeroporturile vor fi închise pînă la noi ordine".

Comunicatul nr. 26 era semnat de colonelul Na'hlawi.

Cohen era deja la postul său în spatele perdelei din salon. El a zărit tancurile siriene care întăreau garda în jurul clădirii statului major. Acum radioul continua să difuzeze alte comunicate, toate semnate de colonelul Na'hlawi. Intr-unul dintre ele se spunea că „guvernul precedent a încercat să semene discordia în sînul armatei". Un altul proclama că „problema Palestinei preocupă mult armata. Armata siriană va face tot ce îi va sta în putere pentru a elibera Palestina din mîinile invadatorilor sioniști".

Cohen, care aflase din gura lui Maazi El-Din că colonelul Na'hlawi se pregătea să impună „anumite schimbări" în compoziția guvernului de la Damasc, informație pe care o transmisese imediat la Tel-Aviv, a încercat să ia legătura cu tînărul locotenent. Dar telefonul locotenentului nu răspundea în dimineața aceea.

Cohen a decis atunci să facă un tur prin cafenelele capitalei, unde era sigur că va putea afla primele frămîntări și informații asupra loviturii de stat și a principalilor săi instigatori. A telefonat șeicului Al-Ard și l-a invitat să vină la o cafenea cunoscută. Dar șeicul a refuzat, preferind să rămînă acasă atît timp cît situația rămînea imprecisă. Kemal Alheshan, din contră, se arătă mai curios decît Kamal Taabes să afle cît mai mult despre evenimente. Abia după două zile Cohen a putut, în sfîrșit, să întîlnească pe locotenentul Maazi El-Din în compania lui Alheshan și să obțină din gura lui unele informații de mîna întîi.

Tel-Avivul s-a adresat lui Cohen, prin radio, chiar în prima noapte care a urmat loviturii de stat a lui Na'hlawi.

Superiorii săi puneau spionului o serie de întrebări precise și concise, referitoare la lovitura de stat și principalele personaje implicate în ea. Mulțumită celor aflate de la prietenii săi, Cohen a fost capabil să răspundă la întrebări, spre satisfacția Centralei din Tel-Aviv. Incepînd din 28 martie și, practic, pînă la sfîrșitul lunii aprilie, Cohen a emis, fără încetare, în fiecare noapte, în general, între orele 20 și 22, iar uneori și mai tîrziu. El închidea obloanele și ușa, scotea micul emițător din ascunzătoare și intra în contact cu Tel-Avivul, transmițînd, pe calea undelor, informațiile sale codificate. Timp de o lună, Cohen a devenit o sursă nesecată de informații politice pentru superiorii săi din Izrael.

Mesajele sale, captate și descifrate imediat, erau transmise în aceeași noapte de serviciul secret statului major al armatei. A doua zi dimineața, o copie cu rezumatul informațiilor sale era depusă pe biroul primului ministru, Ben Gurion.

Unchiul lui Maazi — șeful statului major, Abdul Karim Zaher El-Din — rămăsese, spre marea bucurie a lui Cohen, la post. La baza mesajelor adresate Tel-Avivului stăteau informațiile lui Maazi, pe care între 30 martie și 30 aprilie Cohen l-a revăzut de zeci de ori.

Esența acestor informații arăta că cei care răsturnaseră guvernul erau aceiași care, cu cîteva luni mai devreme, acceleraseră căderea uniunii egipteano-siriene. Șeful statului major și armata, ca atare, nu participaseră la lovitura de stat propriu-zisă, dar giraseră acțiunea „omului forte", eminența cenușie a evenimentelor, colonelul Na'hlawi. Acesta, în vîrstă de patruzeci de ani, om de dreapta, moderat, era un înalt funcționar al Ministerului Apărării Naționale după ce fusese, pe timpul fuzionării cu Egiptul, adjunctul militar al guvernatorului egiptean, mareșalul Abdul Hakim Amer.

Na'hlawi era secundat, în sinul „consiliului revoluției", care a înlocuit în mod provizoriu guvernul, de colonelul Abd-El-Gani Dahamane, comandantul militar al pieței Damascului. Na'hlawi și Dahamane instauraseră un regim militar pentru a salva independența națională a Siriei și a o împiedica să cadă din nou sub dominația Egiptului. In același timp, ei

încercau să se împace cu Nasser pe baza unei recunoașteri mutuale și onorabile.

Cohen indica printre altele în mesajele sale că, după sursele sale militare, nu trebuia să se aștepte la nici o schimbare radicală în privința situației de la frontiera izraeliană.

S-a întîmplat de mai multe ori ca informațiile transmise de Cohen noaptea să fie confirmate în mod oficial în cursul zilei următoare.

La 2 aprilie, dimineața, în orașul Homs din nordul Siriei a izbucnit o răscoală militară cu caracter local. Un grup de ofițeri, care se numeau „ofițeri liberi", s-au declarat împotriva guvernului de la Damasc. Acești ofițeri proslăveau întoarcerea Siriei la uniunea siriano-egipteană.

Ei cereau, printre altele, ca „Comandamentul militar suprem să fie epurat de toți ofițerii care provocaseră lovitura de stat". Orașul Alep s-a alăturat după puțin timp răscoalei ofițerilor din Homs. Cele două orașe au fost declarate în stare de alarmă. Aci au avut loc încăierări între militari și polițiști, care s-au soldat cu răniți și mai mulți morți.

Atmosfera din Siria a luat repede înfățișarea unui război civil. Ofițerii rebeli din Homs și Alep s-au adresat apoi prin telefon ambasadei egiptene din Liban, pentru a-i cere întăriri urgente.

Aceste evenimente, care au creat din nou cea mai mare dezordine în Siria, au avut pentru spionul izraelian de la Damasc darul să îndepărteze de el orice atenție răuvoitoare. Problema care se punea în fața lui Cohen și căreia el trebuia să-i dea un răspuns prompt pentru superiorii săi de la Tel-Aviv era de a ști dacă ofițerii revoluționari de la Damasc vor rămîne la putere după rebeliunea „ofițerilor liberi".

In acea zi el a trimis Tel-Avivului următorul mesaj :

„Lupta ofițerilor rebeli din Homs și Alep contra autorităților din Damasc apropie căderea castei militare revoluționare. Se așteaptă căderea iminentă a instigatorilor ultimei lovituri de stat".

Și de această dată spionul, bazîndu-se pe excelentele sale informații, apreciase corect evoluția situației politice

din Siria. La 3 aprilie, la numai treizeci și șase de ore după răscoala din nord, colonelul Na'hlawi și șase din colegii săi nefericiți au fugit în mod secret în Liban și au luat de la Beirut un avion care i-a transportat la Zürich. Guvernul elvețian le-a acordat viza de turiști și ei s-au instalat într-un hotel de lux la Lausanne. Ca de obicei, cei care au plătit oalele sparte au fost instigatorii civili ai loviturii de stat.

De la o zi la alta, Siria se găsea lipsită de direcția sa politică. Confuzia populației era maximă. Singur generalul El-Din rămînea la postul său de șef de stat major. Nepotul său Maazi povestea lui Cohen-Taabes că generalul El-Din nu avea intenția de a se ocupa de politică, dar că conducătorii civili ezitau să reia puterea.

— De o săptămînă nu doarme — spunea Maazi despre unchiul său, cînd, a doua zi după fuga lui Na'hlawi, a venit să-i facă o vizită lui Taabes în apartamentul său. El face tot ce e posibil pentru a încuraja anumite personalități să ia conducerea guvernului, dar mă îndoiesc că va putea să reușească. Nici unul nu ține să-și riște capul.

— Dar cine este omul capabil în momentul actual să conducă destinele Siriei ? — se interesă Taabes.

— Vă voi face o confidență, dar trebuie ca aceasta să rămînă pentru moment strict secretă — l-a avertizat Maazi, apoi i-a povestit : șeful statului major a contactat astăzi un politician cu experiență pentru a-i propune să accepte postul de președinte al republicii. Este vorba de doctorul Nazim El-Kudzi.

— Sînteți și dumneavoastră implicat în toate aceste evenimente politice ? — l-a întrebat Taabes, flatînd fără să știe ambițiile tînărului locotenent.

— Nu înainte de a obține gradul de maior — a răspuns Maazi surîzînd.

La 14 aprilie, Centrala din Tel-Aviv a captat mesajul următor al lui Cohen :

„Trei grupe distincte operează astăzi în sinul armatei :

a) grupul principal compus din adepții lui Na'hlawi, care luptă pentru independența națională și contra oricărei noi fuziuni cu Egiptul ;

b) o grupă compusă, în special, din ofițeri ai diviziei care asigură apărarea frontierei cu Izraelul ; acești ofițeri își spun socialiști ;

c) o mică grupă de ofițeri pronasserieni, fără influență veritabilă asupra situației generale".

Tel-Avivul a tras concluzia că atît timp cît vor dura luptele interne din Siria, un calm relativ va domni de-a lungul frontierei comune. Dar Izraelul, mulțumită tuturor informațiilor reunite referitoare la Siria, în special celor de la Cohen, a înțeles, de asemenea, că bătălia de la Nukeib avusese o influență indirectă, dar determinantă asupra desfășurării evenimentelor politice din ultimele săptămîni ; Na'hlawi considerase în mod just necesar să întărească pozițiile siriene de-a lungul frontierei cu Izraelul, de teamă ca Izraelul să nu lanseze din nou trupele contra pozițiilor sale. Făcînd aceasta, Na'hlawi își tăiase creanga de sub picioare. Absența unui număr de ofițeri, care se găseau la frontieră, în momentul revoltei de la Homs și Alep, îl lipsise de ajutorul prietenilor fideli care ar fi putut să salveze căderea castei militare dominante.

O a treia și ultima constatare făcută în luna aprilie 1962 la Tel-Aviv, și care se găsea confirmată negru pe alb în dosarul personal al lui Cohen, spunea că agentul de la Damasc se găsea de acum înainte „infiltrat" în mod solid după un timp de aclimatizare record. Acoperirea sa pe lîngă comercianți era ireproșabilă ; cercul cunoștințelor sale se lărgea în fiecare săptămînă, el se comporta peste tot și întotdeauna ca un autentic patriot sirian ; emisiunile, informațiile sale erau de o precizie perfectă și caracterizate de un spirit de previziune analitic care rezista la orice probă. Elie Cohen, alias Kamal Taabes reușise să devină o parte integrantă a „peisajului" faunei politice care popula la orice oră din zi cafenelele Damascului.

★

De-abia în cursul lunii mai 1962, Cohen a primit ordin de la Tel-Aviv să afle care era soarta caporalului Devir, dispărut la Nukeib. La drept vorbind, aceasta a fost prima dată cînd Cohen a avut dificultăți tehnice la captarea mesajului codificat de la Tel-Aviv. El a fost obligat să recheme Tel-Avivul și să ceară să i se repete întrebarea. Aceasta s-a produs dimineața foarte devreme. Cohen a captat mesajul a doua oară, apoi l-a descifrat. Acesta spunea :

„Soldat israelian dispărut de la Nukeib. Yaacob Devir. Nouăsprezece ani. Caporal. Incercați să aflați dacă se găsește la dv. viu sau mort."

Cohen știa despre cine era vorba. Din cînd în cînd avea obiceiul să împingă îndrăzneala sa pînă la a prinde emisiunile radioului israelian („Kol Izrael") în limba arabă. Firește, nu ar fi îndrăznit să asculte emisiunile în ebraică de la Ierusalim. Dar considera că nu întîmpină nici un pericol deschizînd aparatul, din cînd în cînd, la stația care difuza buletinele de informații ale Izraelului în limba arabă. In cadrul unei astfel de emisiuni el aflase despre dispariția tînărului caporal. El știa, de asemenea, că autoritățile siriene dezmințeau afirmațiile Izraelului și pretindeau că nu știu nimic de soarta lui Yaacob Devir.

Această misiune cu care Tel-Avivul l-a însărcinat, a constituit pentru Cohen o preocupare continuă în tot timpul șederii sale în Siria. El nu a scăpat nici o ocazie pentru a se interesa de soarta dispărutului. Dar, timp de trei ani, s-a ostenit în zadar. Soldatul Devir s-a volatilizat fără a lăsa urme.

Elie Cohen i-a pus, în primul rînd, lui Maazi El-Din problema despre soarta caporalului israelian. Aceasta s-a întîmplat la șeicul Al-Ard, unde Cohen, însoțit de Maazi și de tînărul Alheshan, erau în vizită. Șeicul, care era un personaj cunoscut la Damasc, i-a primit cu toate onorurile care se cer rangului militar al unuia și poziției sociale a celuilalt. Maazi și Alheshan au fost impresionați de prietenia pe care șeicul o nutrea față de Kamal Taabes.

Odată, pe cînd se aflau reuniți în jurul șeicului pe peronul frumoasei sale case de lemn, la cîțiva kilometri de capitală, gustînd o cafea tradițională și diverse dulciuri, vorbind de unele și de altele, Taabes se adresă fără nici o jenă lui Maazi :

— Pe cînd excursia noastră la frontiera izraeliană ?

Șeicul, care nu vedea de loc utilitatea unei astfel de excursii, l-a întrerupt pe Taabes :

— La frontiera izraeliană? Sînt excursii mult mai frumoase de făcut în Siria. Ce se poate vedea pe frontieră în afară de soldați sirieni ?

— Aș vrea să văd inamicul — a explicat Taabes în mod calm. Maazi a anunțat atunci că vinerea viitoare îl va duce pe Taabes cu el pe frontieră.

Era într-o vineri din luna mai 1962 cînd spionul izraelian a luat loc în mașina nepotului șefului statului major, cu numărul de circulație al armatei siriene, pentru a efectua o vizită a pozițiilor de frontieră siriene care stau înclinate pe teritoriul Izraelului, la marginea lacului Tiberiada. Pe drum, Maazi i-a explicat lui Taabes că poate vizita orice post în afară de cel de la Nukeib.

— Nukeib a fost declarat teritoriu militar strict-secret și închis. Sîntem pe drumul de a reînnoi fortificațiile — i-a explicat locotenentul în semn de scuză.

In drum spre frontieră, departe, la cîteva sute de kilometri de Damasc, Taabes i-a pus lui Maazi tot felul de întrebări asupra desfășurării luptelor de la Nukeib. Maazi a insistat mult asupra prăzii pe care armata siriană o luase, în special asupra blindatelor izraeliene care, după spusele lui, erau aproape intacte și puteau servi armatei siriene.

Fără să insiste peste măsură, Taabes l-a întrebat pe Maazi, printre altele, „ce deveniseră prizonierii izraelieni".

— Prizonierii izraelieni ? Dar ce prizonieri ? La Nukeib nu s-au luat prizonieri — a replicat Maazi, mirat de întrebarea prietenului său. Răspunsul era sincer. Totuși, Taabes a insistat :

— Cum este posibil ca noi să nu fi făcut prizonieri într-o astfel de luptă ?

— Eu nu am fost acolo. Dar, după cîte știu, nu s-a luat nici un prizonier — a afirmat Maazi din nou. Apoi au vorbit despre altceva.

După două ore de drum, au ajuns pe vîrful colinelor care se inclinau spre lacul Tiberiada, în partea siriană. De aici, șoseaua strîmtă, dar practicabilă, cobora în zig-zag pe flancul de deșert stîncos al platoului. Corturi mici, ici și colo pe șosea, în special la răscruce de drumuri, adăposteau de soare pe soldații însărcinați cu barajele militare care jalonau drumul. Maazi a trecut aproape peste tot fără să arate permisul său de liberă circulație. Epoleții săi de locotenent erau suficienți pentru a face să se ridice barierele coborîte de-a lungul șoselei. O singură dată i-au fost cerute actele, pe care le ținea gata în cutia genții mașinii. Aplecîndu-se spre subofițer și prezentîndu-l pe Cohen-Taabes, i-a șoptit într-un fel misterios :

— Acest domn care voiajează cu mine este în misiune... specială — și bariera a fost ridicată.

Spionul era numai ochi. El a înregistrat tot ce a văzut. Știa că ocazia de a vedea cu propriii săi ochi posturile fortificate siriene nu i se va mai prezenta așa de curînd. Lucrul cel mai surprinzător pe care l-a văzut au fost mortierele de 120 mm, de fabricație sovietică, instalate pe înălțimile colinelor siriene și dispersate pe versantul lor de vest, ale căror obuze sînt capabile să aducă moartea la o distanță de 20 km ; grație acestor mortiere, proaspăt debarcate în Siria din U.R.S.S., unitățile siriene puteau să acopere o bună parte a văii Iordanului cu acel foc nimicitor care deschisese ostilitățile la Nukeib. Cohen a numărat, pe singurul drum pe care l-a efectuat împreună cu Maazi El-Din, optzeci de asemenea mortiere. El știa că Izraelul nu dispunea, pentru moment, de nici o armă de acest gen.

Spionul, în compania nepotului șefului de stat major, a vizitat apoi piața fortificată de la Kuneitra, unde se găsea comandamentul regional sirian. De acolo el a putut să admire faimosul pod Bnot-Yaacov, care se întinde de la malul sirian la cel izraelian, deasupra Iordanului, dar care separă în fapt cele două țări.

Maazi a oprit mașina la aproximativ un kilometru și jumătate de malul izraelian, întinzîndu-i lui Taabes binoclul militar și invitîndu-l să-i contemple pe „sioniști".

— Iată, acolo mașinile lor... iată un tractor... acolo este kibuțul lor Mishmar-Hajarden... Nimic mai ușor decît să le distrugi de deasupra, de aici. Un bun trăgător e suficient... — i-a explicat locotenentul și a adăugat : Trebuie să recunosc că au case foarte frumoase. Și, pe deasupra, fete frumoase în chiloți scurți... Privește !

Cohen admira acest colț de țară atît de liniștit al patriei sale. Mai mult ca niciodată, în acea după-amiază caldă deci mai el a înțeles de unde venea sentimentul de superioritate sirian față de Izrael, care se etala la picioarele lor. Porturile, kibuțurile și drumurile izraeliene se întindeau, pe celălalt mal, în bătaia directă a mortierelor siriene, plasate deasupra apei, pe înălțimile colinelor.

El nu a putut să se împiedice să nu-i spună ghidului său sirian :

— Ce interes obligă să tragi de aici asupra fetelor sau copiilor din kibuț ? Cu armata izraeliană ar trebui să ne batem. Armata noastră este prea mîndră pentru a trage asupra acestor oameni.

Dar Maazi, ca toți ceilalți, îl asculta cu o altă ureche.

— Toți izraelienii, fără excepție, sînt soldați. Nu numai cei care servesc în armata lor. Un kibuț este un loc fortificat. Trebuie deci să-l distrugi ca pe oricare alt post militar. Chiar și aceste fete pe care le vezi acolo, cu coapsa descoperită, sînt soldați — deci inamici.

După Kuneitra, ei au alergat în direcția Nukeib, fără ca totuși să se apropie de posturile interzise. Minunatul peisaj al văii Iordanului, al lacului Tiberiada și al zecilor de kibuțuri izraeliene care populau această regiune, înconjurate din toate părțile de dealuri și coline, apărea în parbrizul mașinii. Cohen cunoștea fiecare colț al regiunii izraeliene care le apărea în față. Orașul Tiberiada, kibuțurile din jurul său,

cu plantațiile lor de banani și crescătoriile de crapi, satul Zema'h și, mai departe, cîmpurile care se pierdeau în zare de-a lungul malului occidental al Iordanului, aparțineau kibuțurilor Massada și Ashadod-Yaacov. Această regiune a Izraelului era tocmai regiunea în care spionul efectuase una din ultimele sale excursii înainte de a pleca în misiune în Siria. De data aceasta însă, Cohen admira acest peisaj din Siria.

Maazi El-Din își îndreptă mașina spre satul Kursi, care se găsește la marginea lacului, la mai puțin de doi kilometri de kibuțul vecin cu Eyn-Guev, greu încercat în timpul luptelor din jurul Nukeibului. Ei au pătruns în acest mic sat tipic arab, cu casele din chirpici, cu pereți groși, spoiți. Soldați sirieni, în costume de baie, ședeau comod pe marginea apei. In depărtare, la o distanță de cîteva sute de metri, Elie Cohen a zărit bărcile pescarilor izraelieni, în acea parte a lacului unde aveau obiceiul să-și arunce năvoadele.

Totul era calm și liniștit. Dar Elie Cohen avea motive suficiente să privească acest tablou pastoral cu spaimă. El știa că mortierele sovietice erau în permanență îndreptate în direcția lacului.

Ei au luat loc într-o baracă de tablă care servea de cafenea și de restaurant în același timp. Vecinii lor de masă erau curioși să afle noutățile din capitală. De asemenea, ei vorbeau de tensiunea continuă care domnea în regiune, începînd cu lupta de la Nukeib.

— Trebuie să nu se mai tragă asupra pescarilor — a spus un bătrîn, ocupat să-și aprindă narghileaua. Aceasta nu servește la nimic. Se trage asupra lor, ei distrug Nukeibul, continuă să practice pescuitul pe lac ca mai înainte și noi trăim în groază. Cui servește aceasta? — opinia bătrînul, aprobat de întreaga asistență.

Maazi l-a dojenit răspicat pe bătrîn pentru cuvintele sale „defetiste".

— De ce vă mai temeți de sioniști? Ei au fost înfrînți la Nukeib — i-a spus el.

Spre marea surpriză a lui Cohen, bătrînul nu s-a dat bătut:

— Cine a fost învins? Ce victorie? Sioniștii au luat Nukeibul cu asalt și au lăsat pe cîmp trei blindate. Iată adevărul!

Cohen a profitat de tăcerea subită care s-a făcut în jurul lor pentru a lansa pe un ton de apărare:

— Noi am învins la Nukeib și nu sioniștii. Am luat și prizonieri.

— Frate dragă, Nukeib nu este departe de aci. Noi știm tot. Nu s-a luat nici un prizonier sionist. Insă noi am numărat morții și răniții noștri — a spus un alt vecin de masă.

Peste tot a fost la fel. Maazi și Cohen-Taabes au vizitat în acea zi și alte porturi și sate arabe din regiunea Nukeib. Dar nicăieri nu se vorbea de prizonieri sioniști. Dacă era adevărat că caporalul Devir se găsea în mîinile sirienilor, el trebuia să fie păstrat undeva în secret.

Asupra soartei soldatului dispărut, Cohen a avut ocazia să pună și să repună întrebări în timpul altor vizite în satele de frontieră și chiar funcționarilor spitalului militar și ai închisorii siriene. Dar, pînă în ziua cînd a urcat scările spînzurătorii, nu a reușit să dezlege enigma soldatului izraelian dispărut. Și astăzi — același mister. Caporalul Devir a fost sau n-a fost făcut prizonier de trupele siriene la Nukeib? Este mort sau viu? Nimeni nu știe.

★

Elie Cohen a revenit în acea vineri de mai la Damasc cu o mulțime de informații. El se grăbise să revină în apartamentul său din fața statului major, pentru a nota repede ceea ce văzuse de-a lungul frontierei: pozițiile de artilerie, modelele de mortiere, amenajarea locurilor fortificate, amplasarea unui anumit număr de tancuri în împrejurimile satelor Nursi și Kuneitra (era vorba de tancuri de model vechi, german) și a tunurilor sovietice fără recul. O dată ce a fost redactată, în scris, darea de seamă și a sosit ora emisiunii, a

codificat-o, ca de obicei, oral și a expediat-o prin radio la Tel-Aviv.

După cîteva luni, în timpul unei scurte șederi la Tel-Aviv, a redactat un raport detaliat asupra excursiei sale împreună cu Maazi El-Din. El nu s-a putut abține să nu adauge în descrierea detaliată a tot ceea ce văzuse următoarele rînduri, care, mai mult decît orice comentariu asupra caracterului și sensibilității spionului izraelian, îl fac să retrăiască în ochii noștri: „Cînd mă găseam la Kuneitra și admiram valea Haulé și cînd la Kursi am văzut în fața mea lacul și orașul Tiberiada, mi-am dat seama de enormitatea acestei nebunii care este războiul neîntrerupt între Siria și Izrael. Am contemplat satele țăranilor sirieni și ele m-au făcut să mă gîndesc la locuitorii din Tiberiada, cît seamănă unii cu alții. In acel moment mi-am spus că numai propaganda otrăvitoare pe care o împroașcă de cincisprezece ani guvernul sirian împiedică pe țăranii sirieni și izraelieni de pe cele două maluri ale lacului Tiberiada să nu poată găsi între ei înțelegere.

Eu nu aveam decît o singură dorință. Să pun mîna pe o barcă și să traversez lacul, pentru a mă întoarce la noi. Doream nespus să-mi îmbrățișez soția și fetița și să-mi regăsesc prietenii de la „Mossad". Inspiram mirosul cîmpurilor de grîu izraeliene și aveam impresia că briza lacului îmi aducea parfumul din Tel-Aviv. Unicul nostru lac a căpătat în ochii mei, în acel moment, proporțiile unui ocean imens și teribil, pentru că el mă separa de patrie. Singurătatea mi-a părut atunci un rău necesar. Aveam impresia că servesc ca un far care lansează disperat semnalele sale în noapte, pentru a preveni la timp acest vas care se numește Izrael de pericolele care îl pîndesc".

Un funcționar al serviciilor secrete ale Izraelului a recopiat aceste rînduri, le-a multiplicat, le-a distribuit la principalii responsabili ai departamentului și le-a semnat: „Un spion anonim".

NOI INSTRUCȚIUNI

După aproximativ șase luni de la sosirea sa la Damasc, Elie Cohen a primit ordin, prin radio, să vină pentru o scurtă perioadă în Izrael. Conform instrucțiunilor superiorilor săi, el trebuia să profite de prima ocazie care se ivea pentru a pleca mai întîi în Europa și, de acolo, în Izrael.

Vara anului 1962 fusese destul de calmă la Damasc. Situația politică se stabilizase în mod relativ.

Nu avuseseră loc incidente marcante la frontiera izraeliană. Kamal Taabes a mărturisit prietenilor săi Alheshan și Maazi, în zilele care au urmat ordinului de la Tel-Aviv, că avea intenția să efectueze o scurtă călătorie de afaceri în Europa. Ei nu i-au ascuns faptul că-l invidiau. Era mult mai agreabil să petreci o parte din vară în Elveția sau în Germania, țări pe care Taabes le-a indicat ca prevăzute în călătoria sa, decît în Siria, sub un soare de plumb, unde temperatura mijlocie crește ușor la patruzeci de grade la umbră.

Elie Cohen a făcut din nou turul zecilor de comercianți de obiecte de artă siriană, pe care acum îi cunoștea bine, cerîndu-le eșantioane din marfa lor pentru a o plasa în Europa. Cu ajutorul unei scrisori de la Salinger, din Zürich, care a confirmat dorința sa de a importa mobilă siriană, Cohen a putut, de asemenea, să livreze mai multe mese de „Shesh-Besh" damaschine, precum și table de șah corespunzătoare,

expediindu-le pe toate la adresa societății de import-export din München, al cărei reprezentant era considerat a fi el în Siria.

Cu cîteva zile înaintea plecării sale, a aflat de la Maazi El-Din că generalul El-Hafez tocmai se înapoiase la Damasc și că era în căutarea unui serviciu în statul major al armatei. Cohen i-a mulțumit lui Maazi pentru oferta sa de a-i înlesni o întîlnire cu El-Hafez, dar a preferat să o amîne pînă după întoarcerea sa din Europa.

El a cumpărat un bilet de avion pentru Zürich și München. In drum, la întoarcerea de la biroul de voiaj spre casă, a trecut prin fața unui mic magazin din centrul Damascului specializat în vînzarea de uniforme, insigne și decorații militare.

După ce s-a convins că nu se găsește nici un client în magazin, a intrat. El i-a explicat negustorului că a deschis de curînd o prăvălioară de amintiri la Alep și că ar dori să se aprovizioneze cu insigne militare, pe care speră să le desfacă în orașul său. Negustorul a fost încîntat de posibilitatea de a face o bună afacere cu acest „provincial". S-a informat asupra posibilităților sale de a plăti imediat și apoi i-a dat catalogul oficial de insigne ale armatei siriene. Cohen a vrut să cumpere catalogul, „pentru a-l studia în liniște și a vă da comenzile mele de la Alep". S-a discutat, ca de obicei, prețul. In sfîrșit, Cohen a părăsit magazinul cu catalogul sub braț. Intors acasă, a decupat din catalog toate paginile care conțineau simboluri distinctive ale unităților armatei, le-a ascuns cu grijă în valiză și a distrus restul.

In sfîrșit, a anunțat prin radio la Tel-Aviv că va pleca a doua zi în Europa. Emițătorul și l-a lăsat în ascunzătoarea obișnuită. Intrucît nu-l descoperiseră timp de șase luni de activitate aproape zilnică la Damasc, nu exista nici un motiv să creadă că îl vor descoperi în absența sa.

A părăsit Damascul fără dificultate, pe calea aerului, și a rămas trei zile la Zürich, fără să ia nici un contact. După ce s-a asigurat că nu era urmărit, a luat avionul pentru München. In capitala bavareză a contactat, chiar de la sosire, pe corespondentul său comercial și antena principală a serviciilor secrete în Europa, care fusese prevenit de către Tel-Aviv asupra viitoarei călătorii a lui Cohen. In biroul lui Salinger, la München, Cohen a descoperit una din mesele damaschine pe care i le expediase cu cîteva zile înainte.

— Cealaltă masă — i-a explicat Salinger — se găsește deja la Tel-Aviv. Prietenii noștri o studiază în scopul de a găsi cel mai bun mijloc pentru a ne servi — a adăugat el făcînd din ochi.

Salinger a cumpărat diferite cadouri pentru familia Cohen, pentru soția și fiica sa, i-a schimbat îmbrăcămintea siriană cu cea adusă din Izrael și i-a dat pașaportul izraelian. Elie l-a însărcinat să expedieze, în absența sa, unele cărți poștale, scrise și semnate de el, la toți prietenii săi din Damasc. De asemenea, au căzut de acord asupra conținutului mai multor scrisori comerciale ce trebuiau să ajungă la negustorii din Damasc, care așteptau un răspuns afirmativ de la Zürich sau München. După șase zile de la plecarea din Damasc, Elie Cohen a aterizat pe aeroportul Lod, în Izrael.

Neînfricatul spion, care îndeplinise cu brio și calm prima etapă a misiunii sale periculoase în Siria, era emoționat pînă la lacrimi cînd a trecut vama izraeliană și a auzit din nou ebraica pe care o vorbea toată lumea din jurul lui. Un detaliu picant : vama izraeliană i-a deschis valiza, contrar celei din Damasc, care, neglijînd bagajele, îi verificase numai pașaportul și vizele. Pe vameșii din Lod nu i-a interesat de loc voluminosul dosar cu fotografii de insigne și de medalii siriene, decupate din catalogul cumpărat la Damasc, pe care Cohen îl așezase pe fundul valizei sale. Dimpotrivă, el a fost obligat să plătească vamă pentru jucăriile pe care le aducea fiicei sale.

O mașină particulară îl aștepta la ieșirea de pe aeroport. Un om tînăr, pe care nu-l cunoștea, i-a făcut semn la ieșirea din vamă și l-a condus pînă la mașină. Cohen a luat loc în spate și s-a așezat alături de Isaac, dervișul. Instructorul și-a strîns elevul la piept, înconjurîndu-i umerii cu bra-

țele sale solide, dar nu au schimbat decît cîteva cuvinte înainte de a ajunge la Tel-Aviv.

Pe drum, Elie i-a spus :

— Am un cadou pentru tine. Se găsește în valiză.

— Cel mai frumos cadou al meu ești tu — se mulțumi să spună dervișul.

Nadia nu se aștepta la sosirea lui Elie, ceea ce a făcut ca surpriza și bucuria să fie și mai mari. Cohen primise permisiunea să rămînă trei zile acasă, fără să calce pe la centrala serviciilor secrete. După cîteva ore el s-a obișnuit să fie din nou Elie Cohen și să lase de o parte identitatea sa de Kamal Taabes. E de prisos să descriem bucuria întregii familii de a-l revedea după o așa de lungă absență, justificată, ca și prima oară, de „afaceri înfloritoare" în Europa.

Apoi a reînceput lucrul. Cohen a redactat rapoarte după rapoarte, intrînd acum în cele mai mici detalii ale situației politice, economice și militare din Siria. Centrala i-a pus la dispoziție dosarul care conținea toate mesajele pe care le trimisese timp de șase luni din camera sa din Damasc, pentru a-i ușura redactarea raportului și reconstituirea desfășurării cronologice a evenimentelor. Dervișul, care avea biroul alături de camera în care Cohen redacta textul său, a sărit de bucurie cînd a primit din mîna tînărului său prieten cadoul foarte deosebit pe care i-l adusese de la Damasc : catalogul cu insigne militare. Era încă o dovadă a inițiativei și curajului spionului izraelian.

Dervișul, care rămăsese corespondentul direct în Centrală al lui Cohen, și un alt funcționar de aici, au început în zilele următoare să discute cu el unele detalii ale raportului său. Ei doreau să știe totul, să cunoască totul : particularitățile ofițerilor și personalităților pe care spionul le contactase la Damasc, detalii suplimentare asupra satelor și fortificațiilor de-a lungul frontierei, echilibrul prezent de forțe politice din Siria, șansele cutărui lider sau ofițer, starea de spirit a populației etc. Toate aceste conversații au fost înregistrate și benzile de magnetofon au fost puse la dispoziția altor departamente ale serviciilor secrete.

Un specialist din Centrală l-a învățat pe Cohen, cîteva zile mai tîrziu, un nou cod, care în viitor trebuia să-l înlocuiască pe cel vechi. „Măsură de securitate", i s-a explicat spionului. Altă măsură de securitate pe care șefii săi voiau să o ia : ei au sugerat ca Cohen să schimbe amplasarea ascunzătorii aparatului său de emisie. Superiorii săi erau de părere că ascunzătoarea din tavan, pe care spionul le-o descrisese în mod minuțios, nu era cea mai indicată. Dar Cohen a respins această sugestie. El, dimpotrivă, considera că în tot apartamentul său nu se putea găsi o ascunzătoare așa de ideală ca aceea pe care o amenajase și că „niciodată n-au s-o descopere". A cerut să i se încredințeze un al doilea aparat, pentru cazul cînd primul s-ar strica.

Explicațiile detaliate asupra tendințelor din sinul regimului și armatei siriene pe care Cohen le-a furnizat superiorilor săi le-a întărit sentimentul că spionul nu numai că prinsese rădăcini solide la Damasc, dar că el era foarte bine pus la punct cu evenimentele și era capabil să-și facă o idee exactă asupra evoluției situației interne din Siria. Superiorii săi l-au pus atunci la curent cu problema principală care preocupa în acel moment guvernul izraelian și care putea să aibă în mod fatal consecințe asupra situației de la frontiera siriano-izraeliană : începerea programului de schimbare a cursului apelor Iordanului, începînd de la lacul Tiberiada, și îndreptarea lui spre sud de Izrael.

Raidurile siriene în regiunea Tiberiada și tirul mortierelor în direcția lacului nu erau atît îndreptate contra pescarilor, cît împotriva principiilor de suveranitate a Izraelului asupra lacului, de unde apa trebuia să curgă, de-a lungul unui vast sistem de canalizare, spre Neguev, in sud.

Intr-un cuvînt, sirienii încercau să dovedească, dacă nu în teorie cel puțin în fapt, că Izraelul nu avea nici un drept asupra acestui lac și a apelor sale. Ei căutau cu orice preț să creeze în această regiune o tensiune permanentă, în scopul de a împiedica Izraelul să desăvîrșească proiectul său gigantic pentru dezvoltarea regiunilor de deșert ale țării.

Izraelul cheltuise pînă atunci 250 milioane de lire pen-

tru acest proiect — i-a explicat dervișul lui Cohen. In 1962, urmau să fie investite încă 400 de milioane de lire. Era deci primordial pentru guvernul din Ierusalim să știe dacă amenințarea siriană de a schimba, în detrimentul Izraelului, cursul Iordanului — mai precis rîurile Banias și Hazbani care alimentau Iordanul — se baza pe un program concret.

In consecință, sarcina cea mai presantă cu care guvernul l-a însărcinat pe agentul său la Damasc se referea la planurile siriene în acest domeniu. Orice informație, chiar parțială, provenită de la Damasc, va fi de acum înainte determinantă pentru cunoașterea strategiei sirienilor și ar avea deci prioritate asupra oricăror informații. Serviciile secrete îl însărcinau, cu alte cuvinte, cu misiunea principală de a spiona la Damasc proiectele de schimbare a cursului apelor Iordanului și orice tentativă din partea Damascului de a sabota proiectul izraelian.

Elie Cohen a învățat, cu planurile în mînă, dispunerea surselor rîurilor Banias și Hazbani și tehnica care putea fi folosită pentru realizarea acestui proiect nefast pentru viitorul Izraelului.

Cu puțin timp înaintea întoarcerii sale în Siria, dervișul l-a uimit pe Cohen, prezentîndu-i partea superioară a mesei de „Shesh-Besh", adică „tabla de șah" propriu-zisă, pe care Salinger o reexpediase de la München la Tel-Aviv. Cu ajutorul unui cuțit de cizmărie, foarte ascuțit, dervișul a demontat cu un gest sec fundul sertarului dispus dedesubtul tablei de șah, destinat, în general, să păstreze piesele de care se servesc jucătorii de „Shesh-Besh" și i-a explicat lui Cohen că fundul sertarului, compus din două plăci de lemn, ar putea servi ca ascunzătoare ideală pentru microfilme sau alte documente minuscule. El a făcut în fața lui Cohen demonstrația că cu ajutorul unui cuțit se puteau separa plăcile de lemn ale fundului sertarului și i-a arătat, după ce operația s-a terminat, cum se pun la loc și se fixează plăcile cu ajutorul unui clei special.

— In cazul cînd te vei servi de o masă de „Shesh-Besh" pentru a ne trimite documente, anunță-ne, cu ajutorul a două cuvinte, prin radio : „Expediat colet", iar noi vom face cele necesare pentru a găsi cele trimise — i-a explicat el lui Cohen.

Spionul a fost dotat cu al doilea aparat de emisie minuscul, pe care-l solicitase, și cu încă un aparat fotografic, de marcă germană, în afară de aparatul japonez pe care-l poseda la Damasc. El, care ar fi putut cere superiorilor săi orice sumă de bani și ar fi obținut-o fără îndoială, s-a adresat atunci dervișului și l-a rugat să-i acorde, „în mod excepțional", suma de 650 de franci, „pentru cumpărarea de cadouri la toți prietenii mei din Damasc". Instructorul său s-a mirat că nu cere decît o sumă așa de neînsemnată, dar Cohen a insistat : această sumă va ajunge pentru toate cadourile necesare.

In momentul cînd să-și ia rămas bun de la soția sa, Nadia, Elie Cohen i-a spus :

— Nu știu cînd te voi revedea. Sigur, imediat ce voi afla că ești gata să-mi dăruiești al doilea copil. Apoi, cu un surîs, a adăugat : Aș dori mult ca de această dată să fie un băiat.

Aceasta s-a petrecut spre sfîrșitul lunii iulie 1962.

Alți agenți izraelieni, în altă parte a lumii, lansaseră o vastă operație contra prezenței savanților germani la Cairo. Căci la 21 iulie 1962, pentru a doua aniversare a instaurării sale, președintele Nasser surprinsese Izraelul și lumea, expunînd pe străzile din Cairo primele modele ale rachetelor sale teleghidate. Rachetele fuseseră fabricate în Egipt, cu ajutorul savanților care, optsprezece ani mai înainte, serviseră regimul nazist din Germania.

Cam în acel timp Elie Cohen a revenit la Damasc.

ORGIE LA DAMASC

George Seif era un funcționar superior în Ministerul Propagandei și Informațiilor din Siria. Cu toată vîrsta sa tînără, de numai treizeci și trei de ani, el era însărcinatul de presă de care radioul sirian se servea pentru a difuza în țară informații cu caracter politic, apte să formeze opinia publică de o manieră favorabilă cercurilor conducătoare.

Spionul Cohen l-a întîlnit pe George Seif pentru prima oară la puțin timp după întoarcerea sa la Damasc, via Paris și München. Cu ocazia înapoierii, a organizat în apartamentul său din fața statului major o mică recepție în cinstea prietenilor săi sirieni. El adresase invitații lui Kemal Alheshan, Maazi Zaher El-Din, șeicului Al-Ard, precum și unui număr oarecare de comercianți, pe care-i contactase înaintea plecării sale în Europa. Maazi a fost în acea zi închis și prost dispus. Intrebat de Taabes, tînărul locotenent i-a mărturisit că unchiul său fusese obligat să-și părăsească postul, ca urmare a schimbărilor intervenite în fruntea armatei, și să iasă prematur la pensie. Spionul, în sinea lui, și mai dezamăgit că El-Din părăsise statul major, și-a consolat amicul și i-a dat cadoul pe care i-l adusese din Europa : o garnitură de cravate din mătase naturală cu emblema celor mai renumite firme din Roma și Paris. Lui Kemal Alheshan i-a oferit o foarte

frumoasă trusă de birou, gravată cu inițialele lui, împreună cu o mapă din piele roșie „Hermes".

Cel care l-a prezentat pe George Seif lui Kamal Taabes cu ocazia acestei recepții a fost Alheshan. Funcționarul, însoțit de o tînără femeie, s-a arătat dornic să audă din gura lui Taabes ultimele noutăți din Europa. Nu era de loc vorba de noutăți privind problemele de politică internațională. Seif, ca și Maazi și Alheshan, sperau să audă de la Taabes ultimele cancanuri ale Parisului, ecourile de la „Parisul vesel" și unele indiscreții asupra localurilor de noapte și dansatoarelor de strip-tease din Pigalle. Acești tineri sirieni ascultau avizi poveștile imaginare ale lui Taabes, care în viața lui nu pusese piciorul în localurile de noapte de la Paris sau München.

In ceea ce-i privește pe comercianți, spionul le-a promis, ca urmare a voiajului său în Europa, marea cu sarea.

— Afacerea noastră are toate șansele de reușită — le-a zis el în esență. Sînt așa de convins, încît sînt gata să investesc personal bani în această afacere. Produsele noastre de artizanat, obiectele noastre de artă au o piață asigurată în Europa occidentală. El știa bine că Salinger, într-un fel sau altul, desfăcea toate mărfurile pe care i le expedia.

George Seif a urmărit cu atenție conversația lor animată. Tînăr și dinamic, vorbind mai multe limbi străine, el se arătase încîntat de cunoștința cu Taabes. I-a plăcut foarte mult apartamentul, modul său de viață, voiajele în Europa și maniera sa de a servi cafeaua celor doisprezece prieteni pe care-i primea la el. Cu toate acestea, în ziua aceea Seif a pus o întrebare care ar fi putut să pară indiscretă.

— Cum se face că un om înstărit ca dumneavoastră nu are servitoare ? Nu v-ar conveni să aveți o femeie de serviciu care să vă pregătească masa ?

Cohen Taabes avea destule motive să nu folosească o femeie de serviciu. I-a făcut cu ochiul lui Seif :

— Dacă iau o femeie de serviciu, nu mă voi mai căsători niciodată. Apoi a adăugat : Prima femeie ce o voi aduce în acest apartament va fi soția mea. Evident, o siriană tînără și frumoasă.

Funcționarul de la Ministerul Propagandei și Informațiilor găsi de cuviință că era momentul să vorbească ceva și de serviciul său.

— In general eu fac serviciu de ziarist. Sînt obligat să fiu prezent la toate manifestările oficiale. Dar dispun de liberă trecere la toate birourile guvernamentale și figurez în carnețelele tuturor miniștrilor noștri — a declarat el mîndru, întorcîndu-se spre tînăra femeie, pentru ca ea să confirme cele spuse de el. Era în mod efectiv colaboratoarea sa, d-ra Reita Al-Huli.

O dată în plus, întîmplarea făcuse ca lucrurile să ia o întorsătură bună. Spionul, mulțumită relațiilor sale de la Damasc, deveni prietenul intim al lui George Seif. El i-a mărturisit că a dorit dintotdeauna să devină ziarist, că admira acești oameni care se găseau totdeauna peste tot, care știau totul și cunoșteau toată lumea.

— Dar, din nenorocire, eu nu sînt decît un comerciant mijlociu — a adăugat el cu o umbră de amărăciune.

— Dacă doriți să vedeți serviciul meu de presă, nu aveți decît să treceți pe la mine în timpul orelor de lucru — a replicat Seif, și i-a întins lui Taabes cartea sa de vizită. Taabes i-a mulțumit călduros și i-a promis să-i facă o vizită la minister.

Cohen adusese din Izrael un al doilea emițător, identic cu primul. După plecarea prietenilor săi, el a amenajat o ascunzătoare în jaluzeaua mecanică a ferestrei din salon, care dădea spre statul major. Cum avea intenția să se servească de acest aparat numai în cazul cînd primul ar fi rămas în pană, l-a învelit cu precauțiune într-o bucată de stofă impermeabilă, pentru a-l feri de praf și de umezeală.

La mai puțin de o săptămînă după ce făcuse cunoștință cu el, Cohen s-a prezentat la Seif, la Ministerul Propagandei și Informațiilor. Tînărul funcționar l-a primit cu simpatie, l-a prezentat colaboratorilor săi și l-a invitat să ia o cafea cu el la barul ministerului. Cohen-Taabes a avut ocazia, printre altele, să vorbească despre Argentina și despre prietenii săi sirieni din Buenos-Aires. El a pronunțat, de asemenea, nu-

mele generalului El-Hafez, fostul atașat militar, reîntors de puțin timp în Siria.

— Eu îl cunosc foarte bine. Imi este un bun prieten — a spus Seif.

— Aș vrea mult să-l salut și să-i urez bun-venit — a afirmat Taabes.

— Nimic mai ușor. Vă voi aranja o întîlnire cu el — i-a promis Seif. Aceasta nu a fost o promisiune în vînt. In aceeași săptămînă, Taabes a bătut la ușa generalului Amin El-Hafez, care locuia, nu departe de el, în elegantul cartier Abbu-Rumana. Generalul reîncepuse, de la întoarcerea sa la Damasc, activitatea politică în sînul partidului său, „Baas".

El-Hafez nu și-a amintit imediat de numele de Kamal Amin Taabes, „sirianul din Buenos-Aires", pe care George Seif îl recomandase. Dar el și-a reamintit de elegantul comerciant, așezat acum în salonul său, cînd acesta i-a mulțumit adînc că l-a sfătuit la Buenos-Aires să se reintoarcă în Siria.

— Mi-am permis să vă aduc, în semn de recunoștință pentru prețiosul sfat, un mic cadou — a deschis discuția Taabes, și a întins generalului o cutie mare cu un tutun cunoscut, pe care-l cumpărase în Germania. El își amintise că El-Hafez fuma pipă. Taabes a mărturisit generalului proiectele sale în domeniul exportului de obiecte de artă siriene în Europa. El i-a confiat, de asemenea, că se pregătea să lanseze o afacere în Argentina, în scopul de a atrage capitalurile siriene pentru investiții rentabile în Siria.

Generalul, vizibil cucerit de farmecul și entuziasmul discret al lui Taabes, l-a felicitat pentru eforturile sale și a terminat prin a-l numi Ya A'hi (Fratele meu), ceea ce releva sentimentele sale de simpatie față de el.

In cursul acestei conversații, El-Hafez avusese ocazia să-și exprime grijile sale în ceea ce privea situația internă din Siria.

— Nu există decît un singur partid capabil să salveze țara — a declarat El-Hafez, vorbind, evident, de partidul „Baas".

— Fie ca de acum încolo casa mea să fie și a dumneavoastră — i-a mai spus el lui Taabes, cînd l-a însoțit la plecare, întrebuințînd o frază obișnuită în arabă. Taabes a înțeles-o, fără îndoială, ca un semn al succesului primei sale vizite la general, care puțin timp după aceea a preluat funcția supremă de președinte al republicii.

Vizita la El-Hafez și introducerea sa la Ministerul Propagandei și Informațiilor i-au furnizat material pentru un anumit număr de mesaje cifrate, care, din apartamentul său, au luat drumul undelor spre Tel-Aviv.

Cohen îl revedea pe Seif din ce în ce mai des. Il vizitase de atîtea ori în biroul său de la minister, încît gardienii începuseră să-l recunoască și îi permiteau accesul în clădire fără să-i mai ceară actele de identitate.

Seif, mai repede și mai activ decît Alheshan și Maazi, devenise prieten adevărat al spionului. El petrecea ore întregi în apartamentul din Abbu-Rumana povestind nenumărate întîmplări și anecdote asupra regimului, ce furnizau lui Cohen o parte din mesajele pe care le transmitea în direcția Tel-Avivului. De la el a aflat, de exemplu, că o delegație siriană efectuase o vizită în U.R.S.S. pentru a cere guvernului sovietic ajutorul necesar realizării schimbării cursului apelor rîului Hazbani. După spusele lui Seif, Moscova nu refuzase să acorde asistența sa Damascului, dar nu arăta nici un zel pentru a se ține de promisiune.

Intre timp, George Seif a primit noi atribuțiuni în cadrul serviciului său la Ministerul de Informații. El era cel care a fost însărcinat cu emisiunile politice de ansamblu ale programelor postului de radio Damasc destinate străinătății. După puțin timp, această promovare a noului său prieten a luat o semnificație cu totul specială pentru spionul izraelian.

Prietenia dintre Cohen și funcționarul de la Informații progresase destul de rapid, ea ajungînd să-i procure anumite emoții neașteptate spionului. Nu este într-o țară islamică un delict moral mai mare pentru un bărbat decît acela de a întreține, în afara familiei, relații „interzise" cu o femeie; cînd este vorba de un om căsătorit care întreține ceea ce în Occident

este obiceiul să se numească amantă, este desigur şi mai rău. Unul din lucrurile cele mai grave, care, în aceste ţări, riscă să i se întîmple unui om de stat sau unui funcţionar public, este de a fi descoperit cu o femeie, alta decît a sa. Se va dovedi totuşi că George Seif, noul prieten al lui Cohen, avea o predilecţie foarte pronunţată pentru mai multe fete tinere. El se angajă, de altfel, în escapade ilegale şi foarte periculoase pentru un om cu poziţia sa publică, în compania unui prieten sincer, care nu era altul decît comandantul unităţilor de şoc, compuse din paraşutişti de elită ai armatei siriene, colonelul Salim Hatum.

Era la începutul toamnei lui 1962 cînd Seif, deja foarte legat in acel timp de spion, cu care se întîlnea de două sau trei ori pe săptămînă, a venit cu următoarea propunere : să organizeze în apartamentul lui Kamal Taabes o „partidă surpriză" intimă, cu colonelul Hatum, şi în compania a două sau trei fete tinere dintre cunoştinţele lor.

Cohen s-a arătat încîntat de sugestie. „Partida" a avut loc şi s-a desfăşurat în toată inocenţa. George Seif venise însoţit de secretara sa de la minister, d-ra Reita Al-Huli, o tînără siriană mai mult grăsuţă, cu părul negru şi ochii strălucitori, care-l iubea sincer pe superiorul său. Colonelul Hatum era însoţit de o funcţionară de la ambasada turcă din Damasc. Hatum avusese, la începutul acestei prime „partide", un aer încruntat. Necunoscîndu-l pe Taabes, nu avea încredere în el. Îşi risca postul şi gradul din armată, în cazul cînd aventura ar fi fost descoperită. Dar Cohen-Taabes a făcut totul pentru a-l flata pe colonel, un tip voinic şi viguros, conştient de importanţa gradului său. După cîteva ore şi după ce şi-a tratat musafirii „intimi" cu whisky şi coniac gheaţa s-a spart, iar colonelul Hatum s-a simţit la Taabes în toată siguranţa.

Spionul a decis atunci să aranjeze bine lucrurile, pentru a perpetua aceste reuniuni intime în apartamentul său. A doua zi după prima „partidă", el a cumpărat un picup şi mai multe plăci de dans pe care a avut grijă să le aleagă lente şi nostalgice. Cu prima ocazie, i-a mărturisit lui George Seif că apreciase mult seara lor comună şi că apartamentul

său era disponibil în orice moment aventurilor sale amoroase şi ale colonelului Hatum, pe care l-a numit „omul nostru cel frumos".

Reuniunile „intime" au devenit de atunci, şi pentru toată durata iernii 1962—1963, o obişnuinţă. Cel puţin o dată la două săptămîni, Seif şi Hatum au profitat de ospitalitatea spionului izraelian. Însoţiţi de două, uneori de trei fete tinere, ei petreceau seri frumoase în cartierul Abbu-Rumana. Cohen servea alcool, schimba discurile, dansa el însuşi cu una sau alta dintre tinerele fete, dar îşi fixase o linie de conduită pe care nu o depăşea niciodată : să evite orice legătură cu aceste fete siriene, rămînînd doar la nivelul prieteniei. Spionul avea motive evidente să rămînă spectator în timpul serilor vesele, fiind atent la toate cele ce se puteau spune în astfel de ocazii de către ofiţerul şi funcţionarul sirian, care ştiau multe despre ţară.

Colonelul Hatum nu se jena să spună cu voce tare ceea ce gîndea despre regimul actual din Siria.

— Nişte molii, nişte fricoşi — vocifera el cînd alcoolul îi îmbiba sîngele. La toţi le este frică de Izrael. La toţi le tremură pantalonii. Este timpul să se termine odată. Apoi, ca şi cum ar fi vrut să probeze puterea armatei siriene, repetă compoziţia acestei armate : două divizii blindate, cinci divizii de infanterie, patru formaţii de avioane de luptă. Dar unităţile mele de şoc valorează mai mult decît armata reunită. Eu am sub ordinele mele băieţi tineri, neînfricaţi şi bine antrenaţi, care nu se tem de sionişti şi care sînt gata să se sacrifice pentru patrie.

În decembrie 1962, sirienii au reluat ostilităţile contra Izraelului. Postul fortificat de la Nukeib, reconstruit după distrugerea sa, a deschis focul asupra pescarilor izraelieni de pe lac ; alte posturi siriene au tras în acelaşi timp asupra agricultorilor kibuţului Tel-Katzir, care lucrau un teren îngust în litigiu de-a lungul frontierei. Mai la nord, în regiunea rîului Dan, — singurul afluent al Iordanului ale cărui izvoare se găseau pe teritoriul izraelian, — sirienii au atacat, la aceeaşi dată, o patrulă a armatei.

Elie Cohen trimitea Tel-Avivului mesaj după mesaj. Telegramele din iarna lui 1962 depășeau de două și trei ori în lungime pe cele expediate la începutul anului. El dispunea de o sumă de informații, toate din surse bune: Maazi El-Din, George Seif, colonelul Hatum, fără a vorbi de cele culese de spion în cercurile civile și politice. Aceste informații erau imediat descifrate la Tel-Aviv și transmise armatei și președintelui consiliului. Situația se înveninase din nou. Și dintr-o parte și din alta se putea aștepta declanșarea unei operații de mare anvergură. La 11 decembrie 1962, Ben Gurion, adresîndu-se unităților blindate din Neguev, declara:

„Tsahal (armata izraeliană) va lovi inamicul sirian oriunde se va găsi: pe colinele care domină lacul, în posturile lui fortificate, și chiar în anumite locuri pe care sirienii nu-și închipuie că noi sîntem capabili să le atingem. Eu previn guvernul din Damasc: jos mîinile de pe agricultorii noștri și de pe satele noastre pașnice."

Se pare că ploaia intensă care a căzut în zilele următoare în toată regiunea de frontieră a forțat pe sirieni să amîne operația militară. Totuși, la 20 decembrie 1962, Elie Cohen a trimis din Damasc mesajul următor:

„Colonelul Ziad El-Hariri, comandantul trupelor staționate de-a lungul frontierei noastre, face presiuni asupra Damascului pentru a declanșa operațiile. Damascul ezită, fiindu-i teamă de ripostă."

Ca urmare a acestui mesaj, armata izraeliană a declarat stare de alarmă în toată zona de nord. Tractoriștii kibuțului Tel-Katzir au profitat de primul soare, după zilele de ploaie, pentru a munci din nou cîmpurile lor situate pe frontieră. De această dată nici un singur glonte sirian nu le-a întrerupt munca. Damascul era la curent cu alarma declanșată în zona de nord a Izraelului și a dat ordin strict trupelor sale să nu provoace incidente.

La Damasc, în ziua de 24 decembrie 1962, în raporturile dintre spion și prietenii săi George Seif și colonelul Salim Hatum a fost depășită o nouă etapă. In această zi Cohen l-a întîlnit pe Seif la dejun și acesta i-a cerut cu vocea înceată:

— Hatum și cu mine sîntem încîntați de serile noastre din apartamentul tău și îți mulțumim pentru toată ospitalitatea. Dar... dat fiind că tu nu participi niciodată activ la plăcerile noastre, nu ai putea să ne cedezi, din timp în timp, cheia apartamentului tău? In timpul zilei, înțelegi, la orele douăsprezece, sau între cinci și șapte... Inutil să adaug că vom pune apoi totul în ordine... Deci?

Spionul a acceptat. S-a convenit să pună cheia apartamentului său, în zilele dorite, în cutia de scrisori, pe care o va lăsa deschisă. Era suficient ca Seif să-l cheme la telefon, dimineața, și să-i comunice dorința sa sau a lui Hatum de a veni în apartament în cursul zilei.

Acesta era lucrul cel mai puțin important pe care spionul îl putea face pentru principalele sale surse de informare.

Cohen nu a neglijat nici afacerile sale comerciale. In luna decembrie 1962, un prim transport important de mese damaschine și de veșminte tipice din piele a luat drumul Europei, prin portul Beirut. Aceste expediții, permanente începînd cu această dată, au permis destinatarului, „antena" Salinger, din München și Zürich, să expedieze diferite sume de bani lui Elie Cohen, care depășeau, natural, suma pe care el era obligat să o plătească furnizorilor locali.

Pe scurt, în acest fel spionul primea, de o manieră foarte plauzibilă, sumele de bani de care avea nevoie pentru a-și duce la bun sfîrșit misiunea.

Discreția lui Cohen față de vizitele „în doi" pe care Seif și Hatum le efectuau destul de frecvent la el, în absența sa, le dovedise în ce măsură este demn de încrederea lor. Cohen a aflat atunci din gura lui Hatum următoarea informație: comandantul frontului, colonelul Ziad El-Hariri, originar din Hemet, în vîrstă de numai treizeci și patru de ani, care dispunea în mod liber de diviziile staționate de-a lungul frontierei izraeliene, pregătea o revoltă a statului major contra guvernului civil de la Damasc.

In mesajul pe care Cohen l-a transmis în acea zi de februarie 1963 la Tel-Aviv, cu ajutorul aparatului de emisie

ascuns în dormitor, a figurat în întregime numele celui care l-a informat pe spion: colonelul Salim Hatum *.

Această informație prețioasă, recepționată la Tel-Aviv, la începutul lunii februarie 1963, a făcut obiectul unei analize atente din partea specialiștilor serviciilor secrete care, cu si-

* Apropo de același Salim Hatum, este interesant de semnalat un detaliu, necunoscut atunci de Elie Cohen: fratele lui Hatum, Garis Hatum, era — și este încă și azi — cetățean al statului Izrael. Mai mult încă, Garis Hatum, de origine druză ca și fratele său, colonelul, a părăsit religia islamică pentru a se converti la religia ebraică. Povestea familiei Hatum trebuie să fie prezentată în linii mari. Este o familie druză bogată, originară din acea parte a Siriei care a dat naștere măreților triburi druze, „Jabel El-Druz", după numele muntelui care se înalță pe frontiera comună a Siriei, Libanului și Izraelului. Această familie, tradițională și naționalistă, consacrase pe cei doi fii ai săi, Salim și Garis, carierei militare. Dar Garis, cel mai tînăr, a fost decepționat, după propria lui mărturisire, de disprețul al cărui obiect era din partea superiorilor săi islamici. Minoritatea druză aparținea unui cult secret care se deosebea mult de religia islamică, pentru că se ridica din alt profet și avea o doctrină specifică, ținută de acest trib în secret. In octombrie 1947, Garis, cucerit de lupta evreilor din Palestina contra ocupanților britanici, a trecut frontiera și a ajuns în rîndurile „Haganei" evreiești. In 1948, în timpul războiului de independență a Izraelului, Garis Hatum a efectuat chiar cîteva misiuni de spionaj, în favoarea Izraelului, în interiorul teritoriului sirian. Mai tîrziu el a îmbrăcat uniforma armatei izraeliene, în fruntea unui detașament de soldați druzi care, contrar minorității arabe din Izrael, se integraseră ca voluntari în armată. In 1950, Garis Hatum s-a convertit la religia ebraică în fața rabinului din Tel-Aviv și s-a căsătorit cu o tînără evreică, care i-a făcut patru copii. Menajul Hatumilor, în Izrael, era ținut secret.

Din 1947, Garis nu și-a revăzut fratele Salim, devenit colonel în armata siriană și care de atunci ducea o viață aventuroasă, cum vom vedea, de altfel, în istorioarele următoare. Cei doi frați se asemănau totuși ca fizic: ochii căprui, statura atletică, firea închisă și încăpățînată. Garis, vorbind într-o zi la Tel-Aviv despre fratele său Salim, spunea numai lucruri bune de curioasa sa carieră militară și politică și a adăugat trist: „Dacă totuși va trebui să se declanșeze un război între Siria și Izrael, sper că nu mă voi întîlni față în față cu fratele meu". In timp ce Garis trăia în liniște ca un „bun evreu" în Izrael, spionul Elie Cohen obținea informațiile sale principale de la fratele său Salim din Damasc.

guranță, se obișnuiseră să primească de la agentul din Damasc informații demne de încredere, dar, de această dată, concluzionau că trebuie să fie vorba de zvonuri care circulă în Damasc, fără consecințe imediate.

O lună mai tîrziu, la 8 martie 1963, lovitura de stat anunțată de Cohen, ca urmare a indiscreției lui Hatum, a avut loc. Șeful serviciului de informații militare din Izrael, generalul Meir Amit, a putut reuni, încă de sîmbătă seara, 9 martie, pe ziariștii izraelieni, de la Tel-Aviv, pentru a le indica că ultima lovitură de stat de la Damasc fusese inspirată de colonelul Ziad El-Hariri, care, în loc să ocupe un post de atașat militar la Bagdad, unde Damascul decisese să-l trimită, împrumutase trupele sale pentru „a acoperi" lovitura de stat.

Primul ministru, Ben Gurion, se găsea în acea sîmbătă din nou la Tiberiada, la hotelul Galé-Kinereth. Dar Ben Gurion nu se preocupa atît de evenimentele survenite în ziua precedentă la Damasc. El avea, în acea zi, să se ocupe de urmările arestării celor doi agenți izraelieni din Elveția, Joseph Ben-Gal și Otto Jokelick. Primul ministru s-a adresat autorităților elvețiene pentru a elibera pe cei doi agenți care încercaseră să facă presiuni asupra fiicei savantului german Goerke, pentru ca ea să provoace plecarea tatălui său din Egipt, unde el conducea lucrările destinate să doteze pe Nasser cu rachete teleghidate. Profesorul Goerke era în acel timp personajul cel mai misterios, dar și cel mai periculos pentru Izrael, de la faimoasa bază „333", situată la Heluwan, în regiunea Nilului înalt, unde se executa un program militar ultrasecret cu ajutorul savanților aproape exclusiv germani. Agenții Ben-Gal, un izraelian, și Jokelick, un austriac din serviciul Izraelului, întîlniseră pe Heidi Goerke într-un hotel din Basel. Dar, după mai multe ore, mulțumită colaborării serviciilor secrete egiptene cu serviciile germane și poliția elvețiană, ei au fost arestați la Zürich și aruncați în închisoare.

Scandalul internațional, care a urmat acestei arestări, l-a determinat pe Ben Gurion să pună capăt campaniei serviciilor secrete, conduse de Isser Harel, contra Germaniei, care nu reușise să împiedice pe Goerke și pe alți douăzeci de sa-

vanți și tehnicieni să se angajeze în serviciul lui Nasser. La 1 aprilie 1963, Isser Harel și-a prezentat demisia lui Ben Gurion, spunîndu-i palid de mînie: „Pentru a executa noua dv. politică găsiți un alt șef în locul meu".

Plecarea lui Harel a constituit o pierdere grea pentru serviciile secrete. Dar criza din interiorul serviciilor secrete a fost de durată limitată. Demisia lui Harel, după atîția ani de serviciu, sădise confuzie printre colaboratorii săi apropiați, dar nu a avut consecințe grave în activitatea secretă. El a fost înlocuit, în fruntea serviciilor secrete, cu un ofițer cunoscut, care conduce serviciile și astăzi, și care, instaurînd un nou stil de muncă, a știut să dea acestor servicii, indispensabile apărării statului, un nou elan.

In timp ce Siria era ocupată cu propriile sale afaceri interne, ca urmare a ultimei lovituri de stat, Izraelul, timp de săptămîni, era mai preocupat de propriile sale griji decît de evenimentele din Damasc.

La drept vorbind, ultima lovitură de stat efectuată la Damasc a instaurat în Siria un regim total diferit de cele precedente și a deschis o eră nouă în această țară. Această eră era nouă nu numai pentru Siria, dar și pentru agentul izraelian.

Prietenul său, colonelul Salim Hatum a îndeplinit, în timpul loviturii de stat, un rol foarte însemnat. El a fost acela care, în fruntea unităților de comando, luase cu asalt, în primele ore ale dimineții, edificiul statului major sirian de sub fereastra lui Cohen, la fel ca și studiourile radioului din Damasc.

Dintr-un foc, Cohen, alias Kamal Taabes, se găsea proiectat între autorii schimbării regimului. Mai mult încă: Cohen se găsea amestecat în viața intimă a eroilor nou promovați la conducerea țării lor. Colonelul Salim Hatum, după ce a terminat epopeea rapidă a preluării puterii, a alergat la prietenul său Taabes, pentru a-i împrumuta, lui și prietenei sale de la ambasada turcă, apartamentul. „Vreau să sărbătoresc victoria...", îi spusese el la telefon lui Kamal.

Partidul „Baas" a cucerit, ca urmare a loviturii de stat,

puterea politică în Siria. Un vechi conducător al partidului, Salla'h El-Bittar a devenit prim-ministru, iar doisprezece dintre cei douăzeci de miniștri erau reprezentanți ai aceluiași partid. In zilele următoare o delegație a partidului „Baas" sirian și a partidului frate, „Baas" al Irakului, s-au dus la Cairo, unde, la 17 aprilie 1963, s-a semnat un acord de asistență mutuală între cele trei țări. Dar, în ochii specialiștilor, acest acord nu izbutea să ascundă dezacordul profund care domnea între Damasc și Cairo. Proclamînd unitatea națională arabă și cele mai bune intenții ale lor față de Nasser, partidele respective nu voiau să reînceapă nefericita experiență a unității egipteano-siriene. „Baas"-ii țineau înainte de toate să apere independența Siriei și să întrețină relații bune cu Egiptul.

In primele rînduri ale specialiștilor noii situații se găsea Elie Cohen. Acesta a făcut cunoscute observațiile și concluziile sale Centralei din Tel-Aviv. El a indicat, de asemenea, toate detaliile necesare cunoașterii noilor stăpîni ai Damascului.

Ben Gurion a comis atunci o eroare de interpretare. Contrar indicațiilor spionului de la Damasc, el a luat ad literam uniunea tripartită, realizată în grabă între Cairo, Damasc și Bagdad, și a adresat scrisori, pline de teamă față de noua amenințare, printre alții, președinților Kennedy și de Gaulle. El le-a cerut sprijinul față de uniunea tripartită arabă, nefastă pentru viitorul Izraelului. Dar înainte ca șefii de state să aibă ocazia să-i răspundă lui Ben Gurion, această uniune tripartită s-a sfărîmat în bucăți.

La 27 aprilie 1963, Elie Cohen anunța o nouă evoluție a situației prin mesajul următor:

„Baas"-ii iau măsuri energice contra ofițerilor pronasserieni. Două regimente fidele șefului de stat major au defilat pe străzile orașului. Iminente arestări de ofițeri cunoscuți pentru simpatia lor pronasseriană. Generalul El-Hafez accelerează operațiile. Influența sa în sînul partidului „Baas" este preponderentă." Ciudată emoție a destinului unui spion: același El-Hafez, care-l sfătuise pe Elie Cohen, la Buenos-Aires, să se întoarcă în Siria și care în 1962

îl felicitase pentru operațiile sale comerciale cu Europa, devenise între timp, mulțumită venirii la putere a partidului „Baas", ministrul de interne al noului guvern. In această calitate, El-Hafez se găsea în acel timp în fruntea serviciilor de contraspionaj siriene.

Elie Cohen, dus de evenimentele care, independent de voința sa, îl proiectau din ce în ce mai mult în mijlocul stăpînilor Siriei, a trimis la sfîrșitul lunii aprilie un buchet de flori generalului El-Hafez, însoțit de cîteva cuvinte de felicitare.

Cîteva săptămîni mai tîrziu, spre sfîrșitul primei părți a lunii mai 1963, prietenii lui Cohen au organizat în apartamentul său o grozavă „partidă surpriză" care, doi ani mai tîrziu, va intra în istoria Siriei sub numele de „orgia revoluției": George Seif, Maazi El-Din, Salim Hatum și alți cîțiva au participat la ea însoțiți de tinere siriene. Totul a început cu toasturi închinate victoriei „Baas"-ilor: totul s-a terminat în cel mai dezlănțuit desfrîu. Elie Cohen a făcut un efort pentru a nu se îmbăta, cum s-au îmbătat toți prietenii săi. El singur a rămas treaz, stăpîn pe simțurile sale, pînă a doua zi dimineața. In plus față de motivele obișnuite de a se ține de o parte de zbenguielile erotice ale prietenilor săi, el avea în acea zi un motiv suplimentar: colonelul Salim Hatum adusese cu el, la Taabes, un alt ofițer membru al statului major, colonelul Salla'h Dalli, pe care i l-a prezentat ca pe „steaua care se înalță", a „Baas"-ilor.

Apartamentul lui Cohen-Taabes era răvășit cînd prietenii săi au părăsit casa a doua zi dimineața. Dar spionul putea să spună, cînd a schimbat cearșafurile patului său, că în viitor era considerat de prietenii săi ca într-adevăr „unul de-ai lor".

UN NAZIST LA DAMASC

Era în cursul aceleiași primăveri a anului 1963, cînd Elie Cohen a descoperit la Damasc urmele mai multor vechi naziști notorii, care găsiseră un refugiu liniștit în capitala siriană.

O dată în plus, întîmplarea aranjase bine lucrurile. Șeicul Mag'd Al-Ard i-a mărturisit într-o zi amicului său Kamal Taabes că într-un trecut nu îndepărtat el se căsătorise, pentru o scurtă durată, cu o evreică originară din Egipt pentru care această căsătorie, mai mult sau mai puțin fictivă cu șeicul, constituia unicul mijloc de a obține permisul de ședere în Siria. Șeicul, pus pe confesiuni, a adăugat:

— Eu, cu toate acestea, nu am nici o simpatie deosebită pentru evrei. Mai mult decît atîta. Am trăit timp de doi ani în Germania hitleristă, în perioada celui de-al doilea război mondial.

Al-Ard fusese un admirator necondiționat al regimului nazist și cu regret a trebuit să se înapoieze în patria sa, cînd se apropia sfîrșitul celui de-al treilea Reich.

— Aveți cunoștință de naziști vechi la Damasc? — l-a întrebat atunci Taabes, cu vocea cea mai nevinovată. Citesc cu pasiune toate cărțile asupra războiului nazist — a adăugat el.

— Desigur — a replicat Al-Ard. Unul dintre ei este cel

mai bun prieten al meu. El ocupă un post de consilier la securitatea siriană.

Intrucît Taabes şi-a exprimat dorinţa să-l intîlnească pe nazist, şeicul i-a propus să-i facă impreună o vizită, lucru pe care l-au realizat după citeva zile de la această discuţie. In „Peugeot"-ul 404 al şeicului, ei au traversat podul Nabek din centrul Damascului şi au oprit in strada Shahabandar, in faţa unei case frumoase, inconjurată de un parc, in apropierea unei mari bănci siriene care se găsea pe aceeaşi stradă. Au urcat la ultimul etaj. Un om in virstă, cu aspect occidental, i-a primit pe şeic şi pe amicul său, in prezenţa soţiei sale.

— Rozelli — se prezentă omul lui Taabes.

— Este un prieten fidel şi demn de incredere — l-a intrerupt şeicul. Puteţi fără teamă să-i spuneţi numele dumneavoastră adevărat : Rädmacher. Franz Rädmacher.

Cohen-Taabes nu auzise niciodată numele de Franz Rädmacher şi nu putea să bănuiască ce personaj se ascundea in dosul acestui nume german. Dar avea să afle chiar din gura acestuia.

Foarte discret in privinţa postului său actual din Siria, Rozelli-Rädmacher se plingea de „soarta tristă" care i se rezervase după atiţia ani.

— Evreii şi germanii mă caută peste tot. Ei mă acuză de a fi omorit evrei in timpul războiului. Noroc că la Damasc sint relativ liniştit şi mi se permite să muncesc onorabil.

Din vorbă in vorbă, Rozelli-Rädmacher i-a mărturisit lui Taabes şi şeicului că intreţinea relaţii apropiate cu alţi doi vechi nazişti : von Hantke, directorul departamentului arab din Ministerul Afacerilor Străine al Germaniei hitleriste, in prezent consilier politic in Arabia Saudită, şi colonelul S.S. Kriebel, instalat la Damasc, care in timpul războiului contra Izraelului din 1948 adusese servicii apreciabile Siriei. Omul care i-a făcut aceste confidenţe lui Taabes era in virstă de circa şaizeci de ani, dar nu arăta decit de cincizeci. Avea o statură frumoasă pentru virsta sa şi, pentru a nu fi recunoscut, işi lăsase mustăţi in stil oriental, aşa cum făcuse şi Cohen inaintea plecării sale din Izrael.

Spionul, căruia nu-i venea să-şi creadă urechilor cind află aceste informaţii in legătură cu naziştii, s-a grăbit să se inapoieze acasă, după ce a aflat o mulţime de detalii preţioase in privinţa lor, şi a trimis la Tel-Aviv mesajul următor :

„Intilnit pe vechiul nazist Franz Rädmacher, circa şaizeci de ani, funcţionar in Biroul 2 sirian".

El a adăugat mai multe detalii privind omul de care tocmai se despărţise, adresa sa exactă, numele soţiei sale, precum şi esenţialul din informaţiile pe care le deţinea despre Rädmacher. A terminat emisiunea sa prin cuvintele următoare :

„Imi propun să-l lichidez pe Rädmacher."

Răspunsul Tel-Avivului a sosit a doua zi :

„Evită cu orice preţ toate ocaziile privind pe R. care riscă să compromită misiunea ta principală. Continuă să supraveghezi. Trimite informaţii suplimentare. R. a fost unul din adjuncţii principali ai lui Adolf Eichmann".

Abia atunci Elie Cohen a aflat că descoperise un important criminal de război, al cărui nume fusese pronunţat in mai multe rinduri in cursul procesului lui Eichmann de la Ierusalim. Poliţia germană şi mai multe servicii secrete erau, de zece ani, in căutarea lui Rädmacher, ale cărui urme dispăruseră.

Biroul „06" al poliţiei izraeliene, care condusese interogatoriul lui Eichmann inaintea procesului său, stabilise, din 1961, următoarele date referitoare la Rädmacher : inalt funcţionar la Afacerile Străine ale celui de-al III-lea Reich, el a fost autorul planului de transfer al tuturor evreilor din Europa in insula Madagascar. Acest plan fusese reţinut de nazişti pină in ziua cind ei au decis să procedeze la lichidarea evreilor, plan cunoscut sub tristul nume de „Soluţia finală". Eichmann a recunoscut in timpul interogatoriului său din Izrael, in februarie 1961, că a primit la 12 septembrie 1941 un telefon de la Rädmacher, care i-a transmis propunerea ambasadorului german de la Belgrad „de a deporta pe toţi evreii din Serbia in Rusia". Eichmann era de părere că evreii din Serbia trebuiau lichidaţi şi nu deportaţi. O corespondenţă

lungă a început atunci între Rädmacher, de la Afacerile Străine, și Eichmann, care, pînă la urmă, a decis să se ducă la fața locului să „organizeze lichidarea evreilor din Serbia".

Rädmacher, descoperit prima oară în Germania după război, a trebuit să răspundă în 1952 față de un tribunal din Germania federală la acuzația de a fi participat la omorîrea celor o mie cinci sute de evrei din Belgrad și de deportarea la Auschwitz a evreilor din Belgia. Dar Rädmacher a profitat de eliberarea provizorie dinaintea procesului pentru a fugi și a găsi, ca mulți alții, un refugiu trecător în Argentina. Din acel moment urmele sale dispăruseră și numele său nu a mai reapărut decît după capturarea lui Eichmann.

Mulțumită lui Elie Cohen, el a fost descoperit la Damasc în 1963.

Cohen a aflat apoi, mulțumită indicațiilor lui Rozelli-Rädmacher, de existența în Siria a unui alt personaj care trebuia să atragă atenția Centralei din Tel-Aviv: numitul Heinrich Springer, care, sub pseudonimul „Stringer", se ocupa cu traficul de arme între mai multe țări europene occidentale și Siria. Springer, cu un trecut nelămurit și obscur, l-a primit pe Cohen-Taabes la hotelul „Umaya" din Damasc, dar a refuzat să răspundă la întrebările referitoare la trecutul și la activitățile sale prezente.

Apoi, în baza ordinului de la Tel-Aviv, Elie Cohen a fost obligat să înceteze investigațiile sale la Damasc în cercurile vechilor naziști. Treburi mai urgente pentru apărarea Izraelului îl vor chema în altă parte.

Dar, după puțin timp de la prima sa întîlnire cu Rädmacher, guvernul din Bonn, și el în căutarea criminalului de război, a primit de la Ierusalim toate informațiile necesare despre el. Ambasadorul german de la Damasc a putut verifica indicațiile surselor izraeliene — informații a căror sursă adevărată era Elie Cohen — dar de-abia în luna martie 1965 Bonn-ul a pretins de la Damasc extrădarea lui Franz Rädmacher.

„HATUMGRAD"

Schimbul de mesaje cifrate, între apartamentul lui Cohen din cartierul Abbu-Rumana de la Damasc și Centrala serviciilor secrete de la Tel-Aviv, a continuat toată primăvara anului 1963, timp în care Siria a cunoscut evenimente politice de o importanță decisivă pentru toată regiunea Orientului Mijlociu. Spionul, bine plasat pentru a cunoaște intrigile interne și tendințele noului regim, răspundea zi de zi, în general spre orele 20 seara, iar uneori și spre orele 8 dimineața, la întrebările din ce în ce mai precise ale superiorilor săi.

Rar, Elie Cohen se servea de emițător pentru a adăuga, la zecile de cuvinte ale mesajului propriu-zis, una sau două fraze destinate indirect familiei sale. Se putea astfel remarca, din timp în timp, în telegramele sale din primăvara lui 1963, fraze ca : „Rog nu uitați cadou de aniversare pentru Nadia", sau : „Rog expediați o mică amintire din Europa fiicei mele Sofia".

O singură dată în cursul aceleiași primăveri, venise și rîndul Tel-Avivului să profite de mesajul adresat la Damasc, pentru a indica agentului său că „Nadia va naște în curînd". Tel-Avivul a repetat aceste cuvinte în două rînduri. Anunțarea acestui fericit eveniment a venit la sfîrșitul unui mesaj care cerea lui Cohen să obțină date despre intențiile noului

regim „Baas" față de Izrael și în legătură cu situația existentă de-a lungul frontierei comune.

Spionul, care dorea de mult timp ca soția lui să nască un băiat, a hotărît să sărbătorească vestea bună în veselie. Aceasta se face, în general, în sînul familiei sau în compania prietenilor. La Damasc, prietenii — adevărații, excelenții prieteni, animați de o sinceră simpatie pentru Kamal Amin Taabes — se numeau Maazi El-Din și George Seif. In oricare altă situație și nu numai pentru nevoile informațiilor, Maazi și George ar fi putut să fie prietenii lui Cohen-Taabes. Elie, imediat ce a aflat că va fi tatăl unui al doilea copil, le-a telefonat la amîndoi, invitîndu-i să servească cina cu el. Dar George Seif promisese deja să cineze cu un tehnician de la aeroportul din Damasc. El le-a propus lui Taabes și lui Maazi să vină să-l intîlnească la aeroport.

In nici o altă ocazie Cohen nu se simțise așa de fericit la Damasc ca în acea seară, în compania prietenilor săi sirieni care nu puteau bănui motivul adevărat al bucuriei sale. Cînd la sfîrșit Seif l-a întrebat pe Taabes care e motivul bucuriei sale fără margini, spionul a anunțat în mod solemn :

— Sînt fericit să vă anunț că foarte curînd voi realiza un vis care îmi este scump. Vreau să merg în Argentina pentru a realiza un fond de investiții important printre emigranții sirieni de la Buenos-Aires.

Cohen știa că Centrala, care îl anunțase că soția sa Nadia va naște în curînd, îi va asigura la momentul respectiv o scurtă ședere în Izrael.

Maazi și George l-au felicitat pe Taabes pentru decizia sa. Prietenul lui Seif, care se părea a fi unul din șefii aeroportului, s-a asociat cu ei pentru a bea în sănătatea lui Kamal Amin. Acest prieten se numea Iliya El-Maaz și era responsabil cu coordonarea traficului civil și militar al aeroportului internațional de la Damasc. Acest teren de aviație servea — și servește de altfel dintotdeauna — atît companiilor civile cît și aviației militare siriene.

Astfel, în cursul acestui dineu dat în onoarea unui viitor eveniment familial, pe care nimeni nu-l cunoștea, exceptînd

pe cel interesat, Cohen-Taabes și-a făcut un nou prieten, sursă importantă de informații militare într-un viitor apropiat.

In acel timp sirienii aveau obiceiul să zboare în mod obișnuit peste frontiera comună cu Izraelul cu ajutorul a patru avioane de vînătoare „Mig"-19, a căror sarcină principală consta în a lua fotografii aeriene din regiunea de frontieră a Izraelului. In fața acestor patru avioane, care cu precizia unui ceas operau în fiecare zi, timp de mai multe săptămîni, la limita spațiului aerian cu Izraelul, apăreau atunci patru aparate de vînătoare izraeliene de tip „Super-Mystères", de fabricație franceză, pentru a supraveghea sau a goni, la nevoie, avioanele siriene.

Subit, fără nici un motiv aparent, sirienii au încetat această cursă aeriană. Statul major al armatei izraeliene era încă în faza presupunerilor asupra cauzei posibile a încetării zborurilor de recunoaștere, considerînd inoportun să se adreseze pentru o problemă militară de acest gen lui Elie Cohen cînd acesta, din proprie inițiativă și fără să fi fost întrebat de Centrală, a furnizat răspunsul.

Iată mesajul pe care Cohen l-a expediat în ziua aceea la Tel-Aviv :

„Patru „Mig"-uri 19 de la aeroportul internațional din Damasc imobilizate la sol. Un pilot îndepărtat din cauza devierii politice. Al doilea pilot bolnav. Al treilea pilot rănit într-un accident de mașină".

Trei piloți fiind incapabili să zboare, comandamentul sirian dăduse ordin să se anuleze zborurile celor patru aparate la frontiera izraeliană.

Fără îndoială, Cohen aflase aceste detalii de la Iliya El-Maaz, pe care-l invitase la el la un dineu, în compania lui George Seif și a locotenentului Maazi El-Din.

Statul major de la Tel-Aviv a tras din mesajul lui Cohen concluzia următoare : de vreme ce Siria era incapabilă să înlocuiască trei piloți de „Mig"-19, inapți să efectueze zboruri de recunoaștere, aceasta înseamnă că ea dispune de un număr foarte limitat de piloți de operații. Lipsa celor trei piloți a

fost suficientă pentru a anula zborurile zilnice ale celor patru avioane. Concluzia statului major al Tel-Avivului era riguros exactă.

Se cade să situăm în aceeași perioadă — între martie și iulie 1963 — o anecdotă care se referă la unul dintre mesajele lui Cohen și care de atunci a făcut turul tuturor birourilor serviciilor secrete ale Izraelului.

Intr-o simbătă oarecare, după-amiază, Elie Cohen a aflat din emisiunea în limba arabă „Vocea Izraelului", că echipa națională de fotbal fusese învinsă, la Tel-Aviv, de o echipă străină. Cohen a resimțit această înfrîngere ca pe un afront personal. In aceeași seară, el a transmis la Tel-Aviv anumite detalii asupra conducătorilor „Baas" sirieni. Incapabil de a-și stăpîni sentimentele naționale, el a adăugat la mesajul său cuvintele următoare :

„Este timpul să învățăm să învingem și pe terenurile de fotbal. Transmiteți sentimentele mele de mîhnire profundă echipei noastre naționale, care a pierdut."

Se pare că în seara aceea s-a rîs mult în Centrala serviciilor secrete de la Tel-Aviv.

In acest timp, la Damasc a fost numit un nou ministru al informațiilor și al propagandei. Era vorba de un tînăr conducător „Baas", Samy Al'gundi, un intelectual plin de energie, înalt și slab, care, spre deosebire de cea mai mare parte a compatrioților săi, era împodobit cu un frumos păr blond. Elie Cohen, amic intim al lui George Seif, al colonelului Salim Hatum și, în ultimul timp, și al colonelului Salla'h Dalli, care se serveau de apartamentul său pentru escapadele lor amoroase, circula de săptămîni de zile liber prin Ministerul Propagandei și Informațiilor. Spionul se găsea adesea așezat alături de Seif, în biroul său, cînd acesta din urmă verifica minuțios procesele verbale secrete sau primea instrucțiuni de la superiorii săi. O singură dată, totuși, un incident minor, care ar fi putut să aibă consecințe grave, a deranjat obiceiul lui Cohen de a arunca priviri indiscrete peste documentele împrăștiate pe biroul prietenului său. Un director de cabinet a pătruns fără să se fi anunțat în biroul lui Seif, în

timp ce acesta era ocupat la telefon și Cohen cufundat în lectura unui document barat cu două dungi roșii diagonale.

— Cum îndrăzniți să permiteți unui străin să citească un astfel de document ? — s-a adresat directorul de cabinet pe un ton de reproș lui Seif.

Seif nu s-a intimidat de loc :

— N-aveți nici o grijă. Este un prieten mai mult decît sigur — a spus el simplu. Evident, directorul de cabinet nu bănuia că Elie Cohen era spion. Dar normal responsabilul cu presa și radioul din minister nu trebuia să permită la nimeni să se intereseze de documentele sale secrete și trebuie că Seif a înțeles remarca colaboratorului său. El l-a sfătuit pe Cohen-Taabes să rărească vizitele sale la minister și să se arate mai discret. Incidentul a fost închis, dar Cohen, care a povestit episodul mai tîrziu la Tel-Aviv, se încălzise.

Incidentul nu a răcit totuși relațiile dintre spion și funcționarul din minister, a cărui poziție personală se consolidase simțitor după sosirea, în postul de ministru, a tînărului Samy Al'gundi. Cohen nu refuza niciodată, și acest lucru pentru motive serioase, să-l însoțească pe Seif în timpul nenumăratelor deplasări la Damasc sau în provincie. Funcția lui Seif îl chema să fie prezent la cea mai mare parte a manifestațiilor publice ale „Baas"-ilor și la ceremoniile civile și militare ale regimului la putere. Lui Cohen îi făcea plăcere să-l însoțească pe Seif totdeauna cînd îi propunea. In felul acesta el se găsea plasat, o dată mai mult, în primele loji ale evenimentelor politice sau militare, care pentru el erau de o importanță deosebită furnizîndu-i informații prețioase, pe care le transmitea cu promptitudine la Tel-Aviv.

George Seif comenta el însuși, din cînd în cînd, evenimentele politice din Siria la radio Damasc. Aceste emisiuni erau destinate fie publicului sirian, fie ascultătorilor din țările arabe vecine, fie sirienilor din străinătate, în principal celor din America de Sud. Și la acestea spionul Cohen a luat adesea parte. Așezat în studio, alături de Seif, a cărui voce era ascultată și la Tel-Aviv, Cohen-Taabes venise aci la prietenul său „să-l inițieze în ziaristică".

Cu ocazia unei astfel de vizite în studiourile radioului Damasc, George Seif i-a făcut lui Cohen-Taabes propunerea surprinzătoare de a deveni responsabilul unui program permanent, cu o durată de cinci minute, intitulat „Un vechi emigrant sirian vă vorbește". Acest program trebuia să fie destinat emigrației siriene din America de Sud și să fie difuzat în arabă și spaniolă — două limbi pe care Cohen-Taabes le vorbea la perfecție.

Ideea acestei emisiuni se născuse în cabinetul ministrului Al'gundi, care, în cadrul funcției sale, primise misiunea de a propaga doctrina „Baas" în străinătate. Partidul, căruia îi lipseau fondurile necesare propagandei sale, proiecta să procedeze la o colectă în sinul emigrației siriene bogate din Argentina. Trebuia, în consecință, să pregătească terenul printr-o campanie de presă. Seif i-a oferit lui Cohen-Taabes, vechi emigrant în Argentina, să redacteze și să difuzeze acest program radiofonic.

Spionul s-a declarat gata să-și încerce norocul. George Seif i-a vorbit despre aceasta ministrului său care, favorabil în principiu candidaturii lui Taabes, l-a rugat pe Seif să-i prezinte candidatul. Intrevederea a avut loc la puțin timp după aceea. Ea a fost marcată de cordialitate. Cohen-Taabes s-a grăbit să-i povestească ministrului că el însuși avea intenția să meargă în viitorul apropiat în Argentina, pentru a strînge fonduri de investiții, și a adăugat că era gata, cu această ocazie, să procedeze la o colectă printre prietenii săi pentru partidul „Baas".

Săptămîna următoare Samy Al'gundi a aprobat candidatura lui Cohen-Taabes. Dar spionul nu era grăbit să accepte acest serviciu ademenitor mai înainte de a vorbi personal cu superiorii săi de la Tel-Aviv. I-a explicat deci punctul său de vedere lui Seif : mai bine să aștepte intoarcerea sa din Argentina. In acel moment, plin de experiență și de contactul reînnoit cu emigranții sirieni din Buenos-Aires, el ar fi mai apt să redacteze emisiunile dorite.

Cu puțin timp înainte de plecare, spionul a avut ocazia să informeze Tel-Avivul de o schimbare majoră în fruntea

armatei siriene. El aflase de la unul din prietenii săi că șeful de stat major fusese epurat în mod secret și că avea domiciliul forțat, undeva la Damasc. Intenția guvernului era să-l exileze în străinătate.

Un ultim eveniment politic va reține atenția lui Cohen înaintea plecării sale în Izrael, în vara anului 1963. Generalul Amin El-Hafez, fostul atașat militar la Buenos-Aires, după intoarcerea sa în Siria, urcase rapid toate treptele conducerii partidului „Baas" și devenise în acel moment „omul forte" al țării. In vara anului 1963, el a fost numit președinte al Consiliului Președinției Republicii Siriene. El-Hafez nu s-a mulțumit, de altfel, cu acest singur titlu foarte important. S-a numit el însuși în posturile de guvernator militar, comandant șef al armatei și președinte al Direcției partidului „Baas". Mai tîrziu, el a devenit, și președinte al Direcției regionale (interarabe) a partidului „Baas", pentru că acest partid poseda o ramificație importantă în Irak.

Elie Cohen, care făcuse cunoștință cu El-Hafez în Argentina și îl vizitase la Damasc, i-a trimis de această dată o bomboniеră uriașă, la care a anexat cartea sa de vizită cu aceste cuvinte : „Sînt fericit că visul dumneavoastră s-a realizat".

Rezultatul acestei inițiative nu a întîrziat să se manifeste. La o mare recepție în onoarea președintelui El-Hafez, dată la Palatul Mohajerin, unde generalul își alesese domiciliul său, spionul a fost printre invitații oficiali. In cercul uniformelor de ceremonie ale ofițerilor sirieni și al hainelor de diplomați străini, putea fi văzut și Cohen, ciocnind la bufet cu ministrul Al'gundi și prietenul său George Seif. Cohen nu a făcut nimic pentru a atrage atenția asistenței, dar nici nu a putut să împiedice un fotograf de presă să imortalizeze surisul președintelui El-Hafez, cînd l-a recunoscut „pe emigrantul său reintors" și i-a strîns amical mîna. Elie Cohen a avut îndrăzneala să ceară fotografului să-i expedieze fotografiile și i-a propus să-l „imortalizeze" și alături de ministrul Al'gundi și de George Seif. Spionul avea o idee foarte pre-

cisă comandînd aceste fotografii : să le ofere, cîteva săptămîni mai tîrziu, dervișului la Tel-Aviv.

Frecventele schimbări din fruntea partidului și a armatei i-au lipsit pe spion de o importantă sursă de informații. Maazi El-Din a fost obligat să părăsească uniforma, puțin timp după plecarea unchiului său Karim Zaher El-Din din postul de șef al statului major. Maazi, care a acceptat soarta sa cu amărăciune și s-a plîns lui Kamal Taabes, a ocupat mai tîrziu un post oarecare în Ministerul Afacerilor Municipale.

In seara care a precedat plecarea sa în Izrael, Cohen a organizat încă o dată o petrecere în apartamentul său particular. Valizele sale erau deja pline în vederea plecării, cînd prietenii își dădeau frîu liber veseliei și plăcerilor. Toți erau acolo, inclusiv coloneii Hatum și Dalli, care i-au cerut o nouă favoare lui Kamal Taabes : „In absența dumneavoastră, lăsați-ne nouă cheia apartamentului".

Cohen a fost obligat să le explice că George Seif se servea și el în absența lui de apartament și le-a propus să organizeze între ei „circulația" cheii. El știa sigur că nici unul dintre ei nu se interesa de ceea ce se afla în cele două ascunzători bine camuflate din apartamentul său ; la urma urmei, toți voiau doar patul.

Orgia care s-a desfășurat în noaptea aceea în apartamentul lui Kamal Taabes a făcut să apară două noi „stele" feminine. Una dintre ele era o tînără italiancă, stewardesă la Compania de aviație siriană, cu o față frumoasă, dar prea lată în spate. Cealaltă, noua prietenă a colonelului Hatum, nu era alta decît cîntăreața populară cunoscută de toți telespectatorii sirieni, Ludi Shamania. Hatum, pentru a o seduce pe cîntăreață, uzase de influența sa înmulțindu-i aparițiile pe micul ecran al televiziunii, deși nu a meritat niciodată bunăvoința partenerilor ei, nici pe aceea a președintelui El-Hafez. Cercurile religioase de la Damasc protestaseră în mai multe rînduri contra imoralității cîntăreței, a cărei ambiție nu cunoștea margini. Dar Hatum, pentru moment, era cel mai puternic. Ludi Shamania a devenit deci vedeta indiscutabilă a radioului și televiziunii din Damasc, deși vocea sa era departe de a fi armonioasă. Acesta era motivul pentru care auditorii radioului din Damasc denumiseră în acea epocă postul lor național de radio-difuziune „Hatum-grad".

A doua zi, la orele șase dimineața, Elie Cohen și-a părăsit apartamentul, lăsînd în urma lui, în dormitor, pe coloneii Hatum și Dalli, cu amantele lor, Ludi Shamania și stewardesa italiană. Instinctul lui îl îndemnase pentru o clipă să facă o fotografie celor două cupluri ațipite în patul său. Dar n-a făcut-o. Nu a vrut să riște să fie descoperit de unul sau de altul dintre colonei și să vadă prăbușindu-se din cauza unei prostii un edificiu prețios și esențial pentru succesul misiunii sale. Oricum, n-avea ce face cu acest gen de fotografii care, în alte ocazii, ar fi putut servi drept șantaj.

Avînd bilet de avion pentru Buenos-Aires, a luat mai întîi direcția Paris. Trei zile mai tîrziu, a aterizat în Izrael.

AL DOILEA RAPORT ÎN IZRAEL

Centrala serviciilor secrete izraeliene și mai ales dervișul, superiorul imediat și direct al lui Elie Cohen, ținuseră în vara anului 1963 să reia problema pe care o pusese agentul lor de la Damasc : să accepte sau să refuze oferta lui George Seif de a emite un program permanent la radio Damasc, destinat emigranților sirieni din America de Sud.

Tel-Avivul era și pentru și contra. Spionul, acceptînd oferta și devenind astfel funcționar oficial al guvernului sirian și-ar vedea atunci poziția sa publică întărită considerabil. In consecință, își va lărgi și mai mult relațiile în cercurile baasiste ale capitalei siriene. Dar faptul va face să-i crească popularitatea și interesul care i s-ar arăta ar risca să antreneze în viitor descoperirea sa ca spion izraelian în Siria. El risca, de asemenea, ca un ascultător, din Siria ori din străinătate, să-i identifice vocea sau ca serviciile securității de stat să facă o anchetă serioasă asupra trecutului său, ceea ce, fără îndoială, putea să aibă ca rezultat năruirea personajului său fictiv, pregătit cu atîtea eforturi.

Un ultim motiv, în sfîrșit, l-a determinat pe derviș să ia poziție contra ofertei făcute de George Seif : emisiunile cu destinația America de Sud făceau din spion, în mod forțat, un agent de propagandă oficial al „Baas"-ilor. Dar ce s-ar produce

în ziua cînd partidul „Baas", ca urmare a unei lovituri de stat adverse, ar fi obligat să părăsească puterea ? Dervişul era deci de părere că trebuie să refuze oferta lui Seif.

Elie Cohen era de părere contrarie.

— Dezordinea în Siria este aşa de mare, că nimeni nu are timpul, nici capul să se preocupe de persoana mea. Eu sînt în stare să afirm nu numai că pot în toată siguranţa să accept oferta, dar sugerez să profităm de aceste viitoare emisiuni. N-avem decît să convenim o frază cheie, care ar însemna pentru dumneavoastră, de exemplu, că starea de alarmă a fost deja declanşată în Siria.

Asigurarea lui Cohen i-a impresionat pe superiorii săi. După o serie de deliberări, duse în sinul direcţiei serviciilor, decizia luată a autorizat pe spion să conducă emisiunea pe care i-o oferiseră. S-a reţinut, de asemenea, sugestia sa de a se servi, în caz de criză, de aceste emisiuni, paralel cu emisiunile sale secrete. Dar dervişul, spre marele regret al lui Elie, a obţinut totuşi o victorie parţială : Centrala îşi dăduse acordul ca spionul să vorbească la radio Damasc, dar a sugerat să reducă participarea sa la radio la un minimum strict. Ceea ce, cu alte cuvinte, însemna că Cohen putea să participe la emisiunile destinate Americii de Sud, dar că trebuia să evite să devină autor cunoscut al unei emisiuni permanente.

Cohen, ca soldat disciplinat, a acceptat compromisul, dar fără tragere de inimă.

Dervişul a început atunci să pregătească pentru Cohen o serie de fraze arabe, destinate în principiu viitorilor săi ascultători din America de Sud. Din aceste fraze, unele luate aparte, îmbrăcau o semnificaţie precisă, cunoscută numai de Cohen şi de Centrală.

In timpul celei de a doua şederi a lui Cohen la Tel-Aviv el a redactat, ca şi prima dată, cu ajutorul înregistrărilor cronologice ale emisiunilor sale de la Damasc, o dare de seamă detaliată asupra muncii depuse. Facultatea sa de a-şi rememora evenimentele in cele mai mici amănunte stîrnea, ca întotdeauna, admiraţia superiorilor.

Centrala din Tel-Aviv, în discuţiile îndelungate cu Elie, i-a mărturisit atunci că ea se găsea, în cazul lui, în faţa unei dileme. Pe de o parte, el era considerat în acel timp ca cel mai bun agent secret al Izraelului în Siria, care furniza nenumărate informaţii de ordin politic, economic şi militar de primă importanţă ; tentaţia era deci mare la Tel-Aviv, de a pune agentului de la Damasc din ce în ce mai multe probleme şi de a-l însărcina cu misiuni din ce în ce mai periculoase ; iar, pe de altă parte, era, de asemenea, primordial de a menaja un agent aşa de preţios şi de a nu-l expune la pericole care riscau să pună capăt, în mod brusc, misiunii sale.

— Tu trebuie să ne ghidezi într-un sens bun — îi repeta cu perseverenţă dervişul. Numai tu poţi trasa limita între ceea ce este posibil şi ceea ce nu este ; între posibilitate şi imposibilitate ; tu trebuie să ne spui că este imposibil sau prea riscant să execuţi o misiune cu care noi te însărcinăm.

Elie Cohen asculta aceste sfaturi inteligente date de derviş şi de alţi superiori de la Tel-Aviv. El considera că se afla în perfectă securitate la Damasc şi că nu avea de ce să fie neliniştit de propria sa persoană. Nu era doar pentru a doua oară cînd se întorcea la Tel-Aviv, venind de la Damasc, via Europa, fără nici o dificultate ? Cu puţin timp înaintea sosirii sale în Izrael, Cohen devenise tată pentru a doua oară. Soţia sa Nadia născuse o fetiţă, Iris. Elie ar fi preferat un băiat. Trebuie spus că marea majoritate a taţilor izraelieni preferă, sau spun că preferă, băieţi, căci, pentru a supravieţui, Izraelul are nevoie, în special, de bărbaţi. Dar trebuie spus că Cohen a fost bucuros să-şi ţină cea de a doua fiică în braţe şi că îi plăcea să petreacă tot atîtea ore liniştite la el, la Bat-Yam, „în compania celor trei femei ale mele" — cum avea obiceiul să spună prietenilor.

Nadia cunoscuse momente dificile cînd, apropiindu-se ziua naşterii copilului, nu ştia dacă soţul său va veni la timp. Evident, bănuia că soţul său lucra undeva în Europa pentru securitatea Izraelului, dar nu putea să ghicească că tatăl So-

fiei și al lui Iris era atît de aproape de căminul său și, în același timp, așa de departe.

In urma venirii lui Cohen în Izrael, Centrala mai trebuia să rezolve și o altă problemă. El spusese prietenilor săi sirieni că pleacă în Argentina. Trebuia deci să se ducă acolo în mod efectiv după vizita în Izrael. Centrala a fixat modalitățile acestei călătorii și a început pregătirile tehnice de rigoare. Intre altele, spionul a primit autorizația Centralei de a se servi, pînă la o anumită limită, de fondurile puse la dispoziția sa în America de Sud, în cazul cînd nu ar reuși să adune o sumă suficientă pentru Direcția partidului „Baas", cum promisese înaintea plecării sale din Damasc.

A sosit din nou momentul plecării din Tel-Aviv, al escalei la Paris, al întîlnirii cu Salinger, al zborului spre Buenos-Aires. Cohen a făcut totul pentru a reintîlni repede pe redactorul șef al revistei arabe, Alheshan, care fusese pus la curent asupra vizitei sale viitoare și a proiectelor lui de către fiul acestuia, Kemal, din Damasc. Spionul, așteptat la Buenos-Aires de Alheshan și de alți emigranti sirieni, nu a pierdut timpul. In cursul a două reuniuni, la care au participat cîteva zeci de sirieni de la Buenos-Aires, simpatizanți ai partidului „Baas", el a colectat o donație globală de 9000 de dolari — sumă modestă, dar suficientă pentru a releva bunăvoința sa în ochii prietenilor de la Damasc. El nu a ezitat să declare că, personal, va mai adăuga 1000 de dolari, pentru a rotunji suma. Și astfel, după cîteva zile, Cohen a fost în posesia unui cec de 10.000 de dolari, depuși într-o bancă cunoscută din Buenos-Aires, pe numele partidului „Baas". Cohen a promis donatorilor că va remite acest cec chiar generalului El-Hafez.

Spionul a făcut apoi o a doua cheltuială de 1000 de dolari, pe care Centrala i-o aprobase într-un scop foarte precis: cumpărarea unui mantou de vizon pentru soția generalului El-Hafez. Cohen-Taabes, comerciant bogat, devotat partidului „Baas" și șefului său actual, pe care-l cunoștea personal, putea să-și permită, la întoarcerea dintr-un voiaj de afaceri și

Nadia, soția lui Elie Cohen, împreună cu cele două fiice.

de propagandă, luxul de a aduce un cadou așa de scump doamnei general.

La Buenos-Aires, Elie Cohen a avut grijă să viziteze un număr de comercianți originari din Siria, pe lîngă toți pledînd cauza importării de mărfuri siriene în America de Sud. El le-a promis ajutorul eficace al Ministerului Comerțului Exterior de la Damasc, dar îi ruga să nu omită a cita numele său de fiecare dată cînd se vor adresa acestui minister. „Aceasta vă va facilita considerabil convorbirile cu funcționarii noștri", le spunea el, considerînd că aceste scrisori îi vor servi ca dovadă suplimentară că acționase pentru binele Siriei în timpul voiajului său în străinătate. Acesta era, în mod efectiv, mai mult decît un alibi : într-un fel oarecare, aceasta era stricta realitate.

In timpul șederii sale în Izrael, Cohen adunase toate informațiile asupra naziștilor din țările arabe, sintetizate mulțumită lui Rădmacher. Cerind permisiunea de a duce mai departe investigațiile, el s-a lovit și de această dată de un refuz categoric al Tel-Avivului.

— Nu pentru a urmări naziștii te găsești tu la Damasc. Misiunile militare și politice care îți revin sînt infinit mai urgente — i-au spus în mod sever superiorii săi.

Ce sarcini precise primise spionul care se pregătea acum să revină de la Buenos-Aires la Damasc ?

Ele erau în număr de două :

1. Anumite indicii permiteau Tel-Avivului să creadă că Siria va primi peste puțin timp noi cantități de arme sovietice. Era vorba de avioane de vînătoare „Mig"-21, mult mai periculoase pentru Izrael decît „Mig"-urile 19, fiind mult mai rapide și mai puternice ; era vorba, de asemenea, de livrarea, pentru marina siriană, a unor vedete înarmate cu rachete de tip „Comar", de care Egiptul dispunea deja.

2. Proiectul sirian de schimbare a apelor Iordanului se părea că trecuse din stadiul teoriei la cel al realizării. Executarea acestui proiect risca să reducă la zero marile planuri de irigare ale Izraelului. Spionul avea, deci, ca sarcină

presantă să culeagă de la Damasc, de la prietenii săi foarte sus plasați în ierarhia partidului „Baas", orice informație privind proiectele lor nefaste.

Inarmat, pe de o parte, cu cecul destinat partidului „Baas", cu un mantou de vizon pentru soția șefului partidului și, pe de altă parte, cu instrucțiunile superiorilor săi, Elie Cohen a reluat, la sfîrșitul verii lui 1963, drumul aerului și s-a înapoiat în Siria, via München.

ULTIMUL VOIAJ ÎN IZRAEL

Revenit la Damasc, Kamal Amin Taabes s-a prezentat la președintele Amin El-Hafez, unde a fost primit imediat. El-Hafez nu a manifestat nici o jenă cînd emigrantul argentinian, care trecea drept un bogat comerciant, a oferit mantoul de vizon doamnei președinte. Acest gen de cadou este obișnuit în țările arabe. El i-a mulțumit lui Taabes pentru cecul oferit partidului „Baas" și i-a promis să-i expedieze o chitanță oficială, semnată de conducerea partidului.

Taabes a reluat repede contactul cu prietenul său George Seif, explicîndu-i că acceptă voluntar să vorbească la mai multe emisiuni destinate emigrației arabe din țările Americii de Sud. Dar, a adăugat el, afacerile sale, care deveneau din ce în ce mai importante, nu-i vor da răgaz să se angajeze cu transmiterea unei emisiuni permanente. Seif a acceptat propunerea și, începînd din octombrie 1963 pînă în vara anului 1964, Kamal Amin Taabes s-a adresat din studiourile radioului Damasc „fraților arabi din depărtare", din America de Sud. Esențialul acestor emisiuni, pe care Cohen le prezenta cu o voce clară, remarcată și lăudată de tehnicienii de la radio, consta într-un apel adresat sirienilor din străinătate, pentru a susține în țările respective campaniile de propagandă în favoarea „partidului revoluționar Baas".

Superiorii lui Cohen din Izrael ascultau și ei discursurile lui la radio Damasc, dar nu i-au dat niciodată nici cea mai mică instrucțiune ca să se servească de aceste emisiuni — aproximativ o duzină în tot anul 1964 — pentru nevoile misiunii sale.

Mulțumită postului său secret de emisiune, Cohen a adus, în tot timpul anului 1964, servicii incalculabile Izraelului. E bine să se precizeze că, practic, toată activitatea spionului, de la întoarcerea sa la Damasc, la începutul toamnei lui 1963 și pînă în vara anului 1964, a fost consacrată unui singur subiect central, de o importanță vitală pentru țara sa : proiectul sirian de deviere a cursului apelor Iordanului.

Cohen a primit, de la întoarcerea sa la Damasc, instrucțiuni după instrucțiuni, cerîndu-i-se să renunțe la toate celelalte aspecte ale activității sale în favoarea acestei probleme. El a reușit să răspundă în timpul acestui an la trei întrebări esențiale : care este natura exactă a planului sirian, cînd se va trece la executarea lui și cum vor realiza sirienii acest plan ?

In Izrael se știa că Siria va începe să lucreze la realizarea planului de deviere a apelor, ca urmare a deciziilor conferinței la nivel înalt a țărilor arabe, care a avut loc la începutul anului 1964, la Cairo, sub președinția lui Nasser. La data aceea, realizarea planului de irigare izraelian — pomparea apelor lacului Tiberiada, alimentat de rîul Iordan, și scurgerea lor spre sudul țării, prin canale descoperite — fusese acceptat. Era vorba, deci, de a ști cu precizie ce vor încerca să facă sirienii pentru a lipsi Izraelul de o parte a apelor Iordanului.

Colonelii Hatum și Dalli au fost, fără îndoială, sursa de informații cea mai sigură a lui Cohen. Acești doi militari, la curent cu planurile siriene, au furnizat spionului izraelian liniile mari ale planului de deviere a apelor : un canal săpat de-a lungul platourilor înalte siriene (platoul Golan) va devia apele rîului Banias, unul dintre afluenții Iordanului, cu un debit de 100.000.000 m^3 de apă pe an, făcîndu-le să curgă în rîul Jarmuk, situat pe teritoriul iordanian.

Acest plan de ansamblu, într-adevăr satanic pentru Izrael, nu era de natură să satisfacă curiozitatea lui Cohen. Mulțumită numeroaselor sale relații la Damasc, a recurs atunci la alte două personaje însărcinate cu executarea planului.

Unul era un inginer libanez, responsabil cu construcția canalului propriu-zis. Cohen l-a cunoscut în timpul unui dineu în compania colonelului Hatum, într-un hotel cunoscut din capitala siriană. Hatum primise ca misiune să stabilească planul de apărare militară a canalului. Inginerul libanez, Michel Saab, i-a explicat în acea seară topografia exactă a canalului, care urma să se întindă pe o lungime de 70 de kilometri pe platoul Golan. Cohen a auzit apoi din gura lui Hatum o frază, pe care a transmis-o, cuvînt cu cuvînt, superiorilor săi de la Tel-Aviv :

— Puțin importă ce va face Siria și Iordania cu apele deviate. Esențial este ca izraelienilor să le lipsească.

Celălalt personaj, care a fost de o mare utilitate spionului și pe care l-a cunoscut în circumstanțe asemănătoare, era un antreprenor de lucrări publice de origine saudită : un anume Muhamed Ben Landan, ale cărui buldozere „made in U.S.A.", aveau ca sarcină să sape canalul de deviere. Cohen a aflat de la acest antreprenor nu numai fapte pe care nu le putuse afla din gura lui Hatum sau Saab, dar încă un alt detaliu, foarte util informării izraeliene : o societate de lucrări publice iugoslavă, „Energoproiect", fusese angajată de guvernul din Damasc să supravegheze o parte a lucrărilor.

Furnizînd Tel-Avivului aceste informații, în cîteva luni Cohen a procurat superiorilor săi întregul proiect al Damascului :

— schițele canalului Banias-Jarmuk ;

— durata prevăzută a lucrărilor : 18 luni ;

— planul instalațiilor de pe marginea rîului Banias, a unei puternice stații de pompare, capabilă să ridice apele spre canalul situat la o înălțime de 250 de metri deasupra rîului.

Aceste informații prețioase au pus Izraelul în stare de

alarmă. S-a luat hotărîrea de a împiedica prin toate mijloacele realizarea planului de deviere a apelor Iordanului. Informațiile lui Cohen, înregistrate la Tel-Aviv și traduse în limbaj strategic, au servit tot așa de bine guvernului din Ierusalim cît și statului major al armatei, care a avut mai multe ocazii de a provoca ușoare întîrzieri în realizarea acestui program de lucru.

O altă problemă, din ce în ce mai presantă pentru Izrael, care, la doi ani după moartea tragică a lui Cohen, a fost cauza indirectă a războiului izraelo-arab din 1967, s-a conturat în cursul aceluiași an — 1964. Elie Cohen a fost primul care a informat Izraelul asupra deciziilor în legătură cu formarea grupelor teroriste palestiniene, cunoscute mai tîrziu sub numele de „El-Fata'h".

Aceste grupări, formate dintr-un număr important de buni trăgători, sabotori și luptători de gherilă, a căror misiune consta în comiterea de acte de terorism pe teritoriul izraelian, aveau să treacă sub îndrumarea șefului informațiilor militare, Ahmed Suedani (în 1967, șeful statului major sirian). Proiectul înființării acestor grupări era strîns legat de problema apelor: intenția Damascului era, în primul rînd, să distrugă stațiile de pompaj și canalele de irigare din Izrael.

În cursul anului 1964, Cohen a aflat că o duzină de organizații palestiniene, al căror centru se găsea la Damasc, începuseră să recruteze oameni de acțiune palestinieni, sirieni și iordanieni. Mai tîrziu, statul major sirian a început să formeze, cu ajutorul acestor oameni, dintre care unii au fost supuși unui antrenament militar în Algeria, două grupe selecționate, staționate în permanență într-un cîmp aproape de Kuneitra, la aproximativ 50 de kilometri de frontiera izraeliană. Imediat ce Cohen a alcătuit dosarul acestor pregătiri, a informat Tel-Avivul. Aceasta s-a petrecut prin luna mai 1964. Reacția armatei izraeliene a fost imediată: instalarea unui dispozitiv de securitate de-a lungul canalului de

irigație și sporirea supravegherii tuturor instalațiilor tehnice ale canalului.

Eficacitatea acestor dispozitive de apărare a fost strălucită: deși împotriva sistemului de irigație izraelian au fost zeci de tentative de sabotaj, niciodată sabotorii din „El-Fata'h" nu au reușit să se infiltreze în adîncimea teritoriului izraelian și să oprească apele care se scurgeau din lacul Tiberiada în direcția deșertului Neguev.

E adevărat că Hatum, într-o zi de martie a anului 1964, făcuse imprudența să-i arate lui Kamal Amin Taabes, prietenul său intim, un plan al canalizărilor izraeliene, indicîndu-i locurile precise care „de la o noapte la alta", conform precizărilor lui, „vor sări în aer". Aceasta nu s-a întîmplat: Cohen informase imediat pe superiorii săi din Centrala de la Tel-Aviv.

De trei ori, în anul 1964, Elie Cohen a avut ocazia să constate amploarea și soliditatea extraordinară a fortificațiilor pe care armata siriană le construia fără încetare pe platoul care se ridica în fața lacului Tiberiada, de-a lungul frontierei comune cu Izraelul, examinînd de aproape lucrările gigantice ce urmau să transforme acest platou într-o veritabilă „linie Maginot". Cohen i-a văzut de fiecare dată pe tehnicienii sovietici care conduceau aceste lucrări și făceau parte din nenumăratele delegații „de specialiști" pe care Moscova îi expedia, începînd din iunie 1963, în Siria. Cohen a vizitat, printre altele, postul de comandă al regiunii de sud, care se găsea la Kuneitra. Acolo a aflat și s-a familiarizat cu anumite date militare și strategice, a căror importanță pentru comandamentul izraelian nu poate fi evaluată. Este suficient să rezumăm informațiile care, datînd din februarie pînă în octombrie 1964, existau la Tel-Aviv în dosarul agentului izraelian din Damasc:

— descrierea exactă a cazematelor din beton, destinate adăpostirii tunurilor de origine sovietică cu o bătaie care depășește 24 de kilometri;

— descrierea detaliată, însoțită de un plan desenat de mîna lui Cohen, a tranșeelor fortificate, cu o adîncime de mai

mulți metri, menite să mascheze mișcarea blindatelor și tancurilor ;

— date referitoare la livrarea a două sute de tancuri sovietice T-54, destinate în cea mai mare parte frontului israelian ;

— planul militar sirian pentru cazul de declanșare a ostilităților cu Israelul, constînd într-o străpungere cu blindate și tancuri siriene de-a lungul teritoriului israelian Haute Galilée, cu intenția de a rupe această regiune de restul țării ;

— în sfîrșit, o serie de fotografii (primele în arhivele serviciului de informații israelian) ale avioanelor de vînătoare sovietice „Mig"-21, livrate în acel an Siriei.

Ajutorul involuntar pe care l-au furnizat coloneii Dalli, Hatum și ofițerul Maazi El-Din spionului israelian a fost, desigur, determinant.

In plus, și alți ofițeri, funcționari ai Ministerului Apărării Naționale și conducători „Baas", care se împrieteniseră cu Taabes, participaseră la constituirea acelor dosare, dintre care unele au luat drumul Tel-Avivului ascunse cu grijă în sertarele meselor siriene exportate la München. Dar e mai bine să trecem sub tăcere numele acestor auxiliari involuntari ai spionului de la Damasc ; unii fac și azi parte din echipa conducătoare a Siriei. Precizăm totuși că Ahmed Suedani, șeful informațiilor militare siriene și actualul șef de stat major de la Damasc — a fost una din aceste „surse" ale acestui Sorge izraelian.

In noiembrie 1964, Elie Cohen a făcut o ultimă vizită în Izrael. Și această vizită a fost legată de un eveniment care l-a umplut de bucurie : soția sa a născut pentru a treia oară, de această dată băiatul atît de mult dorit. Copilul a primit prenumele de Saul. Nebun de bucurie, Elie Cohen a dorit să invite la ceremonia de circumcisiune, a opta zi după nașterea copilului, pe toți camarazii săi din Serviciul secret. Dar au trebuit să-l facă să înțeleagă că acest lucru nu era posibil : o astfel de reuniune ar fi atras, fără îndoială, atenția tuturor din micul oraș Bat-Yam asupra activității

reale „undeva în străinătate" a pașnicului reprezentant al unei societăți de import-export.

Elie Cohen și-a permis luxul de a rămîne trei săptămîni în concediu în Izrael. După ce și-a făcut raportul detaliat, ca și în ocaziile precedente, și după ore de discuții cu dervișul, a plecat cu soția sa Nadia într-un lung week-end la hotelul luxos construit de baronul Edmond de Rothschild la Césarée. Turiștii care locuiau în hotel, izraelienii care soseau în fiecare dimineață pe terenurile de golf vecine, proprietarul încîntătorului restaurant Straton de pe malul mării nu bănuiau, desigur, cine era acest om frumos, cu ochi dulci și inteligenți, care își îmbrățișa tandru soția și se plimba cu ea ore întregi pe malul mării. O persoană, totuși, a avut în acea vreme îndoieli cu privire la adevărata activitate a lui Elie Cohen : fratele său Efraim.

— Ca de obicei în timpul vizitelor sale în Izrael, Elie ne aducea cadouri. De data aceasta mi-a adus o pereche frumoasă de pantofi — a povestit Efraim mai tîrziu, după moartea fratelui său. Cînd am încălțat pentru prima oară pantofii, am remarcat că numărul lor era marcat de o cifră arabă, cu cerneală roșie, pe care încercase să o șteargă. I-am făcut această remarcă lui Elie, care ne-a spus că el revenea din Europa. L-am întrebat : Cum se face că se vînd în Europa pantofi cu număr de mărime în arabă ? Elie a fost în mod vizibil nemulțumit de întrebarea mea. El a menționat că făcuse escală în Turcia și că de acolo îi cumpărase. Nu am mai spus nimic. Dar am știut că nu acesta era adevărul. Căci în Turcia de mult timp nu se mai scrie cu cifre arabe.

Nadia și întreaga familie remarcaseră că Elie, în timpul acestei ultime vizite, era nervos, deprimat, obosit și nu arăta nici o grabă să se înapoieze în străinătate.

Intr-o seară, la Césarée, Elie i-a mărturisit soției :

— M-am săturat să trăiesc departe de tine și de copiii noștri. Mai plec o dată și apoi rămîn cu voi.

Dar n-a mai revenit niciodată în Izrael.

Centrala avea o problemă delicată de rezolvat cu Cohen. Șeicul Al-Ard, care de la prima lor întîlnire și fără întreru-

pere, timp de trei ani, nutrise o prietenie profundă pentru tînărul Kamal Taabes, decisese în mod autoritar să-l căsătorească.

— Este un păcat să rămîi celibatar. Tu ești destul de bogat, ai o casă frumoasă, situația ta este satisfăcătoare, iată-te redevenit un adevărat sirian. Trebuie să te căsătorești — îi spusese lui Taabes.

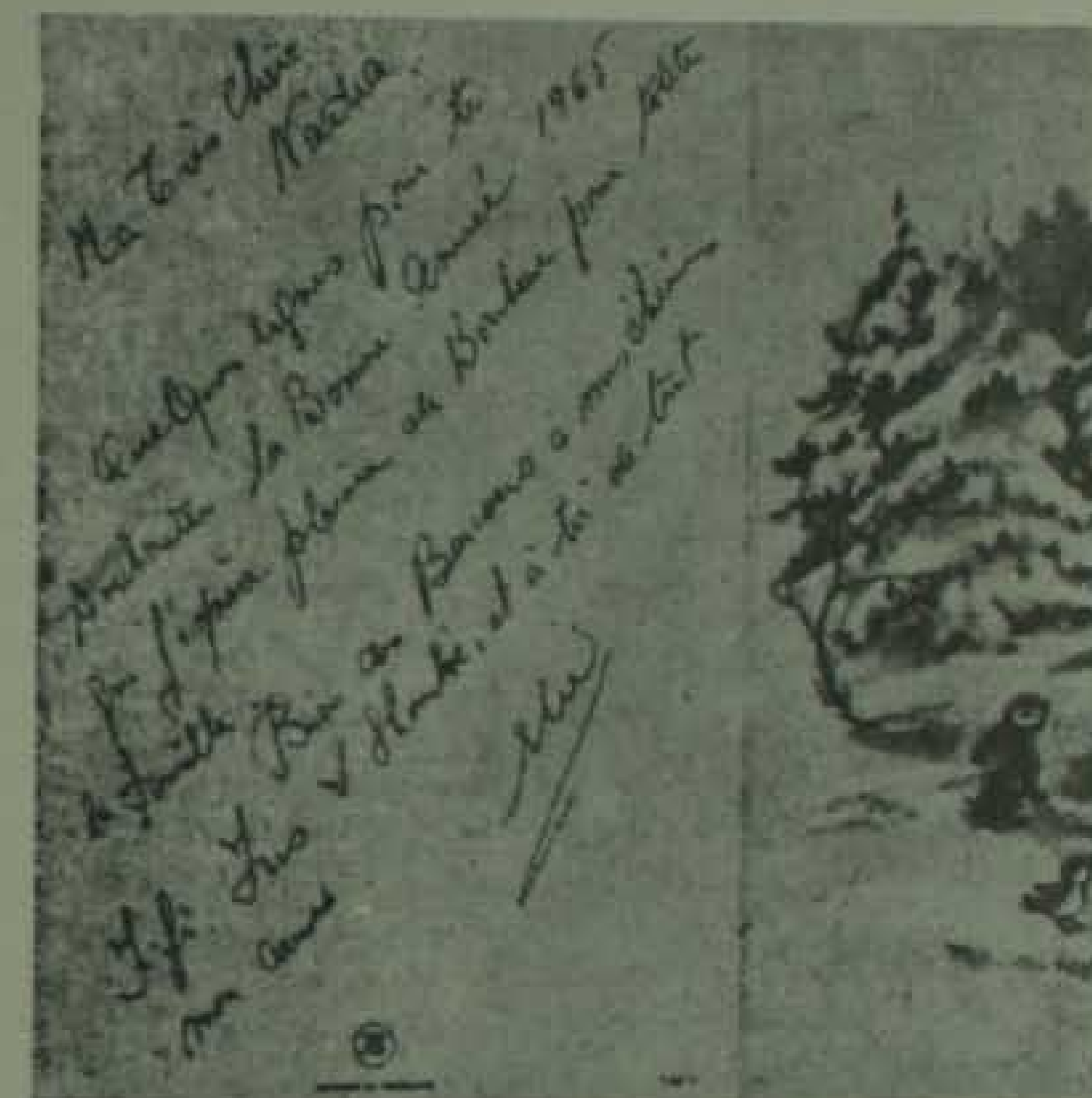
Dar el nu s-a mulțumit cu vorbele. Intr-o zi de vară, în 1964, el i-a prezentat lui Taabes pe prietenul său Abbu Mahmud, persoană respectabilă și proprietar de terenuri ca și el, a cărui fiică, Yasmine, în vîrstă de 19 ani, nu cerea mai mult decît să se mărite cu un bărbat ca Kamal Taabes. Imprejurările l-au forțat pe Cohen să intre, pînă la o anumită limită, în acest joc. El i-a intîlnit de mai multe ori pe tată și pe fiică și au făcut împreună o excursie la Beirut. Dar acest joc nu putea să dureze. Trebuia să ia o decizie. Tatăl și în special șeicul Al-Ard nu admiteau un „flirt“ prelungit.

Superiorii săi au ascultat cu atenție povestea „sentimentală“ a agentului. Nu era prima oară că se găseau în fața unuia din acele cazuri de conștiință. Trebuia oare să angajeze pe spion să se căsătorească, în Siria, cu o femeie străină, pe care nu o iubea, dar mulțumită căreia și-ar fi consolidat poziția sa în țara inamică? Trebuia oare, o dată mai mult, să sacrifice fericirea particulară a unui spion pentru cauza țării? Elie Cohen își iubea copiii și soția. Pînă la urmă s-a evitat să se ia o decizie.

— Fă să se amîne lucrurile. Evită să dai un răspuns definitiv. Nu spune nici nu, nici da — l-a sfătuit dervișul.

Elie Cohen a reținut, într-alt domeniu, o sugestie a dervișului: cumpărarea la Damasc a unei mașini pentru a-i facilita activitatea. Nu avea nevoie de aceasta; toată lumea la Damasc merge pe jos, a pretextat el. A promis totuși să cumpere o mașină de ocazie, „Volkswagen“, care nu ar costa decît 700 de dolari. Elie Cohen a luat cu el această sumă cînd a părăsit Izraelul. Dar nu a cumpărat mașina. Nu a avut timp.

In ultimele zile ale lui decembrie 1964, Nadia a primit de la soțul ei, Elie, o carte poștală din timpul escalei la Bruxelles. La începutul lui ianuarie 1965, ea a primit de la el o ilustrată de felicitare de Anul nou, pusă în Italia. Acestea au fost ultimele mesaje pe care Nadia le-a primit de la Elie, înaintea celui pe care avea să-l scrie cu o oră înaintea morții sale.

Ma Très Chère
Nadia.
Quelques lignes pour te
souhaiter la Bonne Année 1965
et j'espère pleine de Bonheur pour toute
la famille. Bise à Sophie, Iris
et à toi de tout
mon coeur
Elie

Ultimele rînduri ale lui Elie Cohen adresate soției și copiilor săi în ajunul capturării.

CAPTURAREA

Era ora 8 dimineața, într-o joi de la mijlocul lunii ianuarie 1965. Elie Cohen tocmai terminase emisiunea sa pentru Tel-Aviv. In ajun, în timpul unui dineu cu colonelul Salim Hatum, aflase că președintele El-Hafez reunise șefii „Biroului 2" sirian, pentru a discuta un proiect de unificare a diferitelor organizații palestiniene. Hafez, povestea Hatum, era de părere să constituie o brigadă unică de comando palestinieni care, sub comandă siriană, să fie însărcinată cu operațiile de sabotaj în Izrael. Președintele evocase cu această ocazie războiul din Algeria, sugerînd că lupta antiizraeliană ar trebui să ia în viitor un aspect de război popular al palestinienilor pentru recucerirea teritoriului lor.

Spionul și-a terminat emisiunea pe la ora 8. Trîntit în pat, el a întors apoi butonul postului său de radio, așteptînd instrucțiunile Tel-Avivului, care, de obicei, îi erau transmise imediat ce mesajul îi era captat. Aparatul de emisiune minuscul, pe care-l scosese ca în toate serile și diminețile din ascunzătoare, era pus alături de el, pe pat.

Aștepta să audă un țiriit specific la radio. Asta însemna că Tel-Avivul era la post. Curînd emisiunea superiorilor săi avea să înceapă.

Deodată a auzit lovituri violente în ușă. Pînă să reacționeze el, ușa apartamentului s-a făcut țăndări. S-a ridicat pro-

tejîndu-și, instinctiv, cu o mînă, micul său aparat de emisiune, dar în casă năvăliseră deja opt oameni îmbrăcați civil care i-au ordonat să ridice brațele. Elie nu știa că locuința lui era încercuită de mai multe zeci de oameni ai serviciilor securității siriene.

Un om robust a dat la o parte grupa care împresurase spionul. Spre deosebire de ceilalți, el era îmbrăcat în uniforma armatei siriene. Elie îl cunoștea : locotenent-colonelul Ahmed Suedani.

— In sfîrșit, iată-te prins asupra faptului, spionule ! — a strigat tînărul locotenent-colonel, cu o voce care nu căuta să ascundă nici mînia, nici triumful său.

— Da'hilkum * — a spus Cohen calm. Ce doriți de la mine ? Eu sînt un arab din Argentina.

— Această istorie a durat destul. Care este numele tău adevărat ? — l-a apostrofat Suedani.

— Kamal Amin Taabes, emigrant din Argentina — se încăpățîna încă să spună Cohen.

— Bine. Să lăsăm asta. O să ne lămurim noi. Ne vom ocupa de tine. Vei vorbi — a spus Suedani, strîngînd din dinți.

Elie, înconjurat de oamenii care îl amenințau cu armele lor, nu a mai spus nimic. Știa, trebuia să știe în acel moment, că totul era pierdut.

Șeful contraspionajului s-a aplecat atunci pe pat, aruncînd o privire de cunoscător asupra aparatului de emisiune și asupra radioului care tăcuse.

— Interesant — a făcut locotenent-colonelul. Cum de poate acest emițător să transmită la Tel-Aviv ? Hai, recunoaște că lucrai pentru Izrael !

Cohen nu a răspuns. După expresia feței lui Suedani, a văzut că acesta, deși specialist în spionaj, nu văzuse niciodată un astfel de aparat de emisiune.

Mai tîrziu, într-un interviu pe care l-a acordat săptămînalului libanez „Alasbua Alarabi", locotenent-colonelul Suedani a declarat :

* Vă rog.

— Mă mir și acum cum de au putut fi atît de naivi unii cetățeni sirieni de au dat crezare poveștilor lui Elie Cohen. Ei credeau sincer că el le va expedia mărfurile în Europa și erau convinși că sucursala casei de import-export, pe care o fondase la Damasc, era destinată să devină una din cele mai prospere afaceri ale Siriei. Toți credeau că Cohen dispunea de conturi de bancă nelimitate în Elveția și Belgia și acceptau cu bucurie bogatele cadouri care li se ofereau în schimbul excelentelor informații pe care i le dădeau din belșug.

Suedani a continuat :

— Eu am condus personal ancheta și interogatoriul lui Elie Cohen. Am avut bănuieli față de el imediat ce am avut în fața mea lista persoanelor care aveau obiceiul să frecventeze apartamentul său. Din nefericire, am obținut aceste informații destul de tîrziu. Majoritatea din aceste personalități ocupau posturi importante în viața economică, politică și militară a Siriei. Cazul uneia din aceste persoane m-a intrigat în mod special. Este vorba de o persoană a cărei identitate nu o pot dezvălui și care era cunoscută pentru relațiile foarte întinse în sferele de influență ale Damascului.

De cine vorbea Suedani în acest pasaj ? de Hatum ? de locotenentul Maazi Zaher El-Din ? N-a vrut să dea amănunte.

— Ancheta care privea pe Cohen nu s-a legat de această singură personalitate. Noi am urmărit și anchetat pe toți cei care aveau obiceiul să vină la Cohen. Am întîmpinat chiar de la început mari dificultăți, în parte din cauza prudenței extreme cu care Cohen înconjura toate actele sale. Nu folosea femeie de serviciu. Își curăța singur apartamentul, spăla lenjeria și ștergea geamurile de la ferestre. Am descoperit, de asemenea, că nu întîlnea niciodată aceleași persoane ziua și noaptea și că pentru anumiți vizitatori avea un semnal convenit : el nu deschidea ușa apartamentului său decît după o serie stabilită de apeluri de sonerie.

Cînd cercetările au fost avansate pînă la punctul de a putea acționa, i-am pus casa sub supraveghere și am desco-

perit antena pe acoperiș. Am fixat ora de pătrundere la el la 8 dimineața, în intenția de a-l surprinde în pat. Noi am dorit să-l împiedicăm să se poată apăra sau să încerce să se sinucidă sărind pe fereastră, de la etajul patru. Patru oameni trebuiau să pătrundă în camera lui, dintre care unul avea misiunea să-l neutralizeze în pat. Operația nu trebuia să dureze decît două sau trei minute.

Dar Elie Cohen ne-a rezervat o surpriză. In momentul cînd oamenii mei au spart ușa, Cohen era treaz și aștepta un mesaj-radio de la Tel-Aviv. Aparatul său emițător se găsea alături de el, pe pat. Aproape de el noi am descoperit, de altfel, o foaie de hîrtie, pe care Cohen notase mesajul transmis puțin mai înainte. Pe hîrtie scria: „Voi da informații suplimentare cu privire la...". Elie Cohen nu înceta să ne repete că el era un emigrant arab din Argentina.

Această mărturisire personală a lui Suedani asupra arestării lui Cohen este, pentru motive evidente, falsă. Ca întotdeauna în situații asemănătoare, șeful informațiilor militare avea motivele sale să nu divulge întregul adevăr. Căci Cohen, contrar celor spuse de Suedani, nu fusese niciodată suspect în ochii serviciilor de securitate siriene. Nici el, nici prietenii săi nu fuseseră urmăriți de agenții serviciilor secrete. Adevărul este mai simplu și mai puțin romantic. Suedani obținuse, cu două sau trei zile înaintea arestării spionului izraelian, probe de netăgăduit asupra existenței unui post de emisie clandestin în cartierul în care locuia Cohen. De-abia în momentul reperajului efectuat în acest cartier, Suedani și oamenii săi și-au dat seama că postul clandestin funcționa în casa lui Cohen. Acest post nu putea să fie decît al lui. In joia aceea, dimineața, cînd oamenii lui Suedani au încercuit casa lui Cohen și au pătruns în apartamentul său, ei aveau intenția fermă să pună mîna pe un spion în plin exercițiu al activității sale clandestine.

Apartamentul lui Cohen a fost întors pe dos de oamenii lui Suedani, în timp ce el și adjuncții săi îl țineau pe spion, în picioare, în dormitor. Așa au reușit să pună mîna și pe cel de al doilea emițător. In acel moment bucuria delirantă a lui Suedani s-a transformat într-o mînie rece și cinică. Locotenent-colonelul, care știa că Hatum și Dalli se numărau printre cei mai buni prieteni ai lui Cohen, și-a imaginat, fără îndoială, calitatea informațiilor transmise de la cele mai bune surse, care făcuseră drumul de la Damasc la Tel-Aviv prin intermediul aparatelor emițătoare.

Nebun de mînie, el l-a scuipat pe Cohen în față:

— Cîine murdar, vei muri. Povestește tot adevărul. Unde ascunzi celelalte emițătoare? Dă numele celorlalți spioni sioniști de la Damasc!

— Două emițătoare mi-au fost suficiente, a răspuns Cohen livid, dar calm.

Unul din ofițerii săi i-a adus atunci lui Suedani două noi lucruri descoperite în camera vecină: o pulbere explozivă, ascunsă într-un calup de săpun „Yardley", și trei pungulițe minuscule cu o otravă puternică de cianură.

— Ce voiai să faci cu otrava? — a răcnit Suedani. Te gîndeai că ai timp să te sinucizi înainte de a fi arestat? Vom găsi noi momentul morții tale, ai încredere în noi. Dar cu explozivul?

In acest timp s-au aliniat pe bufet peliculele ultimelor fotografii pe care Cohen se pregătea să le expedieze în Izrael, precum și mai multe carnete de cecuri și toată corespondența sa cu Salinger.

Cohen nu a spus atunci decît o singură frază:

— Eu nu am vrut să mă servesc de materia explozivă pentru un sabotaj oarecare la Damasc. Dacă nu m-ați fi luat prin surprindere, aș fi aruncat în aer emițătoarele mele. Acesta este adevărul.

Suedani era convins că descoperise un spion în plină acțiune. El credea că era vorba de un arab, care purta un nume de împrumut și care lucra pentru serviciile secrete izraeliene. Nici prin gînd nu-i trecea că acesta era un autentic izraelian.

Reflectînd, lui Suedani i-a venit atunci ideea ca spionul să transmită mai multe mesaje pentru Centrala sa, dar conținînd informații dictate de șeful informațiilor militare siriene.

Apartamentul lui Cohen, care semăna cu un cîmp de bătaie, atît de tare îi distruseseră mobila oamenii lui Suedani și-i sfîșiaseră lenjeria în speranța de a descoperi noi dovezi asupra activității lui și a eventualilor săi complici, a devenit pînă la urmă un cîmp de „tratative". Trei zile și două nopți, Suedani și o jumătate de duzină din oamenii săi au stat pe loc. El și adjunctul său, sublocotenentul Adnan Tebara, au condus interogatoriul spionului. Ceilalți supravegheau. In acest timp Elie Cohen nu a fost supus la nici o tortură.

In aceeași joi, spre orele 8 seara, Suedani, amenințîndu-l cu arma pe Cohen, l-a obligat să cifreze un mesaj pe care i-l dictase și să-l emită în direcția Tel-Aviv. Mesajul era neînsemnat și indica numai că armata siriană se găsea în stare de alarmă. Un ofițer de informații, specialist în mînuirea aparatelor de emisiune, stătea alături de Cohen pentru a supraveghea fiecare din gesturile sale. Cu cei șase oameni postați în jurul lui, Elie Cohen a chemat Tel-Avivul. Răspunsul a venit, ca de obicei, în cîteva minute. Tel-Avivul era pe linie și asculta Damascul.

Este ușor de imaginat că Cohen, în acel moment dramatic, dorea din toată puterea să prevină Tel-Avivul că el căzuse în mîinile inamicului. Semnalele morse pe care le trimitea pe calea undelor îi păreau a fi ultimele legături cu țara și superiorii săi, o legătură care, în mod inevitabil, mai devreme sau mai tîrziu, se va sfîrși.

El a expediat mesajul cu viteza obișnuită. Nu a deformat de loc codul. Nu putea să știe dacă sirienii erau sau nu la curent cu codul folosit. Dar, fără îndoială, cu un calm extraordinar, care nu trăda nimic, el a reușit să strecoare la mijlocul mesajului un semnal imperceptibil, dar care știa că va fi revelator pentru Tel-Aviv. Un semn care nu era altceva decît o foarte ușoară variațiune de bătaie, un alt ritm, pe care-l descifra Tel-Avivul. In acest fel Cohen, chiar în mesajul emis „sub control", a reușit, cu toată situația lui tragică, să transmită adevărul superiorilor săi. Această schimbare de bătaie însemna pentru Tel-Aviv — așa cum fusese stabilit la plecare — că Elie Cohen căzuse în mîinile inamicului.

Acea seară a fost o seară de doliu pentru Centrala serviciilor secrete de la Tel-Aviv. Imediat ce tehnicienii însărcinați să capteze mesajele lui Cohen și-au dat seama de aceasta pe baza semnalului convențional, au alarmat conducerea, inclusiv pe derviș. Semnalul era clar, el era fixat pe bandă, pe care o puteau asculta de cîte ori voiau. Bătaia era diferită, bătaia ultimului mesaj spunea clar : „Sînt arestat".

Suedani nu s-a mulțumit totuși cu acel singur mesaj emis sub amenințarea revolverului său. A doua zi, vineri, la orele 8 dimineața, el l-a obligat pe Cohen să expedieze la Tel-Aviv un al doilea mesaj. De această dată spionul nu a mai cutezat să se servească de semnalul convenit. Era inutil. Imediat ce a sosit răspunsul Centralei de la Tel-Aviv, Cohen și-a putut da seama că superiorii săi înțeleseseră semnalul din ajun. Tel-Avivul știa că cel mai bun agent al său căzuse în mîinile sirienilor. Căci iată ce spunea, în acea zi, mesajul captat de Cohen și descifrat de Suedani și oamenii săi :

„Emisiunile tale de ieri seară și de azi dimineață rău captate. Incearcă să repeți mesajele tale în seara aceasta".

Tel-Avivul, care își dăduse seama de ceea ce se întîmplase la Damasc, intrase, desigur, în „jocul" pe care-l comanda Suedani. Fără să spună clar că-l știa pe Cohen prizonier al sirienilor, i-a dat să înțeleagă, prin acest mesaj, că totul era evident. Suedani, din contră, era convins că izraelienii nu înțeleseseră nimic.

— Au căzut în plasă. Trebuie deci continuat — explica el, și vineri seara i-a dat ordin lui Cohen să repete cele două mesaje precedente „prost captate la Tel-Aviv".

Cu inima strînsă, Cohen a repetat. Dar, de această dată, profitînd de neatenția lui Suedani, prea sigur de succesul său, el a reluat schimbarea bătăii, acel semnal imperceptibil care semnifica : „Nu credeți nici un cuvînt din acest mesaj. Sînt arestat".

Duminică, 24 ianuarie 1965, cu puțin timp înainte ca radio Damasc, din ordinul personal al președintelui El-Hafez, să anunțe solemn prinderea spionului Kamal Amin Taabes, a ajuns la Tel-Aviv ultimul mesaj :

„Primului ministru, Levi Eshkol, și șefului serviciilor secrete ale Tel-Avivului. Kamal și prietenii lui sînt musafirii noștri la Damasc. Așteptăm ca voi să ne expediați pe toți cei asemănători. Vă vom da noutăți despre soarta lui în scurt timp. Serviciul de contraspionaj sirian. Stop."

Acestea au fost ultimele sunete pe care le-a emis minusculul aparat de emisiune al lui Elie Cohen la Damasc. Apoi vocea lui s-a stins.

Undeva la Tel-Aviv s-a descifrat acest mesaj tragic și a fost dus de urgență primului ministru Levi Eshkol. El l-a primit cu circa o oră înainte ca radio Damasc să fi anunțat oficial prinderea spionului izraelian.

★

Orgoliul cu care era transmis mesajul adresat de Suedani lui Eshkol nu era totuși caracteristic spiritului care domnea în cercurile conducătoare din Damasc după arestarea lui Cohen. El-Hafez și coloneii Hatum și Dalli, imediat ce au aflat, în ziua de joi, știrea secretă a arestării lui Kamal Taabes, au fost zdruncinați. Pentru moment ei au încercat să-și imagineze că era vorba de o fantezie a lui Suedani. Dar au trebuit să-și dea seama că Taabes mărturisise că a lucrat pentru Izrael. Incepînd din acest moment ei au luat hotărîrea să se apere. Faptul că agentul izraelian întreținuse cu ei legături neîntrerupte putea să atragă după sine și căderea lor. Ca militari, ei știau că cea mai bună apărare este atacul. Președintele El-Hafez a decis, deci, să anunțe în mod public prinderea acestui maestru al spionajului, înainte ca zvonurile să facă turul Damascului. Apoi El-Hafez a dat ordin ca Hatum și Dalli să fie trimiși la anchetatorii care, sub conducerea aghiotantului lui Suedani, Adnan Tebara, se ocupau încă de joi dimineața de spion. Duminică seara, Dalli și Hatum s-au întors deci în apartamentul lui Cohen, dar de această dată cu intenția de a-l supune unei anchete severe. Pentru ei era cel mai bun mijloc de a face să se uite cum și în ce circumstanțe făcuseră, în același apartament, cunoștință cu spionul.

La 24 ianuarie, la căderea nopții, Cohen a fost transferat din apartamentul său, sub o gardă impresionantă, la baza militară a brigăzii 70 de blindate siriene, aproape de Damasc. L-au închis într-o celulă strîmtă, obscură, lipsită de electricitate, destinată, în general, prizonierilor militari. Spre ora 22 a sosit la bază președintele El-Hafez, însoțit de Suedani, care i l-a prezentat pe Elie Cohen în biroul comandantului bazei. Spionul, în picioare, în fața președintelui care îl cunoștea încă de la Buenos-Aires și îl revăzuse în mai multe rînduri la Damasc, și-a declinat adevărata sa identitate:

— Elie Cohen, soldat al armatei izraeliene din Tel-Aviv.

Iată descrierea acestei întîlniri, povestită de El-Hafez însuși, după mai multe săptămîni de la capturarea lui Elie Cohen, trimisului special al săptămînalului „Alasbua Alarabi" din Beirut:

— L-am văzut pe Elie Cohen în închisoare la puțin timp după arestarea sa de către serviciile securității siriene.

Nu era prima oară în viața mea cînd interogam un spion evreu. In calitatea mea de militar, o făcusem și mai înainte. Eu aveam o anumită experiență a acestor interogatorii. După vizita mea la închisoare, am dat ordine ofițerilor de informații care se ocupau de Cohen asupra modului cum să desfășoare ancheta.

I-am oferit lui Cohen țigări, dar a refuzat. Și apa a refuzat-o. Iși controla perfect gesturile și afirmațiile și în aceste momente dificile a avut o comportare demnă și curajoasă.

Povestind despre „momentele dificile" ale lui Cohen, El-Hafez știa ce vorbea. De la sosirea sa în tabăra militară a celei de a 70-a brigăzi, au început patru săptămîni neîntrerupte de torturi. Cohen a fost supus de mai multe ori la torturi infernale, care constau în plasarea de electrozi în părțile genitale, care sînt cele mai delicate, și în nări. I-au smuls unghiile una după alta. I-au făcut și „baie", supliciu de inventie nazistă de tristă amintire. El-Hafez avea dreptate cînd spunea, în interviul său, că Cohen a rămas demn și curajos: cu toată tortura lor, sirienii n-au reușit să-i înfrîngă voința.

Puterea de la Damasc a făcut imposibilul pentru a profita de capturarea spionului, încercînd să dovedească celorlalte state arabe vigilența sa și ascunzînd bineînțeles faptul că era vorba de un agent care operase cu succes timp de trei ani pe teritoriul sirian. In același timp, la Damasc au început o serie de arestări de cetățeni sirieni care, de aproape sau de departe, avuseseră o legătură oarecare cu spionul. Au fost arestate cu aceeași ocazie zeci de persoane fără nici o legătură cu Cohen, dar cunoscute ca opozanți ai regimului „Baas". In timpul săptămînilor care au urmat după arestarea lui Cohen, mai mult de cinci sute de persoane, toate domiciliate în Damasc, s-au trezit la închisoare, printre ele 17 femei, funcționare la radio și televiziune, o stewardesă de la Compania de aviație siriană, mai multe secretare de la birourile ministeriale și cîteva femei din înalta societate a Damascului. Au fost, de asemenea, arestați cîțiva prieteni ai lui Cohen, care, contrar lui Hatum și Dalli, nu beneficiau de imunitatea lor. Astfel, șeicul Mag'd Al-Ard, Maazi Zaher El-Din, George Seif și alții au fost închiși. Hatum și Dalli se grăbiseră să pună mîna pe ei, pentru a evita propagarea în tot Damascul a ecoului faimoaselor nopți de orgie din apartamentul lui Cohen.

Dar, Damascul din luna februarie 1965 era pradă zvonurilor celor mai fantastice. Din gură-n gură circulau fel de fel de povești năstrușnice despre spionul izraelian, care reușise să se introducă în cercurile cele mai înalte ale „Baas"-ului. Aceste povestiri erau pline de groază și admirație față de peripețiile „diavolului jidan". Presa din Damasc a pus gaz pe foc descriind formidabila victorie a serviciilor de contraspionaj, care arestaseră pe „cel mai important spion izraelian descoperit vreodată într-o țară arabă". Presa din Beirut a făcut și mai mult. Marele cotidian El-Hayat a publicat o anchetă asupra afacerii Cohen : „Damascul lua decizii dimineața și Cohen le difuza seara. Succesele lui Elie Cohen au fost, la drept vorbind, uluitoare. Pînă în ziua arestării sale acest spion a adus servicii incalculabile serviciilor de securitate ale țării sale".

Intre timp continuau torturile asupra lui Cohen în închi-

soarea militară de lîngă Damasc și i se puneau, timp de ore întregi, întrebări asupra vieții, trecutului și superiorilor săi de la Tel-Aviv. Anchetatorii n-au știut totuși dacă Cohen lucrase singur în capitala siriană sau dacă avusese complici ; dar ei cunoșteau ceea ce nici un ziar din Damasc sau Beirut nu a îndrăznit să publice : faptul că descoperirea lui Cohen nu se datorase talentului și eficacității serviciilor de contraspionaj ale lui Suedani, ci întîmplării.

In sfîrșit, cum a fost descoperit Elie Cohen ?

După părerea tuturor specialiștilor izraelieni și străini, care au studiat cazul, reiese net că trebuie înlăturată o eventuală trădare : Elie Cohen nu avusese complici la Damasc. El se servise, așa cum am văzut, de o serie întreagă de cetățeni sirieni, care au devenit încet, încet colaboratorii săi involuntari. Dar nici unul dintre ei nu bănuise că Cohen ar lucra pentru Izrael și cu atît mai puțin ar fi putut să ghicească că el însuși era cetățean al acelei țări.

Trebuie, de asemenea, îndepărtată eventualitatea ca Cohen însuși să fi divulgat teribilul său secret la vreun oarecare. Inchis din fire, credincios serviciului, devotat țării sale, el nu lăsase să se înțeleagă caracterul misiunii lui decît unei singure persoane : soția sa Nadia. Dar nici ea nu știa exact ce făcea și unde se găsea.

Trebuie deci să admitem că Cohen a fost prins ca urmare a hazardului, conjugat cu o tehnică de detectare perfect adaptată ultimelor descoperiri în acest domeniu special.

Faptele cunoscute și verificate sînt următoarele :

Emisiunile de două ori pe zi ale lui Cohen nu rămăseseră fără „urmă", oricît de fine ar fi fost ele, în atmosfera înconjurătoare a casei sale. Or, casa lui Cohen era plasată în fața statului major sirian ; în plus, în cartierul său se găseau un anumit număr de ambasade și de consulate străine (printre care figura și ambasada indiană), care toate se serveau de aparate de emisie-recepție. In anumite zile cu condiții atmosferice deosebite, emisiunile lui Cohen perturbaseră emisiunile și recepțiile radio ale ambasadei indiene. Preveniți, sirienii inspectaseră atunci întreg cartierul, fără să se opreas-

că la casa lui Cohen și fără să descopere ceva anormal în acest cartier. Perturbațiile continuau. In fața acestui fapt straniu, care, după părerea specialiștilor statului major, dovedea totuși clar că „cineva" se servea, în acest cartier, de un aparat de emisiune clandestin, Serviciul de contraspionaj s-a adresat specialiștilor sovietici, care de doi ani se găseau în capitală. Tehnicienii ruși au sfătuit armata siriană să achiziționeze pentru serviciile sale de informații o mașină de radiogoniometrie, de origine sovietică, foarte eficace: un creier electronic instalat în interiorul unei mașini și deservit de antene puternice, capabil, în cîteva minute, să repereze emisiunile și amplasarea lor într-un raion de mai multe sute de metri. La începutul lunii ianuarie această mașină a intrat în funcțiune pe străzile Damascului. Era condusă și dirijată de tehnicieni sovietici sau sirieni, aceasta nimeni nu o știe. Dar se poate admite că specialiștii sovietici urmăreau problema îndeaproape, întrucît nivelul tehnicienilor de contraspionaj sirieni era scăzut pentru a se servi de acest aparat complicat și rar întrebuințat într-o țară arabă.

Ca să se obțină de la această mașină de detectare maximum de randament, trebuia ca ea să parcurgă străzile Damascului în timpul „întreruperilor electrice complete".

Aici intervine o eroare din partea lui Elie Cohen, prea sigur de el pentru a acorda atenție unui incident care prevestea capturarea sa.

Cu două zile înainte de arestare, Cohen indica Tel-Avivului că în seara precedentă avusese dificultăți, nu la emiterea mesajului său (prin radioul alimentat cu baterii), ci la captarea mesajelor Tel-Avivului (prin radioul alimentat cu electricitate), „din cauza unui deranjament electric din cartier". Cohen, care știa „totul" și avea întotdeauna răspunsuri la toate problemele șefilor săi, nu se neliniștise de această pană de electricitate. Nu era, de altfel, o pană curentă. Serviciul de contraspionaj, explorînd cartierul său, ordonase oprirea electricității în timpul cît mașina-gonio făcea turul ambasadelor și statului major.

Acum știm, ceea ce Elie n-a știut niciodată, că în acea noapte contraspionajul pusese în urmărire o casă situată aproape de a lui Cohen, bănuind pe unul din locatari că posedă un post clandestin.

Apoi, nimic nu s-a petrecut timp de două zile. Suedani și oamenii săi avuseseră vreo intuiție sau o indicație oarecare referitoare la Taabes? Nimic nu indică acest lucru. Dar, joi dimineața, din nou o întrerupere electrică a paralizat cartierul Abbu-Rumana. De această dată Cohen nu a băgat de seamă nimic, servindu-se de bateria sa electrică independentă pentru a emite mesajul la Tel-Aviv. Nici un bec, nici o lumină nu era aprinsă în cameră la ora 8 dimineața. El nu avusese timpul necesar să-și dea seama că aparatul său de recepție nu funcționa din lipsă de curent.

In acel moment, Suedani și oamenii contraspionajului, depistînd, în sfîrșit, postul clandestin care deranja emisiunile din cartier, au pătruns în apartamentul spionului izraelian.

„EL A FOST CEL MAI BUN"

New York Times și ziarele din Tel-Aviv au fost primele care au anunțat capturarea lui Elie Cohen, imediat ce noutatea a fost publicată la Damasc. Marele cotidian american și presa din Tel-Aviv n-au consacrat acestei noutăți decît cîte un articolaș. La Tel-Aviv, cei care erau la curent cu prinderea lui Cohen preferau să tacă. Alții, fiind obișnuiți să audă radio Damasc anunțînd cel puțin o dată pe lună prinderea unui spion izraelian, nu au dat atenție. New York Times anunța la 26 ianuarie 1965, după aproape o săptămînă de la arestare, știrea următoare :

„Spion izraelian descoperit în Siria. Sosit în Siria din America de Sud, un spion care se numea Kamal Amin Taabes, cetățean sirian, a fost antrenat și trimis în Siria de serviciile secrete izraeliene. S-a găsit la el un aparat de emisiune, materiale explozive și devize străine, inclusiv dolari S.U.A. O dată cu el au fost arestate și alte persoane. Toți vor fi judecați de un tribunal militar și sînt amenințați de pedeapsa cu moartea."

La publicarea acestei știri, primul ministru Levi Eshkol a reunit la Tel-Aviv directorii și redactorii șefi ai presei cotidiene locale. El a expus în fața lor atitudinea guvernului și și-a exprimat speranța că, cu ajutorul străinătății, țărilor prietene și personalităților internaționale, ar fi posibil să salveze

capul lui Cohen. „Statele civilizate nu mai au obiceiul să execute spionii. Se procedează, în general, la un schimb de spioni. In cel mai rău caz, agenții de informații sint pedepsiți cu închisoarea. Noi vom face tot ce ne stă în putință pentru a-l salva pe Cohen" — a spus dl. Eshkol, care a rugat presa să nu publice nimic, pentru a permite autorităților să apeleze discret la toate măsurile necesare pentru a-l salva. Directorii de ziare din Tel-Aviv, după ce au pus diferite intrebări asupra activității lui Cohen, au promis primului ministru să se abțină pînă la noi ordine de la orice publicitate care ar dăuna măsurilor în curs.

O mașină formidabilă politică și diplomatică s-a pus în mișcare de-a lungul întregii lumi, pentru a-l salva pe Cohen de la moarte. Toți ambasadorii izraelieni din străinătate au fost puși în stare de alarmă. Diplomații, trimișii speciali ai Ministerului Afacerilor Străine și ai Ministerului Apărării, personalități particulare au făcut turul prietenilor cu influență, în țările respective, pentru a alarma opinia publică și a ajunge, prin ea, la guvernul sirian. Cînd, două luni mai tîrziu, procesul s-a terminat și cînd s-a aflat că, cu toate eforturile, pedeapsa cu moartea fusese pronunțată, acest aparat și-a redublat eforturile. Totul a fost însă zadarnic.

Cităm, pentru amintire, o listă parțială a personalităților internaționale care, la un moment sau altul al acestei campanii, între sfîrșitul lui ianuarie și sfîrșitul lui aprilie și pînă în ultima zi de 18 mai, au redactat și semnat petiții sau au publicat apeluri publice, fără a vorbi de demersurile directe făcute de unii și de alții pe lîngă autoritățile din Damasc: Papa Paul al VI-lea; Giorgio La Pira, pe atunci primarul Florenței; Antoine Pinay și Edgar Faure, ambii foști președinți ai Consiliului de Miniștri francez; regina mamă Elisabeta a Belgiei; vechiul președinte al Consiliului de Miniștri belgian, Camille Huymans, care a propus să meargă la Damasc pentru a interveni în favoarea lui Cohen pe lîngă președintele El-Hafez; primul ministru canadian, Diefenbaker; Crucea Roșie internațională; un număr necrezut de mare de parlamentari, senatori, ziariști și personalități de toate categoriile din Statele Unite, Scandinavia, America de Sud. Cardinalul Felcius, din Buenos-Aires, a adresat de pe patul său din spital o scrisoare președintelui El-Hafez: cunoscînd că va muri, el l-a rugat pe El-Hafez să considere scrisoarea sa ca un fel de testament. Dar El-Hafez n-a ascultat nici vocea cardinalului muribund, nici pe cea venită din lumea întreagă. Precizăm că chiar și un parlamentar comunist din Izrael, doctorul Moshé Sneh, lider al Partidului Comunist Izraelian, a răspuns la apelul guvernului din Ierusalim și s-a dus în turneu în țările de est: anumite capitale comuniste s-au adresat, ca urmare a apelului său, la Damasc, dar nici vocea lor nu a fost ascultată. Damascul nu dorea să audă nimic. El decisese, cu mult înainte de proces, că spionul izraelian, care știa prea multe despre regim și liderii săi, trebuia să moară.

Ancheta polițienească asupra lui Cohen și torturarea lui crudă s-au prelungit timp de o lună, de la sfîrșitul lunii ianuarie pînă la sfîrșitul lui februarie. Abia la 28 februarie s-a aflat, prin radio Damasc, că în acea zi începuse procesul lui Cohen, judecat de un „tribunal militar special", a cărui compoziție, prerogative și putere fuseseră stabilite printr-un decret al Consiliului prezidențial din 7 ianuarie 1965. Acest tribunal era prezidat de colonelul Dalli și printre cei cinci judecători militari figura și colonelul Salim Hatum. Nici un avocat nu era admis la ședințele acestui tribunal, nici un ziarist nu a avut dreptul să pătrundă în sala care se găsea în clădirea anexă a statului major sirian. Radioul și televiziunea siriană au difuzat știri, dar numai în primele zile ale procesului și anumite secvențe în care a apărut Elie Cohen sau șeicul Al-Ard, judecat în același timp cu el, precum și Maazi El-Din. Damascul a refuzat să admită prezența la proces a celor doi avocați francezi: decanul baroului de avocați, Paul Arrighi, și avocatul de la Curtea cu juri, Jacques Mercier, angajați de Nadia Cohen și guvernul izraelian pentru a-l apăra pe Elie Cohen.

Tribunalul militar special a deliberat cu ușile închise. Dar din mărturisirile obținute ulterior și din extrasele de pro-

cese verbale apărute în special în presa libaneză a rezultat că acest proces nu a fost decît o tristă parodie.

— Eu cer un avocat — spusese Cohen încă de la prima ședință, după ce își declinase, o dată în plus, identitatea de „Elie Cohen, soldat în armata Izraelului".

— Tu nu ai nevoie de avocat. Toată presa vîndută a unor țări arabe te protejează. Inamicii revoluției noastre sînt cei mai buni apărători ai tăi — a strigat atunci cu vehemență președintele tribunalului, colonelul Dalli.

I-a cerut lui Cohen numele complicilor săi. El a spus că nu a avut nici unul. I s-a pretins numele prietenilor și cunoștințelor sale de la Damasc. El a enunțat un lung șir de nume. Dar niciodată nu a citat numele judecătorilor săi, Hatum și Dalli, care se numărau totuși printre prietenii săi cei mai intimi. Mai mult încă : la una din ședințele procesului, care a durat, cu o întrerupere de o săptămînă, de la 28 februarie pînă la 19 martie, colonelul Dalli a cerut :

— Arată-mi în această sală pe colonelul Hatum.

Elie Cohen s-a întors, a privit spre fundul sălii unde se reuniseră cîțiva ofițeri care urmăreau procesul ca spectatori, apoi cu voce tare i-a spus lui Dalli :

— Colonelul Hatum nu se găsește în această sală.

Această scenă a fost una din secvențele procesului pe care le-a prezentat televiziunea siriană și pe care numeroși spectatori din Izrael au putut să le urmărească pe ecranele lor. Nadia Cohen era printre ei. Nu era desigur o eroare că această scenă a fost prezentată publicului ; totul făcea să se creadă, la un moment dat al anchetei și interogatoriului lui Cohen de către Dalli și Hatum, că intervenise un acord, care garanta viața spionului cu condiția ca el să tăinuiască numele celor doi figuranți, deveniți acum judecătorii lui. Dacă așa au stat lucrurile, doar Dalli și Hatum au profitat în mod temporar. A sosit, de asemenea, și ceasul lor, dar mult mai tîrziu.

In altă zi, Cohen a avut de răspuns la întrebarea : cu ce instituții guvernamentale din Damasc aveați relații neîntrerupte ? Răspunsul lui Cohen :

Tribunalul militar. In centru : colonelul Salah Dalli, președintele Curții.

— Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Informațiilor, radio Damasc, Banca Centrală, Ministerul Afacerilor Municipale.

După cîteva zile, Cohen, judecat la început singur, s-a văzut înconjurat, în boxa sa, de treizeci și șase de alți acuzați, aleși dintre cele cinci sute de persoane arestate ca urmare a capturării sale. Printre ei figura Maazi El-Din, șeicul Mag'd Al-Ard și George Seif, precum și nouă femei, printre care o stewardesă siriană, acuzată că a transportat ilegal mesajele lui Cohen destinate superiorilor săi în Europa și Izrael.

Președintele tribunalului, Dalli, l-a întrebat pe Maazi El-Din :

— Cum se face că tu nu l-ai suspectat de spionaj pe acest om, care risipea atîția bani și nu lucra nimic ?

Maazi El-Din :

— Vedeți, eu nu sînt așa de dotat.

Lui George Seif, Dalli i-a pus întrebarea următoare :

— Este adevărat că tu posedai cheia apartamentului acestui spion, pentru a transmite din cînd în cînd mesaje la Tel-Aviv în locul lui ?

George Seif :

— Nu este adevărat. Eu împrumutam cheia pentru a mă întîlni în apartamentul său cu anumite femei. Nu eram singurul care o făceam.

Dalli nu a reacționat la această acuzație indirectă. El știa mai bine ca alții de ce și cui servea cheia apartamentului lui Cohen.

In mai multe rînduri, Cohen a repetat cererea de a-și angaja un avocat ca să-l apere, dar i s-a răspuns întotdeauna printr-un refuz. Odată, Dalli a explodat, adresîndu-se judecătorilor și exclamînd :

— Cum ! Să dăm un avocat acestui spion care a reușit să indice cu precizie izraelienilor pozițiile tunurilor și tancurilor noastre de-a lungul întregii frontiere ? Cine altul, dacă nu el, este răspunzător de tirul precis al izraelienilor asupra pozițiilor noastre ?

Colonelul Dalli știa despre ce era vorba. In noiembrie 1964, în timp ce Cohen se găsea pentru ultima oară în Izrael, a avut loc un violent incident de frontieră siriano-izraelian. Armata izraeliană, bine informată, distrusese printr-un tir de tunuri și mortiere nu numai anumite poziții siriene, ci și tractoarele și buldozerele care săpau canalul de schimbare a cursului apelor Iordanului ; Cohen furnizase unele planuri extrem de precise.

In toată perioada care a durat din ziua capturării și pînă la execuția sa din 18 mai, Cohen nu a avut dreptul să vadă decît o singură persoană civilă : un ziarist libanez, care după moartea lui Cohen i-a reprodus, la sfîrșitul lui mai 1965, în revista „Alasbua Alarabi", următoarele cuvinte :

„Țin să se știe că eu n-am trădat Izraelul și că m-am consacrat în Siria unei activități în favoarea serviciilor de informații ale țării mele, pentru a asigura viitorul poporului meu, soției și celor trei copii ai mei".

Nadia Cohen, care de la începutul procesului îl văzuse pe soțul său în mai multe rînduri pe ecranul televizorului și auzise vocea sa transmisă de la tribunalul din Damasc, s-a dus la 5 martie 1965 la Paris pentru a participa personal la eforturile prodigioase întreprinse pentru a-l salva pe Elie. La 6 martie ea s-a adresat ambasadorului sirian de la Paris, doctorul Sami Al-Jundi, dar acesta a refuzat să o primească. El i-a spus unui avocat francez, care îi adusese cererea Nadiei :

— L-am cunoscut pe Elie Cohen. Știu acum cît era de periculos. Nu pot să fac nimic pentru el.

La 7 martie, „France Soir" publica un scurt interviu al Nadiei Cohen. Ea declara :

— Am venit pentru a-mi salva soțul și tatăl celor trei copii ai mei.

Toate eforturile Nadiei, tot ce au întreprins, în lumea întreagă, sute de oameni de bună credință, au rămas fără rezultat.

Contraspionajul izraelian arestase la Haifa cinci tineri arabi care făceau spionaj în favoarea Siriei. Izraelul a publicat imediat numele lor și a adăugat pe al altor

Acuzații, în frunte cu Elie Cohen (stînga), în boxă.

agenți sirieni închiși de ani de zile în Izrael și s-a declarat gata să-i schimbe pe toți cu Cohen. Iată lista nominală a tuturor acestor spioni, oferiți de către Izrael Siriei, afară de cei cinci tineri arestați în luna martie 1965 :

— Omar Mahmud Arifa, arestat la 6 noiembrie 1964, condamnat la 15 ani închisoare ;

— Hussein Salem Hussein Ali Nasser Mrueh, alias „Kaslawi" și Said Chehadeh Kassem el Saadi, ambii arestați la 24 octombrie 1964 și condamnați la 10 ani închisoare ;

— Mustafa Abdel Salem Chami ; Taha Abdel Rahman Abdel Bari Caddura ; Abdallah Otman Abdel Bari Caddura ; Mohamed Ahmed Abdel Rahman Yassine, toți arestați în aprilie 1964 ;

— Hussein Ali Obeid Jlitat, alias „Ramadan", arestat în noiembrie 1964 ;

— Mahmud Baki Hedjazi, condamnat la șapte ani.

Damascul nu a dat nici un răspuns la această propunere de schimb. Siria nu se interesa de soarta spionilor săi. Damascul nu dorea decît un lucru : să șteargă cît mai repede posibil orice amintire despre Elie Cohen.

Procesul a luat sfîrșit la 19 martie. Verdictul a intervenit la 1 mai, dar de-abia la 8 mai Damascul a publicat această decizie :

„Avînd în vedere faptul că acuzatul Elie, fiul lui Shaul Cohen, alias Kamal Amin Taabes, a pătruns în zona Elael, care este considerată zonă militară închisă și avînd în vedere că el a pătruns în această zonă în scopul de a culege informații secrete destinate inamicului și de natură să aducă prejudicii securității naționale a Siriei, îl condamnăm la moarte prin spînzurătoare."

Sentința purta semnătura colonelului Dalli, în calitate de președinte al tribunalului militar special. Maazi El-Din a fost condamnat la 5 ani muncă silnică, șeicul Al-Ard la 10 ani muncă silnică și George Seif la cinci ani închisoare.

Trecuse mai mult de o lună de la terminarea procesului și pînă la pronunțarea sentinței. Se pare că conducătorii sirieni ezitau să ia o decizie. Președintele El-Hafez era ace-

la care, mai mult decit ceilalţi conducători, avea îndoieli. Era el sensibil la scrisoarea pe care i-o expediase din Paris doctorul Kuss, chirurgul care, la sfîrşitul anului 1964, îl operase la spitalul american Neuilly şi îi salvase viaţa ? „In numele vieţii, vă cer să salvaţi viaţa lui Elie Cohen", îi ceruse doctorul Kuss în scrisoarea sa. Dar El-Hafez ezita. Deja poziţia sa, în stadiul actual al lucrurilor de la Damasc, era mult mai delicată. Ii era oare teamă că i se va reproşa moderaţia, dacă ar fi „cedat" la tendinţa de salvare a vieţii spionului izraelian ? Fără indoială, El-Hafez, împins în acest sens de extremistul Suedani, care şi el servise ca informator al lui Cohen, nu a dat nici o urmare tuturor acestor apeluri de clemenţă. La sfîrşit, El-Hafez va contrasemna sentinţa, adică trimiterea lui Elie Cohen la spînzurătoare.

De sentinţa dată la 1 mai, dar anunţată numai la 8 ale aceleiaşi luni, au fost, fără indoială, cel mai crud surprinşi avocaţii francezi Arrighi şi Mercier, care timp de trei luni făcuseră drumul la Damasc, încercînd să-l întîlnească pe Elie Cohen, dar fără nici un succes.

Agenţia France-Presse anunţa la 31 martie 1965 : „Decanul baroului de avocaţi, Arrighi, şi dl. Jacques Mercier, avocat la Curte, care acceptaseră să-şi asume apărarea izraelianului Elie Cohen, judecat la Damasc pentru spionaj, au sesizat de această afacere Comisia internaţională a juriştilor, cu sediul la Geneva. După ei, nu se asigurase dreptul de apărare. Procesul Cohen se desfăşura încă din 28 februarie înaintea unui tribunal militar special, compus dintr-un preşedinte şi cinci membri, fără avocat şi procuror. Maeştrii Arrighi şi Mercier, care adresaseră în trecut o telegramă în legătură cu aceasta preşedintelui Republicii Siria, Amin El-Hafez, cereau ca procesul să fie rejudecat conform unei proceduri care să asigure dreptul de apărare. Apărătorii francezi nu au putut să-l vadă pe Cohen, nici să asiste la dezbaterile tribunalului, dar au primit asigurarea că vor fi primiţi de către preşedintele Republicii Siria, înainte ca acesta să ia o hotărîre.

Liga drepturilor omului a intervenit în favoarea lui Cohen în acelaşi spirit ca şi d-nii Arrighi şi Mercier."

Această depeşă poartă data de 31 martie. La acea dată, procesul Cohen era terminat de unsprezece zile. Sentinţa, de asemenea, era practic dată. Ea a fost anunţată cu şapte zile mai tîrziu. Avocaţii lui Cohen, neadmişi la proces, n-au aflat aceasta decît din presă şi de la radio.

La 8 mai, într-o sîmbătă seara, înainte ca sentinţa de condamnare la moarte a lui Cohen să fie cunoscută, un om obosit se întorcea de la Damasc la Paris. Şi el încercase să salveze viaţa spionului izraelian. Colonelul L..., ofiţer francez în rezervă, căsătorit cu o siriană, care cunoştea bine Damascul, unde locuise mulţi ani, îşi propusese să se ducă la Damasc pentru a „răscumpăra" viaţa lui Cohen.

— Cunosc pe preşedintele El-Hafez personal — a spus el şi asta era exact.

In grabă, adusese tîrziu noaptea de la Geneva la Paris un cec eliberat de o bancă elveţiană, în valoare de două sute cincizeci de mii de dolari. In afară de această sumă, colonelul fusese însărcinat să promită Siriei tractoare, buldozere, echipament medical şi ambulanţe. Dar colonelul L... nu a reuşit să obţină audienţa sperată la El-Hafez. Preşedintelui îi era teamă să-l primească. In loc să-i spună „nu", el preferase să închidă uşa unui prieten de demult.

La 8 mai, seara, colonelul s-a înapoiat deci la Paris. O jumătate de oră mai tîrziu, „Europa nr. 1" anunţa sentinţa de condamnare la moarte a lui Cohen, difuzată cu cîteva minute mai înainte de radio Damasc.

Ambasadorul Izraelului, dl. Walter Eytan, se găsea în acel moment într-un apartament particular la Montparnasse. Imediat ce a aflat noutatea, a alergat la Ambasada Izraelului din Avenue de Wagram, pentru a face un ultim efort. Dar sîmbătă este dificil să găseşti la Paris miniştri, personalităţi, prieteni, după orele 10 seara. Abia a doua zi dimineaţa dl. Eytan a reuşit să stabilească un contact cu Pierre Mendès-France, Edgar Faure şi, în sfîrşit, cu primul ministru George Pompidou.

Damascul era inundat de telegrame care veneau din lumea întreagă. Dar el rămînea surd. Li se făceau încă

promisiuni zadarnice maeştrilor Arrighi şi Mercier. Dar nimeni nu mai spera. In acest timp, Elie Cohen aştepta în celula de la Damasc şi nu ştia ce au întreprins prietenii, ţara, familia sa şi atîţia alţi cetăţeni străini, pentru a-i salva viaţa. Ce putea fi mai teribil pentru acest om singur, fără nici un contact cu lumea exterioară, care nu ştia nici măcar dacă ai lui, soţia, camarazii, sînt la curent cu soarta sa ?

A sosit ziua de 17 mai. Către orele 22, tot „Europa nr. 1" anunţa teribila ştire a radioului Damasc : Elie Cohen va fi spînzurat în cursul acestei nopţi.

In acelaşi timp, undeva la Paris, avea loc o importantă reuniune a unor avocaţi şi consilieri juridici şi politici. Printre ei se găsea primul secretar al ambasadei Izraelului, domnul Iosef Hadass. El asalta cu telefonul şi alarma pe cine putea. Ii spunea lui Arrighi :

— Salvaţi-l. Sirienii v-au minţit.

Decanul, care spera încă, îi răspundea cu o voce neliniştită :

— Ce pot să fac ?

Hadass i-a propus :

— Telefonaţi la Vatican.

Arrighi s-a conformat. Un cardinal, din cabinetul papei, i-a promis să facă imposibilul. Intre timp maestrul Mercier încerca să obţină la capătul firului Palatul prezidenţial din Damasc. A obţinut Palatul la orele 8 dimineaţa, a doua zi. Prea tîrziu. Cum prea tîrzie a fost şi intervenţia generalului de Gaulle, prevenit noaptea de dl. Pompidou.

La miezul acelei nopţi de 17 spre 18 mai 1965, Elie Cohen a fost trezit de colonelul Dalli în celula sa, şi-a făcut rugăciunea cu rabinul din Damasc, a scris ultima sa scrisoare soţiei şi a fost spînzurat în piaţa publică a capitalei.

Nimeni nu ar putea rezuma mai bine decît avocaţii Mercier şi Arrighi cum au fost aceste săptămîni de efort disperat pentru a-l salva pe Elie Cohen. Iată un document, care poartă data de 24 mai 1965, adresat de aceşti avocaţi francezi preşedintelui El-Hafez :

Cadavrul lui Elie Cohen, învelit într-un halat alb, atîrnă de frînghia spînzurătorii, în piaţa El-Marga din Damasc.

Paris, 24 mai 1965

General Hafez
Președintele Republicii Arabe Siria
Palatul Mohajerin

Damasc (Siria)

D-le președinte,

Elie Cohen a fost executat fără ca noi să fi putut solicita grațierea sa.

El a fost condamnat fără ca noi să-l fi putut apăra.

Noi nu cunoaștem dosarul.

N-am văzut niciodată pe acest om.

Primisem garanții că-l vom vedea, că-l vom apăra și vom putea cere grațierea sa.

Nici una din aceste promisiuni n-a fost respectată.

Această situație extraordinară ne-a determinat să vă scriem o ultimă scrisoare, pe care, cu autorizația juriului nostru, o vom da în același timp publicității, pentru ca ultimul nostru protest să nu fi fost zadarnic.

In luna ianuarie 1965 ni s-a încredințat apărarea lui Elie Cohen, arestat în Siria sub acuzația de spionaj.

Maestrul Mercier s-a dus atunci la Damasc, pentru a examina cu autoritățile cum va putea să fie organizată apărarea inculpatului.

Primit la 1 februarie 1965 de Excelența sa Walid Taleb, ministrul Președinției, în prezența și cu asistența d-lui Mamun Atassi, secretar general, i s-au făcut, în numele guvernului, următoarele declarații :

— Instrucția polițienească nefiind terminată, nu era posibil, nici legal, nici în termenii uzanței să comunice cu cel interesat.

— Din contră, imediat ce dosarul cazului va fi deferit parchetului și judecătorului de instrucție militar, consilierii inculpatului vor fi autorizați să-i facă vizite și vor asigura apărarea sa conform obiceiului.

— La cererea d-lui Mercier, i s-a precizat că, sub rezerva deciziei d-lui Decan al baroului din Damasc, vom avea, dacă susținem, acces la bară.

— Imediat ce instrucția poliției se va termina, Secretariatul Președinției Republicii ne va avertiza prin telegramă.

— Ministrul Președinției a acceptat, în sfîrșit, să transmită inculpatului o scrisoare prin care îi era indicat că decanul Arrighi și maestrul Jacques Mercier fuseseră aleși ca să-l apere.

Imediat după întoarcerea lui la Paris și prin scrisoarea din 4 februarie 1965, am luat act de aceste promisiuni.

Intre timp, răspîndindu-se zvonul în presă despre apropierea procesului, maestrul Mercier s-a dus din nou la Damasc la 25 februarie.

Primit de secretarul general al Președinției, sîmbătă 27 februarie, i s-a declarat că nu a intervenit nici o schimbare de la data cînd i s-au dat asigurările respective.

A rămas stupefiat aflînd întîmplător, a doua zi, duminică 28 februarie, la sfîrșitul zilei, că procesul lui Elie Cohen începuse la orele 8 în fața unui tribunal militar special, instituit prin decretul din 7 ianuarie 1965, și că, în sfîrșit, de la deschiderea „dezbaterilor", din care unele secvențe au fost proiectate pe ecranele televiziunii siriene, președintele Dalli făcuse cunoscut inculpatului, care solicita asistența unui avocat, că o astfel de satisfacție îi fusese refuzată.

Apărea astfel că, cu toate promisiunile făcute, Elie Cohen nu știa că noi fuseserăm constituiți pentru apărarea sa, pentru că el nu a făcut nici o mențiune referitoare la aceasta ; că, în sfîrșit, nu numai că nu am fost preveniți la terminarea instrucției polițienești, dar, mai mult, — chiar cînd dl. Mercier se găsea la Damasc în acest scop, în văzul și auzul autorităților siriene, — el nu a putut să-l viziteze pe inculpat înaintea procesului intentat fără concursul unui avocat.

Confratele nostru a cerut atunci audiență Excelenței sale Walid Taleb, ministrul Președinției, care — în prezența și cu asistența secretarului general Mamun Atassi — l-a primit luni 1 martie.

Cu această ocazie el a protestat vehement împotriva ignorării deliberate a promisiunilor făcute.

In baza cererii transmise Excelenței sale de a avea pînă seara măcar o întîlnire cu inculpatul, dl. Mamun Atassi i-a făcut cunoscut confratelui nostru că i se dăduse satisfacție și că-l va vedea pe Elie Cohen în aceeași zi.

Ministrul Președinției a adăugat că va fi analizată, de asemenea, posibilitatea de a-i permite d-lui Mercier să asiste în calitate de observator la anumite audiențe, și aceasta cu participarea d-lui Mamun Atassi ca interpret. Ținînd seama de caracterul foarte specific al unei jurisdicții care nesocotește conștient drepturile de apărare, confratele nostru și-a rezervat decizia asupra acestui ultim punct pînă după discuția cu inculpatul.

Intors la hotel, unde aștepta să cunoască ora și locul întîlnirii promise cu Elie Cohen, maestrul Mercier a primit la orele 1 și 30 un telefon din partea secretarului general al Președinției, care îi declara că, printr-o decizie unanimă, tribunalul militar decisese să nu autorizeze pe nimeni să-l vadă pe Elie Cohen.

Această decizie era definitivă. Ea nu putea fi modificată și, în consecință, orice nouă întîlnire era inutilă.

Maestrul Mercier, întors la Paris, m-a informat despre aceste fapte, de a căror exactitate nimeni nu poate să se îndoiască, și am scris, la 3 martie 1965, Excelenței sale d-lui Walid Taleb, ministrul Președinției, adresînd guvernului protestele noastre reînnoite contra procedeelor administrației și justiției, care constituie o injurie la adresa dreptului și moralei.

Noi am cerut atunci confratelui nostru Jean Talandier să se ducă și el la Damasc.

Acesta, primit la 20 martie 1965 de Excelența sa Walid Taleb, i-a reamintit că, în conformitate cu articolul 7 al decretului din 7 ianuarie 1965, verdictul trebuia să fie supus Excelenței Voastre în calitate de magistrat suprem al Republicii Arabe Siria, care vă conferă puterea de a declara competentă hotărîrea, de a o respinge din motive de procedură, de a respinge chiar și decizia tribunalului.

El a solicitat deci ca apărătorii lui Elie Cohen să fie primiți înaintea pronunțării deciziei.

I s-au dat d-lui Talandier toate garanțiile în această privință, precizîndu-i-se că procesul nu se va termina cu siguranță înainte de o săptămînă.

Dar această ultimă informație a fost contrazisă imediat de comunicatul care anunța, în ultima emisiune televizată, că procesul luase sfîrșit la 19 martie, seara.

Maestrul Talandier a reluat imediat contactul cu dl. Mamun Atassi, secretar general la Președinție, care i-a declarat că acest comunicat era destinat opiniei publice pentru a-i face cunoscut că „spectacolul televizat se terminase", ceea ce nu însemna neapărat că procedura însăși luase sfîrșit.

Dl. Mamun Atassi i-a confirmat din nou că nici o decizie nu se va lua înainte de a ne fi acordat audiență.

In aceste condiții, noi v-am adresat la 23 martie telegrama următoare :

„Maestrul Talandier, reprezentantul nostru, ne informează că, cu toate declarațiile ce i s-au făcut, procesul s-a terminat subit. Verdictul pare a fi iminent. Stop. Reamintim articolul 7, decretul din 7 ianuarie 1965, care conferă magistratului suprem al Republicii Arabe Siria puterea de a respinge pentru motive de procedură decizia tribunalului. Stop. In numele principiilor garantate de drepturile omului și constituția siriană, facem apel la Excelența Voastră să se reia procesul cu asistența avocaților și garanțiile universal recunoscute. Semnează : decanul baroului, Arrighi, și Jacques Mercier, avocat la Curte".

La această telegramă, ca și la diverse alte scrisori și telegrame

pe care înainte de această dată le adresasem fie Excelenței Voastre, fie altor autorități, noi nu am primit niciodată răspuns.

Maestrul Mercier a acceptat atunci să se ducă din nou, pentru a treia oară, la Damasc.

In timpul ultimului său voiaj, dl. Mamun Atassi, secretarul general de la Președinție, care l-a primit la 11 mai, i-a confirmat telefonic la 14 mai că vom avea toată posibilitatea de a solicita grațierea lui Elie Cohen.

Pentru aceasta se prevăzuse o întîlnire sîmbătă 22 sau duminică 23 mai.

Maestrul Mercier, reintors la Paris, mi-a făcut cunoscut această ultimă promisiune.

Noi am reamintit despre aceasta printr-o ultimă telegramă trimisă luni 17 mai. In ciuda încălcării promisiunilor precedente, speram încă în cuvîntul dat. In toate țările civilizate, niciodată nu se execută o condamnare la moarte fără ca deținătorul dreptului de grațiere să nu asculte avocații într-un ultim recurs.

In aceeași seară ne-a parvenit din Damasc informația după care Elie Cohen va fi executat în aceeași noapte.

In prezența unor astfel de fapte, am solicitat domnului decan al Ordinului de avocați de la Curtea din Paris autorizația excepțională de a suspenda regula tăcerii pe care o impune respectul justiției.

A păstra tăcere asupra parodiilor din Damasc n-ar echivala decît cu consfințirea celei mai mari injustiții, cu tolerarea disprețului față de cuvîntul dat și cu cea mai flagrantă violare a drepturilor celor mai sacre.

De aceea, vă adresăm în mod public pe această cale cele mai solemne proteste contra violării promisiunilor făcute, contra procedurii de sfidare a tuturor regulilor morale.

Deși protestele și cererile noastre nu au întîlnit niciodată nici cea mai mică înțelegere din partea guvernului din Damasc, totuși noi sperăm încă, că pe baza simplului respect față de demnitatea umană, veți accepta cererea d-nei Nadia Cohen să se restituie, împreună cu ultimul său mesaj, rămășițele pămîntești ale condamnatului la moarte executat.

Primiți, domnule Președinte, expresia celei mai înalte considerațiuni.

Decan Paul Arrighi
Jacques Mercier, avocat la Curte

După cîteva zile de la moartea lui Elie, în fața unui ziarist izraelian din Paris, domnul Mercier s-a exprimat: „L-au

omorît ca pe un cîine. A fost o ucidere crudă, săvîrșită de oameni fără nici o milă".

Ce poate fi mai crud decît refuzul sirienilor de a restitui văduvei lui Elie Cohen rămășițele pămîntești ale soțului său?

Le era sirienilor teamă să nu reinvie acest extraordinar agent izraelian, pe care l-au îngropat în grabă sub arșița zilei de 18 mai, în cimitirul evreiesc din Damasc? Crucea Roșie internațională i-a cerut osemintele. Siria a refuzat să-i satisfacă cererea. Ea refuză și azi. In iulie 1967, Izraelul a restituit Siriei toți prizonierii luați în timpul „războiului de șase zile". In schimbul lor, Izraelul a cerut rămășițele pămîntești ale lui Elie Cohen. Din nou, Siria a refuzat. Se poate crede că una din clauzele păcii dintre Izrael și Siria va fi și transferul osemintelor lui Elie Cohen din Damasc în patria sa.

★

Nadia a luat cunoștință de executarea soțului său prin radio. Apoi, cu dinții strînși, ea a spart toate geamurile apartamentului. In sfîrșit, în fața propriei ei neputințe, a început să plîngă și a leșinat. In această stare, pe jumătate leșinată, a stat timp de trei zile și trei nopți.

In timpul întîlnirii tovarășilor lui Elie Cohen, în casa acestuia din urmă, șeful Serviciilor secrete izraeliene a spus următoarele:

„In meseria noastră se pune totdeauna, la anumite date, problema limitelor, ca indivizi. Elie refuza să-și pună problema limitelor sale. Era un idealist pur. Aspira totdeauna la maxima limitelor sale. Era un idealist pur. Aspira totdeauna la maxima limitelor sale. Era mult. Mergea întotdeauna mult mai departe decît alții. Era cel mai bun dintre noi toți.

Consider că din rîndurile noastre trebuie să vină apelul la răzbunarea lui Elie, contra cruzimii și barbariei siriene. Dar cred că răzbunarea cea mai mare va fi ca alții, mulți alții, să-i urmeze drumul."

Șeful Serviciilor secrete ale Izraelului avea dreptate. Alții l-au urmat pe Elie Cohen. Lumea întreagă și-a dat seama cînd trupele Izraelului au atins, în iunie 1967, platoul înalt al Siriei, cînd au cucerit El-Hama și Kuneitra, că Elie Cohen informase bine. Tancurile Izraelului nu se găseau decît la 50 de km de Damasc. Elie Cohen și cei care-l urmaseră ajutaseră la perfecta cunoaștere a acestor platouri de către armata izraeliană.

CUPRINSUL

Responsabil de carte: mr. IŞUTIN PETRICĂ
Corector: STOIAN RADU

Dat la cules: 23.09.68; Bun de tipar: 02.11.68.
Tiraj 1500 ex., din care 1400 ex. hîrtie semivelină şi 100 ex. hîrtie velină, format 16/61x86